ROLL

ROLL 107

112480 mayıs 2006/05 4 YTL

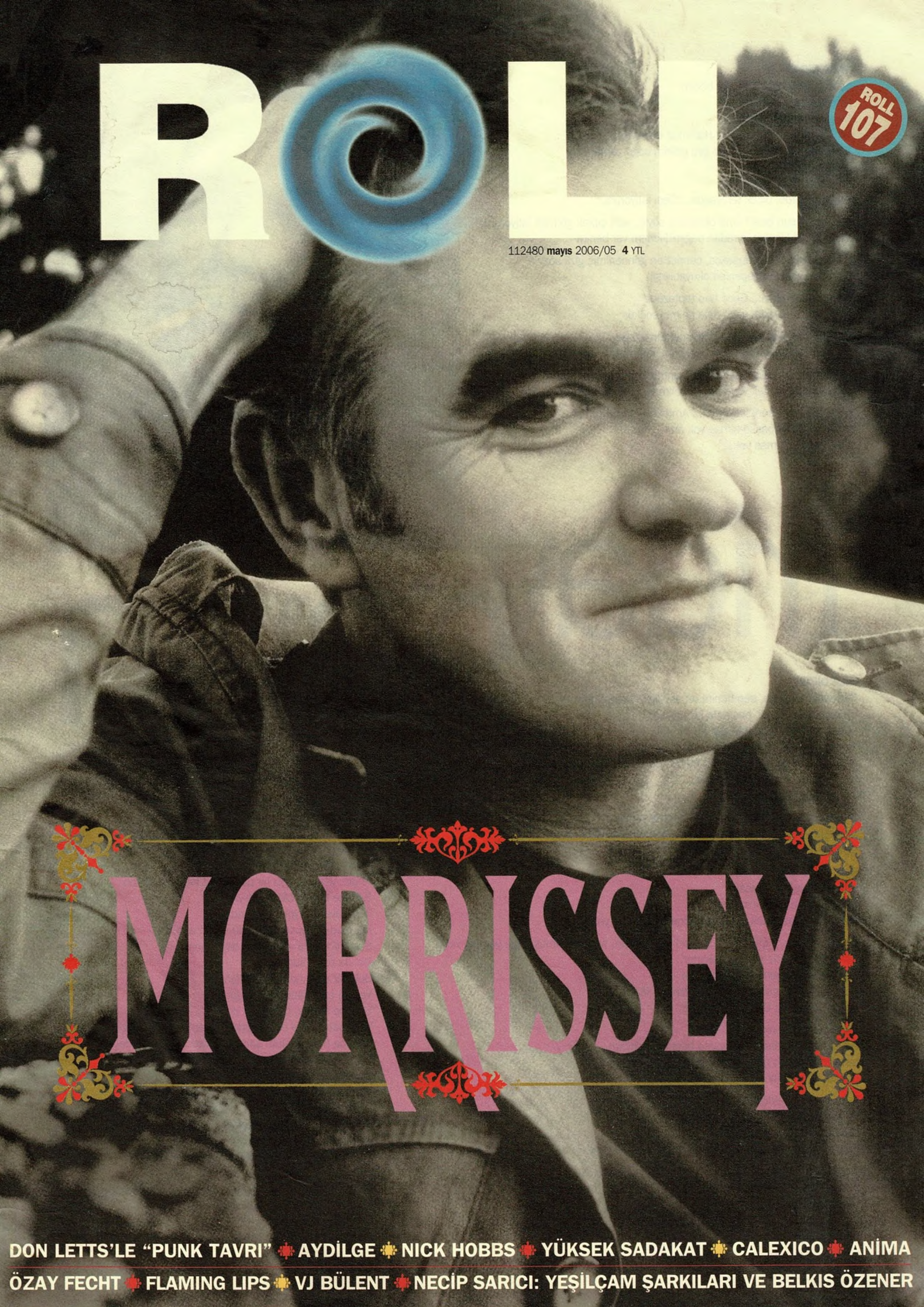

MORRISSEY

DON LETTS'LE "PUNK TAVRI" ✦ AYDİLGE ✦ NICK HOBBS ✦ YÜKSEK SADAKAT ✦ CALEXICO ✦ ANİMA

ÖZAY FECHT ✦ FLAMING LIPS ✦ VJ BÜLENT ✦ NECİP SARICI: YEŞİLÇAM ŞARKILARI VE BELKIS ÖZENER

friday gavin

SEKS SİGARASI
Sıradan bağımlılıklarım var benim
İşim yok ne caddelerle
Ne gecenin gölgeleriyle
Hey! İyi geceler hanımlar... Hanımlar bay bay...
Tuhaf saatlerde çalışır, eve geç gelirim çoğu zaman
O yukarıda, ben aşağıda
Kahve içiyorum mutfakta
Kaşık şekerde, bıçak tereyağda... Seni istiyorum

Seviyor musun beni? Öyle olduğunu söyle, seni çıplak görmek istiyorum
Hadi ışıkları kısalım, sıradan bağımlılıklarım var benim

Fısılda kulağıma yumuşakça, cennetten gönderilmiş gizli sözleri
Böylece aklımdan geçenleri okuyabilirsin

Sessiz ol sevgilim... Gece hep taptazedir
Gündüz yok burada, yarın asla gelmeyecektir

Bırakalım renkler uçuşsun, incinmekten uzağız
Turuncu kıvılcımları görelim, bırakalım aksın gitsin aşkımız

Ne Romeo, ne Juliet, sahip olduklarımız bunlardan çok daha derin
Yatakta kalalım, televizyon seyredelim ve birer seks sigarası tüttürelim

Seni istiyorum, seni istiyorum... Amfetaminimsin benim...
Aşığımsın... Ve başka kimse yok artık...
Kimse yok... Kimse yok...

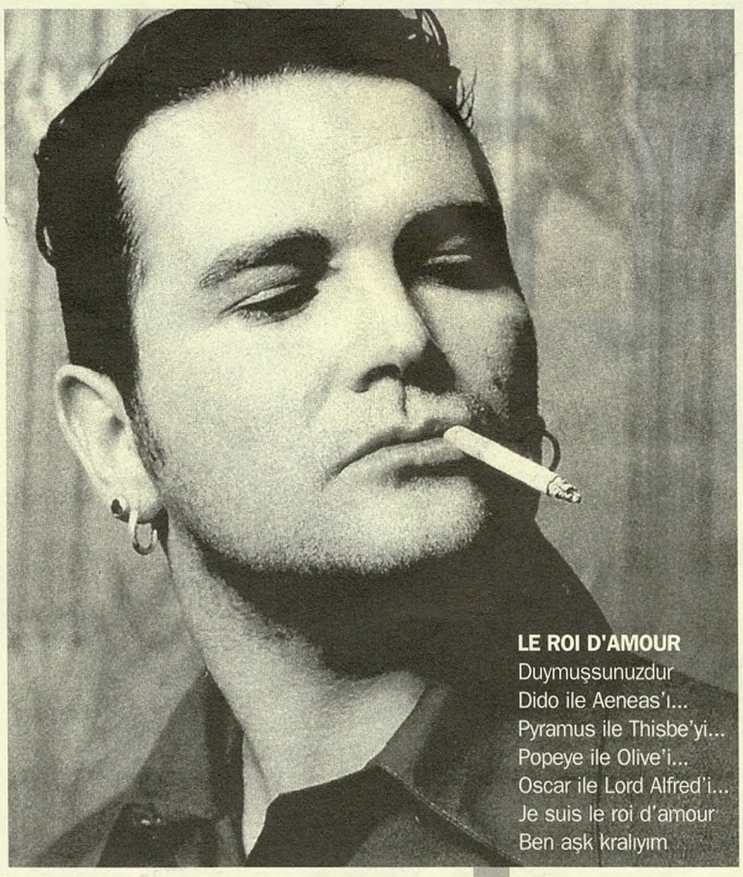

LE ROI D'AMOUR
Duymuşsunuzdur
Dido ile Aeneas'ı...
Pyramus ile Thisbe'yi...
Popeye ile Olive'i...
Oscar ile Lord Alfred'i...
Je suis le roi d'amour
Ben aşk kralıyım

AİLE DİZİSİ
Günaydın Amerika, sen benim en sevdiğim programsın
Yavaşlayalım şimdi, başımda bir ağrı var
Bazen kafayı çalıştırmak güç iş
Telefon çalıyor, nasılsın? Pek matah sayılmam
Konuşma böyle, oh gerçekten mi! Bu da bitecek...
Bitecek gözyaşları içinde...

Başa döndük yeniden
Sahip olmam gereken ne varsa hepsine sahibim
Nerelerde benim uzun süredir kayıp olan dostlarım?
Gökkuşağının altında bir yerlerde

Kara bulutlar geldiğinde
Valium meleği çağıracak
Uzaklara götürmek için beni
Hiçbir şey hissetmek zorunda kalmayacağım bir yere

Mutluyum ben, süpürürken elektrikli süpürgeyle, saat bir olmuş, öğle yemeği vakti.
Kahvenin yanında pembe şekerler
Zayıflama içeceğimi de unutamam
Bahçe keyifsiz, galiba saçımı yaptırmam lâzım
Bir cin, bir tonik! O da işimizi görür.

Başa döndük yeniden
Sahip olmam gereken ne varsa hepsine sahibim
Nerelerde benim uzun süredir kayıp olan dostlarım?
Gökkuşağının altında bir yerlerde

Kara bulutlar geldiğinde
Valium meleği çağıracak
Uzaklara götürmek için beni
Hiçbir şey hissetmek zorunda kalmayacağım bir yere

Pazartesi öğleden sonra, çocuklar okuldan çıkmıştır
Sunset Bulvarı, Kanal Dört matinesi
Otur, bir fincan çay iç, rahatla
Hmm... Tatlı kokusu bütanın... Ve sıradanlığın...
Gloria Swanson... Buradan sonsuzluğa...

ÖLÜM SON DEĞİL
Üzgünken, yalnız ve tek bir arkadaşın bile yokken
Sadece hatırla, ölüm son değil
Kutsal bildiğin her şey çökmüş ve tamir edilemezken
Sadece hatırla, ölüm son değil, son değil
Hatırla ölüm son değil
Anlam veremediğin bir dörtyol ağzında beklerken
Sadece hatırla ölüm son değil
Tüm rüyaların yok olduğunda
Bilemediğinde ne olduğunu virajın ardında
Sadece hatırla, ölüm son değil, son değil
Hatırla ölüm son değil
Bulutlar etrafında toplandığında
Ve sıkı bir yağmur bastırdığında
Sadece hatırla, ölüm son değil
Ve orada kimse olmadığında yardım elini uzatacak
Sadece hatırla, ölüm son değil, son değil, son değil
Sadece hatırla, ölüm son değil
Hayat ağacı büyüyor işte
Ruhun asla ölmediği
Ve kurtuluş ışığının
Karanlık ve boş gökte parladığı yerde
Ateş içindeki şehirlerde
İnsan etlerinin cayır cayır yandığı zamanlarda
Sadece hatırla, ölüm son değil
Ve çaresizce kanunlara uyan bir vatandaş aradığında
Sadece hatırla, ölüm son değil
Son değil, son değil
Sadece hatırla, ölüm son değil

Türkçesi: Aksoy İlker

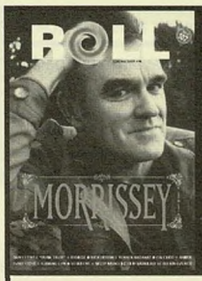

ROLL
107
mayıs '06

12 Don Letts
18 Lou Reed Prag'da
20 Nick Hobbs
25 Aydilge
28 Yüksek Sadakat
33 Anima
36 Morrissey
40 Flaming Lips
45 VJ Bülent
50 Necip Sarıcı
65 Özay Fecht

04 Ajans
09 Gaipten Sesler (2)
11 Halkla ilişkiler
54 Kısa dalga
Nitin Sawhney, KT Tunstall, The Kooks, Mogwai, The Streets, Calexico, John Cooper Clarke, Yeah Yeah Yeahs
56 ÖSS
58 Gayd
61 Kıraathane
60 Albümler
64 Liste
70 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Başar Uğur, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Ender Özkahraman, Eray Makal, Erdir Zat, Eva Vadasz, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kaan Pamuk, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nazım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren Idemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Güler, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa Basım San. Paz. ve Tan. Hiz. AŞ [Eburnza Dergahı Sok. no.27 (34440) Dolapdere - İstanbul Tel: 0212 235 98 95] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Mayıs 2006 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 10 **sayı** 107 **mayıs** '06 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazişleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11)
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

İnce uzun bir adam

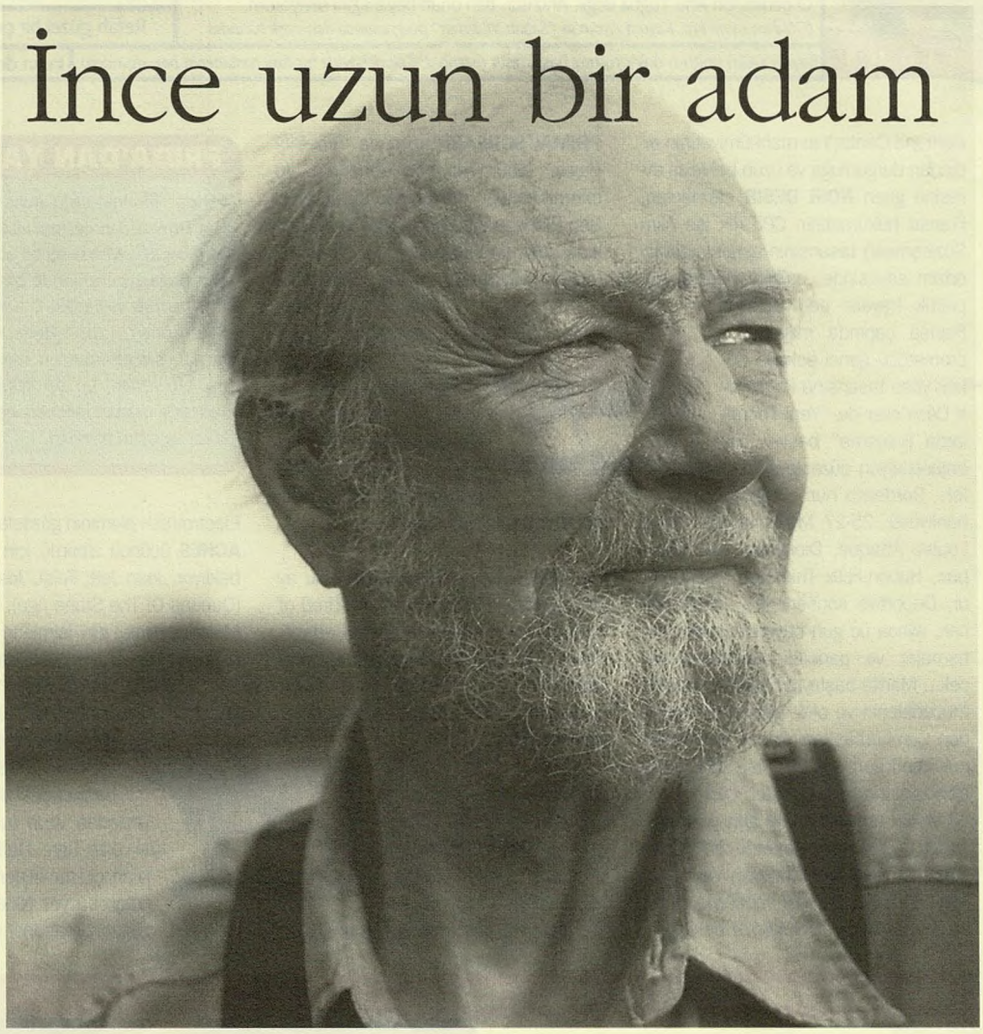

Pete Seeger, 1940'larda, Woody Guthrie'nin de içinde yer aldığı Almanac Singers adlı grubun üyesiydi. Almanak Şarkıcıları, genellikle grevlerde, mitinglerde ve protesto gösterilerinde sahne alıyorlar, emekçi haklarını savunan şarkılar söylüyorlardı. Almanac Singers dağıldığında, Seeger bir süre kendi başına çalıştı, sonra The Weavers adlı gruba katıldı. Leadbelly'nin "Goodnight Irene" adlı şarkısı, Weavers yorumuyla 1950'de 13 hafta boyunca en çok satan plak oldu. 1952'de, bir muhbir Weavers'ı komünist oldukları gerekçesiyle Amerikan Aleyhtarı Faaliyetler Komitesi'ne (HUAC) gammazlayınca grup dağıldı, Seeger da uzun süre "sakıncalı sanatçı" sayıldığı için sahnelerden uzak kaldı. HUAC sorgulamalarında siyasî görüşlerini açıklamayı ve tanıdığı solcuların isimlerini vermeyi reddetti.

Seeger'ın söylediği şarkıları yorumladığı "We Shall Overcome: The Seeger Sessions" adlı albümü 25 Nisan'da piyasaya çıkan Bruce Springsteen, folkun bu abide ismini dinlemeye, 1997'de bir "Seeger'a saygı" albümü için kendisinden şarkı istendiğinde başlamış: "Bir plakçıya girip bütün albümlerini aldım. Onları dinlemek benim için dönüştürücü bir tecrübe oldu. O eski folk şarkılarında Amerikan tarihinin her köşesinden gelen yüzlerce ses ve öykü vardı. Bar müziği, kilise müziği, taverna müziği, sokak müziği... Bayrağı yere düşürmemek gerektiğini derinden hissettim. Pete'in devrettiği şarkıları yaşatmak istedim. Pete, tam mânâsıyla 'tarihsel bir varlık olarak müzisyen' duygusunu veren bir insan. Şarkı yazarlığı da bir nevi tarih bilinci zanaatkârlığı. Şarkılarının öyle bir neşesi ve hafifliği var ki, Pete'in asıl zarafeti de o tavrında tezahür ediyor. Bu albüme hazırlanırken müzisyen arkadaşlarla evde toplanıp Pete'in şarkılarını söylediğimiz bir gün, küçük kızım, 'çok eğlenceli bir şey bu, adı ne?' deyiverdi..."

Seeger, 86 yaşında. 63 yıllık eşi Toshi'yle birlikte New York'un 90 kilometre dışında yaşıyor. Springsteen'le Woody Guthrie'nin anısına düzenlenen bir konserde tanışmışlar. Söylediği şarkıların albümleştirilmesinden onur duyduğunu söylüyor. İyimser bir tabiatı var, ama bir melankoli de hissediliyor. İspanya'da, çok iyi geçmeyen bir konserden sonra günlüğüne şunları yazmış: "Bu ızdıraplar dünyasında bir palyaço gibi dolaşıyorum. Mutlu bir kıyafet içinde gençlerin yüreklerine ve zihinlerine ulaşmaya çalışıyorum. Gazeteciler şarkılarımın nasıl bir etkisi olduğunu sorduklarında, cesur cevaplar veriyorum. Ama o cevaplardan pek emin değilim."

Seeger'ı otuz yıldır tanıyan Pace Üniversitesi Ekoloji Akademisi müdürü John Cronin'in anlattığı öyküye buyrun: "İki kış önceydi. Yağmurlu, buz gibi bir havada Route 9 adlı otoyoldaydım. Irak savaşının arifesiydi. Yolun karşı tarafında ince, uzun bir adam gördüm. Kapşonlu bir paltosu vardı. Yolun kenarında durmuş, gelip geçen arabalara, kamyonlara elinde tuttuğu kartonu gösteriyordu. Kimileri korna çalarak, kimileri malûm el işaretini yaparak karşılık veriyordu. Sırılsıklam ıslanmış o adam Pete'ti. Gösterdiği kartondaki yazıyı merak ettim, bir U dönüşü yaptım. Ona iyice yaklaştığımda okuyabildim: 'Barış' yazıyordu."

Alec Wilkinson

(New Yorker'daki 17 Nisan 2006 tarihli yazısından kısaltarak)

Düşümde uykudan uyandığımı gördüm. Bu düşlerin en eskisidir ve ben bu düşü gördüm. **JULIAN BARNES** 10 1/2 Bölümde Dünya Tarihi

Ben Ahu Tuğba'yı sanatsal olarak sevmiyorum, bir filmini baştan sona izlemedim. O benim için Ahu Tuğba değil, Ahu'dur. Ben onun bayanlığını seviyorum. *(Gökhan isimli kişi, Kuşum Aydın'ın "Sabah Yıldızları" programında ilan-ı aşk halinde)*

Bayan kadın doğum doktorumuz başlamıştır *(İstanbul, Çekmeköy'de bir özel hastanenin bez afişinden)*

Biz babalık meselesini arzuhalciye gidip dilekçe ile üzerimize almadık. **MÜSLÜM GÜRSES**

Yankılar, sesi verenin sesi billur gibi de olsa çoğunlukla havlamadan başka bir şey değildir. **VLADIMIR NABOKOV**, Sebastian Knight'ın Gerçek Yaşamı

Refah güzel bir çiçekse eğer / N'aapayım hiç kokmuyor **CAN YÜCEL**

İnsan denen logaritma **AHMET HAMDİ TANPINAR**, Aydaki Kadın

Bertrand Cantat'nın mahkûmiyetinin ardından durgunluğa ve uzun bekleyiş evresine giren **NOIR DESIR** elemanları, Fransız hükümetinin CPE (İlk İşe Alım Sözleşmesi) tasarısının gerginleştirdiği ortam sayesinde, müziğe değilse de, politik hayata geri dönüyor. Fransa çapında milyonlarca protestocu genci sokağa döken yasa tasarısına karşı Noir Désir'ciler de "Yeni Topraklarda Buluşma" başlıklı bir organizasyon düzenleyecekler. Bordeaux'nun Bègles banliyösü, 25-27 Mayıs tarihleri arası Louise Attaque, Dionysos, Les Wampas, Hubert-Felix Thiéfaine, La Rumeur, Deportivo konserlerine sahne olacak, ayrıca üç gün boyunca politik tartışmalar ve paneller gerçekleştirilecek... Martta başlayıp haftalarca süren mücadelenin ve okul işgallerinin ardından Cumhurbaşkanı Chirac ve Villepin hükümeti geri adım atmış, 26 yaşının altındakilerin kolayca işten çıkarılmasına imkân tanıyan yasayı geri çekmişti. Ancak önümüzdeki günlerde, bu kez de doğrudan ırkçı tonlar taşıyan Yeni Göçmenlik Yasası tasarısı sebebiyle, Fransız muhalefetini sıcak günler bekliyor.

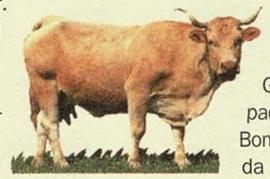

PRIMAL SCREAM haziranda "Riot City Blues" albümüyle geri dönerken, iki önemli konuğu da yanında sürüklüyor. Son Placebo albümü "Meds"e de katkıda bulunan The Kills'in kız tarafı VV (Alison Mosshart), İskoç dostlarının pek çok şarkısını seslendirecek ve "Dolls"da Bobby Gillespie'yle düet yapacak. "When The Bomb Drops" şarkısında ise Echo & The Bunnymen gitaristi Will Sergeant'ı dinleyeceğiz.

Liverpool'lu beşli **THE ZUTONS** bu ay sonu çıkacak ikinci albümleri "Tired of Hangin' Around"la yola devam ediyor. David McCabe ve arkadaşları "Why Won't You Give Me Your Love" isimli şarkılarına "West Side Story"vari bir klip çekmiş.

Television ekibinden tanıdığımız New Yorklu gitarist-şarkıcı **TOM VERLAINE** iki yeni albüm birden yayınladı: "Songs and Other Things" ve enstrümantal "Around".

FRIDA'DAN YANIK TÜRKÜLER

"Frida" filminin şarkılarıyla bir dünya starı haline gelen Lila Downs'dan beşinci albüm: "La Cantina (Entre copa y copa)". Meksikalı bir anne ve Amerikalı bir babadan doğan, gençliğinde bir deadhead olarak ABD'yi turlayan 38 yaşındaki Downs, piyanist-prodüktör eşi Paul Cohen'in desteğinde, rock, elektronika, ska gibi tarzlara sırt çevirmeden, memleket müziği söylüyor: Yanık bir sesten, bir şat tekila eşliğinde, Meksika'dan Teksas'a uzanan ranchera geleneğinin izinde türküler ve oyun havaları.

Electrotrash akımının gözdelerinden **PEACHES** üçüncü albümü için Temmuzu bekliyor. Joan Jett, Feist, Josh Homme (Queens Of The Stone Age), Samantha Maloney (Hole) gibi isimlerin misafir olduğu "Impeach My Bush"da "Fuck Or Kill", "Tent In Your Pants", "Rock The Shocker", "Two Guys (For Every Girl)" gibi provokatif şarkılar yer alacak. 2003'teki "Fatherfucker" albümünün ardından uzun turnelere çıkan ve Le Tigre, Daft Punk şarkıları için remiksler yapan sanatçı, bu yaz Nine Inch Nails'le ABD çapında konserler verecek.

Paul Westerberg, Tommy Stinson ve Chris Mars'dan oluşan **THE REPLACEMENTS** bir toplama albümle yakında hatıraları tazeleyecek. Amerikan indie rock'unun öncüsü ekip, albümde iki yeni şarkı da seslendirecek.

Fransız hiphop ikilisi **NTM**'den **JOEY STARR** anılarını yazdı. Müzik gazetecisi Philippe Manoeuvre'le birlikte kaleme aldığı kitap "Ni remords, ni regrets" (Ne vicdan azabı, ne pişmanlık) adını taşıyor.

VANESSA PARADIS 2007'de çıkarmayı hedeflediği yeni albümü için M namlı Mathieu Chedid'le el sıkıştı. Paradis, ayrıca önümüzdeki günlerde Louis Chedid'in "Le Soldat rose" isimli müzikal projesine Alain Souchon, Francis Cabrel, Bénabar ve M'le birlikte iştirak edecek.

Sunday Times gazetesinin 2006 itibarıyla "eğlence dünyasının en zenginleri" sıralamasında üç **COLDPLAY** elemanı 25'er milyon dolarlık gelirleriyle üç, dört, beş ve altı numaraları işgal etti. Kemancı Vanessa Mae 32 milyon dolarla birinci, Charlie Chaplin'in torunu Kiera Chaplin 30 milyon dolarla ikinci oldu. Sıralamaya giren bir diğer müzisyen –Karen Elson'la beraber– Jack White: Çiftin geliri 20 milyon dolar.

Bu ay yeni **PET SHOP BOYS** albümü "Fundamental" yayınlanıyor. İçinde Blair-Bush ikilisiyle dalga geçen "I'm With Stupid" adlı şarkının da bulunduğu albümün prodüktörü Trevor Horn.

1984 yılında Serge Gainsbourg desteğiyle bir albüm yayınlayan aktris **ISABELLE ADJANI**, eylül ayında müziğe hızlı bir dönüş yapacak. Pascal Obispo'nun müzikal direktörlüğünde hazırlanan albüm, dünyanın çeşitli şehirlerinde yaşanan aşkları hikâye edecek. Adjani'nin düet yapacağı isimler arasında Seal, Peter Murphy, David Sylvian, Chris Martin bulunuyor.

NEIL YOUNG'TAN BARIŞ HAREKATI

Bush yargılansın!

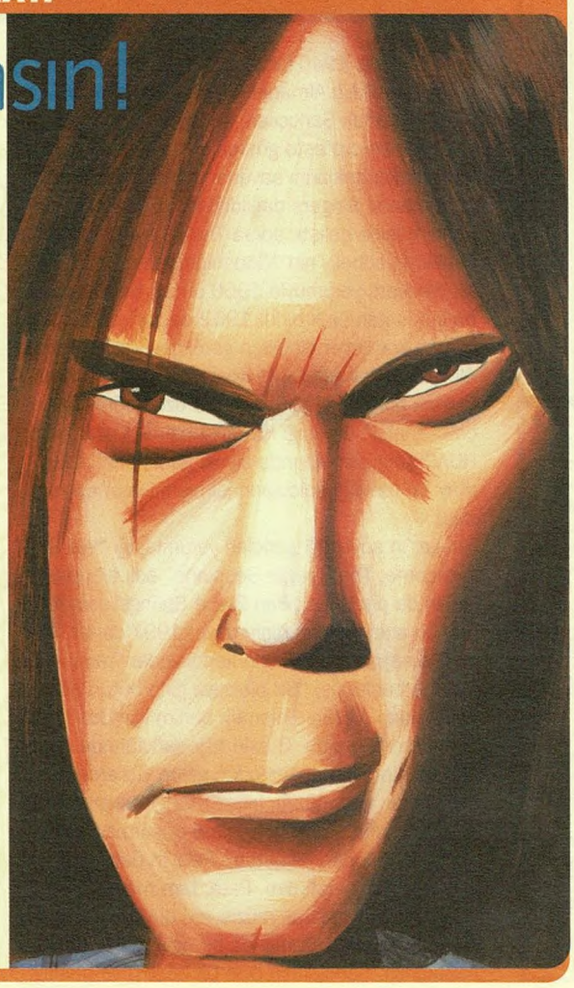

Amerika'da radikal bir dalga country müziğe değmeden büyüyemez, derler. Folk rock'un yaşayan ikonu Neil Young baştan sona savaş karşıtı bir albümle çıkageldiğine göre, demek ki zamanı gelmiş. Albümün adının "Living with the War" (Savaşla yaşamak) olduğu, bir aya kadar çıkacağı, önce internette yayınlanacağı Neil Young'ın ağzından alınabilen birkaç bilginin arasında: "Trompet eklenmiş bir power-trio ve 100 kişilik koroyla yeni bir plak yaptım. Metal-folk-protest tarzında." New York'taki kayıtlara katılan yönetmen arkadaşı Jonathan Demme, bereket versin Young gibi ketum değil: "Müthişti. Neil hiçbir hazırlık yapmadan şarkıları yazdı ve kaydetti. Her şey üç günde bitti. Bush'un Irak Savaşı'na karşı muhteşem bir elektrikli karşı-atak. Gerçekten insanın aklını başından alıyor." Bush'un "teröre karşı savaş" kampanyası Afganistan ve Irak'tan sonra İran'a yönelirken, Neil Young'ın "Impeach the President" (Başkanı yargıla / düşür / azlet) diye bir parçayla belirmesi alnıaçık bir geçmişin sağlaması olmalı. Zira, ihtiyarın yarası derin. Pensilvanya'da düşen uçakta teröristlere karşı direniş gösteren yolculardan birinin söylediği "Let's Roll" (Haydi başlayalım) sözünü bir "anti-terör barış şarkısı" haline getirerek, 11 Eylül'ün ertesinde ülkeyi saran Patriot Act (Yurtsever Eylem) hareketine destek vermişti. Kanada asıllı olduğu için bunun ayrı bir anlamı vardı. Ne var ki "Let's Roll" sözünü slogan haline getiren Patriot Act, zamanla Bush'un yarattığı polis devletinin biricik dayanağı haline gelecek, terörle mücadele adına yürütülen bir sivil haklar katliamına dönüşecekti. Bundan da kötüsü, Bush'un Irak Savaşı'nı "let's roll" diyerek başlatmasıydı. Neil Baba belli ki çok dolmuş. Ne diyelim? Rock ihtiyar, rock!

Efes Pilsen One Love Festival 5

9/10 Haziran, Parkorman

09.06.2006 / CUMA

THE BLACK EYED PEAS

VIOLENT FEMMES ♥ KANGROOVE

10.06.2006 / CUMARTESİ

MORRISSEY

MOR VE ÖTESİ ♥ ÇİLEKEŞ

Biletler Babylon gişe ve Biletix'te.

EFES Pilsen

www.efeskeyfi.com

Efes İletişim Hattı 444 33 37

parkorman

biletix
Eğlenceye giriş biletiniz.

pozitif
www.pozitif.info

Uyku korkuyu demokratikleştirir. Kayıp bir ayakkabı ya da kaçırılan bir trenin korkusu, uykuda, bir gerilla saldırısı ya da savaş kadar büyüktür.
JULIAN BARNES 10 1/2 Bölümde Dünya Tarihi

Bu âdem dedikleri / El ayakla baş değil / dem mânâya derler / Surat ile kaş değil **KAYGUSUZ ABDAL**

Hoş geçen her dem-i sevdâ ebediyyet sayılır. **TEVFİK FİKRET**

İçimizde biter o giz dolu yolun sonu / Ya içimizdedir tüm dünyaları ile sonsuzluk, ya hiçbir yerde **NOVALIS**

Ben kendimi / bir kanguru kesesinde üşüyen / kelebek gibi hatırlayacağım **KÜÇÜK İSKENDER**

Vicdan hepimizi korkak yapıyor. **SHAKESPEARE**

Bedenin hareketleri uzayı biçimlendirir.
JUAN GOYTISOLO
(Göç konulu bir konuşmasının giriş cümlesi)

Derd oldu şimdi başıma derman sandığım / Bir âfet oldu cânıma cânân sandığım **HALİM GİRAY**

İNSAN SIFATINDAN ÇOK GELDİM GEÇTİM

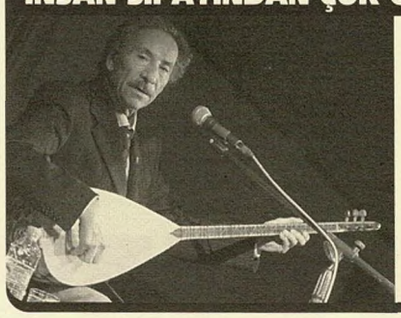

"Gönül gel seninle muhabbet edelim / Almayasın kimseyi araya gönül, deyişini '65 yılında taş plağa kaydetmiştik. Aradan 30 yıl geçmiş, gene muhabbet ediyoruz. Orada o sözüm anlaşılsaydı, bugünün Alevi, Sünni, Ermeni, Yahudi, Türk, Kürt ayrımı yapılmazdı..." Böyle söylemişti Ali Ekber Çiçek, 1998'de, 15. sayımızda yayınlanan söyleşisinde. Saza ve söze bir ömür verdi, TRT kurumuna semahları, deyişleri soktu, besteler ve derlemeler yaptı, Pir Sultan Abdal başta olmak üzere dünün ve bugünün ozanlarını yarına aktardı. "Haydar Haydar"da kendi deyimiyle "insanoğlunun kainata gelişini" anlatıyordu. 25 Nisan'da pankreas kanserinden 71 yaşında hayata veda eden Çiçek, o söyleşimizde "Amerika'da yedi parçam edebiyat derslerinde okutuluyor" diyordu, "bugün ölsem gene yaşıyorum."

MICK JAGGER bir Amerikan televizyon dizisi için kamera karşısına geçecek. Dizi, ünlü birini soymak için örgütlenen bir grup soyguncuyu konu alıyor. Ünlü kişi tabii ki Jagger.

New Yorklu **RADIO 4** ekibinin bu ay yayınlanması beklenen dördüncü albümü "Enemies Like This" adını taşıyor.

Libertines'den Carl Barât'nın yeni grubu **DIRTY PRETTY THINGS** ilk albümü "Waterloo To Anywhere"i bu ay içinde yayınlıyor.

Thomas Bangalter ve Guy-Manuel de Homem Christo'dan oluşan **DAFT PUNK**, gözünü yedinci sanata çevirdi, hem de yönetmen olarak. '70'lerin sinemasına bir saygı duruşu niteliğinde olacağı açıklanan "Electroma" isimli ilk uzun metrajlı filmlerinde ikili, Marvin Gaye, Brian Eno, Sébastien Tellier'nin parçalarını kullanacak.

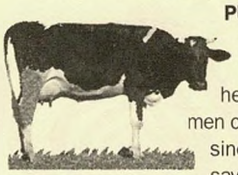

SMASHING PUMPKINS'in yeniden bir araya gelişi, resmî ağızlarca doğrulandı. Grubun internet sitesine göre, harıl harıl yeni şarkı yazmakla meşguller.

SPARKLEHORSE'un yeni albümünün eylülde yayınlanacağı açıklandı. Danger Mouse, Steven Drozd (Flaming Lips), Dave Fridmann gibi isimlerin el uzattığı albüme, "It's Wonderful Life" zamanlarından kalma bir şarkıya piyanoyla eşlik eden Tom Waits de katılmış.

MICHAEL JACKSON, yeni albümü için Bahreyn merkezli plak şirketi Two Seas'le anlaştı. Jackson, taciz davalarının ardından soluğu Bahreyn'de almıştı. Çok yakında "Trial Of The Century" isimli bir single da yayınlayacak olan Jackson'a, single'da 50 Cent, Lloyd Banks, Mase, Mobb Deep gibi rap'çiler eşlik ediyor.

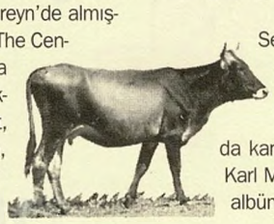

IGGY POP ve **STOOGES** elemanları, 1973'ten bu yana ilk albümlerini hazırlamak üzere Florida'da küçük bir kır evine kapanmış vaziyette. Önümüzdeki sene yayınlanması beklenen albümün prodüktörü Steve Albini. Birkaç şarkıda Jack White da prodüktör olarak fikirlerini beyan edecek. Stooges, üç sene önce Iggy Pop'un "Skull Ring" albümünde birkaç şarkıya eşlik etmiş, beraber bol bol konsere de çıkmışlardı.

Yeni albümü "The True False Identity" ve koca bir külliyatı özetlemeye çalışan "Twenty Twenty" isimli "best of"un yayınlanmasının ardından, **T-BONE BURNETT** yirmi yıl aradan sonra ilk turnesine çıkıyor. Turnenin ilk konserlerini Jakob Dylan ve Black Rebel Motorcycle Club açacak.

BLUR davulcusu **DAVE ROWNTREE** şu sıralar çocuklara yönelik bir animasyonun hazırlıklarıyla meşgul. "Empire Square" isimli komedi dizisi İngiltere'de pek çocuklara uygun bulunmadığı için ancak Amerikan televizyon kanallarına, yetişkin kuşağı için pazarlanabilmiş.

THE DOORS'un kuruluşunun 40. yılı yaklaştıkça kutlama planları da su yüzüne çıkıyor. İlk elde grubun ilk altı albümünü ve altı DVD'yi kapsayan 12 CD'lik bir box-set gelecek, bunu çeşitli hediyelikler, büyük bir Las Vegas konseri ve bir belgesel takip edecek. Grubun müziğini "daha geniş kitlelere yaymak" adına, bir The Doors şarkısının bir reklamda kullanılması da gündemde. 1969 yılında grup "Light My Fire" şarkısı için Opel'le anlaşmış, şehir dışında olan Jim Morrison teklifi reddedince grup içinde ihtilaf çıkmıştı.

Sekiz yıl aradan sonra ilk **SOUL ASYLUM** albümü temmuzda yayınlanıyor. Geçtiğimiz temmuz ayında kansere yenik düşen basçı Karl Mueller'in son kayıtları da albümde yerini bulacak.

Zamanımızın en büyük "dönüş"lerinden biri: 32 yıl aradan sonra hayatta kalan üyeleriyle ilk **NEW YORK DOLLS** albümü temmuzda yayınlanıyor. "One Day It Will Please Us To Remember Even This" adlı albümde birer şarkıda Michael Stipe ve Iggy Pop'un sesi, bir şarkıda da Bo Diddley'in gitarı duyulacak.

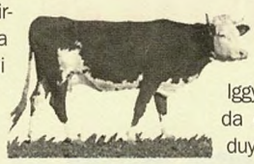

JUDAS PRIEST önümüzdeki sene yayınlanacak albümlerinin hazırlıklarıyla meşgul. Albüm konsept bir albüm olacak ve 16. yüzyılda yaşamış kâhin Nostradamus'u konu edinecek.

JOEY RAMONE'un doğumgünü vesilesiyle düzenlenecek hayır konserine, Dead Boys ve Dictators'ın yanısıra The Strokes da katılacak.

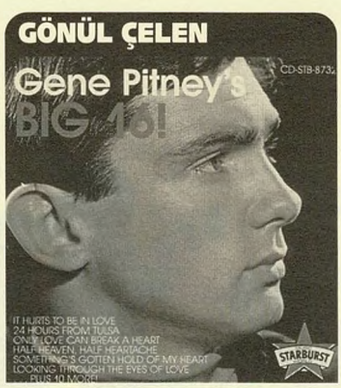

Yeni kuşaklar onu beyaz saçlarıyla, Marc Almond'la yaptığı "Something's Gotten Hold Of My Heart" düetinden hatırlar. Halbuki şarkı zaten onun hitiydi, 60'larda daha birçok şarkıyla ortalığı kasıp kavurur, çok yürekler hoplatırdı. Amerikalı şarkıcı Gene Pitney 5 Nisan'da, Cardiff'te bir konsere çıkmaya hazırlanırken otel odasında, 65 yaşında hayatını yitirdi. Zamanında Roy Orbison, Ricky Nelson gibilerine besteler vermiş, başkalarının şarkılarına benzersiz yorumlar getirmiş, rock devrimine kayıtsız kalmadığı gibi Rolling Stones'u Amerika'da lanse edenlerden biri olmuştu. Hayranları arasında Nick Cave, Morrissey, Antony ve elbette Marc Almond vardı.

Tam da Memphis'te yeni bir garage rock grubu kurmuşken, kara haber geldi. Love'ı yıllar yılı sırtlayan **ARTHUR LEE**, kan kanserine yakalandı. Kemoterapiye gireceği söylenen büyük müzisyen için yardım konseri tertipleniyor. Acil şifalar diliyoruz.

BEATLES şarkıları, internet üzerinden dijital olarak yayınlanmak üzere elden geçiriliyor.

Tam ilk albümleri "Broken Boy Soldiers" yayınlanacakken, Jack White'ın yeni grubu **THE RACONTEURS**'un ismi değişti. Sebep, aynı isimde bir Avustralyalı caz grubunun bulunması. White ve arkadaşları bundan böyle **THE SABOTEURS** diye anılacak.

JOE STRUMMER'ın hayatını konu alan "Let's Rock Again" isimli yeni bir belgeselin DVD'si haziranda yayınlanacak.

Miles Davis, Charlie Mingus, Art Blakey, Sonny Rollins gibi isimlerle pek çok defa beraber çalışan caz saksofoncusu **JACKIE MCLEAN** 73 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Bu sene resmî olarak **"ABD MİLLÎ SERVETİ"** ilan edilecekler arasında hayli ilginç albümler de var. Bu payenin kıstası "kültürel, tarihsel ya da estetik olarak önemli ve ABD'deki hayatı etkilemiş, yönlendirmiş olmaları". Mevzubahis albümler şunlar: "Are You Experienced" (Jimi Hendrix), "Daydream Nation" (Sonic Youth), "Whole Lotta Shakin' Going' On" (Jerry Lee Lewis), "That'll Be The Day" (Buddy Holly), "Blueberry Hill" (Fats Domino).

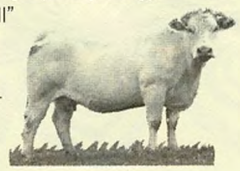

U2'nun "One" şarkısı, İngiltere'de en sevilen şarkı sözü çekildi. Şarkı, şu sıralar Mary J Blige'ın yorumuyla listelerde. "One"ı sıralamada The Smiths'in "How Soon Is Now"ı, Nirvana'nın "Smells Like Teen Spirit"i takip ediyor.

JOHN LENNON'ın 12 yaşında üzerine çiziktirdiği 10 sayfalık okul kitabı, 226 bin dolara alıcı buldu.

SNOOP DOGG konser vermek üzere Güney Afrika'ya giderken Heathrow havaalanında büyük bir kavgaya karıştığı için İngiliz polisince tutuklandı. Bu arada, Snoop Dogg, ilk romanını yazıyor. Güney California'da hayat mücadelesi veren, bir yandan da hiphop'ta tutunmaya çalışan siyah bir gencin hayatını konu alan "Love Don't Live Here No More", ekim ayında yayınlanacak.

Ona hayranlık duyarım, çünkü o hepimizin, her gece, durmadan, ölünceye dek yapması gereken uyuma işini benden çok daha iyi halletmiştir. O uykuyu yeni bir havaalanının korkutamadığı deneyimli bir seyyah gibi ele almaktadır. Bense günü geçmiş bir pasaportla, gıcırdayan tekerlekli bir bagaj arabasını yanlış yöndeki bagaj kayışına doğru sürerek gecenin karanlığında uyanık yatarım.
JULIAN BARNES 10 1/2 Bölümde Dünya Tarihi

Veysel der çıkayım bir yüce dağa / Ağaçlar bezenmiş yeşil yaprağa / Zaman gelir tenim düşer toprağa / Karışır toprağa toz olur gider. **AŞIK VEYSEL**

Ağız konuşmak için icat edilmemiş. Tersine, insan ancak ne yapacağını bilmediği zaman konuşuyor.
PEDRO ALMODOVAR, Patty Diphusa

Temmuzda Caz Festivali'ne **PAUL WELLER** geliyor. Dahası, Sergent Garcia, Gilberto Gil, CocoRosie, Tiger Lillies, Neville Brothers

MUSE'un epeydir beklenen yeni albümü temmuzda yayınlanıyor. Ama evvela single gelecek: "Supermassive Black Hole"...

RED HOT CHILI PEPPERS, resmî sitesinden zehir zemberek bir açıklamada bulundu: "George W Bush kesinlikle mahkemeye çıkarılmalı. O bir yalancı; yalanları milyonlarca insana acı getirdi, büyük kârlar edinen milyarder petrol şirketleri dışında kimseye bir hayrı dokunmadı. Bu şirketler savaştan kâr ediyorlar –bu ahlâksızca bir durum ve son derece üzücü. W. Bush dünyayı daha tehlikeli bir yer haline getirdi. Savaştan önce Irak bir terörist yuvası falan değildi. Her ne kadar kaba bir diktatör olsa da Saddam Hüseyin'in laikti ve El Kaide'yle ilişkisi yoktu. Şimdi Irak bir terör yuvası, dünyada Amerikan karşıtlığı hızla yükseliyor ve Irak halkının durumu da daha iyi değil..."

ANI DI FRANCO'nun politik dozu hayli yüksek yeni albümü "Reprieve" ağustosta yayınlanacak. Di Franco'nun eleştiri oklarından Katrina felaketi için gerekli önlemleri almayan yetkililer de nasibi alıyor. Katrina kasırgası olduğunda, Di Franco, albüm için New Orleans'da çalışıyordu.

Evan Dando ve grubu **LEMONHEADS**, yeni albümleri için stüdyoya kapandı

40 METREKARE ALMANYA

Bugüne kadar Balkanlardan Arap diyarına uzanan hatta, doğunun yeni müziğine ışık tutan toplama albümleriyle bildiğimiz Bremenli DJ Gülbahar Kültür, bu kez doğduğu değil, doyduğu topraklardan 40 şarkıyı bir araya getirip miksledi. "Made In Germany" isimli çift CD'lik albüm, Bach'ın, Wagner'in memleketinin göçmen sesleriyle zenginleşen modern müziğini sunuyor, 17 Hippies'den Dissidenten'e, Jazzamor'dan De-Phazz'a, Bremen Immigrant Orchestra'dan Extrabreit'a...

MICHAEL STIPE, dünyada açlığı ortadan kaldırmak yolunda uzun süren mücadelesi için bir yemekle onore edildi. Patti Smith'in sahne aldığı geceye Chris Martin, Gwyneth Paltrow, Jimmy Fallon, Beastie Boys'dan Mike D gibi isimler katıldı.

CROSBY, STILLS, NASH & YOUNG, 29 şehri kapsayan bir Kuzey Amerika turnesine çıkıyor. Bu, 25 yıl aradan sonra 2000'de bir araya gelen dörtlünün o tarihten beri dördüncü turnesi olacak.

Yarı belgesel, yarı konser bir **LEONARD COHEN** DVD'si haziranda yayınlanıyor. Cohen için Ocak 2005'te düzenlenen tribute konserini odak alan filmin yapımcısı Mel Gibson. Cohen'in U2'yla beraber "Tower Of Song"u yorumladığı konsere Antony, Nick Cave, Jarvis Cocker, Rufus Wainwright, Beth Orton gibi isimler katılmıştı.

ELTON JOHN'un müzikali "Lestat" Broadway'de prömiyerini yaptı ve hemen hemen bütün eleştirmenlerden kırık not aldı. John'un kırk yıllık söz yazarı dostu Bernie Taupin'le beraber yazdığı müzikal, Anne Rice'ın vampir romanları ve Tom Cruise'un "Interview With The Vampire" filminde canlandırdığı karakter üzerine kurulu.

SOLOMON BURKE ilk country uzunçalarını sonbaharda yayınlayacak. Büyük soul şarkıcısına Emmylou Harris, Dolly Parton, Gillian Welch, Patty Griffin gibi isimler eşlik ediyor.

SHAKIRA Latin Amerika'daki yoksulluğa dikkat çekmek için büyük bir organizasyona girişiyor. Shakira, bu "devrimci" hadisenin bir nevi Live Aid gibi olacağını söylüyor. Şimdilik tasarı halinde olan projenin önümüzdeki sene bir Latin Amerika ülkesinde düzenlenmesi planlanıyor.

BRIGHT EYES önümüzdeki sene yayınlanacak albümünün hazırlıklarıyla meşgul. Albüme Gillian Welch, Sleater-Kinney davulcusu Janet Weiss gibi isimler de eşlik edecek.

Country şarkıcısı **BONNIE OWENS** 76 yaşında vefat etti. Owens, Mart ayında ta ölen Buck Owens'la ve Merle Haggard'la evlenmiş, iki şarkıcının kariyerine de büyük katkıda bulunmuştu.

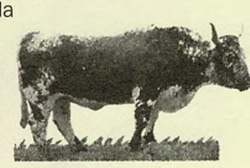

ROLLING STONES, Beyaz Saray'ın, Avusturya'da bir otelde Bush'la görüşmeleri için kendileriyle temas kurduğu iddialarını yalanladı.

DALLAS dizisinin sinema versiyonunda başrolleri **JENNIFER LOPEZ** (Sue Ellen) ve **JOHN TRAVOLTA** (JR Ewing) paylaşacak.

Eski Beta Band elemanı **STEVE MASON**'ın projesi King Biscuit Time'ın albümü "Black Gold" bu ay yayınlanıyor. Mamafih, Mason, hayranlarına gönderdiği mesajda müziği bıraktığını ima edecek sözler sarfetti.

BOB DYLAN İspanya'nın Bask bölgesinde, San Sebastian'da, temmuz ayında barış mesajı içeren ücretsiz bir konser verecek. Bölgenin bağımsızlığı için mücadele eden ETA örgütü geçtiğimiz aylarda silah bıraktığını açıklamıştı.

ÖZEL SAYI: KÜRT SORUNU - TÜRK SORUNU

ÜÇ KÖYÜN ÖYKÜSÜ
ÖRDEKLİ, SİNAN, ALACA

DİYARBAKIR BELEDİYE BAŞKANI OSMAN BAYDEMİR
"PAŞA ÇIPLAK" DİYEBİLMEK

ERTUĞRUL KÜRKÇÜ
PKK ÖNDERLİĞİ VE BASİRET ATILIMI

MESUT YEĞEN
"MÜSTAKBEL TÜRK"TEN "SÖZDE VATANDAŞ"A

MEHMET TAŞDEMİR
DAĞIN ÇAĞRISI

REYHAN YALÇINDAĞ
BOŞ KÖYLERDE KEMİK ARAMAK

SERPİL SANCAR
KARINCAEZMEZ ŞEHİTLERİN ANNELERİ

LAL LALEŞ
TÜRKLERİN KÜRTÇE BİLMESİ LAZIM

DİYARBAKIR BARO BAŞKANI SEZGİN TANRIKULU
ÇÖZÜMSÜZLÜĞE DOĞAN KUŞAK

özel sayı

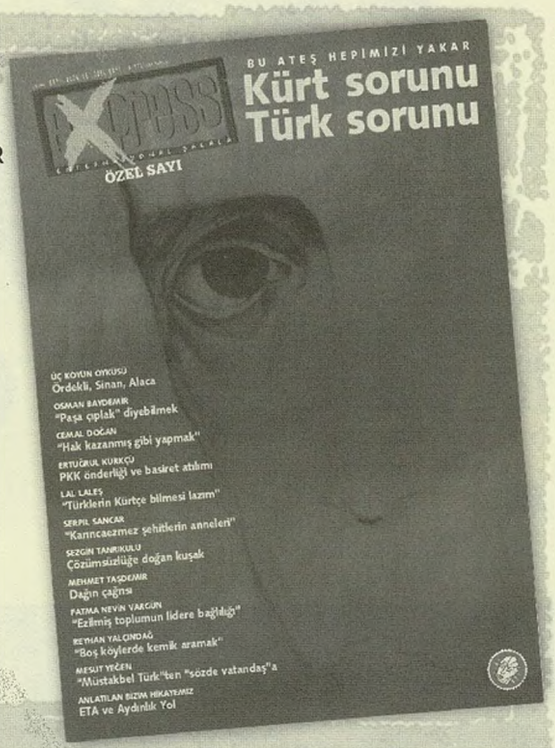

ÇIKTI
TÜM MÜZİK MARKETLERDE

PASAJ

GAIPTEN SESLER

2. kısım

Ender Özkanraman

GELSENE SEN!..
?
GEL ŞÖYLE; KENARA GEÇ BAKAYIM!..
AMA..
DUR, N'APIYORSUN?
ŞŞT... GEL ŞÖYLE DEDİM, BIRAK ŞU ELİNDEKİ ZIMBIRTIYI DA!..
HEEY!..
NEREYE SÜRÜKLÜYORSUN ÇOCUĞU?
SANA NE?.. SABAHTAN BERİ SESİMİZİ KAYDEDİYOR; CİHAZINDAKİ KASEDİ ALACAĞIM ZİBİDİNİN!..
GALİBA SENİN "GAİPTEN SESLER" GRUBUNDAN HABERİN YOK HA AHBAP?..
?
ESSAH MI?..
YAV? NİYE SÖYLEMEDİN BE BİRADER; BAŞIM GÖZÜM ÜSTÜNE!!
KLİK!
BEN...
..SİZE KASETİ GERİ VEREYİM?..
HAYIR-ALMAM!!! BEN-BENİM OĞLUM-FABRİKADAKİ ARKADAŞLAR; HEPİMİZ SİZİN GRUBUN HAYRANIYIZ... ALIRSAM NAMERDİM!
SİZDEN ÖZÜR DİLİYORUZ! LÜTFEN BUYRUN-VAZİFENİZE DEVAM EDEBİLİRSİNİZ!..
BUNLARIN MEŞHUR Bİ ŞARKISI VARDI?
YAZAR-KASA!
HAH! EVET..
SÖZLERİNİ DE HATIRLIYOR MUSUN?..
YANILMIYORSAM ŞÖYLE BİŞEYDİ:
Bak açılıyor kasaa.. Gir içine-Dışarda kalacaksın yoksaa..
Gir Kasanın içinee.. Aileni terk eet.. İçinii, mitrabını def eet... Ait değilsin bir yeree.. Gir Kasanın içinee..
Gaipten Sesler
YAZARKASA
Baak-Siyah demirlerini ellee şeytanlarının saçları gibii...
Bir korunak gibi bellee...
UTANMAA...
TAM KIVAMINDASIN ŞU ANDAA... GİR KASANIN İÇİNEE..
GİR.. GİR..
GİR KASANIN İÇİNE
BU KASAA.. SANA DA YAZAR BANA DAA!
SORMAA-NE YAZAR DİYEE...
BU KASAA.. HİKÂYE YAZAR KASA-YAZAR KASA
YAZAR-KASA
YAZAR-KASA!
SAYIN BAŞBAKANIM! BEN BİR ESNAFIM!..
GİR İÇİNEE.. GİR KASANIN İÇİNEE..
GÜNLERDİR SİFTAH YAPMADIM!
GİR İÇİNEE.. GİR KASANIN İÇİNE..
BU KASAYI SİZE VERİYORUM-BUYRUN!
BU KASAA..
YAZAR KASAA!..
devam edecek...

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz

ATV STÜDYOLARINDA SABAH YILDIZLARI PROGRAMI

Nevra Yılmaz, 61, turizmci

Sabah Yıldızları'na kaçıncı gelişiniz?
Üçüncü gelişimiz. Bugün 45 kişi geldik. İzmir, Karşıyaka'dan...
Sadece Aydın için mi geliyorsunuz?
Akşama Mehmet Ali Erbil'in, Mahmut Tuncer'in programlarına katılacağız, yarın da Seda Sayan'a gideceğiz.

Turları siz mi organize ediyorsunuz?
Evet. Üç gecedört gün, 150 YTL. Her şey dahil.
Karşıyaka'dan 45 kadın mı geliyorsunuz?
Beş-altı tane erkeğimiz var, ama İzmir'de bekâr hanım çok.
Şarkılarla aranız nasıl?
Tabiii, oyunu severiz, eğlenceyi severiz, göbek atmayı severiz. Hepimiz çok neşeliyiz.
Ekranda göbek atıyor musunuz?
Burada atmadık. Ama her hafta tura çıkıyoruz, bütün Türkiye'yi geziyoruz. Canlı müzikle oynuyoruz...
Sizin de pullu mendiliniz var mı?
Pullu mendilimiz yok, ama Shakira kemerimiz var. Zillerimiz de var.

Sabahat Temizkalp, 61, ev hanımı

Siz de mi İzmir'den?
Evet, Karşıyaka'dan. Programı merak ediyordum, çok hoşuma gitti.
Hoşunuza giden ne?
İyiyle kötüsüyle her şeyi çok güzel.
Şarkılara eşlik ediyor musunuz?
Tabii. Şarkı, türkü, her dalı çok severim ben. Batı müziğini de çok severim.
Gazino matinelerine gider miydiniz?
Vallahi çok eskiden giderdik. Onlar yok olunca eğlencelerden mahrum kaldık, şimdi bunlar güzel.
Ahu Tuğba hakkında yorumunuz?
Reklam peşinde! Gökhan Bey onun için neler yaptı, fakat Ahu Hanım hiç yüz vermedi. O bence iyi bir beydi.
Aydın'ı beğeniyor musunuz?
Aydın'a bayılırım. Mehmet Ali Erbil'i, Seda Sayan'ı da hiçbir şekilde kaçırmam. Onlar benim objektifimin içinde.

Sabiha Küskü, 57, emekli öğretmen

Ne zamandır geliyorsunuz?
Aydın'ın programında beş sene oldu.
Eğleniyor musunuz gerçekten?
Eğlenceli yanı da var. Öğretmen olarak Türk kadınına mesaj vermeye geliyorum. Kadın ezildiği için konuşuyorum.

Programda jürisiniz aynı zamanda. Jürinin görevleri neler?
Olayları takip ediyoruz ve yorum yapıyoruz. Aydın Bey'i çok sevdiğimiz için.
Aydın'ı neden seviyorsunuz?
Niye seviyorum, biliyor musun? Aydın Bey iki üniversite bitirmiş kültürlü biri. İnsanlara çok iyi davranıyor.
Şarkılarla türkülerle aranız nasıl?
Aa, çok seviyorum. Sokakta da walkman kulağımda dolaşıyorum. Türk sanat müziği ve pop seviyorum.
En beğendiğiniz sanatçı?
Tarkan! Hemşehrim hem de. Nazan Öncel'den aldıklarını da seviyorum, İngilizce kasetindeki şarkıları da beğeniyorum.

Esen Bahas, 50, ev hanımı

Ne zamandır katılıyorsunuz?
Üç senedir Aydın'la beraberiz devamlı.
Başka programlara gidiyor musunuz?
Seda Sayan'ı falan sevmiyorum. Yapmacık değil mi ayol! Esra Ceyhan'a da gelirdik, onunla da aramız iyiydi.
Ahu Tuğba durumu n'olacak sizce?
Senaryo ne gerektiriyorsa o olacak. Oyun içinde oyunlar var. Her yerde, her kanal öyle.
Ya Banu Alkan meselesi?
O da oyun! Banu Alkan'la doğrudan temasımız olmadı, ama Ahu Hanım'la görüşüyoruz, kendisi saygılı, hatırnaz bir hanım.
Şarkılara katılıyor musunuz?
Tabii. Eskiden dekor daha büyüktü, kalkıp oynuyorduk. Şimdi öyle değil.
Müzikle aranız nasıl?
Ben rock'çıyım biraz.
Öyle mi?
Erkin Koray'ı ve Cem Karaca'yı çok severim. Haluk Levent hayranıyım.

BURASI BEŞİKTAŞ

Mehmet Değirmenci, 17, öğrenci

Kaykaycı mısın?
Evet, ama iki hafta önce hareket çalışırken kırıldı.
Ne hareketi?
Oli. En basit hareketi çalışıyordum, ama yüksekten atlayınca kırıldı.
Neler dinlersin?
Yakın zamana kadar gotik metal dinliyordum, kayarken fena gaz veriyor diye. Daha şekilli kayıyor insan. Sonra sıkıldım ve punk rock dinlemeye başladım.
Neler yaşanıyor burada gün içinde?
Burası bizim hayatımızın parçası! Bütün dertlerimden uzaklaşıyorum.
Ne derdin var ki?
Gençlik sorunları işte. Sıkıntı bitmiyor ki, ÖSS yaklaşıyor bir de...

Yerli müzikle aran var mı?
Dinlemem. Bir tek Duman seviyorum, o da moralim bozukken.
İyi geliyor mu bari?
Daha da çok moralim bozuluyor.

Yeşeren Güven, 15, öğrenci

Kayarken neler dinliyorsun?
Metal dinliyorum daha çok. Punk'tan da çok hoşlanıyorum. '80'lerin rock şarkıları da hoşuma gidiyor, Whitesnake çok severim. '70'lerden Pink Floyd.
Buraya ne zamandır takılıyorsun?
Ekimde bir Amerikan kaykay firması organizasyon yapmıştı, o zamandan beri geliyorum.
Oli yapabiliyor musun?
Biraz hafif oluyor benim olilerim. Bazen çok kafaya takarsam, rüyamda gördüğüm bile oluyor.
Kaykaydan başka merakların var mı?
Bateri çalıyorum. Aslında son zamanlarda senfonik metale merak saldım.
Bateriye merak salman nasıl oldu?
Dedem ve dayım da baterist. Ondan önce keman çalmıştım, ama notalarla aram pek iyi değildi. Klasik müzik de dinliyorum, sekiz yıl bale yaptım. Eğlenceli olan her şeyi yapmak isterim.

BURASI GALATASARAY

Çağan Tunalı, 20, ses mühendisi

Ne dinliyorsun?
Jan Jelinek. Minimal tekno severim.
Ne zamandan beri?
İki-üç senedir sıkı bir şekilde dinliyorum. Plastikman'i de çok severim.
Minimal house ne demek?

Minimum teknik, maksimum yaratıcılık!
Sen de uğraşıyor musun bu işlerle?
Evet, elektronik müziğin tüm deneysellikleriyle uğraşıyorum. 10 yaşından beri de gerçek anlamda dinliyorum.
Yerli müzikle aran nasıl?
Gayet iyi. Ben bir stüdyoda çalışıyorum ve Demet Akalın'dan Mor ve Ötesi'ne bir sürü iş yapıyoruz. Ayrıca Mor ve Ötesi'ni de severim.
Demet Akalın'la çalışıyorsun yani?
Tabii canım. Aslında piyasadaki bir sürü solisti göre Demet Akalın iyi.
Peki Seray Sever nasıl sence?
Buna cevap vermeyeyim, sizin dergiyi okumazlar, ama dedikodu falan çıkar.

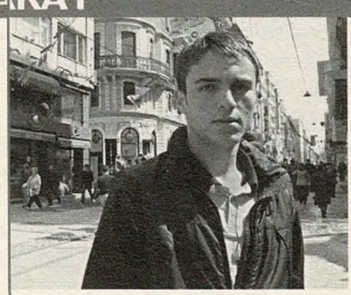

Oğuzhan Çınar, 20, muhasebeci

Ne dinliyorsun?
Pop tarzı genelde.
En son ne vardı kulağında?
Gülşen.
Seviyor musun Gülşen'i?
Severim.
En çok neyini seversin?
Müzik tarzını.
Peki başka kimleri dinliyorsun?
Yabancı müzikler, Türkçe pop, klasik.
Klasik derken?
Sezen Aksu.
En sevdiğin Sezen Aksu şarkısı?
"Adı Bende Saklı". Genelde Türkçe pop ve yabancı seviyorum. Gülşen dedim ama, Hande Yener'i de severim. İkisinin de albümleri var bende.
Yeni Hande Yener'i beğendin mi?
Çok beğendim.
Hande Yener mi, Gülşen mi?
Hande Yener.

[DON LETTS]

Nisanın ilk haftası öyle güzel bir cereyanda kaldık ki, sormayın gitsin. Karşılıklı iki pencerenin perdesini havalandıran rüzgârları Don Letts estirdi. İstanbul Film Festivali'nde "Punk: Attitude" (Punk Tavrı) filmi gösterilirken, Indigo'da efsanevî "Punky Reggae Party"lerinden birini verdi. Clash kliplerini yöneten, müzik belgesellerine imza atan, Big Audio Dynamite'i Mick Jones'la birlikte kuran Letts'le, Refik'te bir masada rakı-meze eşliğinde sohbet ettik.

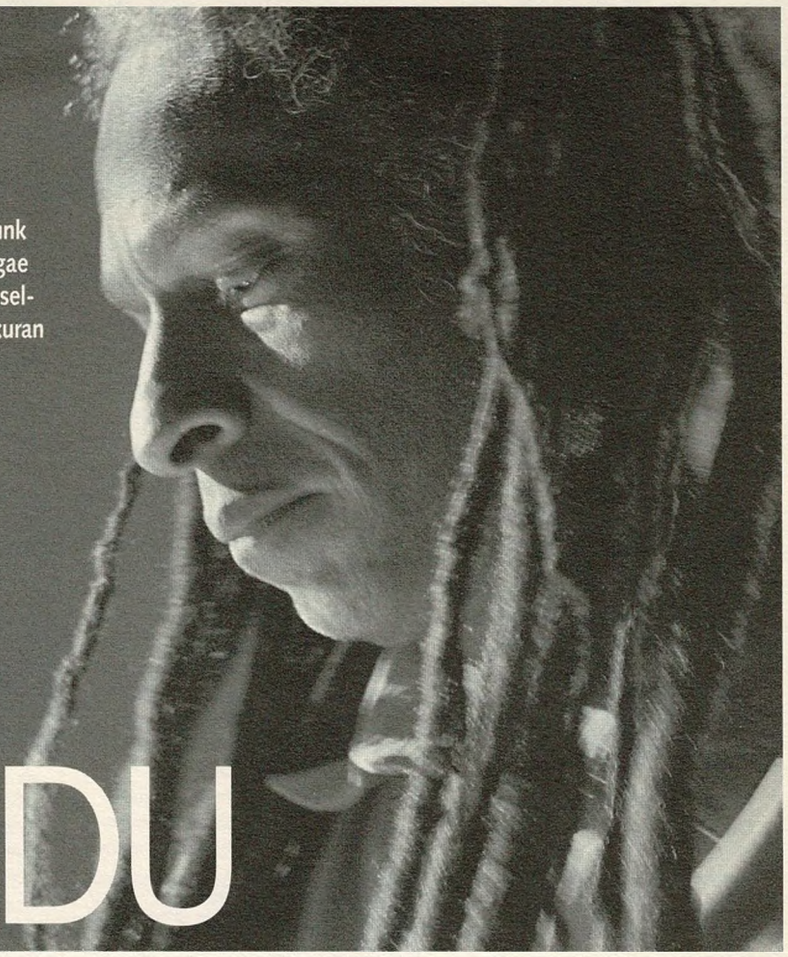

UZAY YOĞURDU

Ne içelim?

Don Letts: Herkes rakıyı denememi söylüyor, tavsiyeye uyalım, bakalım ne olacak? *(Geçen sayıdaki "Punk Björk'tür" başlıklı "Punk Tavrı" sayfasını inceliyor)* Başlığı anladım galiba. *(gülüyor)* Nereden çevirdiniz bu söyleşiyi?

Çeşitli söyleşilerinizden kolaj yaptık. "Punk'ım diyorsan değilsindir" sözünüz de güzel başlık olurdu aslında...

İyi laf etmişim. *(gülüyor)* "Nedir diye sorarsan öğrenemezsin" de diyebilirdim. Punk bir etiket meselesi değil, bir kılık kıyafet meselesi de değil. Gürültülü müzik demek de değil, pekâlâ sessiz ve derinden de gidebilirsin. Punk'ın tanımı sürekli değişir. Bir bakış açısı ve eylemdir. Pasif fan olmaktan çıkıp eyleme geçmektir. Sanatçı ve izleyici arasındaki duvarı yıkan bir harekettir. Bir fikrin varsa, söyle, yap. Clash, Pistols filan ellerine gitarı aldıklarında, "peki ben ne yapabilirim" dedim ve elime 8 mm'lik bir kamera aldım. Film çekmem, yönetmenlik yapmam punk sayesindedir. "Punk Tavrı"nı seyreden gençlerden bir-ikisi "bunu ben de yapabilirim" diyerek çıktıysa sinemadan, benim için maksat hasıl oldu demektir.

Filmi Joe Strummer'a ithaf ettiniz, punk öncesinde Strummer kadar sevdiğiniz biri var mıydı?

İflah olmaz bir Dylan fanıydım, "Blood On The Tracks"e kadar. O albümden sonra dinlemeyi bıraktım, neden bilmiyorum. Bak, bu şimdi aklıma geldi, iddiaya girerim "Blood On The Tracks"in yayınlandığı tarih punk rock'un başladığı tarihle çakışıyor.

Biraz öncesi, 1975...

"Blood On The Tracks" sonrası demiştim. *(gülüyor)* Dylan belgeseli "No Direction Home" beni hayal kırıklığına uğrattı. Dylan'la söyleşileri menejeri yapıyor, kontra sorular yok, eleştiri yok. Ama Dylan bu, ne anlatmak isterse onu anlatır, söyleşiyi kim yapsa pek farketmez. Filmde benim en çok dikkatimi çeken gözleri oldu, ne kadar maviymiş! Acayip bir mavi...

"Punk Tavrı"nda sizin en beğendiğiniz bölüm hangisiydi?

Açılış ve kapanış. Sizin en beğendiğiniz bölüm hangisiydi?

Jello Biafra ve Henry Rollins'li bölümler, bir de New York Dolls...

İşin en güzel tarafı şu: O adamlar bugün hâlâ otuz yıl önceki kadar radikal! Henry (Rollins) olmasaydı, film bu kadar iyi olmazdı. Müthiş bir şahsiyet. Ben Black Flag veya Dead Kennedys fanı olmadım hiç. Ama İngiltere'de Sex Pistols neyse, Amerika'da Black Flag ve Dead Kennedys oydu. Nirvana, onların varisiydi... Courtney Love'ın attığı kazığı duymuşsunuzdur. Güzel güzel lafı Nirvana'ya getiriyorum, sıra tam şarkılarına geliyor, tıss. Niye? Çünkü Courtney hazretleri Nirvana şarkılarının çalınmasını istemiyor. Tek tesellim şu: Hemen herkes o bölümde Nirvana şarkılarını zihinlerinde duyduklarını söyledi. Toplumsal bilinçte o denli yer etmiş... Fakat bu beni yatıştırmaya yetmiyor, aklıma geldikçe kan beynime sıçrıyor. Neyse... Çeviride "fuck"ı nasıl Türkçeleştirdiler?

"Lanet olsun" diye. "Fuck"ın duygusunu vermiyor tabii, ama malûm nedenlerle yumuşatmak zorunda kalmışlar...

Bugünlerde mesajı yumuşak vermek lazım. Yoksa insanlara ulaşamıyorsun. Şirketlerin kuşatması altındayız, alenen radikal şeyler söylersen sesini duyuramazsın. MTV mesela, kendilerine sert gelen her şeyi makaslıyor. Onun için mesajı gizlemek gerekiyor. Franz Ferdinand'ı nasıl buluyorsunuz?

Severiz çok...

Ben de çok beğeniyorum. Yumuşak konuşup sağlam mesajlar veriyorlar. İlk dinlediğimde müziklerinin pop tarafını algılamıştım sadece. Fakat sözlerinde politik bir tavır var. P'si büyük harf bir politika değil bu, mesajı yumuşatıyorlar. Latin Amerika konserlerine milyonlarca insanı çekebilmeleri insana acayip iyimser duygular veriyor. Müzikleri de iyimser zaten, o çok hoşuma gidiyor. Ben 14-15 yaşındayken rock iyimserdi, beni rock'a çeken de oydu zaten. Ferdinand'da o iyimserliği görüyorum ve bugünün gençlerine güzel kapılar açtıklarını, onları esinlendirdiklerini düşünüyorum. İskoçya'dan çıkıp gelen dört oğlanın dünyanın dört bir yanını etkilemesi müthiş bir hadise.

Solistleri hemşerimiz sayılır, Yunan asıllı.

Evet, Alex Kapranos! Müziklerindeki ani ritm değişikleri bana geleneksel Yunan müziğini çağrıştırıyor. Bir enstrüman çalmadığım için bunu izah etmem zor, bir şarkıda üç ayrı boyuta giriliyor... Onları canlı seyretmek büyük zevk. Ahbaplarım beni onların konserine götürmek istediklerinde epey ayak diremiştim, ne dediklerini anlamıyorum falan filan demiştim. Şarkı sözlerini gösterdiler, baktım bayağı iyi, akıllı. Zaten Franz Ferdinand gibi bir isim bulmak için akıl lazım. Ben Franz Ferdinand fanıyım! *(gülüyor)*

Hepimiz Strummer fanıyız! Neyin parçası olduğunun farkındaydı. Woody Guthrie, Dylan, Lennon, Marley zincirinin son halkasıydı. O model üretilmiyor artık.

Biz Strummer fanıyız.

Hepimiz öyleyiz! Woody Guthrie, Dylan, Lennon, Marley zincirinin son halkasıydı Strummer. O model üretilmiyor artık.

Saydığınız isimlerle anılmasının sebebi ne sizce?

Geleneği biliyordu, nereden geldiğini biliyordu, Woody Guthrie'yi biliyordu, sürekliliği görüyordu, neyin parçası olduğunun farkındaydı. Clash'in bir boşluktan çıkmadığını biliyordu. Öfkeli bir yeniyetme değildi, yaptığı işin arkasında sağlam bir ide- →

TÜM MÜZİK MARKETLERDE

KONSERLER ve FESTİVALLERDE

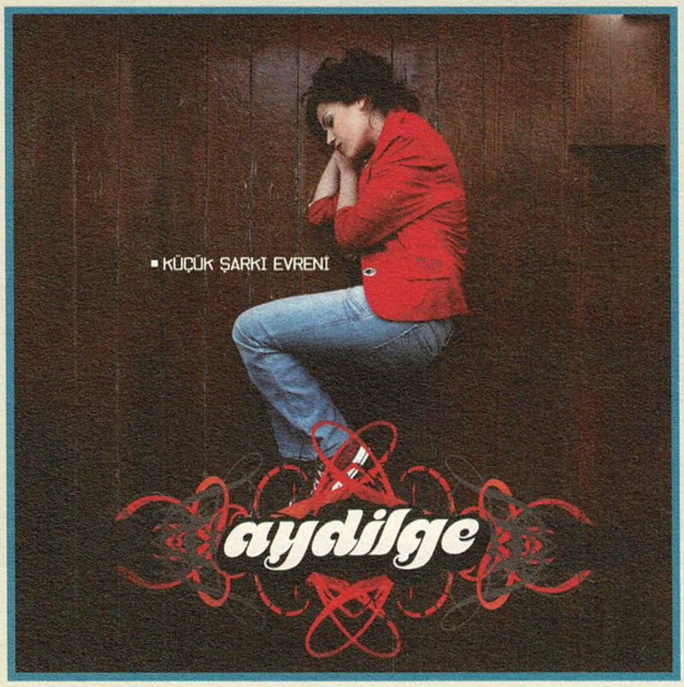

Aydilge Küçük Şarkı Evreni

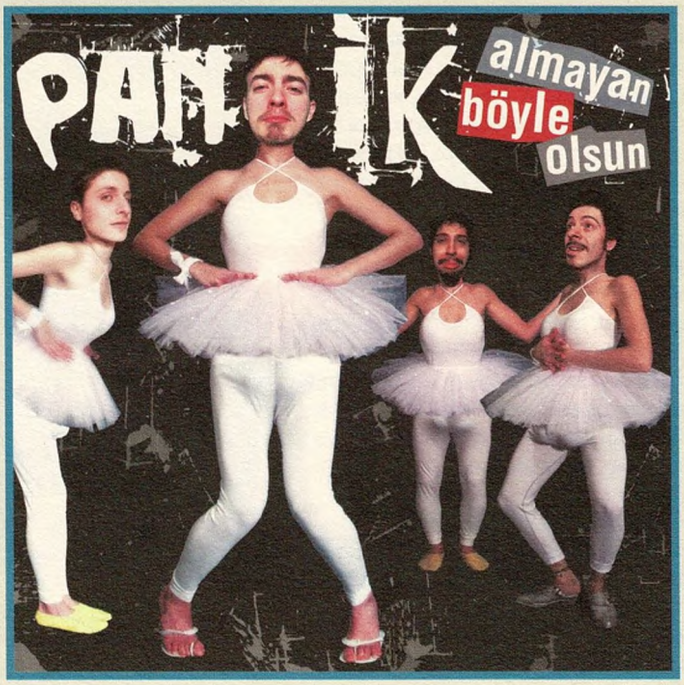

Panik Almayan Böyle Olsun

110 Atomların Harika Dünyası

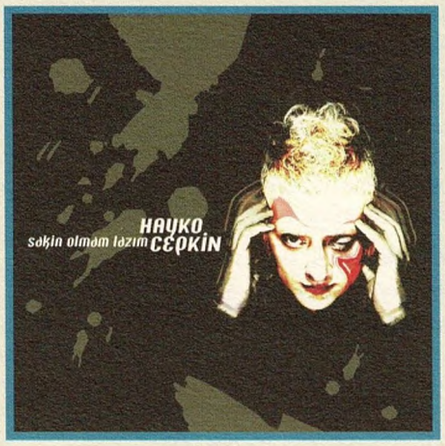

Hayko Sakin Olmam Lazım

Yakup Karanlıkta

Ayşe Tütüncü Panayır

Dorian Yeniden Hayata

Nem Güneşte Yalnız

EMI Müzik Türkiye Merkez Ofis: İnönü Caddesi Ankara Palas No: 77 D:1-3 Gümüşsuyu - Taksim Tel: 0212 244 58 44 Satış & Dağıtım: İMÇ 6. Blok No: 6202 Unkapanı Tel : 0212 514 16 21 www.emikent.com.tr

EMI

oloji vardı, engin bir bilgi vardı.

Onu reggae'yle tanıştıran siz miydiniz?

O bir şehir efsanesi. Joe'nun kulakları anten gibiydi, bütün dünyayla irtibattaydı zaten. Dolayısıyla reggae'ye aşinaydı, Paul Simonon ve John Lydon da öyleydi. Londra'da büyük bir Karayip göçmeni cemaati vardır. İstesen de reggae'yi ıskalayamazsın. İngiltere'deki beyaz müzik hep siyah müzikten esinlenmiştir. Malûm, Page-Plant, Richards-Jagger, Lennon-McCartney hepsi Mississippi blues'undan etkilenmişti. Punk-reggae ilişkisinin farkı, etkinin doğrudan olmasıydı. Reggae, binlerce mil uzaktan gelmiyordu, köşebaşında çalıyordu. Clash'te reggae etkisi alenîdir, blues'dan esinlenenlerdeki gibi gizlenmiş ya da yorumlanmış değildir. Zeppelin'i, Stones'u, Beatles'ı dinlediğinizde blues'u çıplak biçimde duyamazsınız. Bu kötü bir şey değil tabii ki. Ama Clash'te reggae'yi dolaysız olarak duymak benim gibi siyah bir Britanya vatandaşı için çok esinlendiriciydi. Çünkü bu, benim de bir ikram yapabileceğimi gösteriyordu, ya da şöyle diyelim: Benim de "parti"ye getirebileceğim bir şey vardı.

Punk patladığında kaç yaşındaydınız?

Ben rock'n'roll'la akranım, 1956 doğumluyum. 1977'de kaç yaşındaymışım? 21. Rock'n'roll'un doğum tarihi olarak neden 1956'yı verdiğimi niye sormadınız?

Bize göre 1957, tartışmaya girmeyelim diye.

Niye 1957?

Niye 1956?

Kulağa hoş geliyor da ondan. *(gülüyor)*

Punk'ın başlangıcı 1977 olduğu için, rock'n'roll'un miladına 1957 desek kulağa daha hoş gelmez mi?

İşte şimdi asıl tartışmalı mevzuya geldik. İngiltere'de punk'ın miladının 1976 mı, 1977 mi olduğu tartışılır hep. Ve bir türlü karar verilemez. 1975 olduğunu söyleyenler de var.

Neden 1975?

Pistols'ın ilk konseri 1975 sonlarında Saint Martin's College of Art'ta olduğu için. Ama ben 77'ciyim, çünkü hem kulağa daha iyi geliyor, hem de grafik olarak daha güzel.

Ben 15 yaşındayken rock iyimserdi, beni rock'a çeken de oydu. Franz Ferdinand'da o iyimserlik var. Şarkı sözleri iyi, akıllı. Zaten öyle bir isim bulmak için akıl lazım.

Biz de 77'ciyiz. Kulak ve göz bir yana, 1976'yı 77'ye bağlayan geceyarısında Clash, "When The Two Sevens Clash"i söylemiyor mu?

Aynen! İki yedi çarpışıyor!

"77 Sunset Strip" diye de eski bir şarkı vardı...

Melodiyi hatırlıyorum. *(mırıldanıyor)*

Stones'un söylediği güzel bir blues var, "Route 66". Stones'la aranız nasıl?

İlk dönemlerini, ilk yedi yıllarını severim. Son 20 yılda yaptıkları bana pek hitap etmiyor. Yeni albümü daha dinlemedim, iyi deniyor. Şöyle bir teorim var: İki istisna dışında bütün büyük grupların yedi-sekiz yıllık bir verimli dönemi oluyor. Beatles, Clash, Smiths... Yedi-sekiz yılda müthiş işler yapıp dağıldılar. Stones ve U2 istisna. Ama ben uzun ömürlü olmayı marifet saymıyorum.

Demin 1975'ten söz ederken aklımıza Bowie geldi, zirvedeydi o dönemde...

Glam rock, punk'ın selefiyli. Punk gruplarının birçoğu 1976 öncesinde glam gruplarıydı. 1975-76'da Bowie büyük stadyumlarda çalmaya başladı. Fanlarını yabancılaştıran bir durumdu bu. Glam de bir karşı kültürdü, progressive rock da. 1976-77'de, hepimiz prog-rock'a isyan etmiştik, ama şunu unutmayalım: Bir dönem o da karşı kültürdü. Punk geldi ve Yes plaklarımızı elden çıkardık. Ama onları almıştık. Sonra sattık, şimdi yeniden

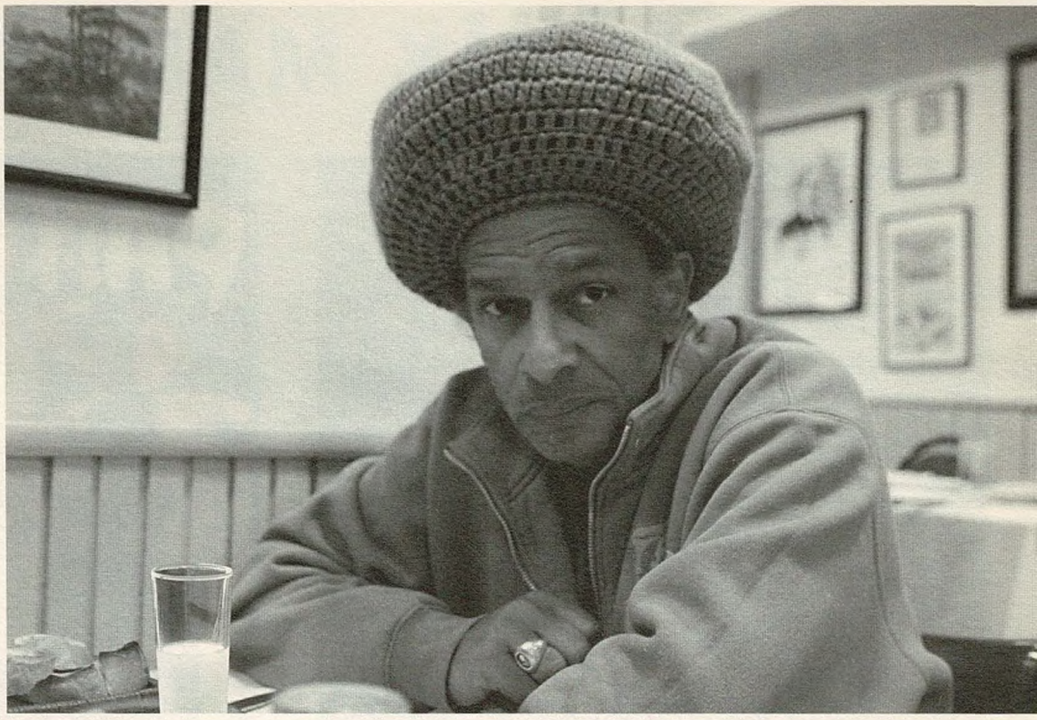

Foto: Şahan Nuhoğlu

alıyorum. *(gülüyor)* Şu da var tabii: Prog-rock'çular kendi içlerine kapandılar, sokağın hissiyatını yansıtmıyordu anlattıkları. Punk, unutmayalım, bir toplumsal gerilim döneminde doğdu. Johnny Rotten "No Future" diye bağırırken hepimize tercüman oluyordu. Ama mesela Eagles'ın "Hotel California"sı bana hiçbir şey söylemiyordu. Benim için öyle bir otelde kalmak gibi bir ihtimal yoktu ki... Jamaika bağımsızlığını kazandığında, en çok tutulan müzik ska'ydı; o yüksek tempolu, neşeli müzik dönemin ruhunu yansıtıyordu, insanlar gelecekten umutluydu, artık bağımsızız, özgürüz, her şey daha iyi olacak, refaha kavuşacağız diye düşünüyorlardı, ama umdukları gibi olmadı. Halet-i ruhiyeyle birlikte müzik de değişti. Hoplamalı, zıplamalı müziğin yerini daha siyasî bir müzik aldı. Groove yavaşladı, ska'ya kıyasla koyulaştı. Punk'ın hikayesi de öyle. İnsanlar hissiyatlarına denk düşen soundtrack'ler yaratıyor. Her kuşağın bir soundtrack'e ihtiyacı var. Dylan'ın şarkıları, 60'ların soundtrack'iydi. Her kuşak kendi Dylan'ını yaratmak zorunda.

Pete Doherty'yi nasıl buluyorsunuz?

Çok seviyorum. Müthiş şair, ama kabiliyetini ziyan ediyor. Pete'in Libertines'le çaldığı son konseri ben düzenlemiştim. Yeni açılan bir kulüp benden bir grup seçmemi istemişti, ben de onları seçmiştim. Pete'in yeni grubu (Babyshambles) Libertines kadar iyi gelmedi bana, gerçi sadece birkaç şarkılarını dinledim... Pete'in Kate Moss'la evleneceğini söylediğini okudum geçenlerde.

1988, Big Audio Dynamite: Don Letts, Dan Donovan, Greg Roberts, Leo Williams, Mick Jones

Ayrılmamışlar mıydı?

Ayrılıp ayrılıp barışıyorlar. Kate'i tanırım, çok aklı başında bir hatun. Bir ikonun aklı ne kadar başında kalabilirse tabii. Kokain meselesinden sonra teklifler yağmaya başladı. Kendisini sürekli yeniden yaratmasını çok seviyorum. Komik bir şey anlatayım: Bir gazete ünlü Londralılar hakkında bir yazı dizisi yapıyordu, benden de en sevdiğim Londralı şöhreti yazmamı istediler. Strummer'ı yazmayı düşündüm, sonra hadi bir ters köşe yapayım dedim ve Kate'i yazdım. O yazıda şöyle demiştim: "Kate'i seviyorum çünkü rock'n'roll'la flört ediyor ve tongaya basmıyor. Zümrüdü anka gibi küllerinden doğuyor." İki ay sonra kokain meselesi patladı. *(gülüyor)* O hikayenin ardında intikam duygusu yatıyor aslında. Birkaç yıl önce, iki gazeteyi hakkında kokain kullanıyor diye yalan haber yaptıkları gerekçesiyle mahkemeye verdi ve davayı kazandı. O gazeteler de Kate'i takibe aldılar ve faka bastırdılar.

Biraz Malcolm McLaren ve Vivienne Westwood'dan konuşalım, sonuçta punk'ın ebeveynleri sayılırlar...

Onlarla punk'tan önce tanışmıştım. 1975'te, butikleri Sex'te. Az kalsın orada çalışmaya başlayacaktım, Malcolm New York'a, Dolls'un menejerliğini yapmaya gitmişti. O sıralarda Vivienne'le takılmaya başladık, konserlere filan gidiyorduk. Lou Reed konserini hiç unutmuyorum... Malcolm da, Vivienne de benim kafamı çok açtılar, hiç haberdar olmadığım şeyleri onlar sayesinde öğrendim. Sitüasyonistlerin mesela, adlarını bile duymamıştım. Bana alt kültürün kapılarını açan, tarihsel bağlantıları gösteren ve asıl önemlisi karşı kültürün içinde yer alamama önayak olan onlardı. Malcolm hakkında hep negatif şeyler söylenir, ben severim onu, olaylara bakışı çok sıradışıdır. Malcolm'da bir "İngilizlik" var tabii: İngilizler başkalarının bilmediği yerleri keşfederler, gidip kolonileştirirler, üzerine de bayraklarını dikerler. Ve orası onların olur. Bu bir İngiliz geleneği; Malcolm'un böyle bir gelenekten geldiğini idrak ettiğinizde, meselenin kişisel bir şey olmadığını görürsünüz. Kötücül bir insan olarak resmedilir hep, ama kötücül

insanlar yaratıcı fikirlere sahip olamaz diye bir şey yok. *(gülüyor)*

Vivienne Westwood nasıl biri?

Aşağı yukarı 30 yıldır görüşmüyoruz. Pistols dağıldığında, Johnny Rotten, Richard Branson'la birlikte Frontline diye bir plak şirketi kurmaya niyetlendi. Jamaikalı sanatçılarla sözleşme yapmak istiyordu, beni aradı –tanıdığı tek Jamaikalı bendim– ve "gel, Jamaika'ya gidelim" dedi. Kökenim Jamaika ama, Jamaika'yla bütün bağlantım "Harder They Come" filminde gördüklerimden ibaretti. Ertesi gün John'la birlikte kendimi Jamaika'da buldum. Bob Marley ve Burning Spear haricinde, dinleyerek büyüdüğüm herkesle tanıştım. Zengin bir beyazın sanatçı bulmak için geldiği derhal duyulmuştu ve adada ne kadar müzisyen varsa otelimizde kamp kurmuştu. Buraya nereden geldim? Tamam, lafın ucunu buldum. John'un Pistols'dan ayrılmasını Malcolm ve Vivienne bir tür ihanet addetti. Sex'in yanındaki duvara John aleyhinde bir sürü graffiti yazmışlardı. O duvarı filme çekmek için gittiğimde Vivienne dükkandan fırladı ve bana saldırdı. Ufak tefek bir kadın, kollarından tutup duvara yasladım, sakinleştirmeye çalıştım. O günden beri görüşmüyoruz.

Güzel kadın...

O zamanlar öyleydi, şimdi nasıl bilemiyorum. Alemin kraliçesiydi, fikirleriyle, giysileriyle –şeffaf meşin kıyafetler giyerdi. Onunla dolaşan erkek de ilgi odağı olurdu. Kısa bir süre için de olsa o şerefe nail oldum. Ben de fena değildim o zamanlar. *(gülüyor)* Malcolm'u arada sırada görüyorum, hâlâ çok sıradışı, ilginç işlerle uğraşıyor.

Nelerle mesela?

Punk esintili giysi tasarımı yapıyor, bayağı pahalı şeyler. Bilgisayar oyunlarının seslerini kullanarak müzik yapmaya kafayı takmış durumda. Bugünkü kuşağın dilinin o sesler olduğunu söylüyor. Kısmen doğru, yeni kuşaklar bilgisayar diliyle konuşuyor. Çocukların yeni yetişkinler olduğunu söylüyor, hakikaten de bakıyorum, bacak kadar veletler yetişkinler gibi giyiniyor. Öte yandan yaşı kemale erenlerin kılık kıyafetleri de yeniyetmeler gibi. Portobello Road'da dolaşırken 40'ını devirmiş tiplere bakakalıyorum. İnsan biraz daha yaşına başına göre giyinmeli, öyle değil mi? Bunu kendime de söylüyorum. *(gülüyor)* Bu arada Vivienne'i düşes yaptılar, bunun ne anlama geldiğini bilmiyorum, ama karşı kültürden gelen birinin sistem tarafından kutsanması da enteresan bir mevzu. Hazır mikrofon bulmuşken biraz daha teori yapayım: Karşı kültür sonuçta popüler kültür haline gelmiyorsa, en başta karşı kültür değildi demektir. Karşı kültür normlara, statükoya başkaldırı demektir. Hiphop iyi bir örnek, şimdi hip-pop oldu, Snoop Dogg, Puff Daddy filan... Artık Chuck D. gibileri yok. Şimdi buna başkaldırılması gerektiğini düşünüyorum. Ben dumancıyım, sigaramı tüttürüp teori yapmayı severim. O teorilerden biri de şu: Her on yılın sonunda, daha doğrusu son çeyreğinde bir kültürel patlama oluyor. 1950'lerin sonunda, 60'ların sonunda, 70'lerin sonunda, hatta 1980'lerin sonunda oldu, ama 1990'ların sonunda olmadı. Neden acaba? Benim gördüğüm şu: 1990'larda, insanlar ileriye değil, geriye bakmaya başladılar. Bir nostalji furyasıdır gidiyor. Her yerde 60'lar, 70'ler, 80'ler üzerine programlar yapılıyor. Hep geçmişe bakılıyor. Demek ki böyle bir ihtiyaç var, geçmişten feyz alma ihtiyacı. "Punk Tavrı"nı yapmamın temel sebebi de bu. Batı kültürü çok muhafazakârlaştı. Geçmişe dönüp esin kaynakları bulmamız lazım.

Güzel bir laf var: Punk ölmedi, doğuya taşındı.

Ben de hep aynı şeyi söylüyorum! Punk ölmez, yaşayan bir şeydir. "Star Wars"daki güç gibidir, durduramazsın, yeni mekânlar bulur. Punk belki de Ortadoğu'yu mekân tuttu, kimbilir, yarın öbür gün belki de Çin'de ortaya çıkar. Ama batıda şöhretlerin, celebritiy'lerin kültü oldu. Punk ruhunu MTV'de veya Top 40'de bulamazsın. Geleceğin yaratıcı fikirlerinin amatörlerden, naiflerden çıkacağını düşünüyorum. 20 yıldır MTV'yle aptallaştırılan kesimlerden yaratıcı bir şey çıkamaz. Filmde, Thurston Moore'un dediği gibi: MTV birçok genç için yegâne enformasyon kaynağı haline geldi. Ve MTV, doğası gereği siyasetten uzak durmak zorunda. MTV ilk kurulduğunda, siyah müzik çalmazdı. Hedef kitleleri ABD'nin orta-batısıydı ve ta ki Sony, "Michael Jackson'ın 'Billie Jean' klibini yayınlamazsanız, bütün sanatçılarımı MTV'den çekerim" diyene kadar tek bir siyah müziği çalınmamıştı orada. Bu Don Letts'in dumanlı teorilerinden biri değil, hakikatin ta kendisi. Şimdi asıl bombayı patlatıyorum: MTV'den bir telefon geldi, "Don

'77'de prog-rock'a isyan etmiştik, ama bir dönem o da karşı kültürdü. Punk geldi, Yes plaklarını elden çıkardık. Ama almıştık. Sonra sattık, şimdi yeniden alıyorum.

İletişim'den

Hazırlayan ve Sunan
MURAT MERİÇ

"Eski 45'likler" akımının öncülerinden olan Murat Meriç'ten, otuz iki kısım tekmili birden tam gaz eğlence de vaat eden bir kitap: "Pop Dedik". Türkiye'de popun seyrini gözler önüne seren, akla gelebilecek her türlü isme, şarkıya değinen; pop meselesinin sosyal arka planına da bakmayı ihmal etmeyen bir çalışma.

Kanto, tango, caz, saz, alafranga, Yeşilçam filmleri, aranjmanlar, türküler, barış şarkıları, futbol şarkıları, işçi şarkıları... hepsi birarada. Renkli bir "Türkçe Sözlü Hafif Batı Müziği" programı.

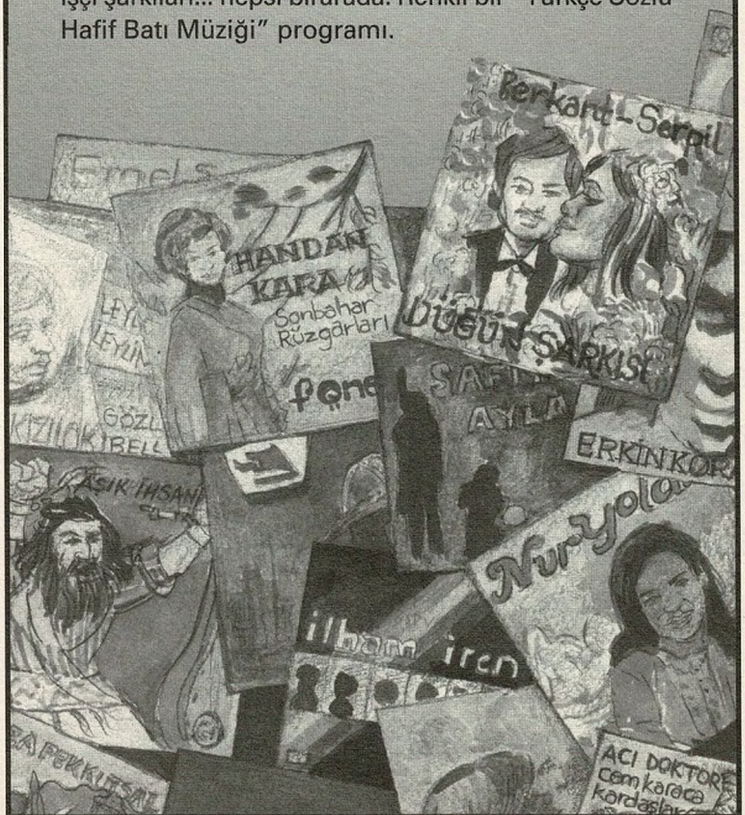

www.iletisim.com.tr
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Telefon: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58 • e-mail: iletisim@iletisim.com.tr
Dağıtım: Tel: 212.638 55 45-638 55 71 • Faks: 212.517 71 57

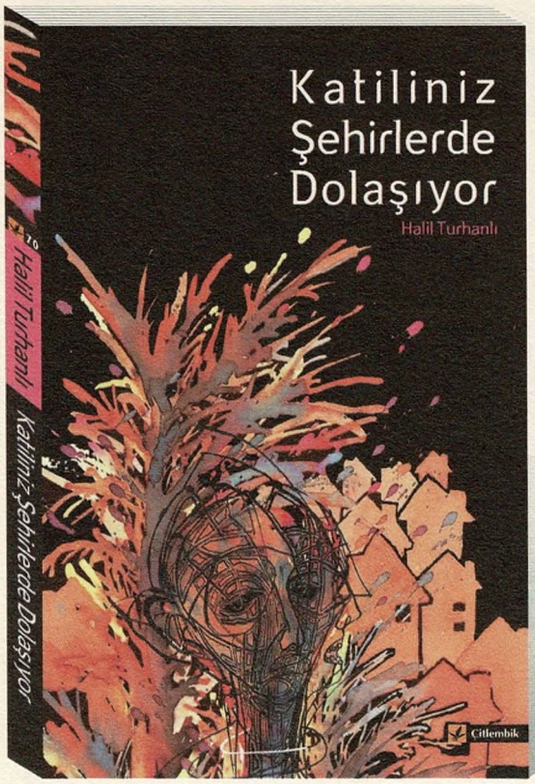

Katiliniz Şehirlerde Dolaşıyor

Halil Turhanlı

Beat edebiyatının, yeraltı kültürünün beşiğinden beslenen bir yazarın gezi notları

"Muhaliflerin, anarşistlerin, karşı koyucuların, itaatsizlerin, vicdani retçilerin, yeraltı kültürünün sağlam tur rehberi. Görüşlerine katılmanız, anlattıklarını benimsemeniz, sözünü ettiği kişileri onaylamanız gerekmez. Müzikten sinemaya, edebiyattan felsefeye, kıyıda duranların, dolaşıma pek girmeyenlerin işlerine ve ruhlarına sağlam tercüman."

Murathan Mungan

helter skelter

Çitlembik

Letts, çektiğiniz Clash klibi üzerine sizinle söyleşi yapmak istiyoruz." Kalktım gittim, fakat herkes bana tuhaf tuhaf bakıyor. Bir mânâ veremiyorum. Beni bir odaya aldılar, adamın biri geldi, "kusura bakmayın, sizinle söyleşi yapamayacağız" dedi. Mesele neydi biliyor musunuz? Siyah olduğumu bilmiyorlarmış! Hakikatin ta kendisi, yer New York. Benim için bir aydınlanma olmuştu.

Filmde dikkat çeken saptamalardan biri de "post-punk'ın müzikal olarak punk'tan daha ilginç olduğu".

Ona şüphe yok. Punk döneminde birçok grup "hızlı ve sert gitar" formülüne hapsoldu. Punk'ın bu kadar çabuk zırva haline gelmesi şaşırtıcıydı. Dahası, neredeyse bir polis zihniyeti peydahlanmıştı. Bu punk'tır, şu değildir. O tuzağa düşen çok oldu. Halbuki punk, merdivenin ilk basamağıydı. O ilk basamakta çakılıp kalanlar çoktu. Punk'ın sabit bir tanımı yoktur, doğası gereği sürekli yeniden tanımlar kendisini. Punk tavrı yeni değerler yaratmaktır. Sistemin değerlerini benimsersen işin bitiktir. 21. yüzyılın meselesi yeni değerler. Bize sunulanı benimsersek ölüm fermanımızı imzaladık demektir. Eğer MTV seyrederek büyümüş olsaydım, bu sohbeti yapamazdık. Bütün Clash plaklarına sahip olabilirdim, duvarımda Strummer posteri olurdu. Ama ben, ben olmazdım. Punk'ın en temel özelliği DIY (do it yourself / kendin yap) etiğidir. DIY, üçüncü dünyada varoluşumuzun bir parçasıdır, ayakta kalmayı becermenin yoludur. Punk, sadece ayakta kalmayı değil, yürümeyi, durumu iyileştirmeyi gösterdi bana.

Strummer, Clash sonrasında da çok güzel albümler yaptı, ama John Lydon'dan kısa süren PiL dönemi dışında pek bir şey çıkmadı. Neden öyle oldu?

Los Angeles'ta yaşıyor çünkü, orası Jack Nicholson'dan başkasına yaramıyor. John İngiltere'de yaşasa başka türlü olurdu. İngiltere insanı diri tutar, çünkü haybeciliğe prim verilmez. Hep tetikte ve istim üstünde olman gerekir. Los Angeles'ta yaşaması John'u kendi karikatürü haline getirdi. O şehir insanın beynini sulandırıyor.

Morrissey de oradaydı, ama hiç beyni sulanmış gibi değil.

Morrissey'i diri tutan şu: Acayip kalabalık bir Hispanik kitlesi var, Hispanikler ona bayılıyor. Ben de çok severim Morrissey'i. Punk döneminden sağlam çıkanlardan biri de odur. New York Dolls'un İngiltere'deki ilk fan kulübünü kuran çocuktur. Pistols konserlerinin de müdavimiydi.

Jack Nicholson'ı sever misiniz?

Jack! Hepimiz sevmiyor muyuz onu? Onunla tanıştım, beraber pizza yedik. Hayatımda nutkumun tutulduğu ender anlardan biriydi, ne diyeceğimi bilemedim. Çok acayip bir karizması var. Yanında insanın eli ayağı dolanıyor.

Sohbet nasıldı?

Sohbet değildi ki. Kelimelerim buharlaştı. Pizzanın zeytini hakkında bir şeyler zırvaladım, o kadar. Hep o anlattı.

Neler anlattı?

Hikayeler, bir sürü hikaye. Anlatım süper tabii. Film starlarının gittiği lüks bir lokantaydı, benim açımdan sürreel bir gündü.

Bob Marley'le tanışmanız nasıl olmuştu?

Londra'ya geldiğinde Lyceum'daki konserine gitmiştim, konserden sonra ekibi otellerine kadar takip ettim, onlardan biriymiş gibi içeri girdim, lobide bir köşeye çöktüm. Marley ve Londralı Rastalar koyu muhabbetteydi, sabah üç filan gibi naneleri bitti. Marley'in gözü bana ilişti, ben de hemen yanlarına damladım. Yanımda biraz nane vardı, o ikramın hatrına Marley'le sabaha kadar lafladık. Londra'ya her gelişinde beni arardı, ona nane bulurdum. *(gülüyor)* Son görüşmemizde tartıştık. Oteline gittiğimde üzerimde punk giysileri vardı. "Don Letts, o gerzek punk'lara benziyorsun" demişti. Tabloidleri okuduğu belliydi. Ona punk'ı anlatmaya çalıştım, "haybeci işler bunlar" dedi. Çok bozuldum. Belli ki sonradan punk hakkında malûmatlandı ve üç ay sonra "Punky Reggae Party" şarkısını çıkardı. Yani son gülen ben oldum. *(gülüyor)* Benim için ne kadar önemli bir şahsiyet olduğunu söylememe gerek yok herhalde.

Karşı kültür popüler kültür haline gelmiyorsa, en başta karşı kültür değildi demektir. Hiphop artık hip-pop oldu, şimdi buna başkaldırılmalı.

Bob Marley'i çok seversiz ama, onunla ve Rasta camiasıyla uzlaşmaz bir çelişkimiz var: Haile Selasie gibi eli kanlı bir diktatöre tanrısal bir kimlik atfetmeleri...

Bunun ters gelmesine itiraz edemem. Ama kendinizi beyazların egemenliği altında yaşayan genç bir siyahın yerine koyun. Sana İsa'nın resmini gösteriyorlar, beyaz bir adam, mavi gözlü falan –onu da nasıl uydurdularsa. Ve "işte kusursuzluğun timsali" diyorlar. Örnek alabilecek başka bir şey arıyorsun. Ve 1920'lerde Marcus Garvey çıkıyor, yüzümüzü Afrika'ya çevirelim diyor. 1930'larda Haile Selasie taç giyiyor, Kralların Kralı, Habeş Aslanı filan gibi ünvanlar taşıyor. Onu kendini özdeşleştirebileceğin biri olarak görüyorsun. Jamaikalılar Haile Selasie'nin kim olduğunu, Etiyopya'da neler olduğunu, insanlar açlıktan ölürken onun aslanlarını bonfileyle beslediğini bilmiyorlardı. Evet, çok çelişkili bir durum, ama sebeplerini görmek lazım. Jamaikalı Rastafaralar için Selasie siyah bir lider, Etiyopya da hiç sömürge olmamış bir Afrika ülkesiydi. Maalesef resmin bütününü göremediler. Rasta fundamentalizminin bütün fundamentalizmler kadar kötü olduğu, bu gezegendeki en berbat şeylerin sebebinin din olduğu su götürmez. Ama Rastafara, her inanç gibi yoruma açık. Ben şahsen beğendiğim taraflarını benimsedim, beğenmediğim taraflarının yanından geçmedim. Kendimi Rasta olarak görmüyorum, punk olarak da görmüyorum. Çünkü kendini etiketlersen, bütün olup olabileceğin o etikettir.

Jamaika müziği bir kuraklık yaşıyor galiba...

Memleketin hali feci, müzik de onun aynası. Geçen yıl, günde ortalama altı cinayet işleniyordu. İkibuçuk milyonluk bir adadan bahsediyoruz. Madde kültürü de değişti, ganja'nın yerini kokain ve crack aldı. Müzikte duyabiliyorsun bu değişimi: Birçok reggae şarkısında bas yok, kick drum var sadece. Bumbumbumbum. Sözler de maço, homofobik, seksist. Yeni çıkan her on parçadan sadece birini çalıyorum.

World music'le aranız nasıl?

O terimi değil ama, dünya müziğini –Çin müziği hariç– seviyorum. Çin müziğinde bas yok. Dingdiringinig. Dünya müziğinde favorim Hint müziği, daha doğrusu eski Hint şarkıları. Lata Mangeshkar diye bir kadın var, yaşı 80 civarında. Eski Hint filmlerindeki şarkıların sesi o kadın, başrol oyuncusunun söylediği şarkıları o söylüyor.

Bir cacık söylemenin tam zamanı.

Cacık ne?

Lezzetli bir şey... Aklımız Lata'da kaldı, burada da öyle biri var... Sizdeki bu Hint merakı nasıl başladı?

Annem Hintli. Annesi-babası Hindistan'dan göçmüş Jamaika'ya.

Jamaika'da çok Hintli var mı?

Jamaika'nın sloganı "çokluğun birliği"dir. İrlandalılar, Almanlar, İranlılar, Çinliler, Hintliler ve daha birçok halk var.

Anneniz, babanız ne iş yapardı?

Babam belediye otobüsü şoförü, annem konfeksiyon işçisiydi, Londra'da.

Yolları nasıl düşmüş Londra'ya?

Bütün Jamaikalılar gibi. İkinci Dünya Savaşı sonrası, İngiltere tarumar. Ucuz emeğe ihtiyaç var. Enoch Powell diye sağcı bir politikacı var, 1970'lerdeki "göçmenleri ülkelerine gönderelim" mealindeki konuşması ünlüdür, aynı Powell 1950'lerde kolonilere gidip göçmenleri bizzat davet eden adamdı. O zamanlar köle ücretine çalışacak işçi arıyorlardı...

İşte cacık.

Nasıl yeniyor? İçine ne banıyoruz?

Bir şey banmıyoruz, kaşıklıyoruz.

Hindistan'da da böyle bir şey var, ama baharat yok içinde... Bunun kralı Amsterdam'da. Big Audio Dynamite'le oraya gittiğimizde tadına bakmıştım. "Uzay yoğurdu" diyorlar, içinde salatalık yok. Sulandırılmış yoğurda marijuana koyuyorlar. İçince hakikaten astronot oluyorsun. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

PRAG'DA ROCK'N'ROLL: **LOU REED** KONSERİNDEN İZLENİMLER

Dünya çapına yayılmış geniş muhabir ağımızın semeresini görmeye başladık. Misal, Lou Reed Prag'da konser mi veriyor, hemen Budapeşte'deki adamlarımız harekete geçiyor, direkt canlı yayına bağlanıp hayallerini, hayal kırıklıklarını dakikası dakikasına bildiriyorlar...

JUST a PERFECT SOUND

Avrupa turnesinin son akşamını Çek hayranlarıyla paylaşacak Lou Reed. Biz de cuma sabahı büyük umutlarla Budapeşte'den Prag'a, onu izlemek üzere yola koyuluyoruz. Dünyayı, yükselip taşan nehir sularını, yaklaşan seçimleri, kısaca her şeyi bir süreliğine arkamızda bırakıyoruz.

Yer, Prag Kongre Salonu. Turne boyunca, diğer şehirlerde olduğu gibi, burada da hayranlarının kendisini otururak izlemesini istiyor Lou Reed. Gazetelerden birinde okuduğuma göre, dinleyicilerin orta yaşın üstündekiler olacağını düşünüyormuş. Yaşlılar sallanıp yuvarlanmaz, değil mi?

Konser salonunun büfesinde bir-iki tek Becherovka ile ısınmaya başlıyoruz. Tam zamanında çalan tiyatro ziliyle birlikte yerlerimizi alma zamanı. Büyük umutlar. Vaclav Havel de burada mı acaba? "Bilirkişi" dostum Dr. Manuel'e şimdilik tek sorum bu, ama cevap yok. Dr. Manuel, kamerasını ayarlamakla meşgul. O esnada sahneye yürüyen gölgeleri farkediyoruz. Hiç vakit kaybetmiyorlar. Gölgelerin sonuncusu, Lou Reed'e ait. Ayaklarını hafif sürüyerek, ağır çekimde sahnedeki yerini alıyor. Pek havasında değil gibi. Biraz daha yavaşlasa, Ozzy Osbourne'un MTV'deki hali olacak.

Anlıyoruz ki, Lou Reed ve eski devrimci arkadaşları artık yaşlılar liginde. Arkadaşları dediğim, elbette ilk başta Havel. Eski defterleri karıştırırsak, Reed - Havel dostluğu, müzik ve siyaset dünyasının en kıskanılan yakınlıklarından biri. Tarihî buluşma, Lou Reed'in 1990 yılında Havel'le söyleşi yapmak üzere Prag'a gelişine rastlıyor. Havel o dönemde Charter 77 hareketinden arkadaşlarıyla birlikte komünist rejime karşı dünya tarihinin en "temiz" darbesi "Kadife Devrim"e imza atmış, ardından cumhurbaşkanı seçilmiş taze bir lider. Lou Reed de hem oyun yazarı olarak hayranlık duyduğu, hem de daha yeni cumhurbaşkanı seçilen Havel'le Rolling Stone dergisi adına söyleşmek üzere orada. Sonrası, kendiliğinden gelişen bir dostluk. Ama Havel'in Reed ve Velvet Underground kumpanyasına olan yakınlığı çok daha derinlerde.

Öyle ki, bazı iddialara göre devrimin "kadife"si bile VU'dan miras. '60'ların sonlarına doğru Prag'a ulaşan bir VU albümü, adı gibi Prag yeraltını kalbinden vuran plaklardan biri. Daha sonra malûm devrim esnasında Havel'le birlikte en az onun kadar emeği geçen Plastic People Of The Universe grubunun kurulmasına sebep, yine VU'dan başkası değil. Tanıştıkları gün Reed, Havel'e yeni albümünü (Slovak kökenli Andy Warhol için John Cale'le yaptıkları "Songs For Drella") hediye ederken, Havel'in ona hararetle Plastic People'dan bahsetmesi ve onu grubun çaldığı kulübe davet etmesi yine aynı sebepten.

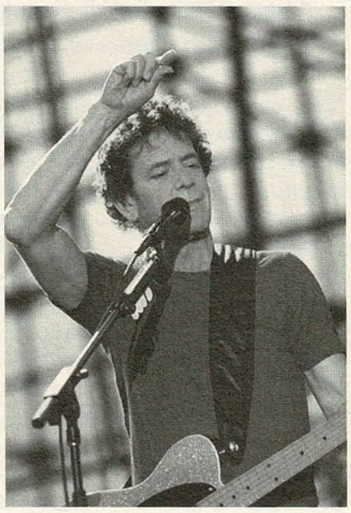

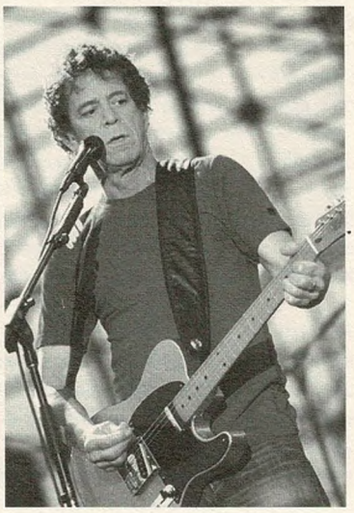

İki dost: Reed ve Havel, 2002

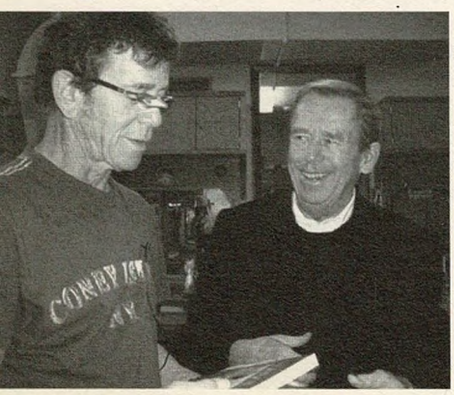

Konserin açılışını "Sword Of Damocles"le yapıyor Lou Reed. Arkasından "The Day John Kennedy Died" başladığında, aklıma geçen yıl Havel'in yine Prag'da bir basın toplantısı esnasında ona sorduğu soru geliyor: Lou Reed cumhurbaşkanı olmak ister miydi hiç? Reed'in cevabı net: "Hayır, istemezdim." Sonra ekliyor: "Kral olmaktansa kral-yapıcı (kingmaker) olmayı tercih ederim."

Sırada "Tell It To Your Heart" var. Şarkının bu saatte bana yaşattığı, kocaman bir hayal; Prag'dan New York'a uzanmış bir metro. "NYC lovers / Tell it to your heart / Please don't be afraid..." Salondaki kalabalık alkış tutup çığlıklar atarken, ben bütün kalbimle ağlamak istiyorum. Şarkının sözlü kısımları bittiğinde, Fernando Saunders, gitar-çello arası enstrümanıyla haşır neşir. Çıkardığı sesler, başka bir dünyaya ait... İlk şarkıların bitişiyle bütün fotoğrafçılar sahnenin önünden çekiliyor. Ancak o zaman sahneyle seyircilerin arasında ritmik hareketlerle sağa sola gidip gelen çekik gözlü adamı ayırt edebiliyoruz. Dr Manuel'e göre, konser filminde sahnede tai-chi performansını sergileyen de aynı zat: Master Ren.

Dr. Manuel, böyle şeyleri hatırlamakta usta. Hatırladığı bir de "quote" var, yine Lou Reed'den: "Yetmişlerde 'perfect sound'un peşine düştüm, artık her nasıl bir şeyse; ama öncesinde daha ziyade uyuşturuculara, çılgınlığa, rock'n'roll hayat tarzına meraklıydım." Ebedî deyişlerinden biri gibi. Ama artık hayatının temel direği, Master Ren'in ona öğrettikleri. Kendisinin son yıllardaki tai-chi aşkı malûm. Dolayısıyla, bana çağrıştırdıkları daha tuhaf cümleleri: "Güç ve zarafetin, dayanıklılık ve yumuşaklığın, yin ve yang'in birlikteliğini görünce, aradığım şeyin bu olduğunu anladım. Herkes bir şeylerle ilgileniyor, kimi pul biriktiriyor, kimi araba yarıştırıyor, ben de tai-chi'yi felsefî, estetik, fiziksel ve ruhanî açıdan büyüleyici buluyorum." Vesaire vesaire.

Ama sana inanasım gelmiyor sevgili Lou. Uyuşturucuları, çılgınlığı ve rock'n'roll hayat tarzını hafif "tuzu kuru" bir hayat tarzıyla birleştirdiğin zamanlar çok eskilere uzanmıyor. İleride çocuklarımla paylaşacağım şeyler de, kesinlikle ve öncelikle "Coney Island Baby" olduğun günlerde yaptıkların... O zamanki albümlerin, eski konserlerin... Tai-chi'yi keşfettikten sonrakiler değil. Senin gücün tai-chi'de değil, artık her nasıl bir şeyse, kendi "perfect sound"unda.

Konser boyunca kontrbas, cennetten inmiş gibi. Davullar, etrafını saran iri cam dekorla sanki sırça fanus içinde. Tony "Thunder" Smith'in davulu da ritmin değil, kimi zaman müziğin kendisi. "Why Do You Talk"un sonlarına doğru tüm diğer müzisyenler, davulcuya adeta "tribute" yapmakla meşgul. Neşeli şarkı, eğlenceli sahne. Hep birlikte, ses ve gürültü dolu bir dünyanın kaosunu çözmüşe benziyorlar. Sıradaki "My House", Reed ve Fernando Saunders'ın karşılıklı atıştığı bir başka gösterişli sahne. Reed ve Saunders; biri rock'n'roll yahudisi, öbürü güzeller güzeli Marianne Faithfull'un da kadim eşlikçisi.

"Street Hassle"ı çaldıkları sırada Saunders'in "uhuhuhuuuuu" vokalleri daha da göz alıcı. Lou Reed'in, arkadaşının ne kadar yetenekli olduğunu bilmesi, ona bir kariyer yaratması harika. Bunu David Bowie'den mi öğrendi acaba?

"Who Am I" başladığında, rock'n'roll tekrar rayına oturmuş gibi. Arada "Sweet Jane", "Walk On The Wild Side", "Dirty Boulevard" gibi ekstralar... "Dirty Boulevard"a girdikleri sırada Reed'in duraklayıp "hay aksi, nasıl devam edeceğimi unuttum" demesi de konser gecelerinden biriktirdiğimiz "anılar"a kocaman bir ilave. Çok geçmiyor ki, Dr. Manuel, beni tekrar bir hayalin ortasında dürtüklüyor. Aklına yine Lou'dan bir alıntı gelmiş: "Hiçbir şeyi gönülsüz yapmayacak kadar uzun zamandır bu işin içindeyim." Öyle olsun. Kelebek ömürlü laflar, ama duyması güzel.

İleride çocuklarımla paylaşacağım şeyler, kesinlikle ve öncelikle "Coney Island Baby" olduğun günlerde yaptıkların. Tai-chi'yi keşfettikten sonrakiler değil, sevgili Lou.

Dün gece neler kalbimizde yer etti diye düşünürken dünyayı bir kere daha arkamda bırakıyorum ve "Sunday Morning"i döndürüyorum. Şimdi her şey rayına oturmuş gibi. Eski Lou Reed'i özlediğimi farkediyorum.

Rock'n'roll.

Eva Vadasz

(Çeviren: Gökhan Pamuk)

TUBORG
11.ROXY MÜZİK GÜNLERİ

İNTERAKTİF İLETİŞİM PLATFORMU 7 MAYIS 2006

Tuborg 11. Roxy Müzik Günleri kapsamında 7 Mayıs 2006 Pazar günü The Marmara Pera Hotel Perapix salonunda interaktif bir iletişim platformu yaratılacak. Soundworks ve Roxy işbirliğiyle gerçekleşecek program, öncelikle Roxy Müzik Günleri katılımcıları olmak üzere, profesyonel müzik kariyeri yapmaya hazırlanan amatör ya da yarı profesyonel müzisyenlere sektörel, teknik, sahne alanlarında yeni açılımlar yaratacak bilgiler sağlamayı amaçlıyor. Sektörden önemli isimlerin katılımıyla gerçekleştirilecek programda şu ana başlıklar yer alacak:

13:00-13:45 **İlk Albüme Doğru Stüdyo Süreci NASIL HAZIRLANMALIYIZ?**
Tarkan Gözübüyük (Prodüktör), Alp Turaç (Tonmaister)
Levent Büyük (Tonmaister – Prodüktör)

14:00-14:45 **Haklarımızı Koruyalım ESER HAK SAHIPLIĞI ve EDİSYON KAVRAMI**
Eylem Akkayalı (MESAM), Tuncay İyilikçi (RH Pozitif Edisyon)
Evren Uysal (Elec-Trip Edisyon), Av. Salih Nazım Peker (Müzisyen)
MSG Temsilcisi

15:00-16:00 **Bir Evlilik Türü: GRUP OLABİLMEK**
* Gruplar birer konuşmacıyla temsil edilecektir.
Badem (Grup Üyesi), Dilemma (Grup Üyesi), Direc-t (Grup Üyesi),
Replikas (Grup Üyesi), Tamburada & Dandadadan (Grup Üyesi)

16:15-17:15 **MÜZİK DERGİLERİ GÖZÜYLE GİDİŞAT**
Bora Şimşek (Koara), Aylin Güngör (Bant)
Aydilge Sarp (Volume), Kutlu Özmakinacı (Blue Jean)
Güven Erkin Erkal (Yüxexes), Derya Bengi (ROLL)

17:30-18:15 **Sahnenin Yeni Sihirbazı : ABLETON LIVE**
COMPEL (Ana Distribütör)

Katılım formu için: www.roxy.com.tr

8 MAYIS PAZARTESİ . 9 MAYIS SALI
10 MAYIS ÇARŞAMBA . 11 MAYIS PERŞEMBE
TUBORG 11. ROXY MÜZİK GÜNLERİ FİNALİSTLERİNİN CANLI PERFORMANS GECELERİ
saat: 21:00

17 MAYIS ÇARŞAMBA saat: 21:30 CDR SET-EKLEKTİKA 2000 - 2006

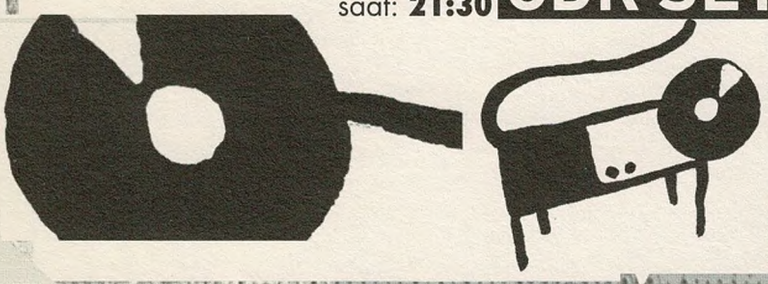

Kronovox Records'un beraber davrandığı ve sevdiği "yeni müzik" kompozitörlerinin eserlerinden derlenen DJ set Roxy Müzik Günleri kapsamında ilk kez 17 Mayıs akşamı Roxy'de... Roxy müdavimlerinin "yeni ne var?" sorusu İzmir, Ankara ve İstanbul'dan sesli yanıt buluyor: IDM, ambient, etnik elektronika, punk, blues, somut müzik ve hip hop... devamı Roxy'de...

18 MAYIS PERŞEMBE saat: 22:00
TUBORG 11. ROXY MÜZİK GÜNLERİ ÖDÜL TÖRENİ GEVENDE KONSERİ

Tuborg 11. Roxy Müzik Günleri'nin birincisinin ilan edileceği gecede onuncu RMG'nin birincisi grup GEVENDE bir konser verecek. Gecede ayrıca Tuborg Özel Ödülü, Roxy Özel Ödülü ve Jüri Özel Ödülleri de sahiplerini bulacak.

ROXY İSTANBUL 1994

TUBORG LOUD & CLEAR

Doritos dream EMI Müzik Türkiye SONY BMG MUSIC ENTERTAINMENT

yüxexes elec-trip RECORDS www.elec-trip.com GEZ EĞLEN

Roxy Ofis, Sıraselviler Cad. Aslanyatağı Sk. No:7 Beyoğlu - İSTANBUL **www.roxy.com.tr**

Nick Hobbs

Bir koltukta birkaç karpuz: Menejer, organizatör, müzisyen –özellikle vokal doğaçlamalarında mahir... İstanbul'u mesken tutan Nick Hobbs'la –nam-ı diğer Nik Galen– bir sabah kahvesi eşliğinde Prag'dan Budapeşte'ye, oradan Mohaç'a ve Varşova'ya uzandık, Berlin üzerinden Küba'ya şöyle bir uğrayıp Brixton'a geçtik, İstiklal caddesine döndüğümüzde bir çeyrek asırlık turu tamamlamıştık. Buyrun seyir defterine...

ÜTOPYA GÖLÜNDE GEZİNTİLER

İki isminiz var...

Nick Hobbs: Gerçek adım Nick Hobbs, sahne adım Nikolai Galen. Nikolai, Nick'in Rusça versiyonu, Galen'se İsveççede çılgın demek; vaktiyle İsveç'te çaldığım gruptaki lâkabımdı.

Rusya'yla özel bir bağınız var galiba. "In Our Bedroom" adlı albümünüzde birçok Rus ismi geçiyor.

Rusya'da yaşadım, Rusça konuşurum, eski eşim Angel Sadko Rus, "In Our Bedroom"u birlikte yaptık. Ama Rusya'dan çok Doğu Avrupa'yla ilgiliyim, Doğu Avrupa romantizmi beni hep cezbetti, duvar yıkılana kadar tabii.

Doğu Avrupa bizi de cezbediyor, özellikle üç şehir: Prag, Budapeşte, Varşova. Aynen bu sırayla...

Ben Prag'a aşıktım. 1970'lerin sonlarında, '80'lerin başlarında çok esrarengiz bir şehirdi. Charter 77 dönemiydi. Stalinist bir atmosfer vardı, ama kültürel açıdan çok zengindi. Samizdat denilen yeraltı basını ve edebiyatı vardı. Gazeteler, kitaplar teksirle çoğaltılır, elden ele gezerdi. Müzik de öyleydi. Gizlice çoğaltılan ve elden ele dolaşan kasetler, illegal konserler... 1989'da duvar kalkınca bu kültürel zenginlik bir gecede yok oldu. Prag, şimdi Disneyland. Beş-on yıl sonraki İstanbul gibi. *(gülüyor)*

Velvet Underground'un Prag'ın underground'unda o kadar ünlü olmasının sebebi neydi?

Sadece Velvet değil, Zappa da çok ünlüydü. Bu tür şeyleri açıklamak zor. Psişik bir tarafı var, Velvet ve Zappa toplumsal halet-i ruhiyeyle çakışıyordu galiba. Prag'da karamsar bir sürrealizm vardı, Bosch ve Bruegel'in dünyası gibiydi. Güçlü bir mizah da vardı, kara mizah demek daha doğru. Bu atmosfer, Velvet ve Zappa'ya denk düşüyordu.

Milan Kundera, "Gülüşün ve Unutuşun Kitabı"nda Çeklere özgü olduğunu söylediği bir duygudan bahediyor, "litost": Başka dillere çevrilemeyecek bir hüzün, bir nevi "Çek blues".

Onu bilmiyorum, ama Çeklere özgü bir romantizmin, bir tür melankolinin varlığından söz edilebilir. Bir "Çek ruhu" var –vardı daha doğrusu, şimdi nostalji oldu.

Geçenlerde yaptığımız bir söyleşide, ünlü bir piyanist Çekçe rock olamayacağını, çünkü Çekçenin rock'a müsait olmadığını söylüyordu. Sizce de öyle mi?

Hiç alâkası yok. 1970'lerde, 80'lerde bir sürü underground rock grubu vardı –en ünlüsü Plastic People Of The Universe– ve hepsi Çekçe söylüyordu. Bence harikaydılar. Velvet, Zappa ve Captain Beefheart etkisindeydiler. Ne yazık ki hiç plak yapmadılar ve duvarın yıkılışıyla birlikte ortadan kayboldular. Macaristan'da da aynı şey oldu.

Kapitalist bir dünyada yaşıyoruz, suç ortağı olmadan nasıl ayakta kalabiliriz, içindeyken nasıl mücadele edebiliriz? Çok zor bir mesele. Ama şarkı sözleri için iyi ilham kaynağı.

Zor bir dil mi Çekçe?

Ben öğrendim, bütün Slav dilleri kadar zor, ama Rusçadan daha kolay. Sound'u, ritmi çok güzel bir dil.

Prag'daki kültürel zenginliğin bir gecede yok olduğunu söylediniz, nasıl açıklıyorsunuz bunu?

Bütün Batılılaşmış ülkelerde, kültür ya elitlerin tekelinde ya da bir eğlence aracı. İki sınıf var, kültürü üretenler ve tüketenler. Tüketiciler de tükettikleri türlere göre kategorilere ayrılıyor...

Batılılaşmış yerine kapitalistleşmiş demek daha doğru olmaz mı?

Elbette. Duvarın yıkılmasıyla birlikte kapitalizmin egemenliği başladı, Çek kültürü kapitalizmin kültür modeline göre şekillendi. Peki önceki kültür niye o kadar kırılgandı, niye buharlaştı? Bu da önemli bir soru. Duvardan önce maddiyat önemsenen bir şey değildi, belki de mümkün olmadığı için öyleydi. Sistemin tepesindeki zümre dışında herkes hemen hemen aynı düzeydeydi. İnsanlar için hayatın anlamı maddiyat değildi. Şimdiyse hayatın anlamı maddî hedefler. Daha büyük bir ev, daha iyi bir iş ve daha çok mülk... Kültürse bir eğlence, işten sonra yapılacak bir şey, hayatınızın bütünüyle ilişkili bir şey değil. Türkiye'de de durum farklı değil, en azından İstanbul'da...

Budapeşte'de durum nasıldı?

Aşağı yukarı Prag gibiydi. Tek fark, Macar rejiminin Çek rejimi kadar baskıcı olmamasıydı. 1956'daki Sovyet müdahalesinden sonra, uzun vadeye yayılan, usul usul bir serbestleşme olmuştu. Polonya'da da öyleydi. Elbette kırmızı çizgiler vardı, Türkiye'de de olduğu gibi. O çizgileri geçmedikçe istediğinizi yapabilirdiniz. Türkiye'de de Atatürk'ü veya İslâm'ı eleştiren veya Kürtleri savunan şarkılar yaparsanız başınız belaya girer. Dolayısıyla Macar grupları da kırmızı çizgilere dikkat ediyordu. Sistemi doğrudan eleştirmenin intihar etmek olduğu bilindiği için herkes metaforik bir dil kullanıyordu.

Budapeşte nasıl bir şehir? Buda'yla Peşte, İstanbul'un iki yakası gibi mi?

Buda batı, Peşte doğu yakası. Buda tepeli ve daha eski, Peşte düz ve nispeten yeni. Bu bakımdan Kadıköy'e benzetilebilir. Ama çok da doğru olmaz, çünkü Peşte ticarî ve kültürel merkez. Ayrıca, kentin içinden geçen Tuna'nın üstünde birçok köprü var, dolayısıyla İstanbul gibi iki yakalı sayılmaz.

Tarih kitaplarında "Mohaç meydan muharebesi" olarak anılan savaşın geçtiği yerde, Macarlar bir "Yenilgi Anıtı" yapmışlar. Osmanlılara yenildikleri savaşı böyle anıtlaştırmaları çok takdire şayan değil mi? →

Foto: Şahan Nuhoğlu

ilkbahardA, yazdA, ege'dE, akdeniz'dE, atlantik'tE, pasifik'tE, sahildE, iskeledE, gündüzdE, gecedE, istanbul'dA, roma'dA, berlin'dE, bodrum'dA, sydney'dE, neW york'tA, durmadaN danS ederkeN, severkeN, sarılırkeN, birdeN aşıK oluncA, aşK nediR anlayıncA, heR yenİ biR nefestE, heR yenİ biR adımdA, çoK iyİ gidiyoruZ.
çoK oluyoruZ
çoK iyİ gidiyoruz
çoK ileri gittiK
ÇOK GÜZEL OLUYORUZ
JEANS
mavi
www.mavi.com

Öyle bir şeyi Türkiye'de düşünmek mümkün değil. *(gülüyor)* Fakat Macaristan'la Türkiye'nin birçok ortak noktası var: İkisi de Asyalı. İkisi de militarist bir geleneğe sahip. İkisinin de imparatorluk geçmişi var. Fakat Macaristan'ın geçmişteki görkemini kazanmak gibi bir hülyası yok.

Avusturya-Macaristan imparatorluğu ilginç bir evlilik...

Avusturya güçlü taraf, dolayısıyla biraz zoraki bir evlilik. Türkler ve Kürtler gibi değiller, çünkü tamamen ayrı bölgelerde yaşıyorlar. Ayrıca, Kürtler köklü kültürlerine karşılık tarihin marjinalize ettiği bir halk, sebeplerini konuşmak saatler sürer.

Varşova'ya geçelim...

Varşova çok hüzünlü bir hikâye. Naziler şehri yerle bir etmişti, Varşova isyanına cevap olarak. Şehrin ruhu yok gibi, çünkü tarihi yok edilmiş. Yeni mimari tatsız tuzsuz. Ama Polonya kültürü çok zengin. Polonyalı punk grupları, Macar ve Çek gruplarından daha politikti. Çoğulcu bir kültürü vardı Polonya'nın, Komünist Parti'nin yaklaşımı daha özgürlükçüydü. Mesela kiliseye baskı uygulamadı, diğer komünist rejimlerin aksine. Katolik kilisesi, Komünist Parti'den sonra ikinci güçtü. Papa'nın Polonyalı olması, duvarın yıkılmasında önemli rol oynamıştı. Din hâlâ çok güçlü Polonya'da, AB'nin en dindar ülkesi. Çek Cumhuriyeti'ndeyse, İngiltere'deki gibi, dinin hiçbir ağırlığı yok. Polonya'da dinle milliyetçilik elele, zaten güçlü bir ulusal duygu varsa din de onunla atbaşı gidiyor. Polonya'da milliyetçilik çok güçlü, Komünist Parti bile Polonyalılığı vurgulardı.

Çeklerde milliyetçilik var mı?

Çeklerde milliyetçilikten ziyade "Çek taşralılığı" diyebileceğim bir şey var. Çekoslovakya'nın bölünmesi de o yüzden bu kadar kolay oldu. Slovaklar ayrılmak istediklerinde Çekler peki deyiverdi. Böyle bir şeyi Türkiye'de hayal edebilir misiniz? Kürtler biz ayrılıyoruz diyor, Türkler de peki diyor. *(gülüyor)* O konularda Çekler kadar rahat bir toplum yok, sınırlara bir kutsallık atfetmiyorlar. Aslında sınırlar, tarihsel açıdan bakılırsa çok esnek şeyler. Sürekli yeniden çiziliyorlar.

Çekler ulusal kimliklerini nasıl tarif ediyorlar?

Bütün uluslar gibi, çevrelerindeki uluslardan farklılıklarıyla tanımlıyorlar kendilerini. Bu tanımın çirkin bir tarafı da var, çünkü ne olmadığınızı sayarken, diğerlerini aşağılıyorsunuz. Çek milliyetçiliği de Çingenelere yöneliyor, çünkü başka bir göçmen topluluk yok. Çekler de netice itibarıyla bu konuda başka uluslardan üstün değil.

Çeklerle Slovaklar arasında ne gibi farklılıklar var?

Aslında pek yok, dilleri aynı mesela. Sırpça ve Hırvatça örneğindeki gibi, lehçe farkı var sadece. Kültürel bir farklılık da yok, ama tarihleri farklı. Slovaklar Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na bağlıydı, Çeklerse daha çok Alman nüfuzundaydı. Ekonomik bir farklılık var, Slovaklar daha yoksul. Prag hep daha zengindi, kültürel merkezdi, Bratislava ise Çekoslovakya'nın taşrasıydı. Aralarındaki ilişki, İngilizlerle İrlandalılarınkine benziyor daha çok. Duvarın yıkılmasından sonra Slovak milliyetçiliği tırmanışa geçti, ama referandumu ayrılıkçılar kıl payı kazandı. Şimdi ikisi de AB üyesi, dolayısıyla değişen bir şey yok.

Macarların milliyetçiliği nasıl?

Macarlarda milliyetçilik hissedilmiyor pek. Mesela Çingenelere ayrımcılık yapmıyorlar. Onurlu bir halk olmakla övünüyorlar daha çok, bir de kültürel zenginlikleriyle. Hakikaten çok zengin bir müzikal gelenekleri var ve bu gelenek gündelik hayatın dışında değil, içinde. Bir Macar müzisyenseniz, aynı zamanda folk sanatçısısınız demektir. Macarlar rock yaparken de geleneklerini sürdürüyorlar. İngiltere'de dönem dönem "folk dirilişi"nden söz edilir, çünkü İngiliz folku 200 yıl önce öldü. Folk geleneğini keşfeden gruplar ortaya çıkınca "diriliş" denir, zira gündelik hayatta öyle bir gelenek yok. Macaristan'da o gelenek kırılmamış, orada folk-rock saçma kaçan bir terim, çünkü bütün rock grupları folk-rock yapıyor sonuçta. Hepsi de Macarca söylüyor. Demin "Yenilgi Anıtı"ndan söz ettiniz, Macarlar yenilmiş bir imparatorluğun halkı, o görkemli günlere dönmenin hayalini kurmuyorlar, sahip oldukları kültürel zenginlikleri korumayı, geliştirmeyi şiar edinmişler. Bu tavır çok hoşuma gidiyor, yaratıcı olduğunda ve devletin güdümünde olmadığında...

Doğu Avrupa'ya ilgi duymanız nasıl başlamıştı?

Henry Cow diye bir grubun menejerliğini yapıyordum, İngiltere'nin en sol grubuydu. Müzikal olarak da çok avangard bir gruptu. Siyasî düşüncelerinden ötürü –Stalinist değillerdi– Doğu Avrupa'yla çok ilgiliydiler. Grup içinde sosyalizme dair bir sürü tartışma yapılırdı, Marx, sosyalizm, Küba... O günlerde, '70'lerin sonuyla '80'lerin başında sosyalizm için hâlâ bir umut vardı. Doğu Avrupa çökünce, yürüyebilecek bir sosyalizm olabileceği fikri de –kapitalizme sağlıklı bir alternatif olabileceği fikri– çöktü. Duvar yıkıldığından beri genel konsensüs kapitalizmin yegâne ekonomik model olduğu; siyasî partiler kapitalizmin nasıl yönetileceği konusunda farklılaşıyor, ama kimse kapitalizme alternatif sunmuyor. Batı ülkelerinde genel durum bu. Örneğin İngiliz İşçi Partisi, artık sadece ismen İşçi Partisi, sosyalist solun da esamesi okunmuyor. Doğu Avrupa'ya olan ilgime gelince, 1980'lerin başında orada mevcut olandan farklı bir sosyalizm umudu vardı. Prag'a ilk kez 1981'de gittim, Henry Cow'un devamı olan Art Bears'ın konseri için. 19 yaşındaydım, Prag büyüledi beni. 1980'lerde Doğu Avrupa'da birçok konser düzenledim ve sonuçta benim için bir iş haline geldi. *(gülüyor)*

En çok iz bırakanlar hangileriydi?

1981'deki Art Bears, 1985'te Moskova'daki Everything But The Girl, Misty In Roots ve Doğu Berlin'de 1989 öncesindeki Kevin Coyne ve Robert Wyatt konserleri ilk aklıma gelenler...

Doğu Berlin nasıldı o zamanlar?

Çok romantikti. Eski Almanya'nın merkeziydi, mimari olarak batıdan tamamen farklı bir atmosferdi. Eski binalarda savaştan kalma izler, kapatılmış metro istasyonları, duvar... Rock grupları vardı, ama bunlar devletten izin almış gruplardı. Devleti eleştiren şarkı sözleri sansürleniyordu. Wolf Bierman, Doğu Almanya'nın Woody Guthrie'siydi ve sürgün edilmişti. Kızı Nina (Hagen) çok ünlü oldu sonradan. Her alanda baskı vardı, ama entelektüel hayat çok zengindi.

"Elveda Lenin"i gördünüz mü?

Güzel film, bana eski günleri hatırlattı. Ama Doğu Almanya'nın iyi taraflarını gösteriyor daha çok. Eleştirel bir şey söyledin mi, başın derde girerdi. Yine de yalnız Doğu Almanya'da değil, bütün Doğu Avrupa'da eski sisteme bir nostalji var. Çünkü şimdi materyalist güdülerin ve küçük burjuva arzuların hakimiyeti söz konusu. Bir tarafta zenginleşen bir kesim, öbür tarafta sosyal güvenlikten yoksun yoksullar, işsizler, yaşlılar... Türkiye'de de sosyal güvenlik yok; yoksul, işsiz, yaşlı, özürlüysen ve sana destek olacak ailen yoksa yandın, devlet elini uzatmaz çünkü. İngiltere ve Batı Avrupa'da devlete yaslanabilirsin, devlet hiç olmazsa hayatta tutar seni. Türkiye'de iki sınıf hastane var, iki türlü eğitim var. Paran varsa ne âlâ, yoksa sürünüyorsun. Bu ayrım İngiltere'de, hele Almanya'da yok, ama Doğu Avrupa'da var, orası da Türkiye gibi.

"Carbon" albümünüzde Fidel Castro'nun '92'de, Dünya Çevre Zirvesi'nde yaptığı konuşma yer alıyor.

"Lake Utopia", her şeyi ertelemeyi konu alıyor. Üç-beş yıl sonra daha iyi bir hayatımız olacak diye diye yaşlanıyoruz. 70 yaşına geliyoruz ve hayatı ıskaladığımızı farkediyoruz...

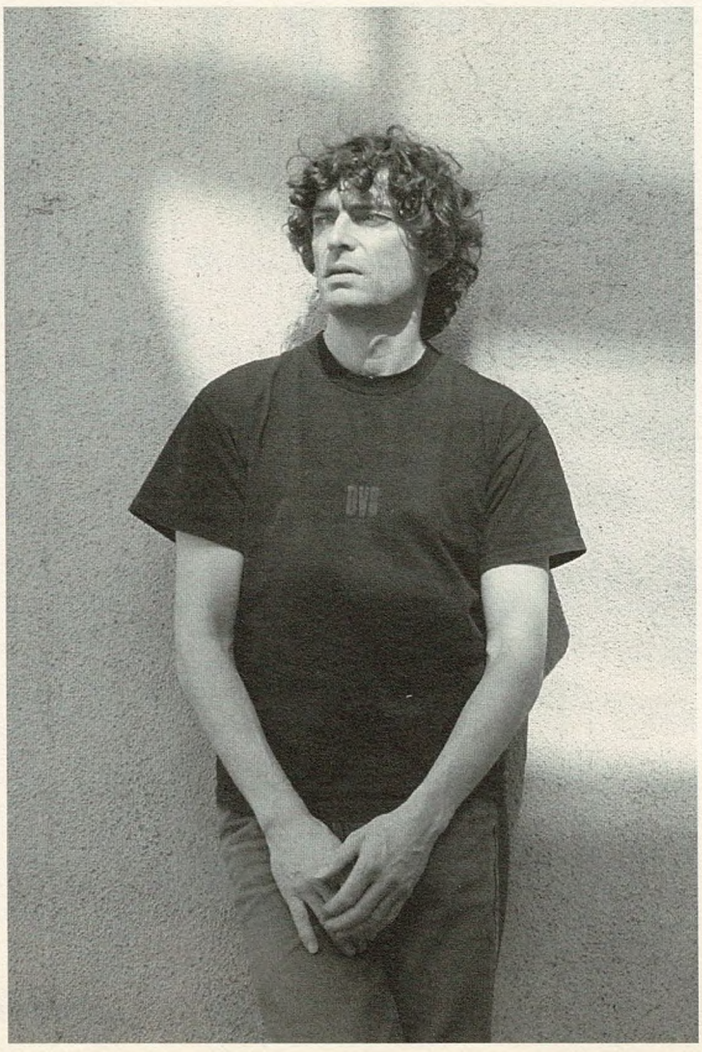

O ekolojist bir konuşma, ben hep ekolojist oldum. "Carbon"u 1992'de yapmıştım, Doğu Avrupa sosyalizmi yeni çözülmüştü. Castro'dan alıntı yaparak sosyalizm fikrini savunmak istemiştim. Ama asıl önemlisi, konuşmanın güzelliği.

O albümde "Corsican Train" adlı şarkıya çok takıldık, hikâyesi ne?

Bir aşk şarkısı. Sözler Morrissey'vari oldu. Sürreel imgelerle karşılıksız bir aşkı anlatıyor. Korsika'ya hiç gitmedim, ayrıca orada tren de yok. *(gülüyor)*

"Mysteries of Allah" adlı bir albüm yapmanız nasıl oldu?

Benim tek dinselliğim Panetist bir doğa sevgisi, kurumsal dinlerle bir ilişkim yok. O albümdeki birçok şarkıda İslâmî imgeler geziniyor, minareler. Allahın esrarı işte. *(gülüyor)* Benim gibi ateist bir insanın dindar bir topluma, monoteist bir topluma yerleşmesi de başka bir esrar. *(gülüyor)*

Burası aynı zamanda Bektaşilerin, Alevilerin, Sufilerin ülkesi...

Alevi kültürü hakkında öğrendiğim şeyler, devletin resmî dininden çok daha ilginç. Dans ediyorlar, kadın-erkek ilişkilerinde tutucu değiller, beraber dua ediyorlar. Mistik bir tarafı da var. Songlines dergisinin editörünün yaptığı Sufizm belgeselinin bir bölümü İstanbul'da geçiyor. Oradaki cemevi sahnesi çok hoşuma gitti, bir parti gibiydi. İnancının zevkini çıkaracaksan, Aleviler gibi yapmalı. Türkiye'nin dinî hayatını anlamak çok zor. Devlet laik, ama imamlar kamu görevlisi. Bir yandan devlet dini denetliyor, diğer yandan iktidarda İslâmcı bir parti var. Nasıl bir izahı var bunun?

Oralara girmeyelim, "Mysteries of Allah"taki "Lake Utopia"dan konuşalım...

Aldous Huxley - George Orwell çaprazlamasıyla bir geleceğe bakış şarkısı. Bir ilerleme, gelişme miti var: Gezegeni tahrip eden, insanlığın yüzde 80'ini yoksulluğa mahkûm eden tuhaf bir ilerleme. Ve bu ilerleme savaşa muhtaç, onsuz yapamıyor. Son örnek Irak. "Lake Utopia", bu "ilerleme miti"nin yanısıra, her şeyi geleceğe ertelemeyi konu alıyor. Hayatlarımızı, sorunlarımızı, her şeyi erteliyoruz. Üç-beş yıl sonra daha iyi bir hayatımız olacak diye diye yaşlanıyoruz. Bir trajedi bu. 70 yaşına geliyoruz ve hayatı ıskaladığımızı farkediyoruz...

Aynı albümdeki "Jane" adlı şarkıda şu dize dikkatimizi çekti: "It's easy to know but hard to be free" (Bilmek kolay, hür olmak zor)...

Bilgi, özgürlük getirmiyor. Bilgiyi biriktiriyoruz, ama öğrendiklerimizle hayatımızı dönüştürmüyoruz. Hepimiz global ısınmanın ciddi tehlikeli olduğunu biliyoruz, ama hakkında bir şey yapmıyoruz. Bu, hayatımızı

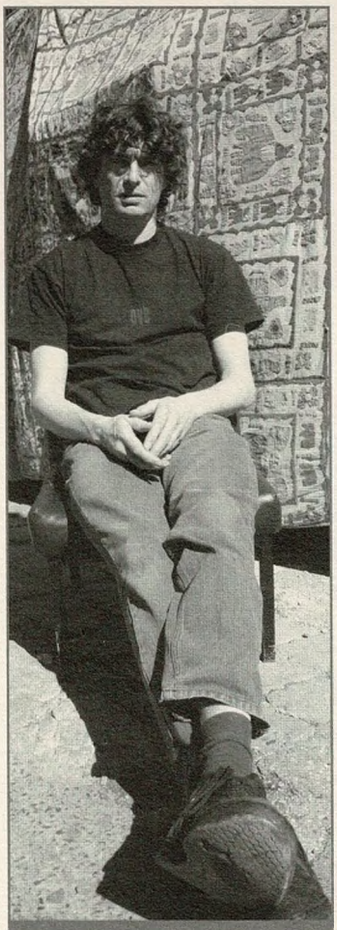

BAZI ESERLERİ
Mecca: "Mysteries of Allah", "Carbon"
Galen-Sadko: "In Our Bedroom"
Nikolai Galen: "Emanuel Vigeland"

ve dünyayı etkiliyor. Geçenlerde "Syriana"yı seyrettim. Ahım şahım bir film değil, ama önemli sorular soruyor, çeşitli düzeylerdeki çürümeyi ele alıyor. Amerika'daki, Ortadoğu'daki, iş dünyasındaki çürümenin hepimizi ağına aldığını gösteriyor. Dağ başına gidip marul yetiştirmedikçe, bu çürümede hepimiz pay sahibiyiz. Kendimden örnekleyeyim: Konserler düzenliyorum; bu işi ne ölçüde ahlâkî tutarlılık ve özsaygıyla yapabilirim? Dünyanın çürümüşlüğüne katkıda bulunmadan yapabilir miyim? Çok zor. Hatta imkânsız. Müzik konserlerine yatırılan paranın kaynağı ne kadar temiz? Bu konserleri doğrudan veya dolaylı olarak finanse edenler kim? Üstelik bu küçük bir iş; petrol işi, silah işi değil. Yine de her türden çürümüşlükle yüz yüze geliyorum; bunun dışında kalmak, böyle zararsız bir alanda bile mümkün değil. Vücudun bütün hücrelerine yayılan bir kanser gibi. Kapitalist bir dünyada yaşıyoruz, suç ortağı olmadan nasıl ayakta kalabiliriz, içindeyken onunla nasıl mücadele edebiliriz? Çok zor bir mesele. Ama şarkı sözleri için iyi bir ilham kaynağı. *(gülüyor)*

İstanbul'u mesken tutmanız nasıl oldu?

2002'ydi galiba, Manu Chao'yla geldim. Manu'nün Doğu Avrupa turnesinin menejeri olmam istenmişti, son konser İstanbul'daydı. Üç gün kaldım, Londra'ya döndüm. Kısa bir süre sonra karımdan ayrıldım, Pere Ubu'nun menejerliğini bırakmıştım, Londra'da yaşamaktan bıkmıştım. Her şey çok pahalıydı, borç içindeydim. Bir sabah kalktım, "yeter" dedim. Seçeneklerim Tiran, Belgrad ve İstanbul'du. İstanbul iyi bir duygu vermişti, Pozitif'çilerle iyi anlaşmıştım. Evimi sattım ve geldim.

Londra'da nerede oturuyordunuz?

Brixton'da. Harika bir semttir. Birçok göçmen vardır, Karayiplerden ve her yerden. Beyoğlu gibidir. Levent'te oturuyorsan hayat sıkıcıdır, Beyoğlu ise gürültülü, kirli paslı, fakat canlı, heyecanlı. Belki iyi bir benzetme olmadı, çünkü Brixton merkezin dışında yaşama duygusu da veriyor, o açıdan da Kadıköy gibi. Ne yazık ki İstanbul'da çok göçmen yok. Göçmenlerin İngiliz kültürüne katkısı çok önemlidir; onlar olmasaydı, İngiltere çok çorak olurdu.

Brixton akla Clash'i getiriyor...

Punk'ın patladığı yıllarda Londra'daydım. Clash'in ilk konserlerinden birine gittim, harikûladeydi. İlk albümleri yeni çıkmıştı. Aslında punk'ların hepsi rock grubuydu, Clash'ten önce hard rock yapıyorlardı. Zamanın ruhu Clash'ti, diğer gruplar da onların yolundan gitti. Clash'in kökleri vardı, progressive müzikle temasları olmuştu. Erken Clash'te Captain Beefheart etkisi hissediyorum, özellikle konserlerinde.

Captain Beefheart'ın sizin için ayrı bir yeri var, öyle değil mi?

Rock'un dahisidir o. Captain Beefheart ve Magic Band başka bir gezegenden gelen bir ses gibiydi. Her bakımdan: Enerji, hayal gücü –özellikle hayal gücü. Yüksek enerjili, özgürleşmiş bir hayal gücü. Yalıtılmış dünyandan çıkarıyor seni. Ufkunu açıyor. Kültürün işlevi de bu değil mi? Sana, küçük kasabanda, küçük odanda, küçük bir hayatı olan küçük bir çocuk olmadığını, bütün dünyayla bağlantılı olduğunu gösteriyor. Captain Beefheart benim için bütünüyle bir özgürleşmeydi, fiziksel olarak, zihni olarak. Her bakımdan. Bir gecede değiştirdi beni, bir düğmeyi çevirir gibi.

Captain Beefheart benim için bir özgürleşmeydi. Kültürün işlevi de bu değil mi: Küçük bir hayatı olan küçük bir çocuk olmadığını, bütün dünyayla bağlantılı olduğunu gösteriyor.

Evde neler dinlenirdi?

Ben babamla büyüdüm, annem ben üç yaşındayken evi terketmişti. Babam en çok Duke Ellington ve Chopin dinlerdi.

İstanbul'un iyi bir duygu verdiğini söylediniz, nasıl bir duygu o?

İstiklal Caddesi'nin, Beyoğlu'nun başka bir karakteristiği vardı. Daha romantikti. İstanbul, romansını kaybediyor gibi. Beyoğlu'nu bir alışveriş merkezi haline getirmek istiyorlar. Bu yüzden terkedecek değilim ama, insanın canını sıkıyor.

Türkiye müziğiyle aranız nasıl?

Çok iyi bir başlangıç yaptım. Tünel'de bir dükkana girdim, "ne tavsiye edersiniz?" dedim. Bana Kalan Müzik albümlerini verdiler. Ve çok nitelikli sanatçılarla karşılaştım,

Favorileriniz kimler?

Tek tek isim vermem zor, ama ilk aklıma gelen Kardeş Türküler. Ben bir Kalan fanıyım. *(gülüyor)* Müthiş bir arşiv, Anadolu'nun ve Trakya'nın kültürel zenginliğini kucaklıyor, hiç milliyetçilik yapmadan, Türk, Kürt, Laz ayrımı gütmeden, halkları ve kültürel çoğulluğu kutsuyor. Ve niteliğe çok önem veriyor. Çok takdire şayan bir kuruluş. Bu da Türkiye'nin muammalarından; Kalan gibi bir Britanya firması olsaydı, devlet acayip sahip çıkardı, ulusal kurum muamelesi yapardı.

Beraber çalıştığınız müzisyenler uzun bir liste, sizi en çok etkileyen kimler?

Genel anlamda Captain Beefheart, müzisyen olarak birlikte çaldığım İsveç grubu Kraldjursanstalten. Yarı doğaçlama rock yapan bir gruptu, onlardan çok şey öğrendim. Henry Cow'un Dagmar Krause'si ve Pere Ubu'nun David Thomas'ı müthiş şarkıcılar. Manu Chao plakta bana fazla şekerli geliyor, ama konserleri bambaşka. Manu'yü insan olarak, siyasî görüş olarak da çok takdir ediyorum. Ama Manu'den çok Mano Negra fanıyım, onlar benim müzikal ruh halime daha yakın.

Bir konser organizatörü olarak, son yıllarda İstanbul'da en çok beğendiğiniz konserler nelerdi?

İki sene önce Harbiye'deki Kardeş Türküler konseri çok güzeldi. Grup harikaydı, atmosfer harikaydı. Kardeş Türküler'i son zamanlarda biraz formsuz buluyorum. Geçen seneki Rumelihisar konserleri iyi değildi, belki ortamı yadırgadılar, seyirciler burjuvaydı. Einstürzende Neubauten konseri çok iyiydi, onları birçok kez seyrettim, İstanbul konserleri en iyi performanslarından biriydi. Iggy & The Stooges çok iyiydi, ama onlar hep iyidir, biraz tiyatrodur, ama iyi tiyatrodur. Chumbawamba da gayet iyiydi. Onlar bir kurum gibi, siyasî görüşlerini de beğeniyorum.

Fatih Akın'ın "İstanbul Hatırası" filmini seyrettiniz mi?

Güzel film. "Duvara Karşı" ise harika. "İstanbul Hatırası"nın soundtrack'i güzel, ama bir potpuri.

En çok kimleri beğendiniz?

Eskileri. Müzeyyen Senar'ı, Orhan Gencebay'ı...

Söyleşi: **Y.G.**

"Rızanın İmalatı" medya analizinde çığır açmış bir başyapıttır.

ARAM YAYINCILIKTAN ÇIKTI...

547 s
24 TL

Tam ve güncellenmiş haliyle Türkçe'de ilk defa yayımlanan "Rızanın İmalatı," kitle medyasının işleyişini bir propaganda modeli kurarak aydınlığa kavuşturur. Bir yandan bu işleyişi belirleyen asli bileşenler tanımlanırken, diğer yandan somut olaylar ele alınarak kurulan modelin geçerliliği test edilir.

ram
Cemal Nadir Sk. No: 18/304-305 Cağaloğlu/İstanbul
Tlf: 0212 514 82 78 fax: 0212 514 82 69 e-mail: aramyayincilik@yahoo.com

AYDİLGE

Bir ilk albüm için hayli durmuş, oturmuş bir ses, müzikle uygun adım giden bir Türkçe, dozunda düzenlemeler... Aydilge'nin "Küçük Şarkı Evreni" hem küçük, mütevazı şarkılardan oluşuyor hem de geleneksel seslere uzak düşmüyor. Aydilge'yle şarkılarından romanlarına uzandık...

BEATLES GİBİ TEMİZ KALMAK

Aydilge Sarp: Kütahya'da doğmuşum, bir sene sonra babamın tayini çıkmış, Ankara'ya gitmişiz. Babam askerî doktor. Çok rock'n'roll bir adammış, Jimi Hendrix falan dinlermiş. Normalde Ankara Tıp'ta okuyor, ama o dönemde ordu dışarıdan eleman alıyormuş. Babam o kadar dağıtmış ki, "mutlaka hizaya girmem lâzım, yoksa okulu da kaybedeceğim" diye düşünmüş. O zaman askere üç ay gidip kurtuluyorsun, öyle girmiş, kalış o kalış. Yoksa kafası hiç asker kafası değildir. Çoğu şeye de gıcık olur, mesela orduevine filan gitmez, bir sürü şeyi mantıksız bulur, "niye kotla girilmiyormuş" der mesela. Kampta kalamayız, orduevine gidemeyiz, babam çıldırır iki dakikada. *(gülüyor)* Asi ruhlu bir adamdır aslında. Albay oldu bir de üstelik, emekli şimdi. Hapis bile yatmış teğmenken. Hastasına bakarken paşa gelmiş, hastayı bırakıp hemen onu karşılaması gerekiyormuş. "Ben önce doktorum, sonra askerim" demiş, paşa da demiş ki "sen önce askersin, sonra doktor". Bir ay hücre cezası sonra...

Terfi ettikçe vazgeçti mi rock'n'roll'dan?

Dinler yine. TRT Korosu'ndan ayrılmıştım, oradan çıkınca bir özgürlük, bir özgürlük bende. "İstediğim şeyi dinleyeceğim" dedim ve deli gibi Beatles dinlemeye başladım babamın albümlerinden. Ama piskopata bağlamıştım, sabahtan akşama kadar odaya kapanıp Beatles dinliyordum. Hâlâ en çok Beatles dinlerim zaten. Öyle rock'a adım attım, Suede, Radiohead, sonra Nirvana ve bütün Seattle sound'ları... Nirvana'yı falan babam da dinliyordu benimle beraber. Bayağı öğrenmişti yeni grupları, bir de huyu var, hep soruyordu "bu ne, hard rock mı, bu metal mi, hangisi bu kızım?" diye. Sonra da gittik, beraber elektro gitar aldık. Çok komik geliyor şimdi: Bıcırık bir şeyim, "elektro gitar istiyom ben" diye dükkâna girdim. Bir Ibanez verdiler elime, çok ağır, sonra bir abi aldı, başladı çalmaya *(gitar solo taklidi yapıyor)*, "allah" dedim, "çok güzel". Aldım gitarı, gittik eve, taktım müzik setine, "tring tring" diye bir ses. *(gülüyor)* Geri götürdüm, dedim "bu bozuk", kahkahayla gülmeye başladılar, "buna pedal lâzım" dediler. Sonra da güldüler diye bir güzel ağladım... Hâlâ saklarım o gitarı, albümdeki besteleri de onunla yaptım, çok iyi bakıyorum ona.

Korodan niye ayrıldın, nasıl bir koroydu?

12 yaşında bitiyor, ergenlik çağında sesler bozulduğu için. TRT'nin baskısı vardı üzerimizde, "şunu şunu dinlemeyeceksiniz, pop kötüdür, sadece klasik müzik dinleyeceksiniz, kulağınız kirlenmeyecek" diye. Bir yandan da şan, solfej konularında süper bir eğitimi var ama, sen de tam çocukluktan gençliğe geçiyorsun, acayip kıl kapıyorsun. Eve dönüp oyun oynamak falan istiyorsun, ama sabahın köründe koroya geliyorsun, küçücük çocuklarız, ama elimizde kartlar var, onlarla geçiyoruz kapıdan, acayip resmî bir ortam...

Klasik müzik korosu mu bu?

Yok, Türk sanat müziği. Türkiye'de ilk defa açmışlardı bu koroyu, bir daha da açmadılar. "Çocuklar Türk sanat müziği söyler mi" gibi bir tepki görmüştü koro. Bir çocuk korosu kuruyorsun, Türk sanat müziği modunda söyletiyorsun, böyle bir şey yaptığın için de hem övünüyorsun, hem utanıyorsun. Çok garip bir durumdu, ben de algılayamıyordum çocukken. "Dönülmez akşamın ufkundayız" falan söylemiyorduk ama, Türk sanat müziği formatında çocuk şarkısı söylüyorduk, yine de bayağı ağır şarkılardı. Bana hep soruyorlar gırtlak yapım neden böyle, Doğu ezgileri nereden geliyor diye. Mutlaka çocukken aldığım o eğitimin etkisi vardır. İyi ki de oldu, böyle garip bir müzik ortaya çıktı sonuçta.

Ne dinlemenizi talep ediyorlardı sizden?

Klasik müzik. Türk sanat müziği de dinletmiyorlardı, o gırtlak oyunlarını yapmayalım diye. Klasik müziğin katmanlarına, çokseslilige kulağımız alışsın, geniş müzikleri dinlemeye açık olalım, farklı sesleri duyabilelim, üçlüsünü, beşlisini, yedilisini algılayabilelim istiyorlardı.

Hep soruyorlar gırtlak yapım neden böyle, Doğu ezgileri nereden geliyor diye. Mutlaka çocukken TRT Korosu'nda aldığım eğitimin etkisi vardır.

Niye erkenden, küçük yaşta yazmaya çizmeye, çalıp söylemeye başladın peki?

(gülüyor) Valla bilmem, yapısal belki. Bazı tenler daha geç yanar, bazıları hemen yanar ya, öyle bir şey. Benim ruhum daha etkilere açık gibi, birçok şeyi çabuk kapıyor. Odayı havalandırmazsan karbondioksit gelmeye başlar, nefes alamazsın, onun gibi, eğer onu bir şekilde dışarı çıkaramazsam, içimde birikenlerin aroması bozulmaya başlıyor. Arada pencereyi açıp havalandırmam lâzım, pencere olarak da kitaplarım, şarkılarım var.

Yazmaya kendi yazını severek, mesela günlük tutarak mı başladın, yoksa etkilendiğin yazarlar oldu mu?

Annem şair, o yüzden evin içinde bir edebiyat muhabbeti sürekli oluyordu. Yaşım ne kadar küçük olsa bile ortak okurduk kitapları, iki kişilik paneller yapardık. 14 yaşında birine ufaklık deyip geçmemek, fikrini önemsemek çok önemli bir şey, çocuğa özgüven kazandıran, kendini değerli hissettiren bir şey. Annem daha çok Türk edebiyatına meraklıydı, ben o kadar değildim, Ankara Koleji'nin, sonra Amerikan Edebiyatı bölümünün etkisi belki... Öykülerimi yolluyordum edebiyat dergilerine, basılıyordu. "Basıyorlarsa bir şey var" diyordum, o beni gaza getiriyordu. 18 yaşımdayken bir yayınevinden teklif geldi, o dergileri takip ediyorlarmış, öykülerim kitap olarak basıldı. Ama esas ilk romanımı, "Bulimia Sokağı"nı üniversiteden sonra İstanbul'a geldiğimde, boşluk dönemimde yazdım.

En sevdiğin Amerikalı yazarlar kimler?

Amerikan kültür ve edebiyatının temelinde aslında İngiliz kültür ve edebiyatı yatıyor, o yüzden oradan başladık öğrenmeye. İki arada kalmış yazarlar var, mesela T.S. Elliott benim en sevdiğim yazardır. "Çorak Ülke" diye çevrildi galiba, harikadır. O da, D.H. Lawrence da Amerika'da yaşadılar uzun dönem, onu da çok severim. Gene İngiliz edebiyatından Emily Brontë var, "Uğultulu Tepeler" çok başarılı bir kitap. Bir de çok şaşırdığım bir olay var, "Frankenstein"ın yazarının bir kadın olması ve kita-

bı 17 yaşında yazması... Mary Shelley, şair Percy Bysshe Shelley'nin karısı, biraz da o yüzden herhalde, adını duyurabilmiş, yoksa bir kadının edebiyat camiasında yer alabilmesi pek mümkün değil. Brontë kardeşler de başta hep erkek adıyla çıkıyorlar mesela.

Amerika yakasına gelirsek?

Bazıları çok dinsel olarak bakar ama, Nathaniel Hawthorne'u ben çok severim. Babası Salem'de cadı avı yargıçlarından biri, adam bunun vicdan azabını hep içinde biriktirmiş, hep onun sorumluluğunu taşımış. "The Scarlet Letter"da falan da hep dinseldir konular, hep aynı yerlerde dönüyor diye eleştirirler, dinî baskı, Hıristiyanlığın yobaz yönleri filan, ama bence hiç tekrara düşmüyor, tema aynı olsa da. Yoksa her şey yapıldı, yazıldı zaten, önemli olan nasıl işlediğin artık. Orijinal bir konu bulmak, bambaşka bir şey yapmak gibi bir imkân yok artık bence... Boris Vian'ı çok severim bu arada, "Kırmızı Ot" bence harika bir kitaptır.

Müzikte de hep Anglosakson tedrisatı mı seninki, yoksa Türkiyeli sanatçılara, mesela müzisyenlere de takıldın mı?

Yok, hep Batı kaldı bende. Arabesk falan da dinleyemiyorum, kulağım reddediyor. Türk sanat müziği dinlersem de eğer, bu dönemki işleri değil de, Dede Efendi'leri falan dinliyorum. Çok inanılmaz katmanlar, arıza akorlar var onlarda. O acayip bir müzik bence. Çok da "alternatif" bir müzik. O halleriyle çıkarsan dünya piyasasına, hiç altyapısına dokunmadan, elektronik falan yapmadan çıkarsan, "ne bu ya" olur insanlar. O sentez olayı benim kıl olduğum bir şey. Daha doğrusu, güzel de, nasıl yaptığın çok önemli.

TRT'den en kötü örneklerine aşinasın zaten...

(gülüyor) Bir de şöyle bir şey var: Biz insanın ne yaptığına odaklanıyoruz da, nasıl yaptığına dikkat etmiyoruz. Suyunu kaçırmış pilav gibi oluyor, lapa, vıcık vıcık oluyor sonra her şey. Hiçbir şeyin ölçüsü yok. Biz bir kerede aranje ettik şarkıları, olduğu gibi bıraktık. Ne kadar çok oynarsan, o kadar yapaylığa kaçıyor, takmış takıştırmış kokoş kadınlar gibi oluyor. Şuraya Çin kolyesi koyalım, şuraya Osmanlı'dan bilmemne koyalım, buraya bir mini etek koyalım, son döneme uysun, abuk subuk bir makyaj, öyle bir kadın gibi oluyor müzikler de. Hiçbir şey koyma, dümdüz çık, daha iyi.

Türkiyeli kadın vokallerden sevdiğin var mı?

Vega'dan Deniz'i çok seviyorum. Yeni tanıştım, acayip tatlı bir insanmış. Sesini kullanma şekli bence çok güzel, en çok onu beğeniyorum.

Daha eskilerden?

Birisi Gülden Karaböcek'e benzetmiş sesimi. Çok enteresan, biri de Selda'ya benzetmiş, *(söylüyor)* "Kimse umursamaz, sen yokken kimse yanımda olmaz" derken özellikle... Bunlar, albümünü alıp dinlemesem de mutlaka kulağımda kalan insanlar tabii. Burada yaşıyorsun, duyuyorsun neticede. Bak şimdi ne geldi aklıma, çocukken, "asla pop dinlemeyin" dedikleri dönemde ben manyak gibi İlhan İrem dinlerdim.

Şarkıları kendime söylüyormuşum gibi yazdım, söyledim. Beatles'ta da hep bunu hissederim. Onca popülariteye rağmen iç dünyalarını hep koruduklarını hissediyorum.

Prodüktörün Hakan Kurşun. Müziğini sever misin?

Çok severim. Almanya'dan gelmiş olmanın getirdiği vokalini, şivesindeki o garipliği de çok seviyorum. Dilinin bir melodisi var.

Senin de dilinde öyle bir melodi var, hatta Hakan Kurşun'da olduğu gibi yer yer anlaşılmıyor. Hakan Kurşun hep kendi gibileri mi buluyor?

(gülüyor) Onunla röportaja gitmiştim, daha EMI'da değildi, hocalık yapıyordu. Arkadaşım "Aydilge'nin de acayip şarkıları var" dedi, yanımda da demom vardı, dinledi, "ne acayip bir sesin var" dedi. "Allah" dedim, "beğenmedi". Demoyu bırak falan da demedi, ayrıldık. Altı ay sonra sabahın 9'unda telefon: "EMI'ya geçtim, hâlâ albüm yapmak istiyor musun?" İstemem mi!.. Karşılaştığımızda hâlâ söylüyordu şarkımı, unutmamış.

Nirvana'ları, Radiohead'leri saydın, nispeten eski gruplar sayılırlar. Yeni rock'larla aran yok mu?

İyi bir müzik dinleyicisi değil miyim diye bazen çok sorguluyorum kendimi. Biraz takıntılıyım müzik konusunda. Hâlâ Suede'den vazgeçemem mesela, Radiohead'den ya da. Ama Radiohead'in önceki albümleri; "O.K. Computer" benim için sondur, aşırı elektronik, deneysel çalışmalar bana hitap etmiyor, artık hissedemiyorum Radiohead'i. "Radiohead bozdu" demek haddime düşmez ama, artık daha farklı bir kitleye hitap ediyorlar. Bryan Adams'ı da severim, ama çok çok eski albümlerini dinlerim, "Waking Up The Neighbours"dan öncekileri.

En sevdiğin Beatle hangisi?

Bir karakter ön plana çıkmıyor bende, hepsi çok cici. Benim biraz çocuksu bir yapım var, samimiyete çok düşkün bir insanım. O adamları dinlediğim zaman, adam gelmiş, yanıma oturmuş, yanımda çalıyormuş gibi hissediyorum. "Küçük Şarkı Evreni" ismini de o yüzden öyle koydum. Şarkıları kendime söylüyormuşum gibi yazdım, söyledim, kendi içimi açtığım bir dünya gibi. Beatles'ta da hep bunu hissederim. Onca popülariteye rağmen o iç dünyalarını hep koruduklarını hissediyorum. İnşallah benimki de öyle temiz kalır...

Rock Türkçe mi olur, İngilizce mi tartışmaları çokça yapıldı. Senin elin İngilizceye gitmedi mi?

İlk bestelerimi yaptığım zaman İngilizce eğitiminin en yoğun olduğu dönemdi, o sıralar şarkılar İngilizce çıkıyordu, daha kolay geliyordu. Ama sonuçta bu ülkedesin, anlamı yok İngilizce bir şey çıkarmanın. Kendim çalarım, kendim dinlerimle de yetinemiyorum. O dönemde yaptığım birkaç şarkı var albümde, onları da direkt Türkçeye çevirmedim, sil baştan Türkçe yazdım. Ama hikâyelerimi hep Türkçe yazıyordum zaten.

Albümde sık sık ay geçiyor. Adında geçmesinin dışında, aya yüklediğin bir anlam var mı?

Mitolojiye çok meraklıyım, mistik şeyleri de çok seviyorum. Ayda bir saflık, temizlik var, kaçıp gidebileceğin, buradaki günlük rutinden, dayatmalardan uzaklaşabileceğin, kendinle başbaşa kalabileceğin bir dünya gibi geliyor bana. Sanki beni koruyor, enerjimi ondan alıyorum... Saçma gibi ama, aramızda özel bir şey var işte. *(gülüyor)*

Şarkılarında bir hikâye izleği görmek zor. Halbuki

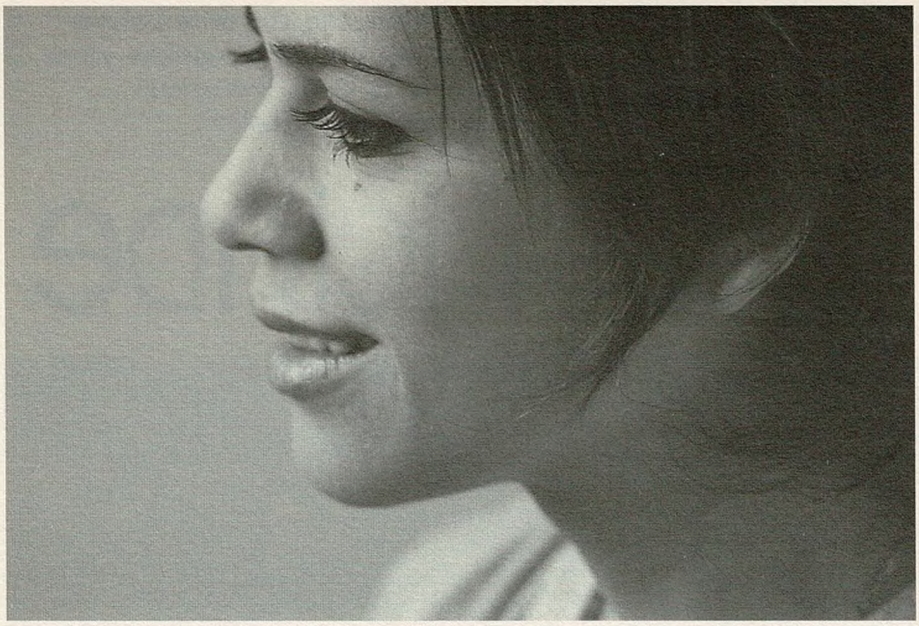

düzyazıdan, romandan geliyorsun. Senden hikâyeli bir şarkı beklersek haksız mı oluruz?
Evet, sözler belli olayı anlatmıyorlar, ama bir duygu durumunu anlatıyorlar. Kendimi en çok ben olarak hissettiğim, en doğal halim bu şarkılar. Kitap yazarken belli bir formatın, bir şeman, planın programın oluyor, kendini bir şekilde kısıtlıyorsun. Müzik yaparken iyice özgürüm. Hiçbir şey anlatmaya çalışmıyorum, toplumsal mesaj verme kaygım yok. Kitaplarda toplumsal temalar var, toplumun bize dayattığı şeyler, kendin olamama kaygısı... Ama şarkılarımda her şeyi koyveriyorum, kendimle başbaşa kalıyorum. Öyle garip ki, rüyanı başkalarına açıyorsun, ama kendini en çok kendin hissettiğin nokta bu. Kitaplarla şarkıları da çok birbirine karıştırmak istemiyorum. Söylemek istediklerimi zaten kitaplarda söyleyebiliyorum. Biri nefes almak gibi, biri su içmek gibi benim için. İkisi de aynı şeye, benim varolmama, yaşamama hizmet ediyorlar.

İlk romanın "Bulimia Sokağı". Bulimia meselesine niye bu kadar takıldın?
Üniversitede feminizm dersi alıyorduk, hocamız kapıdan ilk girdiğinde "merhaba arkadaşlar, ben eski bir bulimiğim" dedi. Ne olduğunu bilmiyoruz bulimiğin, Amerika'nın bir altkültürü falan zannetmiştik. *(gülüyor)* Bulimiayı tabii hastalık olarak incelemedik biz, sosyal, psikolojik bir vaka olarak inceledik, ben üzerine tez de yazdım. O ders için şart değildi ama, edebiyata da bağlamıştım, Sylvia Plath, Anne Sexton da o tarz şeyler yaşamışlar, ikisi de babasından nefret ediyor, ikisinin de kocasıyla sorunu var, biri intihar etti zaten sonra... Babam gastroentrolog, bir sürü bulimik hastası var. Konu düşünürken ilk o önermişti aslında. Önce çok iç karartıcı gelmişti, ama sonra o dersle bayağı işin içine girdim. Türkiye'deki hastalarla, psikiyatrlarla görüşeyim diye heyecanlandım ama, bir defa bu alanda uzmanlaşmış psikiyatr yok, hastalar da çok zor konuşuyorlar, çok utanıyorlar. Amerika'da çok farklı, bulimik dernekleri var, kendilerini çok rahat ifade ediyorlar, onlarla çok yoğun irtibata girdim. Halbuki Türkiye'de de çok fazla bulimia hastası var, işin içine girince şok olmuştum. Manken hastalığı falan derler, hiç öyle bir şey değil. Zayıflamak isteyenlerin düştüğü bir hastalık gibi kısıtlı bir şey de değil. Çok farklı nedenleri var bulimianın. Tecavüze uğrayanlar mesela, o kiri atamadıklarını hissettikleri için, vücutlarına giren her şeyi –penisin vajinaya girmesi gibi– kusup atmak istiyorlar. Aşırı derecede baba dayağı yiyenler mesela; birisi seni sürekli dövüyorsa, cezamı bu şekilde çekmem gerekiyor diye algılıyorsun, kendi bedenine zarar veriyorsun. Tabii zayıflamak için yediğini kusanlar da var, ama onun da altında başka nedenler var: Bu insan niye zayıflamak istiyor, niye bu kadar önem veriyor buna?.. Kitapta bunları anlattım, yoksa hastalığı anlatan bir kitap değil. Röportajlarda soruyorlar, okuyucular arıyor, ama ben ne bileyim bu hastalık nasıl geçer, psikiyatr değilim ki.

Ama konuyla bayağı da uğraşmışsın, bu uğurda bir internet sitesi bile açmışsın...
Orada da yazdım kitabın bunları anlatmadığını, benim çare olamayacağımı, ama bildiğimi de aktarmaya çalıştım. Gene toplumsal boyutunu anlattım işin: Reklamların etkisi, tüketim toplumunda insanların nasıl tektipe çekilmeye çalışıldığı ve nasıl sana yetersizlik duygusunun aşılandığı... Kozmetik sektörünün inanılmaz büyük bir kârı var tabii. Yetersiz hissetmen gerekiyor ki tüketiyorsun, onlar da olman gereken insanla olduğun insan arasındaki uçurumu o kadar çok açıyorlar ki, sen de tüketip tamamlanmaya çalış... Bu eksikliği, maneviyat boşluğunu da bir şeylerle doldurmaya çalışıyorsun, yemekle mesela, ya da uyuşturucuyla... İkinci romanım "Altın Aşk Vuruşu" da uyuşturucuyla, kendi bedenine zarar vermekle, mazoşizmle ilgili bir kitap. Orada da eroin nasıl alınır, nereden bulunur, tedavisi nedir, bunları anlatmıyorum. Ama ne tip faktörler sayesinde o iç dünyaya sahip olduklarını anlamaya çalışıyorum. Bir müzisyen var "Altın Aşk Vuruşu"nda, yapmak istediği müziği yapması için imkânlar yok, enerjisi, kabiliyeti bedenine, sonra dünyaya fazla geliyor. Yaşadığı dünya 1.50'lik, ama onun boyu iki metre. Sürekli eğilerek, o sıkıntıyla yaşamak zorunda... O sıkıntıyı çok iyi biliyorum: Bir şeyler üretme ihtiyacı, onun kapalı kalması, bekletilmesi, içine kapanma... Tanımadığım bir dünyayla tanıdığım bir dünyayı birleştiriyorum kitapta, o şekilde empati de kurabiliyorum.

"Altın Aşk Vuruşu" romanımdaki karakterin yaşadığı dünya 1.50'lik, ama onun boyu iki metre. O sıkıntıyı çok iyi biliyorum: Bir şeyler üretme ihtiyacı, içine kapanma...

Söyleşi: **Merve Erol**

Mart 2006
Aykırı Simalar, Terry Eagleton
(Çeviren: A Şirin Okyayuz Yener)
Makyavel'in Yalnızlığı Althusser'in Mirası, Louis Althusser
(Çeviren: Turhan Ilgaz)

Nisan 2006
Kliniğin Doğuşu Michel Foucault
(2. Baskı) (Çeviren: İnci Malak Uysal)
Biri Totalitarizm mi Dedi?
Slavoj Žižek,
(Çeviren: H. Nalçaoğlu)

Mayıs 2006
Ernesto Laclau Popülist Akıl Üzerine
(Çeviren: Nur Betül Çelik)

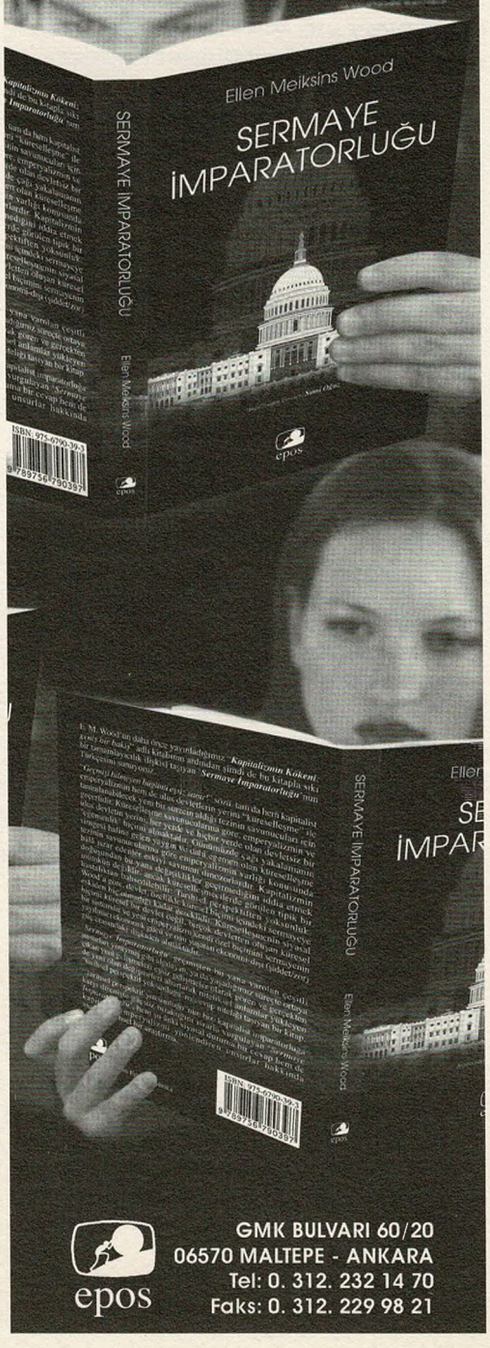

epos
GMK BULVARI 60/20
06570 MALTEPE - ANKARA
Tel: 0. 312. 232 14 70
Faks: 0. 312. 229 98 21

YÜKSEK SADAKAT

"Belki Üstümüzden Bir Kuş Geçer"i duymayan kaldı mı?.. Blue Jean ve Hürriyet Keyif'teki müzik yazılarıyla takip ettiğimiz Kutlu Özmakinacı, kırkıncı yaş pastasının mumlarını üflemeye hazırlandığı şu günlerde, yıllarca çekmecesinde beklettiği şarkılarını memlekete duyurabilmenin haklı gururunu yaşıyor. Rock'un klasik kanadından beslenen ilk Yüksek Sadakat albümünün uzun macerasını kendi ağzından dinledik.

MENZİL YOLUN İÇİNDE

Soyadından başlayalım mı? Senelerdir merak eder dururuz.

Kutlu Özmakinacı: *(gülüyor)* Bunu ben de merak ettim. Soyadı kanunu zamanında, makina kelimesinin çok yerleşik olmaması lâzım. Soyadını alan babamın babası, Selânik'ten göçen bir ayakkabıcı. Acaba ayakkabıyı makinayla mı yapıyor, yoksa fantastik bir adam da, "makinayı soyadı seçeyim, başına da öz koyayım" diye mi düşünüyor? Bunu babam da bilmiyor. Balkan Savaşı döneminde İzmir'e geliyorlar. Ben de '84'te, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne gelene kadar İzmir'de yaşadım.

"Hüzün" şarkısında "Karşılaşan iki dost, zamanın değirmeni / Bir sahil lokantası, Ege'nin zeytinleri" dizelerini dinleyince, İzmir mi aklımıza gelmeli?

1991'de En İyi Yabancı Film Oscar'ını alan "Mediterraneo" (Akdeniz) diye bir film vardı. İtalyan bölüğü bir Yunan adasına düşer, yavaş yavaş adayla kaynaşırlar, asker olduklarını unutmaya başlarlar. Çok etkilenmiştim. Üzerimde derin bir hüzün duygusu da yaratmıştı film. Sıla özlemi de onun bir parçasıydı. Şarkıda "Ege'nin zeytinleri uzakta" gibi bir söz geçiyor. Kendimi her zaman Egeli, Akdenizli hissettim. Aidiyetim Anadolu değil. Garip bir hemşerilik bağı vardır İzmir'de. Kültürlerin birbirini etkilemesi de fazla olmuş. Osmanlı'nın diğer şehirleriyle karşılaştırıldığında farklı bir şehir. O liberal kültür bugüne kadar gelmiş. İzmir-Hatay'da doğdum, büyüdüm, ailem hâlâ orada yaşıyor.

'80'lerin başında İzmir'de genç olmak, müziğe başlamak için ideal bir durum muydu?

Müzisyenlerin çok olduğu bir şehirdi. İşin mutfağında çalan bir tomar müzisyen vardı. Kendimden bir üst jenerasyonu hatırlıyorum. Halamın oğlu Nezih de müzisyendi. O sırada Vat 69 grubuyla çalıyordu. Yanlarında arasıra takılırdım. Cover çalarlar, Mogambo gibi kulüplerde çalışırlardı. Sonradan Nükhet Duru gibi starlara eşlik ettiler, İstanbul'a geldiler, Metro adını aldılar. İzmirliler iyi müzisyen oldukları için bir şekilde hep İstanbul'a gelirlerdi sonra. Şorşak Bülent (Özdemir) diye bilinen solak bir gitarist vardı mesela. Sonradan birkaç pop müzik prodüksiyonu yaptı, Asya'nın, Niran Ünsal'ın albümlerini hazırladı.

O yıllarda Hüzün İşçileri diye bir grubu vardı Şorşak Bülent'in.

Evet, hiç dinlemedim, ama adını duydum.

Pink Floyd Turgay, Rutubet Zafer gibi müzisyenleri hatırlıyor musun İzmir'den?

Hayır. İzmirli bir grubun albümünü dinlediğim olmadı. Çünkü büyük ihtimalle yoktu böyle bir şey. Ra, Hardal gibileri, benim yeniyetmelik zamanlarımda müzik yapan topluluklardı. Hepsi İstanbulluydu.

Sen gitarı ne zaman aldın eline?

İstanbul'a geldikten sonra, üniversitede... Zaten hukukçu olamayacağımı gelir gelmez anlamıştım. On yılda bitti okul. Er olarak askere gitmemek için bitirdim açıkçası. Gitarı elime aldım, ama kısa sürede gitarist olamayacağımı da anladım. En yetenekli adamın bile yol alması için zaman ayırması lâzım. Ben onu yapamıyordum, çünkü hemen aklıma melodiler geliyordu, şarkı yazmaya kayıyordum. Gitar çalmaya başlayalı yirmi yıl olmuş, yirmi yıldır da şarkı yazıyorum.

O dönemki ilk şarkıların albümde kendilerine yer buldu mu?

"İkarus" yirmi yıl evvel yazdığım bir şarkı. Benim şarkılarımın olgunlaşması uzun seneler aldı aslında. Kimi şarkı yazarlarında öyle bir ışık vardır ki, ilk baştan itibaren çok iyi şarkılar yazmaya başlar. Mazhar Alanson'la konuştuğumda, çok sevdiğim birkaç şarkısını, daha sıfır şarkı yazarıyken yazdığını öğrendim. Bende hiç de öyle olmadı. Bence iyi şarkı yazarlığı şu demek: Kötü şarkı yazdığın zaman bunun farkına varabilme yeteneği.

Gruptakilerin hepsi benden küçük. Yüksek Sadakat kolejde tanışıp "hadi müzik yapalım ve birlikte büyüyelim" diyen bir grup değil. Tam bir proje.

İlk şarkılarını yazdığında, onları tek başına mı söylemeyi hayal ediyordun, yoksa grup kurmak mı istiyordun?

İlk dönemlerde tek başına söyleme fikri vardı. Fakat zaman ilerledikçe, birincisi şarkıların yapısal özelliğinden, ikincisi de mükemmeliyetçiliğimden ötürü, kendi başıma söylememin istediğim etkiyi yaratamayacağını hissetmeye başladım. Birbirinden farklı özellikte şarkılar yazıyorum. Onları söyleyebilecek vokalin de farklı özellikleri olması lâzım. Güzel şarkı söyleyen adamlar vardır, ama yalnız kendi şarkılarını güzel söylerler. Bir de "orkestra solisti" diyebileceğimiz gerçekten vokalistler vardır, sesi allah vergisidir, şarkının güzelliğinden farklı olarak ayrıca ruhuna dokunur. Biraz öyle vokalistlerin peşine düştüm. Robert Plant, Bono, Freddie Mercury gibi adamlar ne kadar az aslında... Arayışım yedi-sekiz yıl sürdü ve Cemil'le (Demirbakan) karşılaştık. Her şarkının altından kalkabilecek, parlak, kıvrak bir tenor, hem dramatik yerlerde de çok başarılı. Hem Doğulu hem Batılı olabiliyor –gerçi bu Türk müzisyenleri için bir erdem sayılmamalı, bu coğrafyadaki herkesin genetik kodunda her iki tarafa da yakınlık bulunuyor bence... Bu şarkıları ben söylesem, belki yine kendine has bir çekiciliği olurdu, ama bu karışımdan çok daha memnunum. Tolga Akyıldız'la yaptığım söyleşide söylediğim bir laf yanlış anlaşılmış: "Bu şarkıları kendim okusam Bülent Ortaçgil ya da Bulutsuzluk Özlemi gibi olurdu" demişim. Sanki Yüksek Sadakat çok iyi de, onlar değilmiş gibi! Tam tersine, çok etkilendiğimiz, üzerimizde hakkı hukuku olan insanlardır.

Cemil'in kendi şarkıları yok mu?

Yok. Onno Tunç onu Antalya'da dinleyip beğenince İstanbul'a çağırıyor, uçak kazasından hemen önce... Sonra İstanbul Gelişim'le çalışma teklifi alıyor. Ama müzikle hayatını devam ettirip ettirmeme konusunda bir ikilem yaşıyor. Endüstri mühendisi olarak kalmaya karar veriyor.

Rock'la haşır neşir bir solist mi?

Önce Ankara'da, sonra İstanbul'da hep rock söylemiş. Bizim gitarist Serkan'la (Özgen) Corn Flakes grubunda altı-yedi yıl cover çalmışlar...

Mazhar Alanson'la konuşmandan bahsettin. İlk Mazhar Fuat Özkan dinlediğin günleri hatırlıyor musun?

İzzet Öz'ün programlarından hatırlıyorum, mesela "Sihirli Lamba" şarkısını: "Ben sihirli lambayım / Adım sevgidir bayım". Doğu-Batı meselesinin, kendi coğrafyamızın getirdiği o şizofrenik durumun bir şarkıda anlatılmasına, yine İzzet Öz'ün programında, ilk defa Mazhar Alanson'da şahit olmuştum... "Ele Güne Karşı" albümünü dinlediğimde artık İstanbul'daydım. Sanki yaşadığım zamandan daha →

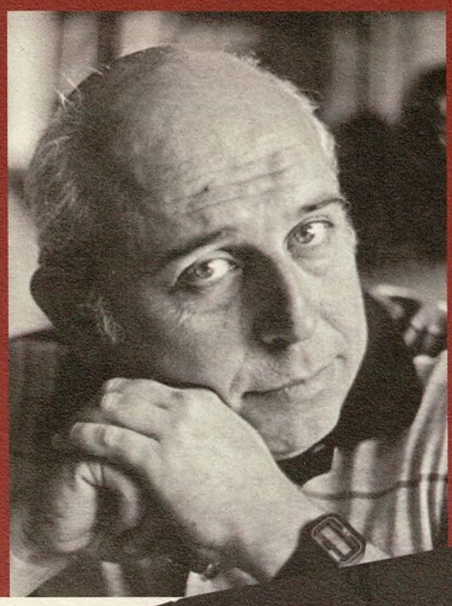

Usta yönetmen Halit Refiğ'den aşk ve ölüme dair...

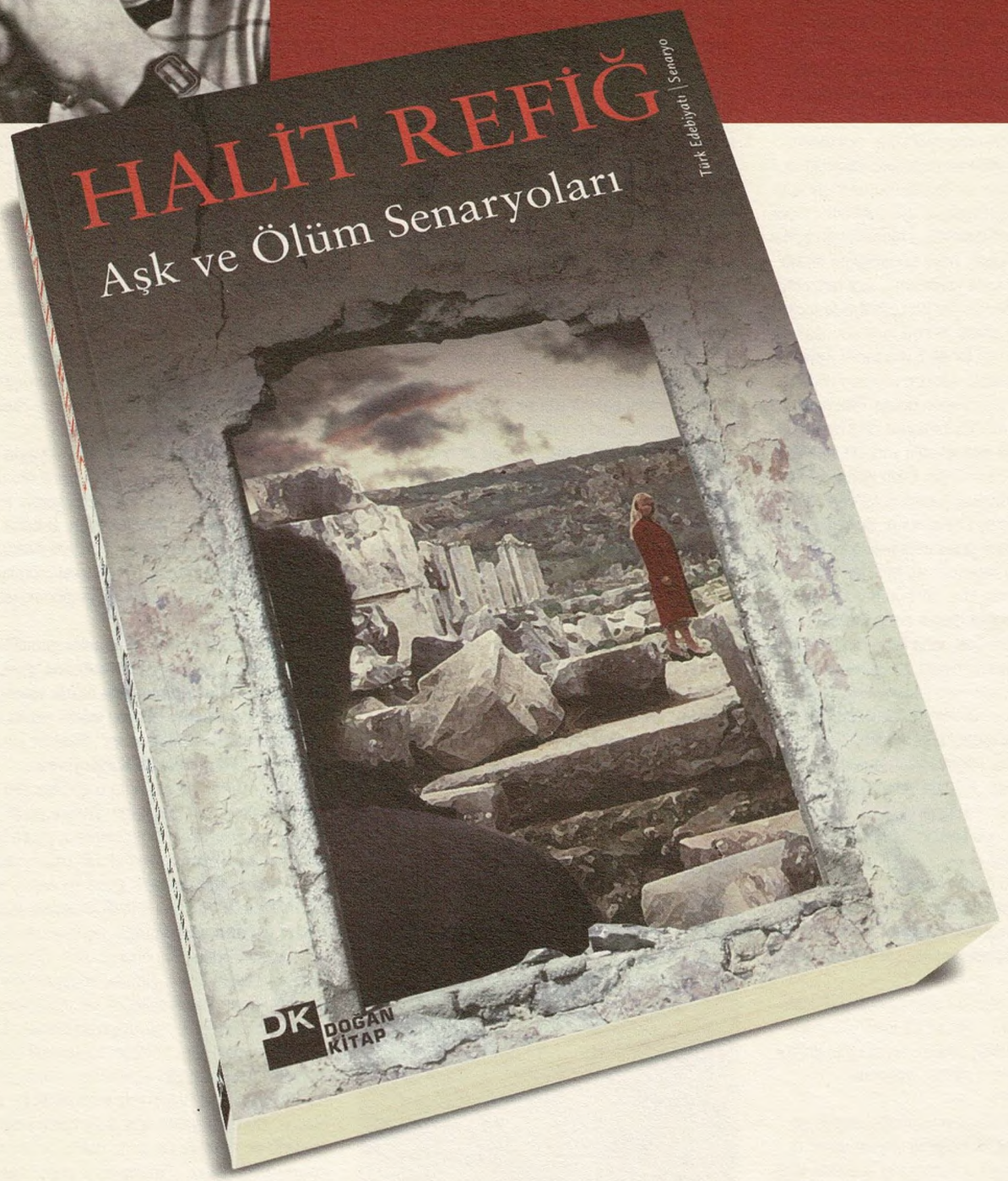

"Ben, 'aşk'ı Doğu'da tanıdım, Batı'da, 'ölüm'ü gördüm."

DK DOĞAN KİTAP

www.dogankitap.com.tr

uzun süre dinlediğim bir albüm gibi... Günün 25 saati dinliyordum. *(gülüyor)* Tam da gitar çalmaya başladığım günlere denk geldi. Bu iş Türkçe çok güzel olabilir fikrini yerleştirdi bana, bir netlik yarattı. O sıralar Türkçe mi, İngilizce mi tartışmaları vardı, bilirsin, çok şükür artık kalmadı. O albüm sayesinde direkt Türkçeden girdik işe. Sanki uzun bir yokuşu tırmanmaya çalışmak yerine, otostop yapmışım da, beni alıp yukarı çıkarmışlar gibi oldu.

O lüzumsuz tartışma çok uzun sürdü... Niye herkes o otostopu çekemedi sence?

Adına "biz Türkler" mi diyelim, "bu coğrafyada yaşayanlar" mı diyelim, "Osmanlı bakiyesi" mi diyelim, galiba bir maçı kaybettik Osmanlı'nın yok olmasıyla beraber. İnsanlar da kendi kendilerini sorgulama haline girdiler. Bir grup insan, bizatihi biz olduğumuz için kaybettiğimiz sonucuna vararak, kendinle ilgili bazı özelliklerden pek hoşlanmamaya başladı belki. Bu sorgulama içerisinde, "bu coğrafya maçı kaybetmeye mahkûm" noktasına gelirsen, o zaman sana ait değerlere yaklaşımın snob olmaya başlıyor. Bu müziği üreten insanların bu coğrafyanın zenginlikleriyle ilgili cahillikleri olabilir. Dille ilgili bir cahillik de var... Mesela ben şarkıda ne söylediğime değil, nasıl söylediğime dikkat etmeye çalışan bir şarkı yazarıyım... Asıl tartışılması gereken şuydu bence: Biz bu coğrafyada rock yapan müzisyenler olarak, dünya rock sahnesi içerisinde Türk rock'u gibi bir ekol yaratabilir miyiz? Bu müzik yapısal olarak, sadece duyulan dilden dolayı değil, duyulan müzikten dolayı Türk rock'u olarak algılanabilir mi? Bu tartışma hâlâ başlamadı belki... Türkiye'de rock'n'roll'u yaratan insanlar yüzü Batıya dönük insanlardır. Erkin Koray Alman Lisesi'nden, Cem Karaca Robert Kolej'den, Barış Manço da Galatasaray Lisesi'nden. Bu tablo bize bir şey söylüyor. Fakat onlar meseleyi çözmüşlerdi. Yaptıkları müzik hem rock'tu, hem de buralı motifler barındırıyordu. Yine de bunun altını çizmeyi beceremediler gibi geliyor bana. Müziğin dışında bazı noktalarda çok daha fazla mesai harcadılar. Geleneğin devam etmesi için gereken tohumları sağlam şekilde yere dikemediler. O dönemde her şey çok yükselmişti, fakat '80'li yıllarda ciddi bir rock hareketini göremedim, '90'ların ortasına kadar. Bizim kuşak müzik yapamadı o dönemde. Kramp, Aqua, Akbaba yetenekli insanlar olmakla birlikte, Türk müziğine ciddi bir miras bırakamadılar. Neydi acaba rock'ın üzerinden geçen?

12 Eylül değil miydi?

Mutlaka 12 Eylül'dü büyük oranda.

'80'lerde dinlediğimiz Mazhar Fuat Özkan veya Hardal '70'lerin çocukları. 12 Eylül öncesinin müthiş dinamizmi içinde yetişip şarkı üretmiş insanlar...

Bizler, şu anda 40 yaşında olan jenerasyon ciddi bir müzik üretemedik. Tabii ki 12 Eylül yüzündendir. '70 kuşağı ise dikti, ama sulamadı gibi geliyor bana. İlk fırtınada kırıldı gitti bu gelenek.

Nasıl sulasınlardı ki?

O yılların toplumsal olaylarının müziğe verdiği bir enerji varken, müzikten aldığı bir şey de vardı. O da işin artistik tarafıydı. Artistik taraf üzerinde kafa yormalar biraz azalıp işin toplumsal karşılığı üzerinde kafa yormalar çoğalınca, enerji verimli kullanılamadı, bir kısmı uçtu o enerjinin.

Ama Cem Karaca'nın artistik zirve noktası en politik şarkılarıdır...

Evet, "Tamirci Çırağı" falan en güzel şarkılarıdır adamın. Ben bu tespiti bir müzisyen olarak yapmaya çalışıyorum. Toplumsal değişimler, içinde yaşadığımız toplumsal ortam, sizi zaten bir şekilde etkiliyor. Bunun için ayrıca kafa yormak zorunda değilsiniz. Siz müziğinize odaklandığınız zaman o zaten çıkar ortaya. Kendinize ayrıca bir politik kimlik edinmek şart değil. Ama bunda da tek başına bir kötülük yok, eğer müziğinizi olumsuz etkilemeyecekse. Bunu beceren gruplardan biri U2. Politik kimliği de var, fakat müziğindeki artistik değer hiçbir zaman azalmıyor. Demek ki burada Aristo'nun dediği gibi ölçü önemli. "Ben gitarı ilk defa elime niçin aldım?" sorusuna cevap verirken, bunun bir heyecan, bir varoluş biçimi olduğunu unutmadan öbür şeyleri yansıtmak gerekiyor. Israrcı olmamak gerekiyor. Politik bir hassasiyetin varsa, bırak kendi doğal akışı içinde yansısın... Ben müziği duygusal bir etkilenim yaratan bir şey olarak görüyorum, illâ rasyonalize ederek algılanması gerektiğine inanmıyorum. O yüzden insanlara müzikle geçen mesajların müziğin değerini arttırdığına inanmıyorum. Ama bu mesaj geçirilmemesi gerekir anlamına gelmiyor. Bunu artistik olarak becerebiliyorsanız, yapın tabii ki. Moğollar elemanları belki bunun analizini yapıp bir kitap yazarlarsa, daha iyi anlarız. Murat Ses'le bir röportaj yapmıştım. Murat Ses'le diğer Moğollar arasında bir fark vardı. Bir de ortak nokta vardı, kendi etnik müziklerinden beslenmeye devam ediyorlardı. Farksa şuydu: Murat Ses daha artistik ve müzisyen gözle bakıyordu, değişen müziğin içerisinde kendisi de evrimleşmeye çalışıyordu. Ben müzisyenin illâ kendini değiştirmesi gerekir gibi bir zorunluluğa katılmıyorum. Önemli olan kendinizi gerçekleştirmenizdir. İsterseniz değişebilirsiniz, ama elli yıl boyunca benzer şeyler de yapabilirsiniz. Nitekim Cahit Berkay geleneksel çizgide devam ediyor hâlâ...

"Ele Güne Karşı" sayesinde direkt Türkçeden girdik işe. Sanki uzun bir yokuşu tırmanmaya çalışmak yerine, otostop yapmışım, beni alıp yukarı çıkarmışlar gibi oldu.

Gazeteciliğe ne zaman, nasıl bulaştın?

Üniversitedeyken yavaş yavaş barlarda çalmaya başladık, iki akustik gitarla Paul Simon, Bülent Ortaçgil, Fikret Kızılok, Zülfü Livaneli şarkıları söylerdik. İşin eğlendirme tarafının müzikten insanı ciddi şekilde soğutabileceğini hissettim. Bir anda memur durumuna da gelebiliyordunuz. O dönemde biraz tesadüf eseri Sokak dergisinde, Tuğrul Eryılmaz, İpek Çalışlar, Neyyire Özkan, Murathan Mungan'la beraber çalışmaya başladım. Dergi tarihimiz içinde önemli bir dergiydi. Beni müzikten uzak tutmayacak bir iş olduğu için hoşuma gitti. Bir dönem Panorama'dan sonra, son on yılımı Blue Jean'de geçirdim.

Kutlu Özmakinacı

Kendini böyle bir albüm için gecikmiş hissediyor musun?

Evet, ama iyi müziğin zamandan bağımsız bir durumu vardır. Beatles o şarkıları bugün de yapmış olsa, aynı şekilde tutulurdu. Zamanla bir problemim yok. Zamanın karşısında geç kaldığımı hissetmiyorum. Çünkü şarkılarımın iyi olduğunu düşünüyorum. Ama hayatla ilgili yaptığım tercihlerde bir riski göze alıp gazeteciliği değil, müzisyenliği seçseydim, bu albüm daha önce ortaya çıkardı. Böylece müzik camiasının içinde kalmış olacaktım. Oradan kendimi soyutladığım anda, evinde gitar çalan adam pozisyonuna düştüm. Müzisyenlerle ilişkilerim zayıfladı... Şarkılar yazmak, ama bunların varlığından insanları haberdar edememek bir tansiyon yaratıyordu bende.

Yüksek Sadakat'teki grup arkadaşların senden küçük mü?

Evet, hepsi küçükler. Serkan ve Cemil beş yaş küçük, klavyeci Uğur Onatkut ve davulcu Deniz Alemdar 15 yaş küçükler. Sonuçta Yüksek Sadakat kolejde tanışıp "hadi müzik yapalım ve birlikte büyüyelim" diyen bir grup değil. Tam bir proje.

Geçen aylarda Roll'da kısa haber yapmıştık: Cast King isimli Alabamalı bir country-blues'cu, 80 yaşında ilk albümünü çıkarmış.

(gülüyor) Babayı çok iyi anlıyorum, saygıyla eğiliyorum karşısında. Yolda olmaktır önemli olan, menzile ulaşmak değil. Yolda olduktan sonra, menzil zaten yolun içindedir kendiliğinden. O baba da seksen yıl o yolda olabilmiş, kendiyle hesaplaşıp mutlu biçimde yürümüş. Zaten tersi mümkün değil. Bir şeyin peşinden seksen yıl gidemezsin, zaten içindesindir.

Müzik hakkında kalem oynatanlar genellikle şu tip eleştirilere maruz kalır: Kimilerine göre, müzisyen olmayı beceremeyince müzik yazmaya başlamış insanlardır. Bir de "müzik yazarı olmak için önce müzik bilmek lâzım" diyenler var. Neyse ki sen iki durumda da kurtarıyorsun.

(gülüyor) Kurtarıyorum, ama o görüşte değilim... Müzik yazmak için müzisyen olmaya gerek yok. Futbol yazmak için futbolcu olmaya gerek yok. Tam tersine, bir müzisyen olarak müzik yazarsanız, gözden kaçırmamanız gereken ana noktadan kopabilirsiniz. Dinleyici müziği duygusal planda tüketir çoğu zaman. Müziğin armonisiyle çok az kişi ilgilenir. Adam için önemli olan, dinlediğinde tüylerinin diken diken olması, anılarının canlanmasıdır. Bunu algılayabilecek ve kelimelerle ifade edebilecek kişiler iyi müzik yazarı olabilir. İyi bir dinleyici olmak şart. Felsefe, toplumsal olaylar, sosyoloji, psikoloji gibi alanlarda, uzman olmasanız da, kişisel bir birikiminiz ve analitik bir zekanız olacak. Bu tip şeylerle ilgili titreşimleri hissedeceksiniz ve müzikte de bunu bulduğunuz zaman kaçırmayacaksınız... Müzisyen olmanız size çelme takabilir, gereksiz ayrıntılara takılıp kalabilirsiniz. Sound güzel diye bir albüme güzel diyebilirsiniz. İşin ruhundan, yani iyi şarkıdan uzaklaşabilirsiniz. Bir şey yeni diye ona iyi diyebilirsiniz. Oysa bir şeyi iyi yapan yeni olması değildir. Yeni olmasının kendi başına bir değeri vardır ama, işi değerli kılan şarkının kendisidir... Bazen de müzik yazarları, iyi olan, ama eski bir şeye bok atarlar, "bu zamanımızın müziği değil" diye.

Bu bağlamda, bir müzik yazarı olarak, Yüksek

Sadakat albümünü nereye koyuyorsun?
Old-school rock'tan etkilendiğimiz fikrine katılıyorum. Stüdyoya girdiğimizde, şunu sorduk kendimize: Müziği bir teorik çerçeve çizip mi yaratalım, yoksa çalıp ortaya ne çıktığına mı bakalım? İkincisini tercih ettik. Bu da bizi old-school rock'a yaklaştırdı. Bir de, kendi içimizdeki Türk müziği ögelerinin müziğe yansıması sonucunu doğurdu.
Şarkıların tek gitarlı hali, gözünün önünde old-school rock'u getiriyor muydu öteden beri?
Hayır, onu düşünmemiştim. Kafamda bu müzik nasıl tınlayacak diye bir resim yoktu. Girdik stüdyoya, bu çıktı. İçinde hard rock veya progressive unsurlar olsun demedik, ama mesela klavyeci tuşlara öyle basınca böyle oldu. Beş adam stüdyoya girmiş, başlarında hiç kimse yok, şirket yok, prodüktör yok, oturmuşlar, çalmışlar... Dinleyici ve zaman takdirini verecektir elbette.
Bu şarkıların hangileri daha yeni tarihlerde bestelendi?
Türk müziği etkisinin yoğun olduğu parçalar yeniler: "İhtimaller Denizi", "Pervane", "Kafile", "Döneceksin Diye Söz Ver" ve "Belki Üstümüzden Bir Kuş Geçer". Bu beş şarkı, albüm kaydından önceki altı ay içerisinde yazıldı.
Şarkıların kendilerine has bir takım hikâyeleri var mı? Mesela "Denizaltı", Beatles'ın "Yellow Submarine"ini akla getiriyor.
Benim aklıma da David Bowie'nin "Space Oddity"sini getiriyor. Gene göreve çıkan bir personelin merkezle konuşmaları ve "Belki Üstümüzden Bir Kuş Geçer"deki gibi o kaotik şehre dönmeme taleplerini merkeze iletmeleri...
Veya "Akdeniz" filmindeki askerlerin adadan dönmemeleri...
Aynen öyle. Geçen gün David Gilmour'un "On An Island" albümünü yazdım. O da bir ada hikâyesi... "Belki Üstümüzden Bir Kuş Geçer" aynı meseleyi dert edinmiş bir şarkı, yine şehirden gitmek üzerine. Orada Thomas Hardy'nin "Çılgın Kalabalıktan Uzak" romanıydı çıkış noktam. Çok oldu okuyalı, kırlarda geçen pastoral bir romandı. Romanın ismi bana çok çarpıcı gelmiştir, şarkının içinde de geçiyor zaten. "Döneceksin Diye Söz Ver" şarkısı ise, "Gönül penceresinden ansızın bakıp geçtin" diye bir Türk sanat müziği klasiği vardır, ona gönderme yapıyor.
Mazhar Alanson da alıntı yapmıştı o şarkıdan.
Evet, aynı şarkı... Şarkıda "Dinle, uzaktan / çalan şarkı hicazdan / yaktık seninle biz / bir yangını yeni baştan" deniyor. Orijinal şarkının makamını bilmiyordum, "hicazdan" kelimesini orada çok iyi tınladığı için yazmıştım, fakat bakınca gördüm ki şarkı hicazmış. İlâhî bir şey gibi oldu. *(gülüyor)*
David Gilmour için neler yazdın? Nasıl buldun albümü?
Çok beğendim. Old-school olduğum için mi acaba? *(gülüyor)* Atmosferik bir albüm olduğu için beğendim. Sahiden de adaya gitmişsin, yanında sevdiğin biri var, gitarın var... O havayı yaratıyor insanın içinde. Sahiden oraya gitmiş gibi oluyorsun. Ada, İngiliz edebiyatında önemli bir dalgadır. Herhalde kendilerinin de ada olmasından kaynaklanan bir izolasyon hissiyle, Gulliver'den Robinson'a, adayla kafalarını bozmuşlardır... Gilmour da artık kendi cumhuriyetinde yaşıyor besbelli. Son dönem Pink Floyd albümlerinden daha psychedelic.
Gazetecilik hayatında tanışma fırsatı bulup etkilendiğin sanatçılar kimler oldu?
Mesela Bülent Ortaçgil'le, Mazhar Fuat Özkan'la tanıştım. Yabancılarla tanışma fırsatım olmadı, Blue Jean'de yönetici pozisyonunda olduğum için dışarıya hep muhabir arkadaşlar gidiyorlar. Ben masa başında oturuyorum. *(gülüyor)* Biraz hayıflanırım o yüzden. Ruhi Ayangil'le, Yalçın Tura'yla konuşma fırsatım oldu. O konuşmalar beni çok etkilemiştir. Onlardan, iyi bir gazetecinin yapmaması gereken şekilde, müzisyenlik tüyoları almaya çalıştım. "Çocuğum, sana ne?" durumları oluyordu bir noktadan sonra. *(gülüyor)*

Ne söylediğime değil, nasıl söylediğime dikkat eden bir şarkı yazarıyım. Bence iyi şarkı yazarlığı şu demek: Kötü şarkı yazdığın zaman bunun farkına varabilme yeteneği.

Söyleşi: ***Derya Bengi***

EVEREST

Kapitalizmin nerede tökezlediğini görmek için...1999 yılında Seattle'da Dünya Ticaret Örgütü'nü protesto ederek başlayan anti-kapitalist hareketi anlamak için... Anti-kapitalist hareketin kurucu unsurlarını, amaçlarını, görüşlerini öğrenmek için... Anarşistlerden çevrecilere varıncaya kadar içinde barındırdığı grupları tanımak için... Anti-kapitalist hareketin tarihini bilmek için...

Yeni başlayanlar ve herkes için...

babylon

www.babylon.com.tr

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

Şehbender Sok. No:3
Asmalımescit, Tünel/Beyoğlu
Tel:(212) 292 73 68

Babylon bir Pozitif Titreşim'dir.
www.pozitif.info

MAYIS 2006

Mavi Müzik

ELBOW

MANCHESTER
19.05 Cu/Fri | 20.05 Ct/Sat | 23:00

Garanti Caz Yeşili

JOHN PATITUCCI TRIO

NEW YORK
26.05 Cu/Fri | 27.05 Ct/Sat | 23:00

Garanti CAZ yeşili

The Miller Way

FREESTYLER DJ'S

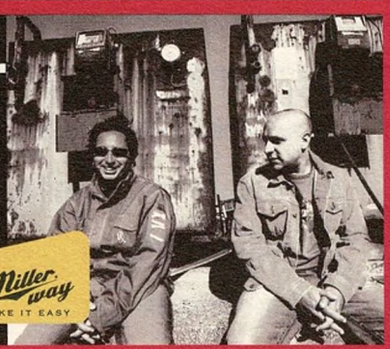

LONDRA
05.05 Cu/Fri | 23:00

Nokia Nseries "Hear New"

ORIENT EXPRESSIONS & SABAHAT AKKİRAZ

İSTANBUL
23.05 Sa/Tue | 31.05 Ça/Wed | 21:30

A'dan Z'ye Roman

KOCANI ORKESTAR

KOCANİ
04.05 Pe/Thu | 21:30

Magic in the Air

SAM BRISBE & ONE SOUL

VİYANA
09.05 Sa/Tue | 21:30

NİL KARAİBRAHİMGİL

İSTANBUL
12.05 Cu/Fri | 23:00

HÜSNÜ ŞENLENDİRİCİ

İSTANBUL
02.05 Sa/Tue | 21:30

SIFIR KM

İSTANBUL
06.05 Ct/Sat | 23:00

SMADJ PRESENTS S.O.S PROJECT

İSTANBUL-PARİS
18.05 Pe/Thu | 21:30

MERCAN DEDE & NİYAZ featuring AZAM ALİ

İSTANBUL
24.05 Ça/Wed | 21:30

Naim Dilmener Sunar

DÜNDEN BUGÜNE, BUGÜNDEN YEŞİLÇAM'A POP

03.05 Ça/Wed | 21:30

ATMOSFER

İSTANBUL
10.05 Ça/Wed | 21:30

Girls Free

PLUMA BAN - William Cardoso Project

İSTANBUL-HAVANA-PHILADELPHIA
17.05 Ça/Wed | 21:30

BUZUKİ ORHAN OSMAN REBETİKO - NO ORIA

İSTANBUL
30.05 Sa/Tue | 21:30

Rest Fest

CUT/PASTE FİLM GÖSTERİMİ

resfest
CUT AND PASTE

01.05 Pt/Mon | 20:30

DEPECHE MODE

Countdown the Live Party

11.05 Pe/Thu | 21:30

OLDIES BUT GOLDIES

13.05 Ct/Sat | 22:00

Açık Radyo Partisi

JAK KOHEN & BAHADIR DİLBAZ 60'LILAR VE 70'LİLER

25.05 Pe/Thu | 21:30

Sony BMG Sunar

SÖZ : ÇİĞDEM TALU ÇİĞDEM TALU ŞARKILARI

29.05 Pt/Mon | 21:30

ARGOS İLETİŞİM HİZMETLERİ
Radikal
yelken basım
RADIO XI-GEN 99.2 İSTANBUL
"Açık Radyo." 94.9
S'NEK
Wall
POINT HOTEL
kurumsal

Biletler babylon ve biletix şişelerinde.

[ANİMA] Anima dörtlüsü, takdire şayan bir cesaretle, bütün parçaların bir öykü izleğinde birbirine bağlandığı bir "pop-opera" arayışına girmiş ilk albümleri "Animasal"da. Rock dörtlüsü formatına trompet, saksofon, tabla gibi enstrümanlar iştirak etmiş, cazdan rock'n'roll'a, progressive rock'tan folka uzanan ses cümbüşünde yollarını yitirmeden ilerlemişler. Nasıl olmuş da olmuş, dört mektepli genç kendileri anlatıyor...

Bir zen döngüsü

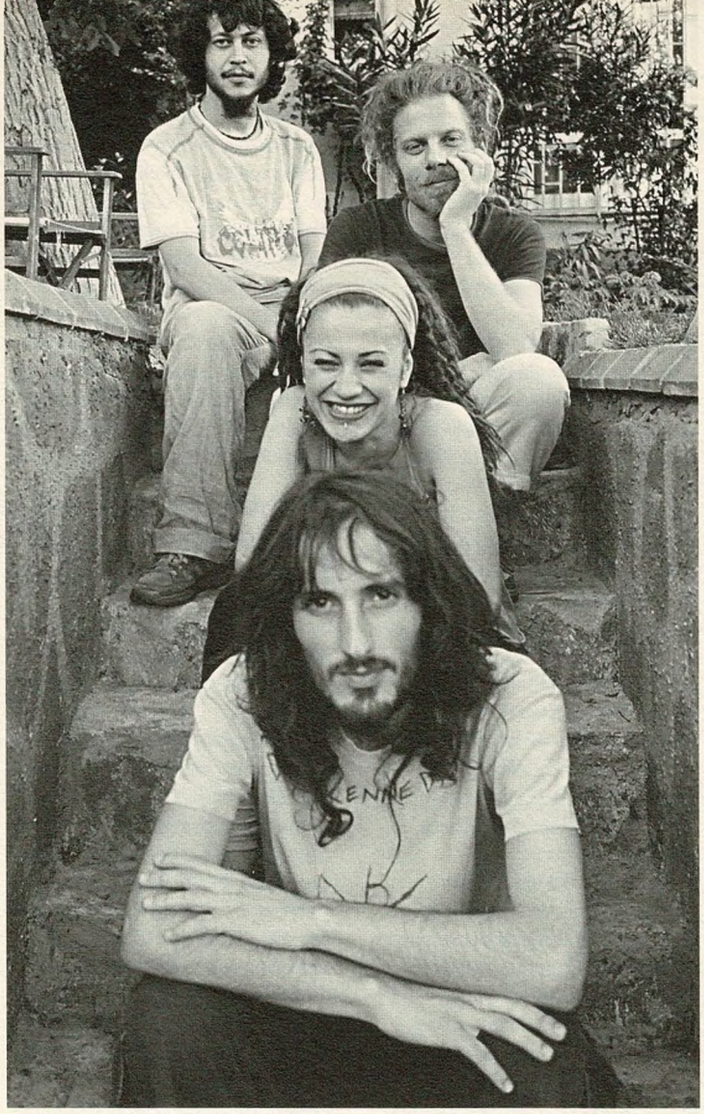

Dördünüz altı yıldır birliktesiniz. Tanışma hikâyenizle başlayalım.

Ceylan Ertem: Tunçay'ın bir blues grubu vardı. Akademi İstanbul'dan okul arkadaşlarım onun grubunda çalıyorlardı. Bir gün onları dinlemeye gittim ve takipçileri oldum. Sonra Tunçay'la yakın arkadaşlık kurduk. Bir yıl sonra, bir doğumgünü partisinde Tunçay "Yağmurla Gelen"i çaldı, ben de "Kızılderili Ruhu"nu çaldım. Bana birlikte müzik yapmayı teklif etti. Bir-iki ay içinde Ekin gruba dahil oldu, sonra da Murat.

Onu dinlediğinde ne hissettin de hemen takipçisi oluverdin?

Ceylan: Stüdyoda prova yapacaklardı. Grup üyeleri teker teker gelirken, Tunçay geç kaldı. Gerekçesi de, bir Kızılderili ayininden geliyor olmasıydı. *(gülüyor)*

Tunçay Korkmaz: CRR'deki Etnik Müzik Festivali'ne gelen bir gruptu. Çok güzel bir konserdi. Gösterinin sonunda adamın biri otuz tane hulahup çevirmeye başladı. Çevirirken bir anda bütün hepsini kollarına nasıl aktardıysa, kartal oldu ve uçmaya başladı. Biz de büyü yapılmış gibi hayretle bakıyorduk.

Sen "Kızılderili Ruhu"nu ne zaman yazmıştın?

Ceylan: Sözlerini lisede yazmıştım. O gece Tunçay kafadan uydurarak bastığım akorları acayip ilginç buldu, çok sevdi. Ben zaten Tunçay'ın besteciliğine hayrandım.

Tunçay ve Ekin'in hikâyesi de ilginç. Caddebostan sahilinde müzik yaparken tanışmışsınız, öyle mi?

Ekin Cengizkan: Direc-t'ten Bilge'yle (Kösebalaban) birlikte Caddebostan sahilinde, sokakta müzik yapıyorduk. Bir gün bir şekilde Tunçay geldi ve tanıştık.

Tunçay: Gitar ve mızıkayı birlikte çalıyordum. Onlar da gitar ve trampet çalıyordu. Bayağı bir devam etti Caddebostan'da çalmamız. Cuma ya da cumartesileri, sadece bizi dinlemeye gelen insanlar da oluyordu.

Neler çalıyordunuz?

Tunçay: Radiohead, Beatles, arada blues... Bilge kendi şarkılarını da söylüyordu.

Ceylan: Michael Jackson bile vardı.

Murat Çopur: Anima kurulduktan sonra sokakta müzik yapmaya uzunca bir süre devam ettik.

Polisler nasıl tepki gösteriyordu?

Tunçay: Önümüzde bir kese oluyordu. Keseyi açmanın bir güzelliği vardır, açarsın ve insanlar ne attıysa paylaşırsın onu. Sonuçta polis de, zabıta da işportacıymışız gibi yaklaşıyordu bize. İstiklal Caddesi'nde keyfine müzik yaptığımız zamanlar oluyordu, insanlar etrafımıza toplanıp müziğimizi dinlerlerdi, severlerdi, derken polis "gürültü yapıyorsunuz!" diye gelirdi başımıza. İnsanlar "yoo, biz rahatsız olmuyoruz ki!" derlerdi.

Bu altı yıl nasıl geçti? Pek çok insan albümünüz çıkmadan sizi tanıyordu...

Ceylan: İlk demomuzu 2002 yılında çok kısıtlı imkânlarla kaydettik. Şimdi başarılı bir aranjör olan Mustafa Ceceli'nin evindeki küçük odasına girdik. Hatta ailesi içeride uyuyordu. Ben şarkıları kısık sesle söylüyordum. Zaten çok da hastaydım. Bugün albümümüz olmasına rağmen, insanlar o demonun tadından bahsediyorlar... Mojo'da da 2004 yılında çalmaya başladık. Planlayarak, stratejiler izleyerek çalışmadık, her şey içtenlikle yapıldı, bütün attığımız adımlar öyleydi. Hiçbir zaman yaptığımız müziğin önüne hiçbir şey koymadığımız için de bu altı yıl çok güzel geçti. Maddî ve manevî anlamda çok zorluk yaşadık, ancak her yaşadığımız durumla da gayet güzel yüzleştik, savaştık.

Bir kadın olarak üç erkekle birlikte müzik yaparken neler yaşıyorsun?

Ceylan: Grupta hiçbirimizin hormonu baskın değil.

Tunçay: Kardeş gibi olma noktasında kadınlık ve erkeklik durumu söz konusu olmuyor zaten. Sahnede müzik yapmaya başladığın anda kendinden ekstra bir şeyi daha üste koyuyorsun ve o ortaya koyduğun duyguyla sahnede varoluyorsun. Müzikal olarak konuştuğumuzda, kadından, erkekten daha farklı bir norm var, o zaman da fikirler dönüyor. Müzikal bir fikrin de ne kadar kadınsı ya da erkeksi olduğu tartışılır. Ceylan "Yağmurla Gelen'i ben yapmışım gibi hissediyorum" diyor. Hakikaten de öyle, ben bir şarkının bestesini ve sözünü yaptığım zaman onu ben yaptım gibi hissetmiyorum. "Kızılderili Ruhu"nu Ceylan yapmıştır, ama ben Murat'ın şarkısı gibi hissedebilirim. Bizim aramızdaki iletişim noktasında, bir kadınlık erkeklik durumu olmadı zannediyorum. Bazı noktalar hariç.

Bir şiirinde "İki balığın sürtünüşüne benziyor mutluluk, görülen ama duyulamayan bir sese" diyor Edip Cansever. Ondan etkilenmemek, hele seslerle uğraşıyorsan, mümkün değil.

Yani?

Ceylan: Ekin'le biz birbirimize aşığız da. *(gülüyor)* Ekin ilk geldiğinde "aman allahım, ne kadar tatlı bir adam böyle!" diye düşünüp içime atmıştım. Ekin de aynı şeyleri hissetmiş ve o da içine atmış. İki ay sonra birbirimize itiraf ettik.

İngilizce blues şarkıları yazarken Türkçe şarkılara nasıl geçiş yaptın?

Tunçay: Söz, sonuçta bir fikir. Müzikal düşündüğün zaman, müzik, tını kendi kelimesini barındırıyor içinde. Üç nota arka arkaya söylendiğinde bir cümle söylüyor aslında, nasıl çaldığına bağlı olarak. Kızgın bir şekilde bir kelimeyi söylüyorsun, yumuşak bir şekilde veya ifadesiz bir şekilde. Müziği yaptığında, üzerine bir söz yazmak istediğinde, o müzik sana o sözleri yazdırıyor. Müzik yaptım, üzerine söz oturtayım diye olmuyor.

11 yaşında bağlamayla başlamışsın müziğe, öyle mi?

Tunçay: Çok daha küçükken dayım bir saz getirmişti bana. "Koyun gelir yata yata / Çamurlara bata bata" diye bir türkü göstermişti. Ondan sonra sazın telleri kopana kadar çaldım. Yıllar sonra, üniversite zamanlarımda elime sazı aldığımda, hayretler içinde kaldım, çatır çatır çalıyordum. Sonra ufak tefek flüt ve mızıka maceralarım oldu, lisenin son zamanlarında artık gitar çalıyordum. Kendi kendime dört akor öğrendim ve bir şarkı yaptım.

Gitarın yanına mızıkayı katman nasıl oldu?

Tunçay: Aslında en çok vakit geçirdiğim enstrüman mızıka. Bir arkadaşım bana blues mızıkası hediye etti

ve böylece daha ciddi uğraşmaya başladım. Bir boyunluk aldım. Güzel bir sesiniz yoksa, mızıka gerçekten çok güzel bir eşlik enstrümanı.

Tunçay'ın müzik geçmişine girmişken sırayla devam edelim. Hayatlarınızda müziğin yer almaya başlaması nasıl oldu?

Ceylan: Sakarya'daki gençlik korosuyla başladı. Orada çelik üçgen çalarken, koroda çocuk şarkılarını söylerken çok sıkıldım ve piyano dersleri almaya başladım. Gerçi gittiğim kursta piyano yoktu, herkes küçük klavyelerini getirirdi ve bir takım basit klasik müzik eserlerini çalmaya çalışırdık. Sonra ondan da sıkıldım, bir akustik gitar alındı, bir aylık kurs sonrasında oradan da bunalarak evde kendi kendime klavye, gitar eşliğinde şarkılar çıkarmaya, beste-söz yazma çalışmalarına başladım. Liseden sonra Akademi İstanbul'un Batı Müziği bölümüne girdim. Müjdat Gezen Sanat Merkezi'ne devam ettim. Şimdi Yıldız Teknik'te Müzikoloji bölümünde okuyorum.

Şarkıcılıkta nasıl karar kıldın?

Ceylan: Ortaokul yıllarında opera şarkıcılarına çok özenirdim. Akademi İstanbul'da Müjgan Özçay adında şahane bir şan hocam vardı, kahkaha atarken bile ho ho hoo diye gülerdi. Onun bana tavsiyesiyle Ruşen Kuloğlu'yla çalıştım. Bana ilk söylediği şey şu oldu: "Sen şancı olmak istemiyorsun. Operayla falan alâkan yok, öyle bir disiplinin yok. Git ve kimleri dinliyorsan yarın onların notalarını getir, çalışalım" dedi. Bendeki Janis Joplin, Billie Holiday kitaplarını götürdüm ve onların üzerinde çalışmaya başladık. Teknik detaylar yerine, şarkıları nasıl söyleyebilir ve kelimelerin anlamını nasıl verebilirsin, nasıl hissedebilirsinin üzerinde durduk. Çalıştığım bütün hocalar, benim müzikal şarkıcısı olmam gerektiğini söylüyorlardı, "Sefiller" müzikalindeki fahişe rollerinin şarkılarını getiriyorlardı. Çünkü sesimle sesimin sağlıksızlığının getirmiş olduğu nefesimi kullanma hali birleştiğinde, öyle bir tını ortaya çıkıyordu. Bugün sahnede hiç yapmamam gereken hareketleri yaptığım çok oluyor sesimle.

Mesela?

Ceylan: Boğazına kazırcasına bir çığlık atmak. Birinin ölümünü anlatırken teknik bir ses çıkaramazsın... Bazen Murat bas gitarını ters çevirip üzerinde dönüyor ve yumruk atıyor. Gerçekten anlatmak istediği duyguyu ancak o hareket veriyor. Aynı şey ses için de geçerli: Kadınlar ağıt yakarken nasıl ses çıkartıyorsa, sen de sahnede öyle ses çıkarabilirsin.

Vaktiyle vokal olarak kimlerden etkileniyordun, şimdi kimlerden etkileniyorsun?

Ceylan: PJ Harvey, Portishead'in solisti Beth Gibbons... Bu isimlerden lise yıllarında etkilendim. Sonra değişti, ama Björk hep vardı. Hep de olmaya devam edecek, kadın daha da delirmezse. Onun dışında, Aynur'u hem tavır olarak hem de sahnedeki duruşuyla çok beğeniyorum.

İlham kaynakların neler?

Ceylan: İstiklal Caddesi'nde taşları kıran buldozerler de olabiliyor, gökgürültüsü de. İlham kaynağım doğa. Gerçekten çok sürprizli bir yaşam. Okuduğum bir kitaptan bir karakterin ya da izlediğim bir oyundaki oyuncunun mimiği de olabiliyor. Mesela Edip Cansever okurum ve bir gün boyunca dururum. Sonra da yoldan geçen bir arabanın sesini daha farklı duymaya başlarım.

Radyoda Özay Gönlüm de çalıyordum, Sepultura da. Özay Gönlüm'ü zaten rock'çu gibi hissediyordum. Sepultura'yı da türkücü gibi.

"Sona İki Kala" şarkısında "Ruhi Bey tedirginliği..." diye bir cümle geçiyor...

Ceylan: "Ben Ruhi Bey Nasılım" hayatımın şiiri. Sonra, Devlet Tiyatrosu'nda –hayatımın oyuncularından biri– Uğur Polat'ın Ruhi Bey'i oynadığı bir oyun haline getirildi. Her ay mutlaka gösterisi oluyor ve ben de her ay gidiyorum. Ezbere biliyorum. O benim ilham kaynaklarımdan biri. Hatta bu ay yine gidip albümü hediye etmeyi düşünüyorum. *(gülüyor)*

"Ben Ruhi Bey Nasılım"ı ilk okuduğunda ne düşündün?

Ceylan: Edip Cansever'in sesi, tasviri inanılmaz. Bir şiirinde "İki balığın sürtünüşüne benziyor mutluluk, görülen ama duyulamayan bir sese" diyor. İki balığın sürtündüğünde bir ses çıkardığını düşünüyorsun ve bunu görüyorsun, adam sesi görmekten bahsediyor. "Yere dökülen bir un sessizliği" ya da "göğe bırakılmış balon sessizliği" diyor. Onu okuyup etkilenmemek, hele de seslerle uğraşıyorsan mümkün değil.

Murat'ın ve Ekin'in hikâyesiyle devam edelim...

Murat: Benim hikâyem Dinar'da başlıyor. Afyonluyum. Ailede herkes iyi müzik dinleyicisidir. Dinar gibi ücra bir ilçede, radyodan klasik müzik ve caz programları takip edilirdi. Çiftçi bir ailenin çocukları bizimkiler, ama dış dünyaya çok açıklar. Çocukken hiç kaçırmadan TRT'de Hikmet Şimşek'in programlarını izlerdim. Babam enstrümanlara çok meraklıydı; acaba hangisine yeteneğim vardır diye eve sürekli bir şeyler getiriyordu. Tefler, darbukalar derken, bir gün eve saz da getirdi. Bu enstrümanlar evin bir köşesinde durur ve canı sıkılan takılmaya başlardı... Lisede bir dönem tiyatro yaptım, ama müsamereden öteye geçmiyordu. Üniversite sınavları zamanı geldiğinde kimya bölümünü kazandım. Tiyatroyu da hobi olarak yapmayı düşünüyordum.

Üniversite için İstanbul'a mı geldin?

Murat: Hayır, Isparta'ya gittim okumak için. Bu arada iyi bir rock müzik dinleyicisi olmuştum. İyi derken, Dinar için iyiydi. Isparta'ya geldiğimde de altı ay içinde bir radyo programı yapmaya başladım, bu vesileyle bir sürü albüm edindim. Dinleme anlamında müziğe yakınlaştım; rock, blu-

Anima: Ekin, Murat, Ceylan, Tunçay (foto: Kemal Cengizkan)

es ve caz müziği üzerine bir yelpaze oluştu.

Isparta'da bu müziğe ilgi nasıldı?

Murat: Isparta, Dinar kadar bile değildi müzik konusunda. Dinar'da hâlâ düğünlerde çok iyi canlı müzik yapılır. Öyle klavye, şantöz ortamı yoktur, çok iyi orkestralar vardır. Isparta'da üniversitede büyük şehirlerden gelmiş insanlar vardı, gitar çalmayı biliyorlardı. Gitarla tanışmam da radyo döneminde oldu. Bu arada, üniversitede bahar şenliği yapılacaktı. Büyük hevesle provaları dinliyordum. Gruplardan biri basçı sıkıntısı yaşıyormuş, bana önerdiler. Nasıl olur falan derken, davulcu arkadaş Led Zeppelin'in bir şarkısının riff'lerini gösterdi bana. Hemen parmağımın üzeri su topladı ama, çok keyif aldım. Başladıktan on gün sonra da konsere çıktım ve sekiz şarkı çaldım.

Radyo programında neler çalıyordun?

Murat: Şimdiki müzik kültürüm gibi: Özay Gönlüm'ü de çalıyordum, ama hayvan gibi Sepultura falan da seviyor ve çalıyordum.

Ceylan: *(kahkaha atıyor)* Hayvan gibi Sepultura sevmek!

Murat: Özay Gönlüm'ü zaten rock'çu gibi hissediyordum. Sepultura'yı da türkücü gibi hissediyordum. Özdemir Erdoğan falan seviyordum. Prodigy'den etkileniyordum...

Ceylan: Murat Isparta'da yaşıyor, ben Adapazarı'nda. Oralarda yegane durum Metallica, Nirvana. "Tori Amos var mı?" diyorsun, "o ne be?!" diyorlar. Murat'ı çok iyi anlıyorum, çünkü kendine bir dağarcık oluşturabilmen için savaşman gerekiyor.

Murat: Hayatımda sadece müzik vardı. Kimya yalan oldu bu arada ve ailemin de baskısıyla müzik okumaya karar verdim ve Yıldız'a girdim. İstanbul'a temelli gelmeden önce Eskişehir, Ankara ve İstanbul'daki caz festivallerini takip ediyordum. İstanbul'a her geldiğimde Mojo'ya gider, Yavuz Çetin'i dinlerdim. Efes Pilsen Blues Festivallerini hiç kaçırmıyordum mesela. Üç sene üst üste Antalya'ya gidip geldim sırf festival için.

Davulcu olarak senin hikâyen nasıl yol aldı?

Ekin: Ankara'da, bizim evde Beethoven'dan Fikret Kızılok'a müzik hep vardı. Sonra Adana'ya taşındık. Daha iki yaşımdayken tencerelere vurarak sesler çıkarırmışım. Ortaokula geldiğimde de artık davul alındı. Aşık oldum davula! İlkokulda, ortaokulda rap veya rock dinlediğimi hatırlıyorum. İstanbul'a geldikten sonra, bir gün bir Miles Davis albümü dinledim ve her şey değişti.

Müzik okumaya nasıl karar verdin?

Ekin: Hiçbir zaman başka bir isteğim olmadı. İstedim ve de oldu.

Bugüne kadar verdiğiniz söyleşilerde bir "konsept" lafıdır gidiyor. Tam olarak neye vurgu yapıyorsunuz?

Ceylan: Bu albümün çizimlerle birlikte oluşan bir hikâyesi var. Bir karakterin macerasını anlatıyor ve bir bütünlük sunuyor. Karakter, kendi sığınağı dediğimiz odasında farkına varmaya başlıyor ve sonra jokeri devreye giriyor. Onunla birlikte geçirdiği anlar diyebiliriz.

Bu karakterden bahsedebiliriz miyiz? Ne yer, ne içer? Anima'yı temsil eden bir karakter mi bu?

Ceylan: Anima grubu bu hikâyenin içinde gizli gibi bir durum yok... 2002'de, "Joker" şarkısı yapıldığında bu bütünlüğün farkına vardık. Sonra konserlerde şarkılar bu sırayla söylenmeye başlandı. Ortak temalar vardı: Yolculuk, içsel yolculuk, ikinci kişilik, kısırdöngü... Karakter cinsiyetsiz ve albümü dinleyen herkes o karakter olabilir.

"Joker"de şöyle diyorsunuz: "Hem senin hem onun yerine geçerim / Ama kendim olamam hiç, olamam hiç kendim..." Bu nasıl bir halet-i ruhiye?

Tunçay: Bir iskambil kartındaki, bir tarot kartındaki joker karakteri, aslında "sen kimsin, ben kimim?" soruları gibi. Sen kimi oynuyorsun? Gerçekten kendin misin?

Ya "Heidi" şarkısındaki karakter?

Ceylan: "Heidi"yi söyleyen Joker. İllüstrasyonda da görüldüğü gibi, Heidi'yi şehri yakmaya götürüyor.

Tunçay: O şarkıda insanı en uç noktaya, şehri yakmaya götüren sözler var. Şehre baktığın zaman, şehir de normal değil ki zaten. Belki yakılması gereken bir şehir. Nasıl ki odalarımız bizim kendi içsel durumumuzu, kafamızı betimliyorsa, şehir de başka noktalarımızı, belki olumsuz yanlarımızı temsil ediyor. Sonuçta illüstrasyonda ellerinden bağlı görüyoruz kahramanımızı, yani o şehirdeki insanlar da kendi göründükleri gibi değiller. Orada kolluk kuvvetleri, polisler var. Onların da elleri bağlı, ama farklı renklerde iplerle. Bir zümre bir yere, başka bir zümre başka bir yere bağlı. Sonuçta biz orada ipleri koparmak istedik. Joker bunu sağlıyor.

Şarkılarınızı illüstratör Sadi Güran'a verdikten sonra karşılaştığınız çizimler size neler düşündürdü?

Ceylan: Bütün kareleri kendimiz zaten tasarlamıştık. Sadi'yle birlikte oturduk ve plan plan konuştuk. Mesela "Fa Minör Mızıka"da gözleri kapalı, odasında bir tane ayna olan, elinde "Ruhi Bey" kitabıyla uyuyan bir karakter olsun ve sokakta müzisyen mızıkası ve gitarıyla müzik yapıyor olsun... "Bilmece"de karakterlerin üzerlerine oturdukları bankın soru işareti şeklinde olmasına kadar bütün obje ve renkleri tasarlamıştık.

Pek çok tür var müziğinizin içinde. Bu bir yanıyla da hâlâ bir arayış içinde olduğunuzu mu gösteriyor?

Tunçay: Biz o kadar da farklıymış gibi bakamıyoruz. Mızıka-gitarla başlayan bir şarkıyla synthesizer sesine boğulmuş bir şarkı arasında bir kopukluk varmış gibi gelmiyor.

Murat: Belli bir kalıp, belli bir müzik tarzını benimsemek gibi bir derdimiz yok. Belki zamanla bu da bir müzikal yaklaşım, bir tarz olur.

Bazı röportajlarda birbirine masal anlatan arkadaşlar olduğunuzu söylemişsiniz...

Ceylan: Karagöz ve Hacivat oyunlarından şiirlere, masallara, pek çok şey anlatıyoruz bir araya geldiğimizde. Çok da acayip bir şey değil. Tunçay'ın evinde bir sürü masal kitabı var. Hatta bir zamanlar Karagöz oynatıyordu.

Tunçay: Öyle muhabbetli gecelerin bir tanesinde ben Hacivat olmuştum, Murat Karagöz.

Nasıl takıldın Karagöz-Hacivat'a?

Tunçay: Marmara Üniversitesi'nde diş hekimliği okurken, müzik kulübü elimizden alınınca, tiyatro ekibinin müziklerini yapmaya başlamıştım. Orada dışarıdan gelen bir yönetmen vardı, Hasan Hüseyin Karabağ adında bir Karagöz ustasıydı kendisi. Arada da ben oynatıyordum. Bu arada, Karagöz ve Hacivat'a, oyunlarda kullanılan müziklere dair de pek çok şey öğrendim. Tef, kanun, klarnetle Türk musikisi icra edilir. Oyunlar için bestelenen ya da uyarlanan şarkılar vardır. Bu da ayrı bir kültür. Perdeye sinek çıktığında vızıltılar verirsin... O düdüğe nareke derler ama, blues'cuların kullandığı kazulara benzer, aynı Speedy Gonzales'in başlangıcındaki müzik gibi... Tiyatro müziği yapmayı çok seviyorum. Zaten "Heidi" şarkısı da tiyatro müziği yaptığım dönemden kalan bir çalışma.

"Kızılderili Ruhu" şarkısında neden Hint enstrümanı olan tabla kullandınız?

Ceylan: Bunlara sadece birer ses nesnesi olarak da bakabiliriz, ama onun dışında, halkların durumu, ezilmişliği, yok edilmeye çalışılması gibi toplumsal değerlendirmeler yaparsak, yanlış değil "Kızılderili Ruhu" isimli bir parçanın altında tabla çalınıyor olması.

Tunçay: İkisini de Avrupa sömürdü sonuçta. *(gülüyor)*

Kızılderili kültürüne olan merakınız nasıl ortaya çıktı?

Tunçay: Burnumdan dolayı ortaya çıktı! *(gülüyor)* Kızılderili ruhu, albümün konseptiyle çok alâkalı bir şey. Demin bahsettiğimiz farkındalık olayı var ya, kişinin kendi jokerinin farkına varması, kendinin farkına varması... Kızılderili deyimlerinde de bunun karşılığını buluyorsun. '60'larda ve '70'lerde yaşayan gençlerin Hindistan'ın ve Kızılderililerin kültüründen çok etkilendiğini görüyoruz. Beatles Hindistan'a gider!.. Zen de etkilemiştir o kuşağı. Burada "Kızılderili Ruhu" üzerinde konuşuyoruz, ama "Yolgezer"de "Her gün aynı yollardan yürüyoruz / Ama her gün farklı şeyler görüyoruz / Nereye gidiyoruz" sözleri aslında Zen kültürüyle ilgili. Zen mantığında bir şey söylenir ve o çözümsüz paradoks gibi bir sorudur. Mesela patlıcanı alıp "bu nedir?" diye sorduğunda acayip cevaplar çıkar. Biri de der ki: "A, bu patlıcan! Ben bunu yerim." Bizim albümdeki hikâyemiz, bir Zen yolculuğu olarak da ele alınabilir. Karakter sıfır noktasından başlıyor ve yeni bir yolculuğa başlama noktasına geliyor. Bu aslında tam bir Zen döngüsü. Hoşuma giden bir Zen hikâyesi var, adam koşarak hocasına gidiyor: "Hocam! Sonunda oldu, on yıldır uğraşıyordum ve sonunda suyun üzerinde yürüyerek karşıya geçmeyi başardım." Hocası da "keşke bana söyleseydin, ben her gün sandalla geçiyorum" diyor.

Ceylan: Kızılderili ya da Zen kültürü, popüler kültürün tükettiği bir şey haline gelmemeli. Altında hakikaten derin bir uğraş var. Kızılderili doğdun diye de her şeyi o farkındalıkla yaşayacaksın diye de bir şey yok. Büyük bir emek bu!.. Neyzen Tevfik'le de ilgilendiğimiz için, bir yerde sormuşlardı "hiççi misiniz?" diye. Ben de "haşa!" demiştim. Çok yol var, Kızılderili, Zen... Çok büyük deryalar, belki birkaç ömür yetecek.

Albümdeki hikâyemiz, bir Zen yolculuğu olarak da ele alınabilir. Karakter sıfır noktasından başlıyor ve yeni bir yolculuğa başlama noktasına geliyor. Tam Zen döngüsü.

Etkilendiğiniz pek çok kültür var ve şimdi de satır arasında Neyzen Tevfik adı geçti. Neyzen Tevfik'le nerede buluşuyorsunuz?

Ceylan: Müziği dışında duruşu, felsefesi... Boynuna "hiç" yazısını asıp, oturup ney çalan bir adamdan etkilenmemek mümkün değil herhalde. Aynı zamanda da, çaldığı gibi, yaptığı müzik gibi yaşıyor olması da beni çok etkilemiştir.

Hiççi misiniz?

Ceylan: Haşa! Şöyle bir şey değil bu: "Aa, bir dakika, bu ülkemize gelen yeni bir meditasyon şekli mi? Hemen üç tane okul açalım ve ondan sonra da oturup hiççi olmaya çalışalım, boynumuza da hiç yazılı mücevherler takalım..." Böyle şeylerle de karşılaşabiliriz yakında. O yüzden biraz çekilip, bir cümle üzerine iki gün düşünüp sonra çabalamaya başlamak gerekiyor belki.

Tunçay: Şu anda oturup hep beraber ne yaptığımızı düşünebiliriz mesela.

Söyleşi: **Ayşegül Oğuz**

[MORRISSEY

İstanbul Bienali'ne bir Smiths-karaoke projesiyle katılan P. Collins, Morrissey şarkıları için "hayatın sınırlamalarıyla, kaçma, hapsedilme ve sıkışma duygusuyla ilgilidir, İstanbul gibi koca bir şehrin şu ya da bu şekilde onunla özdeşleşebileceğini biliyorum" diyordu. O günlerde haklı çıktı, esas önümüzdeki ay haklı çıkacak: Morrissey, 10 Haziran Cumartesi günü One Love festivalinde, heyecanımız dorukta... Yeni albümü "Ringleader of the Tormentors" için Uncut, Mojo ve Les Inrockuptibles'e verdiği mülakatlara bağlanıp, kalbimizin ateşini iyice harlayalım...]

Derin Hafiflik

Yaşlanmak nasıl etkiliyor sizi, nasıl bir duygu veriyor?
Cevabı olmayan bir soru bu. Benim için de bir muamma zira. Ama insan 40'ı geçince, bazı şeyleri dert edinmenin vakti de geçmiş oluyor. 40 yaş tahayyülümün ötesindeydi, bir baktım 46 olmuşum. Müzik dünyasındakiler benim yarı yaşımda. Birdenbire yaşı kemale ermiş bir devlet adamı pozisyonunda buluverdim kendimi. "30'una gelen bütün pop şarkıcıları kurşuna dizilmeli" dediğimi hatırlıyorum. İşin acı tarafı, bu söylediğime bütün kalbimle inanıyordum. Ama şimdi inanmıyorum tabii. "Those were the days my friend..."

50'sine merdiven dayamış biri olarak NME gibi gençlik dergilerinin kapak konusu olmanızı neye bağlıyorsunuz?
Demek ki insanlar henüz bıkmamışlar benden. Hello dergisinin dünyasıyla hiç ilişkim olmadı. Şöhretler alemine kapağı atmak gibi bir kolaycılağa kaçmadım. İnsanlar bunun farkında sanırım. Benim durumumdaki bazı insanların kafası karışıyor, yanlış giysiler giyiyorlar, yanlış insanlarla yanyana fotoğraf çektiriyorlar. Ben yanlış biriyle el bile sıkışmadım. Umarım hiç sıkışmam.

Bunu nasıl başardınız bugüne kadar?
Birkaç terslik olmadı değil. Keith Richards, Buffy Saint-Marie ve Eric Cantona'yla yıldızım barışmadı. Yanlış insanlar beni gördüklerinde gülümseyip merhaba derler ve sırtlarını dönerler.

Keith Richards belki de sizin kim olduğunuzu bilmiyordu.
Hayır, beni tanıyor. Öyle davranmasının sebebi beni sevmemesi. Ama yapacak bir şey yok.

Bu çaba hayatı zorlaştırmıyor mu?
Hiç zorlaştırmıyor.

Ödüller hakkında ne düşünüyorsunuz? Reddettiğiniz ödül oldu mu?
Evet, birkaç ödülü reddettim. Bu ödül kültürünü tiksinç ve tahripkâr buluyorum. Müziği ve her tür eğlence biçimini bozduğunu düşünüyorum. Ödül kovalayan bir sanatçının bir pazarlamacıdan ne farkı kalır ki? En berbat ödüller Brit Awards, onların verdiği bir ödülü asla kabul etmem. Benim Brit ödülü kabul etmem demek, Laurence Olivier'nin TV program dergisi ödülünü kazandığı için mutlu olması gibi bir şeydir.

SMITHS'LE TEKRAR BİR ARAYA GELECEĞİME TAŞAKLARIMI YERİM DAHA İYİ. DİKKAT EDİN BU CÜMLEYİ BİR VEJETARYEN SÖYLÜYOR.

Tutarlılığı önemsiyorsunuz.
Tutarlılık herkeste olan bir vasıf değil.

Nasıl tanımlıyorsunuz tutarlılığı?
İnsanın yüzünü kızartacak bir şey yapmaması olarak tanımlıyorum. Telefona yanlış zamanda cevap vermemeye çalışmak, yanlış zamanda yanlış yerde olmamaya çalışmak, saçmasapan şeyler yaparken görülmemeye çalışmak... İstemediğin bir şeyi söylemek ya da yapmak zorunda kalacağın bir tuzağa düşmemek.

Yeni albümünüz "Ringleader of the Tormentors"un sözleri ve sesiniz yeni bir hayata başladığınız duygusu uyandırıyor.
Doğru, yeni bir hayata başladım. Kendimi o kadar iyi hissediyorum ki, hafiflemiş gibiyim. Roma'da yaşamaya başladığımdan beri geçirdiğim

36→

değişim benim için çok şaşırtıcı.

Müziğiniz ve şarkı sözleriniz erotikleşmiş.

O yeni değil, hep erotikti.

"Ringleader of the Tormentors"ı dinleyenlerin büyük çoğunluğu aşık olduğunuza hükmedecek. Haksız da sayılmazlar...

Evet, aşığım. Sık sık bir şeye aşık olurum.

Birisine değil de bir şeye mi?

Evet, bir insana aşık değilim, bir şeye aşığım. "Ringleader of the Tormentors"daki şarkılarda bunu anlatıyorum zaten. Dolayısıyla bu konuyu deşmeyi bırakın.

Roma'ya taşınmanızın sebebi birisiyle birlikte olmanız değil mi?

İçinizdeki magazin muhabirini susturun artık. Cıvık bir magazin boyutuna girmesek daha iyi olmaz mı?

Uzun süre Los Angeles'ta yaşadıktan sonra niye birden Roma'ya taşındığınızı merak ettik. İngiltere'ye o kadar bağlı görünüyordunuz ki, sizi başka bir yerde düşünebilmek imkânsızdı. Ama yedi yıl Los Angeles'da yaşadınız, şimdi de Roma'dasınız...

Çok uzun zaman atgözlüğüyle yaşadım. Sık sık seyahat ediyordum, ama geçip gittiğim Avrupa kentlerine karşı bir hassasiyetim yoktu. Genel olarak ruh halim öyleydi, çok içe dönüktüm. Ama değiştim ve yeni ufuklara açıldım. Bir-iki yıl önce Roma'ya geldiğimde, sanki ilk kez görüyormuşum gibi şehri keşfettim. Ve güzelliğine, işvesine vuruldum.

Roma'ya yolunuz nasıl düştü?

Bir karar vererek olmadı, tamamen tesadüf eseriydi. Los Angeles'a dönmek üzere yoldaydım, ama hava şartları berbat olduğu için, bir mola vermeyi tercih ettim ve kendimi Roma'da buldum. Sonra da şehrin büyüsüne kapıldım. Roma beni içine çekti. Los Angeles'da geçirdiğim yıllar içime kapanmama sebep olmuştu. Roma bunun tamamen zıddı bir ruh hali yaratıyor. Bu şehrin yaydığı özgürlük duygusu beni büyüledi. Hükümet istediği kadar baskıcı olsun, İtalyanlar bundan etkilenmiyorlar. Los Angeles'da her şey kontrol altında, denetimli, düzenli, kurallı, herkes çok katı. Roma'da her şey çok daha spontan, insanlar Los Angeles'takilerin aksine hiç tutuk ve gergin değil, onlara ket vuran bir şey yok. Muhabbetliler, aylaklık ediyorlar, hayatın keyfini çıkarıyorlar. Uzun lafın kısası İtalyan usulü hayatı benimsedim.

Roma'ya duyduğunuz aşkın Pasolini'yle bir alâkası var mı?

Elbette. Bence son altmış yıldır İtalya'nın en önemli şahsiyeti Pasolini'dir! İtalyanlar ona hak ettiği değeri belki tam olarak vermiyorlar, çünkü kişiliğinin bazı yanlarını benimsemiyorlar, ama Pasolini sarsıcı ve göz kamaştırıcı filmleri olan bir dahi. İtalyan ruhu ve yaşamına dair söyledikleri bugün de bütün canlılığıyla geçerli bana kalırsa. Pasolini olağanüstü bir şahsiyetti, İtalyanların birçoğu gibi stil sahibiydi. İngiltere'de yaşarken de onu biliyordum, ama asıl İtalya'ya gelip perdeye taşıdığı yerleri gördükten sonra eserlerinin önemini ve anlamını kavradım. Tıpkı bir şiiri keşfeder gibi oldu.

Peki İngiliz kökleriniz ne oldu?

Onlardan kopamam. İyisinden de kötüsünden de. Katolik olarak doğdum ve bu yaranın izini hayatım boyunca taşıyacağım. Neticede esas olarak İngilizim, ama Tony Blair'e tahammül edemiyorum, hükümetine katlanamıyorum, dolayısıyla da İngiltere'den uzak duruyorum.

Blair'e niye tahammül edemiyorsunuz?

Söylediği hiçbir şeye inanmak mümkün değil. Irak'ta neler olduğuna dair söyledikleriyle gerçekte olanlar 180 derece farklı değil mi? Blair'in suratını sevmiyorum, ifadesini sevmiyorum. Kimsenin de sevdiğini sanmıyorum. Cherie Blair'in de suratına katlanamıyorum. Ağzının kapalı olduğu tek bir fotoğrafı var mı, çok merak ediyorum doğrusu.

Kraliyet ailesine ilişkin duygularınız nasıl?

Charles ve Camilla'nın kibiri dayanılır gibi değil. Onları kimse sevmiyor, kimse istemiyor. Monarşi çoktan bitti, herkes farkında bunun. Charlie'nin günün birinde Britanya kralı olacak olması komedinin dik alası.

EVET, BABAYI ÖLDÜRMEK LAZIM. ÖYLE SANIYORUM Kİ HAYATINDA BUNU EN AZ BİR KERE DÜŞÜNMÜŞ OLANLARIN SAYISI HİÇ DE AZ DEĞİLDİR.

Müziğe dönelim... Yedi yıllık aradan sonra 2004'deki dönüş albümünüz "You Are the Quarry", artık sakin, yumuşak işler yapacağınız izlenimi uyandırmıştı. Oysa, "Ringleader of the Tormentors" bayağı rock bir albüm. "You Are The Quarry"yle bu albüm arasında farkın sebebi hikmeti ne?

Aslında daha sakin, daha yumuşak bir albüm yapmayı düşünüyordum, çünkü ruh halim öyleydi. Yorgun ve biraz da bıkkındım, ama İtalya devreye girdi ve yeni şarkılar biçimlerini buldu. Roma bana gücünü, savaşkanlığını, mücadeleciliğini verdi. Enstrümantasyonları çoğalttık, bu sayede şarkılar çok katlı oldu. Bu arada, Tony Visconti'nin dahi bir prodüktör olduğunu belirtmem lazım, şarkılara bir sürü güzellik kattı.

Uzun bir süreden beri aklınızda mıydı onunla çalışmak?

1980'lerin ortalarında, Johnny Marr'la ben "The Queen Is Dead"in prodüksiyonunu yapması için teklif götürmüştük. Ama bizi reddetti maalesef. Sonra, 1990'larda, solo albümüm "Your Arsenal"in prodüktörlüğünü yapacaktı, ancak o da gerçekleşmedi. Fakat Visconti'yle çalışmayı kafaya koymuştum bir kere, inanılmaz bir tarihi var çünkü. Sizin asla duymadığınız şeyleri duyuyor ve bazı açıları harika bir şekilde aydınlatıyor. Ayrıca çok çalışkan bir adam.

Bu albümdeki müzisyenlerle neredeyse onbeş yıldır birlikte çalışıyorsunuz. Aranızda nasıl bir ilişki var?

Sadece iş arkadaşı değiliz, ahbabız, dostuz. Beraber dolaşıyoruz, eğleniyoruz. Zaman içinde çok yakınlaştık. Tamamen doğal bir şekilde gelişti ilişkimiz. Alain Whyte uzun süredir ekibin gitaristiydi, ama turnelerden ve konserlerden bıkkınlık geldi ona. Alain'in yerini alan Jesse (Tobias) çok önemli bir rol üstlendi. O Teksaslı, Teksaslı ve Meksikalı. Manchester'da Lowry otelinde karşılaştık; New York Dolls'un eski gitaristi Sylvain Sylvain'in yanındaydı. Bol alkollü ve eğlenceli bir gece geçirdik ve Jesse'yle ben beraber beste yapmaya başladık. Jesse'nin eşsiz bir pop ve melodi duygusu var. Öte yandan çalış tarzı çok derin, sanki vücudunun içinden çıkıyormuş gibi. Jesse'deki bu karışım, derinlik ve hafiflik beni çok cezbetti.

Albümün ikinci parçası "Dear God, Please Help Me"ye, efsanevi film müzikleri bestecisi Ennio Morricone de katılmış...

Morricone'nin albüme katılması tamamen tesadüfen oldu. Bizim kayıt yaptığımız stüdyoya uğraması gerekiyormuş. Ses mühendisleri bizi uyarmıştı: "Morricone stüdyoya ne zaman gelse, kayıt yapan müzisyenler birlikte çalışmayı teklif ederler. O da her seferinde reddeder. Aklınızdan bile geçirmeyin. En meşhur, en itibarlı sanatçıları bile reddetti." Ama biz yine de ona parçalardan birini dinlettik... O da parçanın düzenlemesini yapmayı kabul etti, 36 müzisyenden oluşan bir orkestra getirtti ve kendi dünyasına kapandı... Morricone'yi izlemek müthişti. Şarkının bütünü üzerinde düzenlemeler yaptı, ama hepsini kullanamazdık. Şarkıya bu denli benimseyerek dört elle sarılmasına herkes çok şaşırdı. Ona yaklaşmak çok zor, hep etrafı çevrili ve İngilizce bilmiyor. Geliyor, yapması gerekeni yapıyor ve gidiyor.

Hayranlık duyduğunuz kişilerle tanıştığınızda hayal kırıklığına uğradığınız oldu mu çok?

İnsanlarla tanışmadan önce haklarında bir fikir oluşturmak mümkün değil, ya da en azından bilgece bir tavır değil. Seveceğinizden emin olduğunuz insanlar, çok özelliksiz çıkabiliyor. Öte yandan anlaşamayacağınızı düşündüklerinizin çok iyi insanlar olabiliyor. Şarkılarını bildiğiniz insanları tanıdığınızı sanıyorsunuz, ama onları konuşurken hiç görmüş değilsiniz, beraber takılmışlığınız yok, dolayısıyla sürprizlere hazır olmak gerekiyor.

Sizin şarkılarınızı bilenlerin hakkınızda yanılma ihtimali var mı?

Ben istisnayım. Ben şarkılarımda kendimden söz ediyorum. Şarkılarım benim kendi halime sadıktır. Hatta bazen "hakkınızda bu kadar çok şey bilmek istemiyordum, yine de teşekkürler" diyenler bile oluyor.

Aile gözde konularınızdan biri. Yirmi yıl önce de, on yıl önce de bu konuyu işliyordunuz, ama yeni albümdeki "The Father Must Be Killed" (Babayı öldürmek lâzım) adlı şarkıyla meseleye çok daha cepheden giriyorsunuz.

Ama gerçeklik bu, öyle değil mi? Kamu düzenini bozmaya çalışmıyorum, ancak eğer birinin ışığı görmesine yardımım dokunacaksa, seve seve... Ciddi olmak gerekirse, evet, babayı öldürmek lâzım ve öyle sanıyorum ki, bunu hayatında en az bir kere düşünmüş olanların sayısı hiç de az değildir.

Smiths döneminde, genç gruplarla çok ilgiliydiniz, pek çoğuna destek verdiniz. Bugün, yeni jenerasyondan birçokları sizi referans alıyor ama, sizin beğendiğiniz kimse pek yok galiba.

Doğru, genç grupları önemsiyordum, hâlâ da ilgileniyorum. Ama listelere baktığımda, 1980'lerin alternatif müzik listesinin bugünün mainstream'i haline geldiğini görüyorum. Şaşırmamak elde değil. Bu maalesef, alternatif müzik tarihindeki bazı mükemmel insanlara vaktiyle hiçbir fırsat tanınmadığını gösteriyor. 1970'lerde, 1980'lerde çok parlak işler yapanlar işsizlik maaşına talim ediyorlardı, bugün de aynı durumdalar, hayatta kalabildilerse tabii. Bugün o sound'u taklit etmeyi azbuçuk becerenlerin listelere otomatikman dokuzuncu sıradan girmelerini içime sindiremiyorum. Fakat asıl katlanamadığım, daha yolun başında olanların, deha olduklarına, dünyanın çehresini değiştireceklerine, devrim yapacaklarına bizi inandırmaya çalışmaları. 1990'larda, geçmişte yapılan müzikler birdenbire çok gözde oldu, ilginç ve güzel bir şeydi bu. Fakat kopyacılık aldı yürüdü. Bu "modern kopyacılar" peygamber muamelesi görüyor. Bugün bir grubun başarılı olması yetmiyor, illa hepimize yol gösteren peygamberler ola-

caklar. Herkes bir fenomen olmak zorunda. Bu da medyanın marifeti, çünkü böyle yaparak okurlarının, izleyicilerinin nezdinde varoluşlarına bir meşruiyet kazandırmak istiyorlar ve geçmişin yankılarını devrim diye yutturmaya çalışıyorlar.

Pete Doherty'yi nasıl buluyorsunuz?

Maalesef müzikten çok medya sirkiyle iştigal ediyor. Bu feci bir tuzak ve her nedense Pete Doherty o tuzağa balıklama dalıyor. Kate Moss onu kendi düzeyine çekmiş görünüyor. Hal böyle olunca benim Doherty'yi umursamam için bir sebep yok. Hayal kırıklığına uğrattıysam özür dilerim, ama böyle düşünüyorum.

Arctic Monkeys'le aranız nasıl? Albümlerinin adı ("Whatever People Say I Am, That's What I'm Not") çok Morrissey kokuyor. Zaten sizin favoriniz olan bir kitaptan –ve filmden– alınma; Alan Sillitoe'nun "Saturday Night and Sunday Morning"den. Bugünlerde hit olan o albümün adını duyduğunuzda ne düşündünüz?

O albümün adı Jools Holland'ın "Later" adlı şovunda beni takdim edişini hatırlattı: "İnsanlar hakkımda ne derlerse desinler, bahsettikleri ben değilim." Alan Sillitoe'nun kitabına gelince, ben o kadar sahiplenmeci değilim, geçmişte çok sevdiğim bir şeyin sadece bana ait olduğunu düşünmem. Arctic Monkeys'in o kitaba atıfta bulunacak zevke sahip olmalarından memnuniyet duydum. O grup hakkında bunun ötesinde bir fikrim yok.

Hiç dinlemediniz mi onları?

Bir defa televizyonda gördüm. Hoş bir konserdi.

Sizin müziğe yönelmeniz nasıl olmuştu? İlk esin kaynağınız neydi?

Daha bacak kadar veletken Righteous Brothers'ın "You've Lost That Lovin' Feelin"ine tutkundum. İki ses şarkının içinde zıplayıp duruyordu. Ve ne ses! Onları televizyondaki Top of the Pops'da gördüğümde çarpıldım. Birbirlerine bakmadan şarkının ayrı bölümlerini söylemeleri olağanüstüydü. Favorim Bobby Righteous'tu, onun gibi olmayı kafaya koymuştum. Ta o zamanlardan vokal melodiye tutkunum. Bir enstrüman çalmayı hiç düşünmedim, bana ilginç gelen bir şey değildi.

Siz sadece Bobby Righteous olmak istiyordunuz, ama bizim gözümüzde Wittgenstein, Dorothy Parker ve Oscar Wilde'ın karışımıydınız.

İyi bir liste. Ben aynı zamanda o listeyim.

Yazar olmayı düşünmüş müydünüz?

Olmaya çabaladım. Bir ara, bir sürü derginin, gazetenin başına bela olmuştum, yazı gönderip duruyordum. Basında yer almak istiyordum. Bana şaşalı bir iş gibi geliyordu, aslında öyle zaten. Fakat umutsuz bir vakaydım, hiç yazı kabiliyetim yoktu.

Şarkı söylemenin cazibesi neydi sizin için?

Her bakımdan cazibeliydi. İşin içinde kelimeler vardı, ses vardı, görsellik vardı. Evde oturup kitap yazsan kimse senin sesini bilmez, tipini bilmez. Şarkıcılıkta aradığım bütün şaşaa vardı.

Şarkıcılıkta dikiş tutturabileceğinize dair bu özgüven nereden geliyordu? Çevrenizde "vazgeç bu sevdadan, hiç şansın yok" diyenler olmadı mı?

Olmaz olur mu? Onu söyleyen çoktu. Sivilceli bir ergenin ben pop starı olacağım diye tutturması millete komik geliyordu tabii. Ama o günlerde star olmanın mistik bir tarafı vardı, tanrısal bir şeydi. Şimdi öyle değil.

Starlığınızı, bir fenomen olmanızı neye bağlıyorsunuz?

Her şeyin nasıl başladığını bilmiyorum. Zaman zaman, hiç olmayabilirdi diye düşünüyorum. Fazla içe kapanıktım ve çekingen insanların pop-rock sahnesinde yerlerinin olmadığına inanıyordum. Yani dolayısıyla benim sürecim fazlasıyla atipik. Sanki çağrıldım. Bilinçli bir karar değildi.

Ama arzuladığınız bir şeydi, star olma hayalleri kuruyordunuz...

Kendimi hazırlamıştım, evet. Ama insanların çoğu bunu hayal eder. Şarkı söylemek, oyunculuk yapmak, televizyoncu olmak... Ama öte yandan, benim gibi birinin buna ulaşamayacağına emindim. Rock'ta, pop'ta, herkes kendinden çok emin, isyankâr, seksi ve agresifti, bense bütün bunların tastamam zıddıydım.

Yetenekli olduğunuzu ne zaman fark ettiniz?

Bir cazibem olduğunu hep düşünüyordum. Bir cazibem yoktu aslında! Ama ben olduğuna inanıyordum, esas olan da bu. Hayata bodoslama daldım. Ve hakikaten cazibeli oldum. *(gülüyor)*

Yarattığınız Morrissey kimliğinin tuzağına düşmekten korktuğunuz oldu mu hiç?

O tuzağa düşmesine düştüm ve bir kere düşünce de çıkmak imkânsız. Ama çok daha kötü olabilirdi. Ancak şu da bir gerçek: Hepimiz kimliklerimize hapsoluyoruz, o kimlik ne olursa olsun.

1984 tarihli Smiths single'ı "This Charming Man"in kapağında Jean Marais fotoğrafı vardı, onu siz sanmıştık.

O bendim. Ruhen yani.

1994 tarihli "Vauxhall and I" adlı solo albümdeki "Now My Heart Is Full"da, aktör Patric Doonan'dan bahsediyorsunuz. Doonan size benziyor.

Bu bir iltifat!

Kendi kimliğinizi, Morrissey imgesini başka yüzler, başka kişiler dolayımıyla mı kurmak istiyordunuz?

Galiba öyle. Patric Doonan'ın hayat öyküsünü biliyor musunuz? Chelsea'de, Margaretta Terrace Road, No. 4'te oturuyordu, o evin bodrumunda intihar etti. Sonradan oraya taşınanlara bir mektup yazdım: "Oturduğunuz evin bodrumunda Patric Doonan'ın intihar ettiğini biliyor musunuz?"

Cevap verdiler mi?

Hayır, ilgilenmediler. Patric'in kardeşi Tony hayatta, o da aktör. Ama Patric hakkında etraflı bilgi edinmek çok zor. Benim müthiş güzel ve değerli bulduğum insanlar, çevremdekiler için bir şey ifade etmiyordu. Bu çok acayip bir yalnızlıktı. Şimdi, 2006'da, bu yalnızlık anlam kazandı. Gerçekten.

O yüzler, o insanlar yitirilmekte olan değerleri temsil ettikleri için mi ilginizi çekiyordu?

Öyle olduğunu düşünüyorum. 1970'lerin Manchester'ı bana o duyguyu veriyordu.

1970'lerde, sizi en çok etkileyen müzisyen, Buzzcocks ve Magazine'in solisti ve şarkı yazarı Howard Devoto'ydu galiba.

Evet, o sıralarda öyleydi. Çünkü Howard'ın haleti ruhiyesi benimki gibiydi ya da benimki onunki gibiydi. Magazine'i Manchester'da Russell Club'da seyretmiştim, çok çarpıcıydı. Devoto'nun entelektüel cazibenin zirvesi olarak addediyordum. Mü-

GÜZEL VE DEĞERLİ BULDUĞUM İNSANLAR ÇEVREMDEKİLERE BİR ŞEY İFADE ETMİYORDU. ACAYİP BİR YALNIZLIKTI. BU YALNIZLIK ŞİMDİ ANLAM KAZANDI.

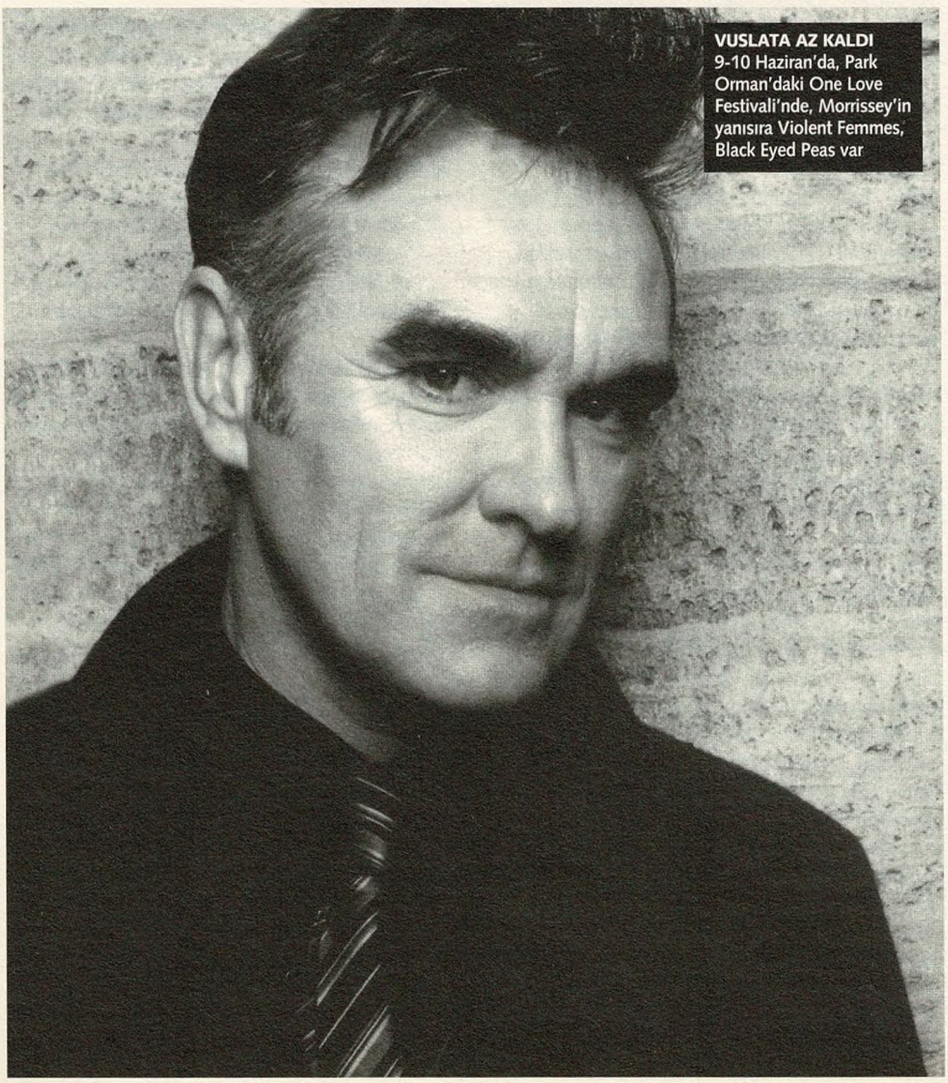

VUSLATA AZ KALDI
9-10 Haziran'da, Park Orman'daki One Love Festivali'nde, Morrissey'in yanısıra Violent Femmes, Black Eyed Peas var

THIS CHARMING MAN
1984'de, Smiths'li günlerde, Manchester sokaklarında

sel, benim New York Dolls hakkında yıllardır söylediklerimi teyid ediyor. David Johansen o zamanlar 19 yaşında olmasına rağmen o kadar kıvrak zekalı, o kadar entelektüel, o kadar aşkın ki! Şimdi, bu gezegenin hiçbir yerinde 19 yaşında öyle bir kafaya sahip olan müzisyen bulamazsınız. 30 yaşındakiler bile David'in 19 yaşındaki kafasında değiller.

New York Dolls'u bu kadar sevmenizin sebebi yerleşik değerlere, normlara meydan okumaları mıydı?

Evet, ama o meydan okumayı o kadar rahat, sakin ve eğlenceli bir şekilde yapıyorlardı ki. Kendileri de çok eğleniyordu. Hatta, galiba biraz fazla eğleniyorlardı. Onun için olmaları gerektiği kadar uzun ömürlü olamadılar. Bu, Bob Gruen'ın filminde çok açık olarak görülüyor.

Sizin Elvis Presley'e de özel bir bağlılığınız var. Elvis, New York Dolls'un tam zıddı değil mi? İlk yılları dışında...

Elvis'in son yıllarının grotesk olduğu malûm. Hepimiz o halini unutmaya çalışıyoruz ve güçlü, güzel, görkemli olduğu yılları hatırlamak istiyoruz.

Seks, uyuşturucu ve rock'n'roll: Elvis'ten New York Dolls'a hayranlık duyduğunuz bütün müzisyenler bu üçlünün üçünün de hakkını veriyor. Bugüne kadar siz bunlardan sadece rock'n'roll'u sahiplendiniz. Diğerlerini niye pas geçtiniz?

Diğerlerini pas geçmedim, sadece bir kenara koydum. Her zaman orada olduklarını biliyorum.

ELVİS'İN SON YILLARI GROTESK. HEPİMİZ O HALİNİ UNUTMAYA ÇALIŞIYORUZ VE GÜÇLÜ, GÜZEL, GÖRKEMLİ YILLARINI HATIRLAMAK İSTİYORUZ.

zik dünyasında kendime benzer kimseyi göremiyordum. Bir tek Sparks'tan Ron Mael vardı, onunla özdeşlik kurabiliyordum.

Ron Mael ve Howard Devoto'nun sizi bu kadar etkilemesinin ardında yatan neydi?

İkisi de çok utangaçtı ve bir alay karmaşık sorunla cebelleşiyorlardı. Gülümsemiyorlardı, düşünüyorlardı. Kendilerini bir atlıkarıncada eğlendiriyorlar gibi bir halleri yoktu. Aynı tavır Nico'da da vardı, o yüzden Nico'yu takdir ederdim. O günlerde şu anlayış vardı: Bir grubun solistinin dışadönük ve bıçkın olması gerekiyordu, ayrıca saç stili de dikkat çekici olmalıydı.

Sizin asıl gözdeniz New York Dolls'du, öyle değil mi?

New York Dolls'a olan aşkım hiç geçmedi. Bob Gruen'ın "All Dolled Up"ını gördünüz mü? Müthiş! O kadar çok içerden görüntü var ki. O belge-

Kariyeriniz belki de dört döneme ayrılabilir: Smiths dönemi, İngiltere'de solo dönem, Los Angeles'da solo dönem ve şimdiki...

Ben hep solo oldum aslında. Fark etmemiş miydiniz? Benim tercihim bu son dönem. Herkes Smiths döneminden sanki altın çağmış gibi bahsediyorlar, ama insanlar hiçbir zaman bana bugün olduğu kadar ilgili ve meraklı değillerdi.

Siz nasıl Righteous Brothers'ı Top of the Pops'ta görüp çarpıldıysanız, bizim kuşak da Smiths'i orada gördüğünde çarpılmıştı. Bu büyük ölçüde sizin görüntünüz sayesindeydi.

Güzel, maksat hasıl olmuş demek ki!

O günlerdeki halinizin bugünün gençliğinde aynı etkiyi uyandırabileceğinizi düşünüyor musunuz?

Hayır, asla öyle bir etki olmaz. Kamuoyunun zevki çok gelişti. Herkes daha eğitimli ve şoklara çok daha şerbetli.

Yani, Smiths, doğru yerde, doğru zamanda mı ortaya çıktı? Birkaç yıl önce veya birkaç yıl sonra ortaya çıksaydı aynı etkiyi yaratamaz mıydı?

Asla yaratamazdı. Smiths ortaya çıktığında dünyanın gözü başka yerlerdeydi. İnsanları ancak öyle şaşırtabilirsiniz. Eğer gelişiniz bandoyla duyuruluyorsa, plak şirketiniz bas bas bağırıyorsa, kimseyi şaşırtamazsınız. Sessizce insanların arkasından gelip omuzlarına dokunmanız ve dönüp baktıklarında yüzlerindeki ifadeyi yakalamanız gerekiyor. Ben bunu sık sık yapıyorum.

Bu soruyu sormak kaçınılmaz, çünkü bütün Smiths fanlarının aklından geçirdiği bir şey: Yeniden bir araya gelme ihtimaliniz var mı?

Bu duyguyu anlıyorum. Ama bununla birlikte herkesin aklından altan alta geçen bir düşünce de var: Bol sıfırlı bir çek verilirse neden olmasın? Hayır, olmaz! Aradan 18 sene geçti. Artık ne ben onları tanıyorum, ne de onlar beni tanıyor. Dolayısıyla, niye sahneye çıkıp birlikte müzik yapalım ki? Anlıyorum, dağılmış bütün önemli gruplara bu soru sorulur. Benim cevabım prova edilmiş bir cevap değil: Smiths'le tekrar bir araya geleceğime taşaklarımı yerim daha iyi. Dikkat edin, bu cümleyi bir vejetaryen söylüyor.

Solo kariyeriniz artık grupla olandan daha uzun ve daha verimli. Geleceği nasıl görüyorsunuz?

Dürüst olmak gerekirse, hiçbir zaman plan yapmadım. İki hafta sonra nerede olacağımı bilmiyorum, hele bir yıl sonrasını hiç. "Evlenip yedi çocuk sahibi olmak istiyorum" diyen insanlara gıpta ediyorum. Proje yapmayı beceremiyorum.

İlk solo albümlerinizde sanki hüznünüzü iyileştirmek, bir hastalığı, sıkıntıyı tedavi etmek ister gibi bir haliniz vardı. Bugünse, çok daha mutlu görünüyorsunuz.

O dönemki ruh haline hapsolup kalsaydım, çok mutsuz bir insan olurdum. Bugün hayatı daha güzel buluyorum.

Size en çok uyan yeri bulduğunuzu söylediğinize göre, Roma'da kalmaya niyetli misiniz?

Gelecek hafta nerede olacağımı bilmiyorum ve bu duygu çoğunlukla hoşuma gidiyor. Kibirli ve iddialı gelebilir, ama kendimi olayların akışına bırakıyorum. "Yarın İstanbul'a gitsem ve hayatımı radikal bir şekilde değiştirsem nasıl olur?" diye düşünemiyorum. Bunu bana söyleten ya da daha doğrusu ne yapmam gerektiğini dayatan durumun kendisi oluyor. Aptalca gelebilir, ama hakikat bu.

Dünya Kupası'nda kimi tutacaksınız, İngiltere'yi mi, İtalya'yı mı?

İtalya'yı tabii ki!

Çeviren: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

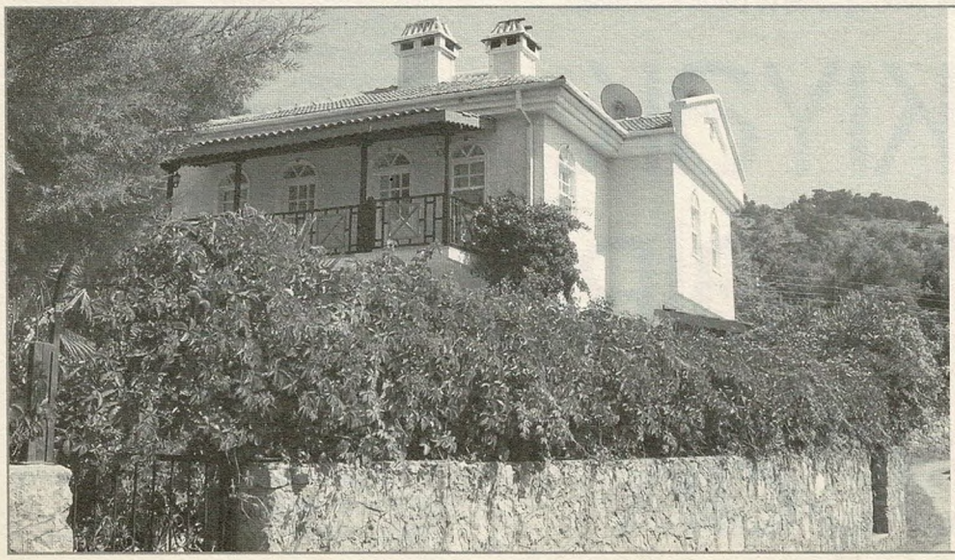

Villa Mandarin
Faralya

Huzur • Konfor • Doğa
LİKYA YOLUNDA
BİR SOLUK

reservation@villamandarin.com
Telefon: 0252 642 10 02
GSM-1: 0532 562 23 01 GSM-2: 0532 300 65 65

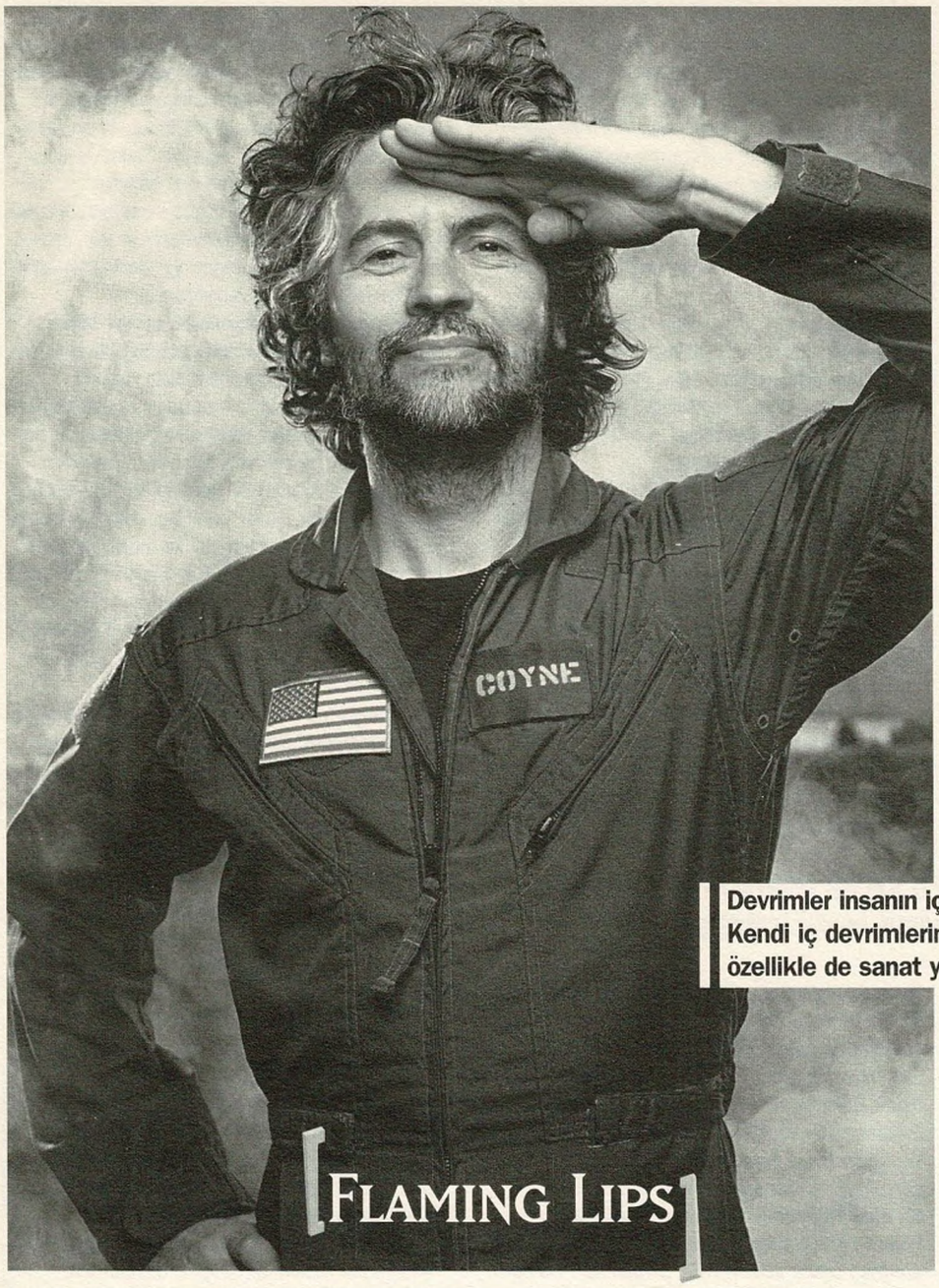

Herkes kaşık yapar amma, sapını ortaya denk getiremez. Flamin Lips üçlüsü 23 sene önce Oklahoma City'den yola koyuldu, sadece müzik değil, müzikal ameliyatlar da yaptı ("Zaireeka" isimli dörtlü albümde, CD'leri aynı anda çalmamız isteniyordu!), bildik sesleri gürültü tezgahında dokudu, azıcık punk'tan, azıcık Pink Floyd'dan, azıcık "Alis Harikalar Diyarında"dan beslenen "şaka gibi" başyapıtlarla rock tarihinde kendine has bir yer edindi. Son yıllarda politik bir muhalefeti de korkusuzca dillendiren gitarist-şarkıcı Wayne Coyne, yeni albümleri "At War With The Mystics"i Les Inrockuptibles ve Uncut'a anlatmış...

KAFAN KIYAK, O UÇAN DAİRE DEĞİL, UÇAK

Uzay ve seyahat temaları şarkı sözlerinizde ve müziğinizde çok hakim. Flaming Lips'in bu özelliğinin ardında yatan ne?

Wayne Coyne: Bir "entertainer", bir eğlendirici olduğumu umut ediyorum, sizlere ateşi, çıplak kadınları, tehlikeyi, her tür görkemli şeyi sunabilmek istiyorum. Flaming Lips denince tehlikeli ve renkli bir şey geliyor akla, neşeli bir patlama –sanatta hoşuma giden şey bu benim. Bu arada, bir derinlik var, sana bir şey haykırmaya çalışan hakiki hayat var, ama benim istediğim bu çarpışmanın fantastik olması. Eğer öyle olmazsa, klinik bir psikoterapi olur, ki bizim istediğimiz o değil. Bunun heyecan verici, coşkulu olmasını istiyoruz. Rock budur, onu bu kadar eğlenceli kılan da bu!

Oklahomalı bir grup olarak esin kaynaklarınız kimlerdi, nelerdi?

Benim için dönüm noktası, 1975'te seyrettiğim Who konseriydi. Bir vahiy gibiydi. Hem zarif, hem kaotiktiler. Rock'n'roll'u aşmışlardı adeta. Onların imgesinde rock'un bir deneyim ve yoğunlaştırılmış bir hayat olduğunu gördüm.

1983'te Flaming Lips olarak yola çıktığınızda nasıl bir hedefiniz vardı?

Kabiliyetsiz hillbilly punk'lardık. Gürültülü ve coşkuluyduk, ama güzel müzik yapacak donanımda değildik. Allahtan bizi aptal bulmayan birkaç kişi vardı. Yüzlerce mil gidip birkaç dolara konser veriyorduk ve bizi dinleyen her yirmi kişiden biri "sayenizde hayatım değişti" diyordu. Bu bizi yüreklendirdi, azmettiğimiz takdirde ortaya iyi şeyler çıkarabileceğimize inandırdı.

Devrimler insanın içinde olur. Bizim müziğimiz ona sesleniyor: Kendi iç devrimlerimize. Düşünme biçimini değiştirmek, özellikle de sanat yoluyla: En etkili ve güçlü olan da bu.

Pes etmeyi düşündüğünüz olmadı mı?

"Haybeye debeleniyoruz, vaktimizi, enerjimizi boşuna harcıyoruz" dediğimiz çok oldu. Küçük bir tesadüf sonumuzu getirebilirdi. Mesela aletlerimiz çalınsa, o anda noktayı koyabilirdik. Şansımız yaver gitti, yolumuza devam ettik.

1991'de Warner Brothers'la yaptığınız sözleşme dikkatleri üzerinize çekmişti, ama "Hit To Death In The Future Head" adlı albüm hayal kırıklığı yarattı. 1993'te "She Don't Use Jelly" adlı şarkınız hit oldu. Bu iniş çıkışı neye bağlıyorsunuz?

"Future Head" döneminde konsantrasyon güçlüğü çekiyorduk, çok fazla LSD ve uykusuzluktan muzdariptik. "Jelly" ise güzel bir kazaydı. Onu "Beavis ve Butthead"de çalmaları her şeyi değiştirdi. 17 yaşında olsaydım, ayaklarım yerden kesilirdi. Ama modayı ciddiye alacak çağı geçmiştim.

Asıl dönüm noktası 1999'daki "The Soft Bulletin"dı, o albümle öncekiler arasındaki fark ne?

Daha becerikli, daha tecrübeli ve daha paralıydık. Ayrıca daha organizeydik. Çalışma tarzımız değişmişti, arada sırada güzel şeyler yakalayan bir grup olmanın ötesine geçtik. O zamana kadar yaptıklarımız bir maceraydı, "The Soft Bulletin"la birlikte, macera dediğimiz şey felsefi bir deneyime evrildi. Ben de bir şarkı yazarı olarak kendimde keşfedecek şeyler olduğunu farkettim.

"Yoshimi Battles The Pink Robots" (2002) sizi bir seks sembolü haline getirdi, ama Jagger'vari bir edanız yok...

Ben 17 senedir aynı kadınla –Michelle Mar- →

redd U kirli suyunda parıltılar
ÇIKTI
TÜM MÜZİK MARKETLERDE
PASAJ

tin'le– beraberim, Mick Jagger herhalde bir senede 17 kadınla beraber oluyordur. *(gülüyor)*

"Yoshimi"yle gelen şöhret hayatınızda ne gibi değişiklikler yarattı?

Sanatçıların, normal insanların bilmedikleri şeyleri bildiklerini düşündükleri zaman ortaya çıkan tehlikeyi gayet iyi görüyorum: Anında tuzağa düşüyorsun, aptal albümler yapmaya başlıyorsun, aptalca davranıyorsun, aptal aptal şeyler anlatıyorsun... Birçok insanın düşündüğü ve hissettiği şeyleri düşünüp hissettiğime inanıyorum. Bunları daha sanatsal bir şekilde ifade ediyorum, hepsi bu. Rock eğlenceli bir meşgale olsun diye içine daldığın bir şey sonuçta. Ama bu, rock'a mânâ katmak mümkün değil demek değil. Tersine, çok anlamlı kılabilirsin, insana, eylemine, dünyadaki yerine dair görüşlerini aktarabilirsin. Flaming Lips dinleyenler, çoğunlukla görmüş geçirmiş insanlar. Onlara derin mesajlar vermiyorum ya da kendi kendilerine keşfedemeyecekleri bilgiler ifşa etmiyorum.

Yeni albümdeki "Sound of Failure" adlı şarkıda Britney Spears ve Gwen Stefani'yle kafa buluyorsunuz...

Onları pop müziğin ikonları olarak anıyorsam da, söyledikleri şarkılara çatmıyorum. "Hayat boktan, o halde dans et, hopla zıpla, eğlenmene bak, memelerini göster!" zihniyetiyle, o taşkın neşeyle, o aptal enerjiyle dalga geçiyorum. İnsanlar Britney ya da Gwen'in şarkılarını seviyorlarsa dinlesinler, keyifleri bilir. Ben bu eblehçe iyimserliğe dikkat çekiyorum sadece. Yoksa, neyin popüler olup olmayacağı bizim karar verebileceğimiz bir şey değil, Gwen Stefani Nick Cave'den daha fazla satıyorsa yapabileceğimiz bir şey yok. Ama Arctic Monkeys çok uçuk, kimselere benzemiyorlar ve müthiş tutuldular! Bilemiyorum. Kitlesel eğlence denen şeyin zararlı olduğunu düşünmüyorum, eğer bir film ya da grup hakikaten kötüyse, bir süre iş yapar, sonra da yok olur gider. Fakat hiçbir zaman neyin aptalca olduğunu, neyin olmadığını tam olarak bilemeyiz. Beastie Boys mesela: İlk çıktıklarında boş ve sersemce bir muhabbet yaptıklarını ve uzun ömürlü olamayacaklarını düşünebilirdin. Ama 25 yıldır ayaktalar, harika işler yapıyorlar. Radiohead'i ilk gördüğümde "Creep"i çalıyorlardı, "Kurt Cobain olmaya çalışan bu sahtekârlar da kim?" demiştim. Sonra acayip yollara girdiler ve harika bir şey oldular... Zaten bir şey barındıranlar, eninde sonunda o noktaya ulaşıyor. Diğerlerininse ya hevesi geçiyor, ya yakıtları tükeniyor. Ve yok oluyorlar. Sonuçta, Madonna da dinleyebilirsin, Nick Cave de...

Flaming Lips bu iki dünyanın bağlantı noktasını mı oluşturuyor?

Uçlar arasında bir bağlantı noktası mıyız, bilmiyorum, ama "alın size eğlence, ta ta ta!" diyen ender insanlardan olduğumu biliyorum. Eğlence harika bir şeydir; tamamen yüzeysel değil de, biraz derinliği varsa, daha da harika bir şeydir. Eğlence bazen hayatımızın en transandantal anlarından biri olabiliyor: Bizi kabuğumuzdan çıkarabiliyor, hatta varlığından bile haberdar olmadığımız algılara sürükleyebiliyor. Genellikle sanatla eğlence karşıtlık içinde düşünülüyor ve üstünlük sanata veriliyor. Ama Louvre ne kadar şahane olursa olsun, bir U2 konseri ya da bir futbol maçı kadar asla dolmayacaktır. Kitlesel eğlence, dünyadaki en muhteşem şeylerden biri. Ta mağara devrine uzanıyor geçmişi; ellerinde meşale, bir mağaranın içinde oturup hikâyeler anlatan, tasvirler yapan insanlara kadar gidebiliriz. O zamanlarda da işin aslı insanlara hayaller sunmaktı. Hikâyeler, romanlar, filmler, müzik: Bunların hepsi insanın iletişim ihtiyacının alenî ifadeleri. Rock da bunun bir uzantısı. Rock, başka sanatlarda olmayan bir düşünme tarzına imkân veriyor. Gayet doğal bir şekilde büyülü, fantastik bir düşünme biçimi sunuyor.

Büyücülerden, şeytanlardan, cinlerden, perilerden, uzay gemilerinden bahsediyoruz, ama bütün bunlar şu ya da bu şekilde bizi Bush'a ve intihar saldırılarına götürüyor.

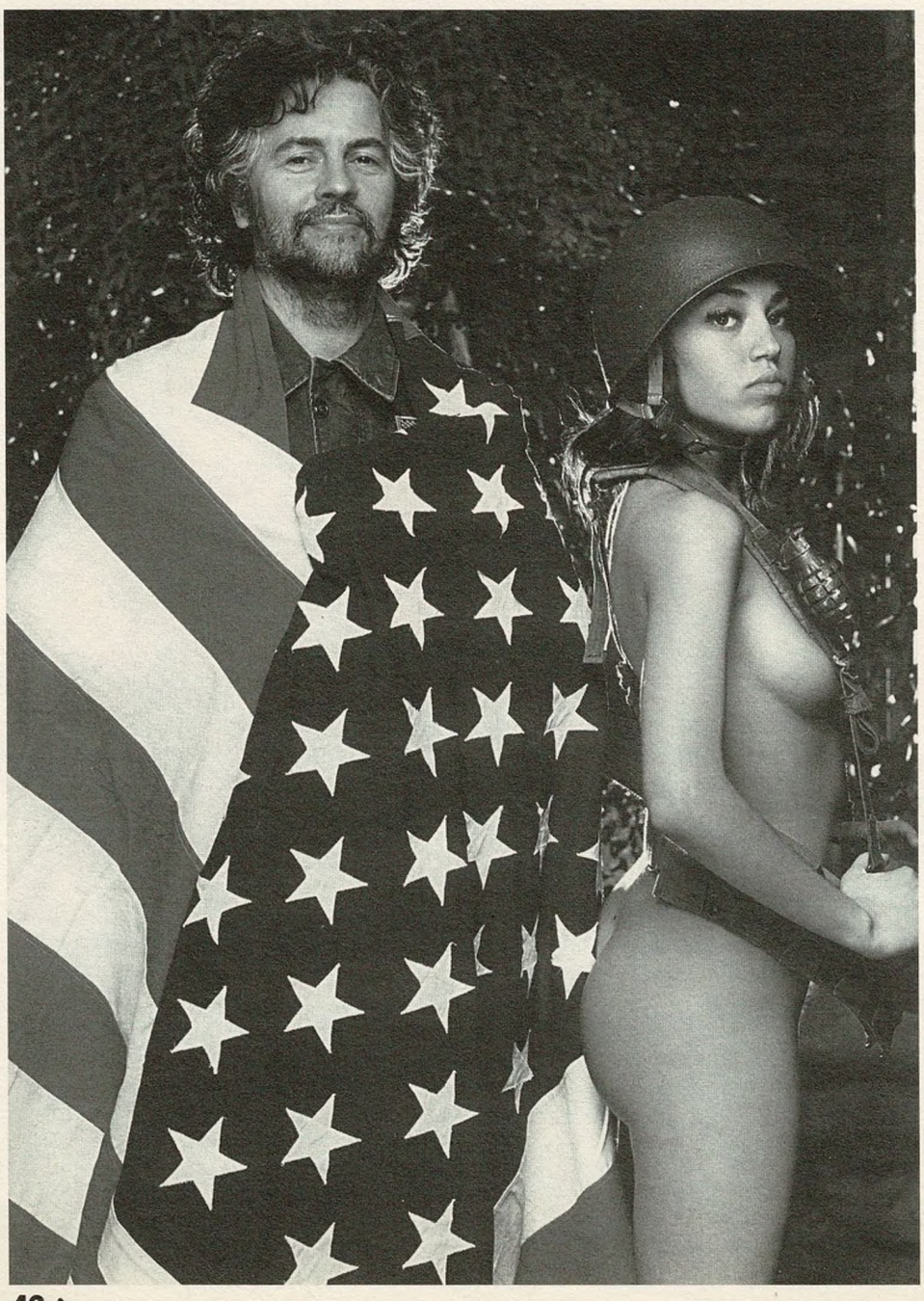

Dünyanın ve ABD'nin hali sizi nasıl etkiliyor?

Herkes neleri biliyorsa, ben de aşağı yukarı onları biliyorum, aynı kaynaklara sahibim, aynı haberleri seyrediyorum... Bu albümü yaparken, canavarların, uzay gemilerinin cirit attığı fantastik bir dünyada buluverdik kendimizi. Ama aynı zamanda, kendimize de bakmaya ve hakiki, katışıksız insanî tecrübelerden söz etmeye de çalıştık. Hiç de olağanüstü ya da fantastik olmayan hayatlarımızla yüzleştik. Bush, Cheney ve bütün o aşağılık herifler, sıradan insanları, orta sınıf mensubu dindar seçmenleri manipüle ediyorlar. Onlara oy veren insanlar namuslu emekçiler, ama çok da sofular. Bush yobazın teki, zaten kendisi de söylüyor. Rüyasında tanrıyla konuşmuş da, tanrı "git Irak'a savaş aç" demiş... Bush'a inanan insanlar soru sormuyor, hakikatleri aramıyor. Bu çok moral bozucu tabii. İktidarın aymazlığı, dinlerin çılgınlığı, her saat öldürülen bir sürü genç insan, bütün bunları görmezden gelmek kolay değil. Albümlerimiz dünyada olup bitenlerin, özel hayatlarımızda yaşadıklarımızın, felsefî, hatta fantastik düzeyde karışımları haline geliyor. Büyücülerden, şeytanlardan, cinlerden, perilerden, uzay gemilerinden bahsediyoruz, ama bütün bunlar şu ya da bu şekilde bizi Bush'a ve intihar saldırılarına götürüyor. Bütün bunları kendi içinde bütünleştiriyoruz ve en doğru bireysel kararların ne olması, bu olanlara ne anlam vermek gerektiğini, bunların bizi neye dönüştürdüğünü anlamaya çalışıyoruz. Ama yanılsama içinde değilim. İnsanların ayaklanması ve hükümetleri devirmesi için şarkı söylemiyorum. Şarkılarımızda bir hoşnutsuzluk var, bu duygu bazen enerji veriyor, her şeyi sarsmak, yıkmak istiyoruz. Rock ruhu bu, ama kesin olan bir şey var: Rock, savaşları durdurmuyor. Bu mümkün değil. Kimileri politik bir şarkı söylemenin dünyayı değiştirebileceğini düşünüyor,

Steven Drozd (davul, synthesizer),
Wayne Coyne (vokal, gitar),
Michael Ivins (bas, piyano)

ama bu o kadar basit değil, dünya öyle değişmiyor. Ben bir eğlence ve birbirimize sorabileceğimiz birkaç soru sunuyorum. Flaming Lips'i tanımayan biri bizi keşfettikten sonra dünyayı biraz daha güzel bulsa, bu benim açımdan harika bir şey, hayata güzel bir katkı.

Müziğin hiç devrimci bir yanı yok mu?

Devrimler insanın içinde olur. Bizim müziğimiz de ona sesleniyor: Kendi iç devrimlerimize. Bush'u öldürmeyi düşünmek harika bir şey, ama bunu gerçekleştirmek bizi o aptalca karikatürlere şiddetle tepki gösterenlerle aynı düzeye getirir. Devrim zihinseldir, hep böyle oldu ve böyle olmalı. Düşünme biçimini değiştirmek, özellikle de sanat yoluyla: En etkili ve güçlü olan da bu.

Siz bir iç devrim yaşadınız mı?

İnsan zihni hiç durmaz ki. Hep keşfedecek bir şeyler bulursun, bunlar bazen muhteşemdir, bazen de korkunç. Hayat sürekli olarak birinden diğerine geçer, hayatı çekici ve heyecan verici kılan da bu, daimî yenilenme. Merakını yitirdiğin anda, sıkıcı bir insan oluyorsun. Zaman zaman, hayatın hiç de sandığın kadar güzel olmadığını, onca hadisenin sonucunda masumiyeti kaybettiğini düşünebilirsin. Ama boktan olaylar olumlu sonuçlar da doğurabiliyor. Varolan güzellikler yok oluyor, ama başka güzelliklere de kapı açabiliyorlar. Negatif tecrübelerden pozitif şeyler çıkarmayı, yeni yollar açmayı öğrenmek gerek. Bu albümü yaparken kafamda gezinen tema buydu: Başarısızlık ve yenilgi anlarımızda bile mutlu olmaya çalışmalıyız. Tek bir hayatımız var, yedeği yok, sonrası yok... Yenilgiler hayatından tatmin olmamana yol açıyorsa, ne yapacaksın ki? Sadece bu hayat var!.. Ama, bu kabullenme, yenilgi anlamına gelmiyor. Devam etmek gerek. Şarkı sözlerinde işlemek istediğim de bu: İkisi arasındaki çizgi.

Louvre ne kadar şahane olursa olsun, bir U2 konseri ya da bir futbol maçı kadar asla dolmayacaktır. Kitlesel eğlence, dünyadaki en muhteşem şeylerden biri.

Birçok şarkınızda ölüm teması öne çıkıyor. Onun sebebi ne?

Hangi sanatla kendini ifade ediyorsan et, eğer insanların yüreğine dokunmak istiyorsan, ölümü es geçemezsin. Güzellik, iç dökme, itiraf, sanat, her şey oraya varıyor. Genellikle dışavurmak, içinden atmak istediklerin korkunç, ürkütücü, öfkelendirici, yıkıcı şeylerdir. Ölüm ve büyük keder ürkütücü; korku, yalnızken en berbat duygu. Yalnız bir insanın korkusunu durdurabilmesinin hiçbir yolu yoktur. Haykırırsın ve biri gelir, ne demek istediğini anladığını söyler. Müziğin gücü de burada. Deneyimleri yakınlaştırıyor, başkasının korkularını, umutsuzluklarını tecrübe etmene imkân veriyor, kendini yalnız hissetmemeni sağlıyor. Korku, ölüm, anlayışsızlık –eğer ifade edemeseydim, bunlar beni deli edebilirdi.

"At War With The Mystics"in arkasındaki fikri biraz anlatır mısınız? Uzaya giden bir sihirbazın hikâyesi galiba...

Albümün adı umarım kulağa iyi geliyordur, "Yoshimi Battles the Pink Robots" gibi, tuhaf bir çizgiroman ismi gibi olsun istedim. "At War With The Mystics" müphem, iki taraflı bir şey, hangi tarafta durduğumu bilmiyorum. Onlara karşı savaşıyor muyum? Yoksa onlarla birlikte miyim? Kelimeler iki tarafta da olmaya imkân veriyor; belki aptalca, ama eğlenceli de. Şöyle açıklayabilirim: Mistisizme, büyüye, doğaüstü şeylere karşıyım, bunlarla mücadele ediyorum, çünkü gerçeği gizlemeye yarıyorlar. Tanrıyla konuştuğunu söylerken Bush'un yaptığı da bu. Dine dayandırılan bu korkunç üçkâğıt sorgulanmıyor. Öte yandan, hakikati görmeni sağladığı sürece, gizleri, büyülü düşünceyi de seviyorum. Mesela, asit atıp ormana gidiyoruz, bir uçak geçiyor. Sen "bak, uçan daire!" diyorsun, ben de "senin kafan kıyak, o uçak" diyorum. Öyle bir şey. Onun bir uçak olduğu hakikat, bunu biliyoruz. Ama bu hakikat bazı soruları gizliyor, evren uçsuz bucaksız, belki de başka hayatlar ve uçan daireler var... Benim sevdiğim işte bu. Çünkü bütün gizleri, hayatın bütün sevinçlerini yok edersek geriye ne kalır ki? Bütün gizemlerin çözüldüğü bir dünyada yaşamak istemezdim.

Bu albümü yaparken müzikal açıdan kafanızda neler vardı?

"Soft Bulletin"da ve "Yoshimi"de yaptıklarımızı tekrarlamamak için kendimizle bayağı mücadele etmemiz gerekti. Yeni şeyler denediğimizi umuyorum. 2005 başında, Black Sabbath'ın "War Pigs"ini ve Queen'in "Bohemian Rhapsody"sini bir cover albüm için çalıyorduk. Bu, önümüze yeni yollar açtı. Parliament, Funkadelic, Queen, Black Sabbath ve Herbie Hancock arasında ortak bir nokta bulunabileceğini düşünüyorum: Varoluşsal ifadeye, kendine dair deneylere yer verebilmeni imkân sağlayan bir alan var. Sonra Bush'u, politik konuları ekliyorsun ve yavaş yavaş albümü görmeye başlıyorsun.

Çeviren: **S.İ. - Y.G.**

www.pusula.com/virgul

AYLIK KİTAP ve ELEŞTİRİ DERGİSİ

virgül,

sayı 95

PUSULA YAYINCILIK İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST. Tel:(0212) 252 42 80 Faks:(0212) 293 15 44

Üçünden biri size göre!

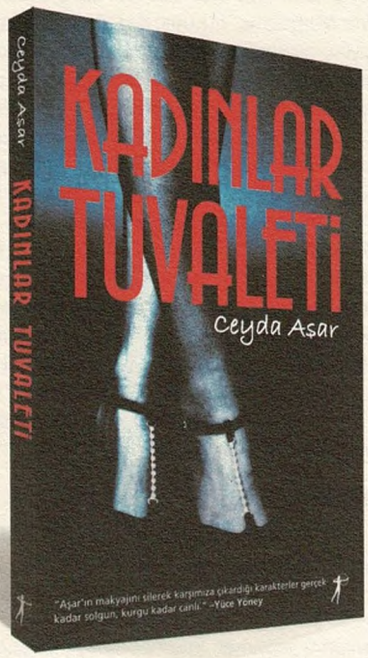

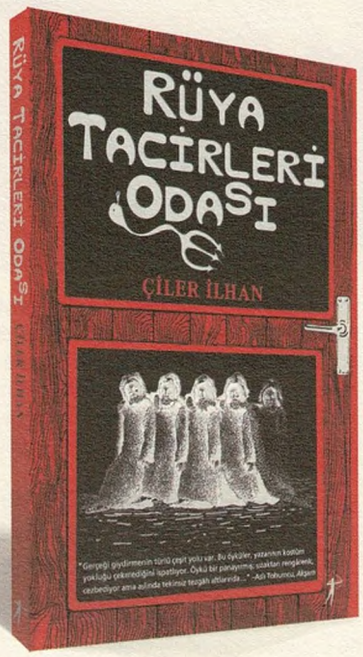

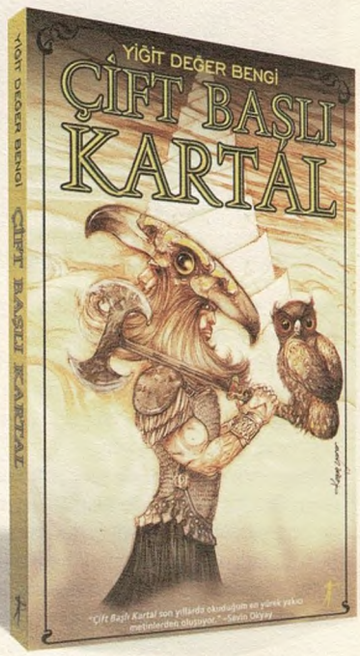

Kadınlar Tuvaleti
Ceyda Aşar
232 sayfa
ISBN 975-8733-83-4
Edebiyat / Öykü

"Esas kızların hikâyeleri, kendi hikâyelerinde kahraman olamayan kadınların hikâyeleri. Farklı sokakların, farklı sınıfların, farklı dertlerin kadınlarına dair, kadınlara mahsus, tevazuyla çatılmış, dişi hikâyeler... Susan Sontag'ın *erkeksi erkeklerin en güzel yanları kadınsıdır, kadınsı kadınların en güzel yanları erkeksi*, deyişi aklımızda..."

–Pınar Öğünç

Rüya Tacirleri Odası
Çiler İlhan
160 sayfa
ISBN 975-8733-85-0
Fantastik / Öykü

"Kaba gerçekliğin düz ayak, çok çiğnenmiş, rengi kaçmış, tadı yavanlaşmış ana yollarından sapan öyküler. Kenara, köşeye, dibe bucağa sinmiş bizden türemişsilerin üzerine ışık tutan bir hayal gücü. *Rüya Tacirleri Odası*'nın sahibesi Çiler İlhan, fıkır fıkır elegeçmez soyutu uçurtma yapıp hayal penceresinden okurların göğüne salıyor. Kullandığı ip kıvrak dili. Düşleri çöplüğü boylamaktan kurtaracak kışkırtıcı öyküler...

–Sadık Yemni

Çift Başlı Kartal
Yiğit Değer Bengi
208 sayfa
ISBN 975-8733-84-2
Fantastik / Öykü

"*Çift Başlı Kartal* son yıllarda okuduğum en yürek yakıcı metinlerden oluşuyor."

–Sevin Okyay

"Bengi, bizi salt bir hayal gücünün ve sağlam bir tarih bilincinin yaratabildiği zengin bir dünyanın içine duyarlılıkla yerleştiriyor, adeta bağlıyor."

–Giovanni Scognamillo

ARTEMİS

ARTEMİS YAYINLARI
Ticarethane Sokak No: 53
Cağaloğlu / İstanbul
(212) 513 34 20-21
info@artemisyayinlari.com

[VJ BÜLENT]

KÖTÜ YÜREKLİ, YALAKA, YAVŞAK

VJ Bülent olarak bilinen, sahneye çıktığı yerlerde ışıklı panolara ismi VJ Bülent olarak yazılan, soyadını unutan, Kral TV'nin 11 senelik VJ'i Bülent Çarıkçı'yı söyleşi için aradığımızda gülmeye başladı. Bir süre güldü, "ama Roll benimle niye ilgileniyor ki?" dedi, "yanlış anlamayın çok sevdiğim bir dergidir, sevindim de... Hani ben çok aşk-sevgi-şiir insanıyım ya, size gelmez gibi düşünmüştüm". Kendisini merak ettiğimizi söyledik, aşkı, sevgiyi, şiiri reddeden yaratıklar olmadığımızı usûlünce anlattık. O hâlâ şokta, seneler evvel bir Marilyn Manson resimaltında, birbirlerine ne kadar benzediklerini zikrettiğimiz için çok mutlu olduğunu söyledi. Zamanında sırf bu resimaltında adını anmamıza teşekkür etmek için büroyu aramışlığı da var... Şişli'de bir çatıkatında oturuyor, evine yaklaşan merdivenlere geldiğinizde, daha apartmanın içinde oraya buraya serpiştirilmiş tütsüleri, duvarlara yapıştırılmış gazete kesiklerini, kartpostalları görüyorsunuz. Evin içi de öyle incik boncuk dolu, bol tütsü kokulu... Duvarlara kendisi resimler, desenler yapmış. Gayet güzel görünüyor, fakat içerisi karanlığa yakın bir loşlukta. Bütün perdeler sıkı sıkı çekilmiş, evi irili ufaklı abajurlar aydınlatıyor. Meğer Bülent günışığından nefret edermiş, mecbur kalmadıkça gündüz dışarı çıkmazmış. Biz yerimizi aldık, o karşımızda kral koltuğuna benzeyen, sırtı oymalı kocaman bir ahşap sandalyeye oturdu. Fakat telefonu hiç susmuyor ki...

Telefon trafiğin çok yoğun gibi. Albümü yeni çıkan şarkıcılar, öyle "hatırını sormak için" ararlar mı?
Bülent Çarıkçı: Evet, bende biraz yoğun telefon olayı. Ama inanır mısın, o tür aramalar son zamanlarda olmaya başladı. Eskiden bize ulaşamazlardı, bunu bizi ulaşılmaz görürler anlamında söylemiyorum, bizimle diyalog kurmazlardı.
Bu aramalar rica gibi mi, "akşam benden bahsetsen" diye gönlünü alarak yapılan istekler mi?
Öyleleri de var, ama çok kendini bilmezler de var. Yüzde seksen kibarca, yaptırım uygulatmadan, işte klibimiz dönüyor, iyi şeyler söylesen falan gibi ricalar. Bir yüzde yirmilik kısım var: "Baba merhaba" diye giriyor, "bizim klibimiz artık Kral'da, ona göre" diyor. Ee, siz kimsiniz? Ya da arayıp "dün klibimiz döndü, hiç güzel bir şey söylemediniz!" Sanki benim böyle bir zorunluluğum varmış gibi. 11 senedir de telefon numaramı değiştirmedim, o yüzden buluyorlar işte böyle. Bir de isim vermeyeyim, bilindik kişiler var. Açıp "Bülentciğim, şurada sahneye çıkıyorum, seni de mutlaka orada görmek istiyorum" diyorlar. Ama nereden "Bülentciğim"im ben? Öyle bir yakınlığımız yok. Normalde "ciğim" diye konuşan insanlara takılmam, ama klip dönünce günde üç kere aramalar falan komik tabii...

Starlar hep ezilmiş tabakadan gelen insanlardır. Madonna mesela, çok severim kendisini... Dünya starıyım demiyorum, yanlış anlaşılmasın, ama ben de kendime merdiven atlattım.

Kaldı ki, biri hakkında negatif bir yorumda bulunduğun da çok nadir.
Evet, ama sevmediğim, domuz gibi bulduğum insanlar da çok. Bülent evine gelince samimi arkadaşlarıyla onların dedikodusunu yapar, ama ekranda en azından sevmediklerime karşı nötr görünmeyi seçiyorum. İsmini bile zikretmiyorum, "şimdi sizin için bir video klip daha geliyor" deyip geçiyoruz.
O zaman bir klibi "sevgili bilmemkim" diye sunmuyorsan, orada bir sakatlık var...
(gülüyor) Ya bu "sevgili" olayı da... Eskiden daha çok diyordum, sonra bir yerde bana laf sokulması gerekiyorsa, hep bu "sevgili"yi kullandılar. O dönem benim de çok genç dönemimdi.

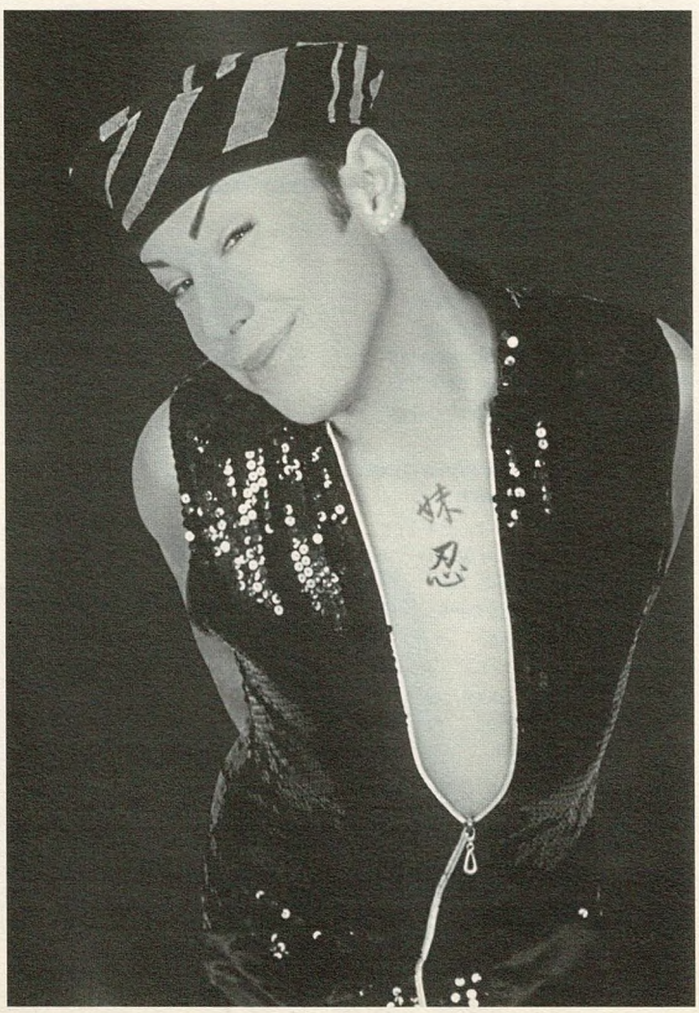

Bu ağız alışkanlığı mı, yoksa o kadar mı hümanistsin?
Biraz ağız alışkanlığı, ama gençken fazla da hümanisttim. Hayat bana gerçek yüzünü gösterdi, hiçbir şey benim düşlediğim kadar pembe değilmiş. Hiçbir şey sevgi dolu değilmiş... Ümitsiz konuşmuyorum, ama eski Bülent'e göre düşününce o "sevgili bilmemkim"lerin yüzde doksanı sevgili falan değilmiş. Hayat bir okul, öğreniyorsun. Çoğu çok kötü yürekli, yalaka, yavşak çıktı yani...
Çok mu kazık yedin?
Çok... Eskiden çok fazla "sevgili", "canım" gibi kelimeler kullandığım için beni eleştirenleri anlıyorum, biliyor musun? Artık alıştım, kaşarlaştım. Kötü bir kelime, ama doğrusu bu. O zaman Kezban dönemlerimdi, saf zamanlarımdı. Keşke bunu görüp beni vuracaklarına, "yazık, ne saf" deselerdi.
Sizin camiadan diyelim, 11 senedir süren arkadaşlığın var mı?
Resmen sadece bir tane var. Camiadan çok zor adam çıkıyor. Diğerlerinin hepsi hayal kırıklığına uğrattı. Yine de bana iş kapıları açan çok insan oldu. Ben bar şarkıcısı olmayı çok istiyordum, bana şarkı söylemeyi, mikrofonda durmayı, doğru tonda girmeyi öğreten Zerrin Özer'dir. Bana vokalistliğini yaptırmıştı.
Ne zamandan beridir şarkıcı olmak istiyordun?
Galiba ortaokuldan beri öyle bir düşüm vardı. Kaset çıkarmak istiyordum. Bugüne kadar 200 kere falan sahneye çıkmışımdır. Fatih Ürek çok yardımcı oldu; eleştirilir, ama dünyanın en şeker, en mert insanlarından biridir. Yıldız Tilbe çok önemlidir, bana sadece şarkıcılıkta değil, hayatta çok şey öğretmiştir.

→45

(Televizyonda Dream TV açık, Punkart programı; acaba Roll'cular geliyor diye mi?.. Radyoda 24 saat yabancı romantik müzikler yayınlayan bir kanal, en sevdiği kanalmış. Bir duvar tamamen sevdiği sanatçıların fotoğraflarıyla, kartpostallarıyla dolu, arada kendi fotoğrafları... Geldiğimizden beri ikram üzerine ikram. Şahane bir kavunlu votka, meyveler, tatlılar... Yemeyince kızıyor. Kavunlu votkayı o sadece kokluyor, program öncesi kötü olurmuş, dili kırılırmış...)

Nasıl bir çocukmuşsun? Biraz başa dönelim.

Dönelim. Ben Edirne'de yaşadım, memur bir ailenin tek çocuğuyum. Babam Yeşilköy'de hava meydanında çalışıyordu, annem de uluslararası bir firmada konfeksiyon üzerine... Kirada otururduk, çok sade bir hayatımız vardı. Annemler kırk sene önce falan İstanbul'a, Avcılar'a taşınmışlar aslında. Ama ben ilkokul 4'e kadar Edirne'de okudum, babaannemlerle yaşıyordum. Ailemi üç ayda bir falan görürdüm. Sonra hasret kabardı, beni de yanlarına aldılar. Öyle bir yaz tatilinde ilk defa İstanbul'u gördüm.

Edirne'deki çocukluk halini nasıl hatırlıyorsun?

Ben hep çok içe kapalı bir çocuktum. Ben ne zaman konservatuara gittim, o zaman açıldım, yırtıldım. Çok pısırıktım, aşağılanırdım, dalga geçilirdim.

Sessiz olduğun için mi?

Hem onun için, hem saçımı tarayışım, yollarda şarkı söyleyerek yürüyüşüm, ne bileyim, farklı oluşum yüzünden. Çok süslü püslü giyinirdim, onunla da dalga geçerlerdi. Ama bir o kadar da sevenim vardı. Bazılarına da çok sempatik, sıcak gelirdim, ortası yoktu. Aslında şimdi de aynı, yine ortası yok. Farklı bir dünyam vardı. Tişört alınacaksa ben en renklisini alırdım, millet futbol diye delirir, ben hafta sonları bilet alır, tiyatroya giderdim. Aslında biliyor musun, benim için zor günlerdi. Kendimi mutsuz ve yalnız hissediyordum. Belki de bu işleri seçmemin nedeni bu. Etrafımda hep o kadar az insan vardı ki, ben çok insan istedim. Yetmiyordu. Bir yandan, hiçbir şey yetmiyordu. Paramız azdı, kıyafetim azdı. Ben renkli bir hayat istiyordum, hiç öyle değildi. Dünyanın büyük starlarına bakınca hep varoş kültürden ya da ezilmiş tabakadan geldiğini, sonradan kendini parlatmış ve patlatmış insanlar olduğunu görürsün. Madonna mesela, çok severim kendisini... Ben dünya starıyım demiyorum, yanlış anlaşılmasın, ama ben de onlar gibi kendime merdiven atlattım. Çevre anlamında, maddiyat anlamında, maneviyat anlamında...

Maneviyat anlamında?

Ben inançlı biriyimdir. Zaten insan kendini tek hissettiğinde bir liman arar, bu liman bir insan da olabilir, ama zamanla liman diye sığındığın insanların taş olduğunu farkediyorsun. O zaman insandan daha güçlü bir varlığı düşünmeye başlıyorsun. Benim de Allah'a inancım böyle güçlendi. Her zaman seven, affeden, anlayan... Belki bunlar ütopik düşüncelerdir, bilmem ki...

Bu aynı zamanda dindar da yaptı mı seni, ibadetlerini yerine getirir misin?

Yok, bu daha çok ruhanî bir ilişki. Ama mesela zekat veririm. Kur'an'da, aslında bütün kitaplarda kul hakkından bahsedilir, ben takıntılıyımdır kul hakkına. Beni deli eden insanlar var ve biliyor musun, istersem o insanı işinden ettirebilirim, yaparım bunu. Ama işte elimden gelmiyor, yapamıyorum.

Eskiden dram severdim. Baktım hayat dram, komedi sevmeye başladım. Eskiden komedi sevenleri aşağılardım. Hâlâ çok giderim tiyatroya, en büyük zevkim.

Kendine engel olamadığın bir durum yaşadın mı?

Bir kere. On sene kadar önce McDonalds'da... Orada bir çocuğu işten attırdım. Kral'daki ilk senemdi. Benimle öyle bir dalga geçti, aşağıladı ki; sözlü bir saldırıydı. O zaman titrim falan da yok, yanlış anlama, sadece çok kırıldım, kafaya taktım. "Müdürün nerede senin?" diye sordum, "Müdürümü n'apıcan" dedi öyle yılışık yılışık. Bak gör ne yapacağımı... McDonalds'ı ayağa kaldırdım, müdür geldi, her şeyi anlattım, cezalandırılmasını istiyorum dedim. Tamam falan dedi adam, iki gün sonra gittim, o hâlâ çalışıyor. Müdürü çağırdım yine, neyse, bölge müdürlüklerine raporlar gidiyormuş falan, takipçisiyim dedim, üç gün sonra "ayın elemanı" panosundan çıkarmışlardı. Sordum, çıkarmışlar.

Vicdan azabı duydun mu hiç?

Ona hayır. Öldürebilirdim çünkü. Ama bak, şimdiki kalbim daha yufka. Belki ağzına sıçarım, döverim, olay çıkarırım, ama bugün işten çıkarttırmazdım galiba.

Ne kadar sıklıkla böyle gözün dönüyor? Küfreder misin çok?

Ooo, çok ederim. Öyle ağzımdan bal damlıyor görünüyor, ama hayat kötü, ben değilim. Benim yine ağzımdan bal damlar. Benden iyisi yoktur. Mesela gurur duyarım yaptığımla, bize yemekler ayrı bir restorandan mı ne geliyor, pahalı şeyler. Ben de kırmızı et yemem. Yemek bitme saatine yakın gider, tek tek bütün tabaklardan etleri toplar, yarım saat keser keser, ya Kral'ın oradaki, ya evin çevresindeki kedilere veririm. Yoksa onları mavi poşetlere koyup İstanbul çöplüğüne atarlarmış; kedilere, köpeklere nasip olmazmış. Mesela çok sevdiğim travesti bir arkadaşım var, kankam adeta, onun komşusu bir kadın var. Karı koca çalışmıyor, köyden 200-300 milyon yolluyorlarmış sadece ve dört tane çocukları var. İnanabiliyor musun? Allah bilsin, onlara her hafta gıda torbası götürürüm. Diyeceksin ki, bunlar vicdan rahatlatması mı? Ama vicdanımı huzursuz edecek hiçbir şey yapmıyorum. Kimsenin arkasından rencide edecek şekilde konuşmam, dedikoduyu geyik olarak yaparım. Ben de evrim geçiriyorum. 34 yaşındayım, üç-dört senedir başka bir adam oldum.

Nasıl oldu bu?

Algım açıldı, her şey mesaj gibi gelmeye başladı. Mesela bir gece Sezen Aksu dinliyorum, şarkısının içinde bir yer var. Diyor ki, "düşmanında kendini görüyorsan ve kendinden soğuyorsan"... Bu söz felsefe kitapları okumuş gibi bana küt diye çarpmaz mı! Aaah! İşyerinde bir çocuktan nefret ederim, ama baktım, geri dönüşleri çok bana benziyor. Bana yaptığı kötülükler aynı benim kalemim. O an kendimi rafa kaldırdım. Pop şarkısı bu, ama Sezen bir şeyleri süzgeçten geçirmiş bir kadın. Resmen düşmanımda kendimi gördüm ve iğrendim. O günden sonra başka oldum. Sonuçta ermedim, ama adım adım...

Konservatuar seni zamanında nasıl değiştirmişti?

Sanatla ilgilenmek başka bir şey. Bence herkes, çoluğunu çocuğunu, torununu torbasını bir sanat okuluna vermeli. En azından tiyatro, sinema sevgisi aşılamalı.

Sen nasıl keşfettin tiyatroyu?

Çok güzel bir soru sordun. Din kültürü ve ahlâk bilgisi diye bir ders vardı eskiden, hâlâ var mı?

Olmaz mı?

Belki adı değişmiştir diye... Bizim bir din hocamız vardı, ortaokulda bizi tiyatroya götürmüştü. Ayda bir otobüs kiralanır, Avcılar'dan Fatih'e, Reşat Nuri Sahnesi'ne gidilirdi. Şaka gibi, ama böyle... Ama ailem her ay yollayamıyordu. "Bak geçen ay gittin ama" diyorlardı, üzülüyordum.

Konservatuara gitmene bir şey dediler mi?

Yok, çok şeker insanlardır. İkisi de ilkokul mezunudur. Desteklediler, ama haklı olarak "tiyatrocular açlıktan ölüyor" dediler. Kıyamam, benim kötü olmamı istemezler ki...

İzlerler miydi oyunlarını?

Tabii, hepsine geldiler. Konservatuar pahalı okuldur, harçları diğerlerine göre fazladır. Bir doktorluk, bir konservatuar... Bir de Avcılar'da oturuyorum, Beşiktaş'a geleceksin, Mimar Sinan'a, giyinmeler falan, çok para... Okul zamanı akşamları Devlet Tiyatrosu'nda figürasyon yapıyorduk. Harçlığım çıkıyordu.

Kıyafete mi yatırıyordun?

Üç-beş bir şeyler alıyordum, ama biriktiriyordum. Konservatuar bittikten sonra çocuk oyunlarında, büyük oyunlarında, özel tiyatrolarda, bir sürü yerde çalıştım.

Hangi tarz tiyatro sana göredir?

Eskiden dram severdim. Baktım hayat dram, komedi sevmeye başladım. Eskiden komedi sevenleri aşağılardım. Hâlâ çok giderim tiyatroya, en büyük zevkim.

(Tek tek yakın zamanda gittiği oyunları, bazılarının kısaca konularını, bazıları hakkında çabuğundan eleştirilerini iletiyor. Ara sıra muhtemelen yan komşularının ezberlediği yüksek perdeden şen kahkahalar atıyor. Elleri kolları hiç durmuyor, her anlattığına küçük bir oyun muamelesi yapıyor, o oyunu da sanki grotesk yorumuyla doğaçlıyor.)

Kral TV'ye nasıl atladın?

Aa, bak şimdi hikâyeye... Üçüncü sınıfta, Ayşın diye bir arkadaş vardı, onun kocası Akın Tunç, Star'da sunucuydu. Ayşın diyordu ki, "Kral diye bir yer açılmış, sunucu arıyorlarmış". Kral ne, bilmiyorum ki. Neyse, evde baktım, müzik kanalı, "aa nasıl" falan oldum ben. Yıldo diye bir adam var, motorun üzerine çıkıp oradan program yapan Özlem

diye bir kız var. Bunlar ne abi dedim. Çok itici geldi. İki gün sonra Akın okula geldiğinde, tiyatrocu aradıklarından, deneme çekiminden bahsetti. Figen diye sevdiğim bir arkadaş var, onunla düşündük, para kazanmak istiyoruz, tanınmak istiyoruz, gidelim mi, gidelim! Tiyatrocu arıyorlar diye biz skeç gibi bir şey hazırlamıştık. Bunlar seyretti, "kafayı mı kırdınız siz" dediler. Komik bir şeydi, ama oyundan çok bize güldüler. Bizi yolladılar tabii. Onlar Mükremin Abi gibi bir şey arıyorlarmış, onu da bilmiyorum. Akşam ona da baktım, o da ayrı itici... İyi ki adamlar istememiş de kıçımıza bakarak dönmüşüz dedim ben. İki gün sonra bir daha aramazlar mı! Üst yönetime izletmişler, onlar da donlarına işemiş gülmekten. Yaptığımız da ne, ben Davut Dede'yim, arkadaşım öğrenci, müzik kanalında şarkı sunacağız... Bu sefer tek tek çektiler bizi, sunucu gibi yaptık bu sefer. Üçüncü ayın sonunda, bak o zaman cep telefonu yok, çağrı cihazıma bir mesaj... Görüyor musun, nasıl tarihe tanıklık ettiriyorum seni. Mesaj geldi, ben şok! Yayına çağırıyorlar! O zaman Ataberk falan vardı. Beni görünce ezik yaptı zaten bana, "hıh, siz mi VJ olacaksınız" dedi. Ben hâlâ Kezbanım ya, "hah, burada da başladı" dedim. Ertesi gün işe başladım, bana yine güldüler.

Neye gülüyorlar bu kadar?

Saçıma, başıma, konuşmama, bilmiyorum ki... Uzaylı gibi hissettirdiler kendimi.

Tanınmaya başladığında sokakta amcalar, teyzeler ne diyordu?

Gençler uzaylı gibi gösteriyordu, ama orta yaşlılar, yaşlılar çok daha hümanistler. Onlardan hiçbir şey görmedim. Ne gördüysem, kendi akranlarımdan.

Çekemiyorlar mıydı seni?

Ne halleri varsa görsünler. Onlardan hiçbir şey öğrenmedim ki. Ben ya benden büyüklerden, ya da çocuklardan öğrenmişimdir ne biliyorsam.

11 senedir VJ'lik müessesi ne kadar değişti? Senin kadar eskisi yok galiba... Yenileri nasıl buluyorsun?

Yoktur benim kadar eskisi. Yeniler çok hazırlıksız çıkıyor. Hiçbir şey demiyorlar. İzleyiciyi şaşırtman için, o bir dakikayı başka bir şeyden bahsederek kullanman, soru işareti koyman lâzım. Bunun için zorlanmazsın ki. Dergiler, televizyonlar, sokaktaki insanlar, kasetçilere asılmış posterler, tiyatrolar, her şey malzeme... Kafana yazacaksın her şeyi. Tiyatroda şunu öğrendim ben: En iyi tiyatrocu, en iyi çalandır. Sunucu da böyle bence.

Artık VJ olmak için düzgün bacak şart mı?

Vallahi öyle bir kanı oluştu, ben de yalan diyemeyeceğim. Ben neler gördüm. Bu işlerin nasıl döndüğünü anlatamam sana; resmen birebir ilişkiyle yürüyor bu işler. Karının yüzüne bakmazsın, çirkeftir, bilmem nedir... Aman, çok orospularla da çalıştım.

Saçlarım uzundu, ortadan ikiye ayırıyordum. Cem Uzan gıcık kapmış. Misafirlikteymiş, yanındaki insanlar bir şeyler söyleyince, çok rahatsız olmuş, "kestirsin" demiş.

Para vermeden Kral'da klip göstermek artık mümkün değil mi?

Öyle gibi, ben bilmem ki o işleri. Promosyon mantığı. Tam gösterme karşılığı gibi geçmiyor, onun yolları var. Benim cebime bir kuruş girmez, ben kuru maaşımı bilirim.

Eee, sen iyi para kazanmıyor musun?

Asla, kocaman harflerle ASLA. Hele TMSF'ye geçtik, bir lira zam almadık.

Niye gitmedin o süreçte?

Bekle ve gör politikası. Sonuçta devlet olsun, Cem Uzan olsun, Sakıp Sabancı olsun, aynı... Ben ek işlerle hayatımı devam ettiriyorum. Barlarda, kulüplerde şarkı söylüyorum, yurt içinde, yurtdışında Türk gecelerine katılıyorum. İlk seneler çok başkaydı Kral, acayip bir güçtü.

İletişim'den

NAİM DİLMENER
Hafif Türk Pop Tarihi
Bak Bir Varmış Bir Yokmuş

Plaklar, kasetler, CD'ler... Şarkılar, şarkıcılar, besteciler, söz yazarları...
Tülay German, Ayten Alpman, Erol Büyükburç, Ayla Dikmen, Gönül Turgut, Ay-Feri, Ajda Pekkan, Sezen Aksu, Tarkan...

Aşklar, ayrılıklar... Yarışmalar, festivaller... Apollonia Festivali, Eurovision, Balkan Melodileri Festivali... Kulüpler, gazinolar, müzikaller... Firmalar, dergiler, listeler... Popüler Melodi, Müzik Kulübü, Hey, BoomMüzik, Blue Jean... İmajlar ve dedikodular...

Kısacası, Türk popunun yarım asırlık öyküsüne dair her şey - eğlenceli ve öznel!
Tutkulu bir müzik eleştirmeni, özenli bir arşiv çalışması ve bir ilk!.. Naim Dilmener'den...

YENİ BASKISIYLA KİTAPÇILARDA

www.iletisim.com.tr
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul
Telefon: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58 • e-mail: iletisim@iletisim.com.tr
Dağıtım: Tel: 212.638 55 45-638 55 71 • Faks: 212.517 71 57

SİYASET >

Murat Belge'ye göre, yeni bir dalga halinde yükselen bu milliyetçiliğin mücbir sebebi, ulus-devlete duyulan inancın son kırıntıları. Ulus-devlet, kurulurken nasıl milliyetçiliğe yaslanarak tarih sahnesinde boy göstermişse, çağımızda da çözülürken yine milliyetçiliğe yaslanarak diklenmeye çabalıyor.

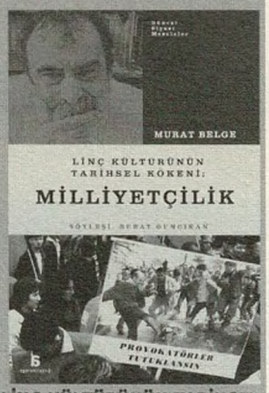

LİNÇ KÜLTÜRÜNÜN TARİHSEL KÖKENİ: MİLLİYETÇİLİK
Murat Belge

MÜZİK >

Kendisi de iyi bir piyanist olan Edward Said'in müzik üzerine nakış gibi işlediği ve felsefi görüşlerinin ayrılmaz bir parçası olan fikirlerini anlattığı kitabı...

MÜZİKAL NAKIŞLAR
Edward Said

BİYOGRAFİ >

İspanya İç Savaşı'ndaki ünlü 'Düşen Asker' fotoğrafını çeken, dünyanın en tanınmış ve cesur savaş fotoğrafçılarından Robert Capa'nın biyografisi ve adı etrafında kurulan efsanenin öyküsü.

ROBERT CAPA
Richard Whelan

MEKTUP >

Devrimler çağının ve Spartakistlerin önderlerinden Rosa Luxemburg'un sevgilisi ve yoldaşı Leo Jogiches'e yazdığı, kadın olarak aşkını ve mücadeleye adanmışlığını döktüğü mektupları...

SEVGİLİYE MEKTUPLAR
Rosa Luxemburg

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

Cem Uzan'la aran nasıldı?
Yoktu bir aram, şu 11 sene içinde iki kere gördük adamı. Benim başta saçlarım uzundu, ortadan ikiye ayırıyordum ya, o zaman bir müdürümüz vardı, o dönem bir gece vakti müdür aramıştı beni, "yarın saçlarını kestiriyorsun" diye. Çünkü Cem Uzan inanılmaz gıcık kapmış. Misafirlikteymiş, yanındaki insanlar bir şeyler söyleyince, çok rahatsız olmuş, "kestirsin" demiş.

Ee, sen de kestirdin mi?
Evet. İstemiyordum aslında. Ama bir taraftan da her gece canlı yayına çıkmak saçımın içine sıçmıştı. Eskiden çok gürdü saçlarım. Orhan Kural'la konuşacağım, 12 senedir, her gece, çarp 365'le, canlı yayına çıkıyorum; bu bir rekordur bence. İşte her gece fön, her gece fön, belki de iyi oldu kestirmek...

Cildine nasıl bakıyorsun?
Clinic diye bir ürün var, çok seviyorum. Nemlendirici sürerim, özellikle T bölgesine özen gösteririm. Çok öyle peeling, maske falan yapmam.

Kıyafetlerini kendin mi seçiyorsun?
Evet, kimseye bırakmam. Bir dönem kıyafetlerimizle ilgilenen biri vardı, ama olmaz ki, Bülent, Bülent gibi giyinmek ister. Dışarıda daha sıradan giyinirim, zaten normal halim dikkat çekiyor. Sahnede çok şık şıkırdım olurum.

Sahnede seni dinlemeye gelenler kimler?
Eksik olmasınlar, sanatçı arkadaşlarım hiç yalnız bırakmazlar. Yıldız Tilbe, Zerrin Özer, Fatih Ürek, Semra Özal...

Semra Özal'la iyi midir aran?
Tabii, ikisiyle de iyiydi. Semra Hanım çok cici bir insandır. Turgut Bey'le yaşadıkları villaya gitmiştim, sağolsunlar, davet ettiler, meğer beni pek severlermiş.

Nasıl, telefon açıp "biz seni seviyoruz, eve gelsene" mi dediler?
Evet, bir gün aradılar. Ama ben Sezen Aksu'yla da böyle tanıştım. Meğer beni sempatik bulurmuş, onu sevdiğimi bilirmiş. Onun evine de öyle gittim. Leman Sam, Zerrin Özer, hep kendileri arayıp davet etmiştir. İlhan İrem...

Kendi başınayken ne dinliyorsun?
Türklerden Zuhal Olcay severim. Aşk acısı çekerken Yıldız Tilbe... Sonra...

Onlar belli zaten de, yabancı?
Patricia Kaas severim, Pink Martini'yi çok önceden keşfetmiştim. Bilmem hatırlar mısın, dazlak kafalı Sinead O'Connor vardı, ona bayılırım; o duruşu, sesinin rengi, mahçupluğu, ba-yı-lı-rım. Bette Midler, Diana Ross severim. Biraz protest kadınlar. Ben Roll dergisi okuyorsam, anla yani.

Daha sert şeyler?
Yok, hard rock, Metallica falan dinleyemem. Zaten İngilizcem zayıf, sertlerin sözlerini anlayamıyorum. Madonna severim, çok şaşıracaksın ama, Michael Jackson'a bayılırım. Hâlâ dünyanın en tatlısı, şekeridir benim için.

Programının adı, "Yanardöner Saatler" ne demek?
Tarkan'ın şarkısı vardı ya, "ah yanar döner acayipsin" diye... O zamanki ortaokul aklımla kendime öyle isim bulmuştum.

İnternette rastgeldik; hangi vesileyle senin "Doğru Ahmet" olduğunu sanıyor bazı insanlar?
Aman, Ekşi Sözlük'te yazıyor. Sinir oluyorum onlara, gerçekten salak onlar, bimeden her şeyi yazıyorlar. Çok kötü şeyler de yazıyorlar.

Rahatsız oluyor musun bunları okuyunca?
Beni bırak, Yıldız Tilbe hakkında kötü şeyler yazmışlar. Kim ki onlar! Siz küfür yazabiliyor musunuz?

Yazabiliyoruz da, niye?
Rica etsem, "ekşisözlükçülerin götüne koyayım" dediğimi yazar mısınız? Popüler olan her şeye laf atıyorlar. Neymiş, ben Kankigillerdeki şeymişim, neydi adı çocuğun?

Kral TV'nin web sayfasında kendini anlattığın bir yer var: "Zamanla açlığı da öğrendim, zenginliği de, şunu da, bunu da..." derken, "Mısır kültürünü" de anıyorsun. Nasıl yani?
Mısır benim için ütopyaydı. Piramitler çok ilgimi çekiyordu, aldım biletimi, gittim. Para verip piramitlerin içine giriyorsun, çok acayip bir yer. Nil Shereton'da kaldım. Uzakdoğu ilgimi çekiyordu, Hong Kong, Bangkok, hepsine gittim. Tek lüksüm budur. Açarım haritayı, "nerede abicim Papua Yeni Gine" derim, Filipinler'in altında şu kadarcık bir ada; şimdi oraya gideceğim, yeni takıntım. Çin'e kadar gittim, öbür tarafta en uzak yer neresi, Hollywood'a, Los Angeles'a gittim.

Siz küfür yazabiliyor musunuz? Rica etsem, "ekşisözlükçülerin götüne koyayım" dediğimi yazar mısınız? Popüler olan her şeye laf atıyorlar.

Kral TV ne kadar sürecek, sıkılmadın mı?
Bilmiyorum ki. Orayı bir vizyon olarak değerlendiriyorum, benim popülerliğimi devam ettiriyor. Gerçi siz popülerliğe karşı bir dergisiniz ama...

Sana kalsa aşka da karşıyız...
Ama eleştirisel bir boyutunuz var. Bir şey demiyorum, para verip sarı yapraklı derginizi aldığım günleri biliyorum. İlgimi çekiyorsunuz, ama ben şiir okuyan, mülâyim çocuğum ya, uzağız gibi. Aslında değiliz. O yüzden şaşırdım biraz da, neyi merak ettiğinizi merak ettim.

Pozitif enerjinin kaynağını merak ettik.
Bilmiyorum ki, böyleyim işte. Eskiden daha çoktu pozitif enerji. Zamanla insan değişiyor.

Günün birinde taramalı tüfeği alıp sokağa çıkmayasın.
Vallahi olmaz diyemem.

Söyleşi: ***Pınar Öğünç***

Tüm müzik marketlerde!

mucize ve **buluşma**

murathan mungan'ın
seçtikleriyle müslüm gürses:
Aşk Tesadüfleri Sever

Bir Ömür Yetmez
Mehmet Bilal / Arnold David George
Garbage, "The World Is Not Enough"

Hayat Berbat
Ahmet Güntan / Bob Dylan
Bob Dylan, "Mr.Tambourine Man"

Affet
Tuna Kiremitçi / Ronnie Dio, Rithie Blackmore
Rainbow, "Temple Of The King"

Kış Oldum
Birhan Keskin / Brian Eno, David Bowie
David Bowie, "I'm Deranged"

Nilüfer
Murathan Mungan / Sunay Özgür

İstanbul'a Elveda
Barış Pirhasan / Leonard Cohen
Leonard Cohen, "Alexandra Leaving"

Artakalan
Birhan Keskin /Serge Gainsbourg
Jane Birkin, "Amours Des Feintes"

Sebahat Abla
Murathan Mungan / Pandelis Thalassinos
Haris Alexiou, "Krata Gia To Telos"

Döndür Yolumdan
Özgür Pamukçu / Özgür Pamukçu

Ayrılık Rüzgarı
Alpay Nazikioğlu / Saint Preux
Alpay, "Ayrılık Rüzgarı"

Aşk Bu
Murathan Mungan /Abed Azrie
Abed Azrie, "Murmur Of The Breeze"

Ah Oğlum
Murathan Mungan / Burhan Bayar

Kadınım
Mehmet Teoman / J.L. Dabadie, G.Goraguer
Tanju Okan, "Kadınım"

Aşk Tesadüfleri Sever
Murathan Mungan / Gudmundsdottir, Sigurdsson
Bjork, "Bachelorette"

PASAJ

Mucize ve Buluşma Yeni Rakı'nın katkılarıyla gerçekleşmiştir

NECİP SARICI ANLATIYOR: **BELKIS ÖZENER** VE YEŞİLÇAM ŞARKILARI

"Söyleyeceğim ilk şarkıyı mutlu insanlara adıyorum. Bu şarkının benim için tatlı acı hatıraları vardır. Aşkın ne olduğunu ben bu şarkıyla öğrendim. Saadeti bu şarkıda tattım. Bir şey daha öğrendim bu şarkıyla: Her şeye sahip olmak isteyen, elindekini de kaybediyor..." Bu replikle başlıyor son ayların yok satan albümü "Sahibinin Sesinden". Nice Yeşilçam starına sesini ödünç veren Belkıs Özener'den seçme 25 şarkı: "Sevemedim karagözlüm seni doyunca / Hep kıskandım seni elden yıllar boyunca / Kuşlar gibi ikimiz bir yuva kuralım / Ayırmasın mevlâm bizi ömür boyunca" ve daha neler neler... Lale Film stüdyosunun kapısını çaldık, o günlerin atmosferini ve Belkıs Özener'li hatıraları, 50 yılını Yeşilçam'a adamış bir sinema emekçisinin, Necip Sarıcı'nın ağzından dinledik. Hatırlatalım, Sarıcı, bu güzel albümün ortaya çıkması için zengin arşivini açan kişi.

BOSTAN SENFONİ ORKESTRASI

Türkan Şoray ve Ediz Hun, "Sonbahar Rüzgarları", 1969, Mehmet Dinler

Yeşilçamın gizli sesi Belkıs Özener

Necip Sarıcı: Belkıs Özener'i 1965'lerde, Metin Bükey sayesinde tanıdım. Metin, çevre ilişkileri çok iyi olan bir insandı. Müzisyenler peşinde "hocam, hocam" diyerek dolanırdı. Ondan her daim bir şeyler öğrenmek mümkündü çünkü. Belkıs'ı kolundan tutup bana getiren odur. O zaman Suzan Bizimer, Maksim'de fasıla çıkardı; çok güzel bir sesti. Sevim Şengül alaturka icra ederdi. Bu arkadaşlar filmlerdeki şarkıları söylerlerdi, bu şarkılar müzikal filmlerde senkronize olarak kullanılırdı. İlk dönemde banta çekme olanağı olmadığı için, kılavuz ses olmadığı için sanatçı bildiği şarkıyı canlı okurdu, biz de stüdyoda onu senkronize ederdik. Şarkıcı okurken arkadan bir ses duyulmazdı yani. Film çekilirken asıl oyuncunun sesinden filme kayıt yapılır, sonra uydur kaydır teyplerle bu banta alınır, stüdyoda dublajı yapılırdı. O dönemde miksaj denen sistemden haberimiz yoktu. Her şeyi el yordamıyla öğrendik. Şu anda bunlar üniversitelerde öğretiliyor, ama o zaman böyle okullar da yoktu. Sinema tarihini de izleyerek ve bizzat yaşayarak öğrenirdik. Burada önemli görev elbette stüdyolara düşerdi. Stüdyoların üst düzeyde marifet sahibi olan senkroncuları, şarkı saptığı zaman hemen bir gazino detayı girer ve elden geldiğince dudak hareketlerine şarkıyı oturtmaya çalışırlardı. Söylenecek şarkıları genelde biz seçerdik. Bazen film için şarkılar yazılırdı. Başroldeki oyuncu şarkıcı kızı canlandırıyorsa, filmde şarkı sayısı biraz fazla tutulurdu. Ama romantik bir filmse, şarkılar fon olarak kullanılır ya da jön bir tek sahnede şarkı söylerdi.

O dönem çok hızlı çalışma gereği vardı. Filmin stüdyoda uzun süre kalması gibi bir şey söz konusu değildi. Vizyon günleri daha önceden belirlenirdi. Kimi zaman vizyon haftası stüdyoya gelirdi film ve gecemizi gündüzümüze katarak çalışırdık. Hatta bazen boş bir hafta bulunurdu ve o bir haftada film çekilirdi. Hikâye ve cast hemen belirlenir, senaryo film çekilirken sette yazılır, müzikler hızla döşenirdi. Örneğin Hulki Saner, bir taraftan senaryoyu yazarken, diğer taraftan mırıldana mırıldana filme özgün şarkı yapardı. O kadar yoğun çalışma dönemleri yaşamıştır ki Yeşilçam, dört günde film bitirildiği olmuştur. Sanatçılar aynı günde dört-beş set gezerdi. Belli ortamlarda filmler çekiliyor, ama en ağır iş stüdyolara düşüyordu. Filme son noktayı koyan, onu izlenir hale getiren stüdyolardı. Şimdi diyorlar ya yana yakıla "jeneriğe ismi konulmadı" diye, bizde stüdyo ismi bile konulmayan jenerikler vardır. Yönetmenin inisiyatifindeydi jenerik, neyi isterse koyardı. Bize çoğu zaman sıra gelmiyordu bile. Ama olsun, sesimiz var işte filmlerde, jeneriğe konulsak ne olur, konulmasak ne. Şimdi çıkıyor her şey ortaya. Çıkmasa kötü...

Belkıs Hanım filmde şarkı söylememişse, mesela Türkan Şoray, Semiramis Pekkan'ın sesiyle başlar, Nesrin Sipahi'yle bitirirdi gazino sahnelerini.

Bu kadar yoğun bir çalışmaya rağmen, herkes o günün standartlarında bir para almak zorundaydı. Sadece çok üst starlar büyük paralar alırdı, gerisi küçük paralara talim ederdi. Biz '62'lerden sonra bant dönemine geçtiğimizde ne müessese bant verir, ne de firma getirirdi. Paralarımızı denkleştirir, yeni bant alırdık. Bant bulunamayınca yeni şeyler eskilerin üzerine kaydedilirdi, ama hem kalite düşer, hem de eski silinirdi. TRT'nin yaptığı budur mesela. Bu yüzden eski arşivler yok edilmiştir. Ben elimdekileri azami korumaya çalıştım. Arada kaybolanlar, çalınanlar ya da bozulanlar olmuştur elbette, ama en iyi şekilde bugüne getirmeye çalıştım. Şimdi elimizde dillere destan bir arşiv olduğundan söz ediliyor.

Civciv çıkacak, kuş çıkacak

Nebil Özgentürk'ün hazırladığı "Bir Yudum İnsan"ı izlediniz mi, bilmiyorum. Medyanın kendine göre bir tavrı var elbette, ama bu kadar da yanlış aktarılmaz bazı şeyler. O program Belkıs'ın dışına çıktı, "Civciv Çıkacak Kuş Çıkacak" programına döndü. O kadar yanlış aksettirildi ki olaylar. "Civciv Çıkacak Kuş Çıkacak", Nazmi Özer'in yaptığı bir komedi filmidir. Mine Mutlu oynar başrolünde. Onun söylediği bir şarkı vardır, Belkıs kardeşimiz gelip okumuştur onu. Olay bu kadar basitken, büyük bir trajediye dönüştürdüler. Bunlar maalesef kalıcı oluyorlar... Bu şarkı, şirinlik olsun diye filme eklenmiştir. Stüdyoda, 9/8'lik ritm üzerine Metin'le (Bükey) bir anda yazdığımız bir şarkıdır. Ritm melodiktir, ama durup dururken erotik ilan edildi. Buna biraz da alındım açıkçası. Biz bu şarkıyı Belkıs'a zorla okutmuşuz gibi lanse edildi, sanki Belkıs ne söylediğini, kime söylediğini bilmiyormuş gibi. Film biraz erotik, ama asla seks ya da porno filmi değil. Müzikleri bizim stüdyomuzda yapıldı. Belkıs memnuniyetle okudu, ücretini aldı ve ayrıldı. "Beyoğlu'nda bir stüdyo" denildi belgeselde. Öyle anlatılan Beyoğlu'ndaki Yeni Stüdyo, Türk sinema tarihinin en ünlü bin filminin ses ve laboratuar hizmetini yaptı. Bugün övündüğümüz pek çok film, o stüdyodan çıktı...

Müziğin kaynağı Kasımpaşa

Filmlerde en uzun Belkıs Hanım'la çalıştık. Bir evlilik yaptı, beyi çok iyi bir insandı, ama biraz kıskanç ve tutucuydu, Belkıs Hanım'ın sahneye çık-

masını hep engelledi. Ailesi de karşı çıktı onun sahneye çıkışına. Çok korumalı olarak bazı toplantılarda sahneye çıktı ya da kimi gazino programlarına misafir sanatçı olarak katıldı. Bu yüzden zamanının tümünü bize ayırabilirdi. Kimi zaman beyiyle stüdyoya gelirdi, provaların ardından kayıt yapılırdı, mesai bitiminde giderdi...

Müzisyenler gecenin geç vakitlerine kadar gazino sahnelerinde soliste eşlik ederlerdi ve kimi zaman uyumadan stüdyoya gelirlerdi. Çok değerli arkadaşlardı bunlar: Piyanoda Feyzi Aslangil, udda Kadri Şençalar, kanunda İsmail Şençalar ya da Ahmet Yaltman, klarnette Saffet Gündeğer ya da Çetin Bükey... Rüya takımı gibi bir kadro... Kimi Amerika'da cazlara eşlik etmişti, o kadar önemli müzisyenlerdi. Hepsini Metin Bükey toplayıp stüdyoya getirirdi. Bu bantların içinde öyle müthiş icracılar, öyle güzel sololar var ki, olağanüstü. Düşünün, Ahmet Yaltman aralarda kanunuyla bir şeyler çalardı, biz onları da kaydederdik. O günkü konuşmalar, espriler, kavgalar, her şey girmiştir bu kayıtlara. Yaltman'ın çaldığı bir Çardaş Furstin vardır örneğin, inanılmaz bir yorumdur. Keza Barbaros Erköse'nin kimi kayıtları vardır, inanılmazdır. Kemancı Ali Erköse vardır, bizim Yehudi Menuhin'imiz. Onun hakkında şöyle bir hikâye dolanırdı: "Öyle müthiş yay çekiyor ki, yayı havaya atıyor, tuttuğunda hiç kesinti olmadan aynı melodiden yakalayarak müziğe devam ediyor..."

Bir de işin esprili yanı vardı. Orkestra elemanları genelde Kasımpaşalıydı, ki ben de oralıyım. Kasımpaşa bostanı ve civarında yetişmiş çocuklardık hepimiz. Çok iyi müzisyenler vardı aramızda, hâlâ da öyledir. Kasımpaşa, müziğin kaynağıdır. Kavala'dan gelerek yerleşmiş şahane Romanlar vardır orda. Neyse, o zaman meşhur Boston Senfoni Orkestrası var. Biz de kendimize Bostan Senfoni deyiverdik bir gün ve adımız böyle kaldı. Dönemin film müziklerini yapan orkestrayı sorduklarında, Bostan Senfoni Orkestrası diyoruz şimdi. Arzum, bu kayıtların olduğu arşivleri Bostan Senfoni Orkestrası adıyla, bir seri halinde yayınlamak. Biz bostanımızı hiç terk etmedik çünkü.

Dönüp dolaşıp "Love Story"

Yeşilçam'da Amerikan filmlerinin etkisi büyüktür. Yeşilçam önce Arap filmlerini, sonra da Amerikan filmlerini birebir almıştır. Hatta dönüp dolaşıp aynı konuyu çeker filmciler. En çok çektiğimiz de "Love Story"dir. Kiminde kız tarafı zengindir, oğlan fakirdir; kiminde oğlan zengindir, kız manikürcüdür ya da müştemilatta yaşar. Şu anda çekilen birçok dizinin konusu bile budur. Yeşilçam'ın etkisi altında çekilen dizilerdir bunlar...

'60'lı yıllarda çekilen filmlerde mutlaka dansöz kullanılırdı. Dans eden kadın, filme ticarî bir ivme kazandırırdı. Onun küçük küçük erotik görüntüleri, bacağının, dizinin görünmesi makbûldü. O dönemde bir sansür mekanizması vardı, ama bu gibi görüntüleri muhakkak sokarlardı filmlere. Bu sahneler için müzik hazırlanması da gerekirdi elbette. Bazen prodüktör gelirdi, "aman film hafif oldu, müzikle zenginleştirin" derdi. Saz takımı gelir, bir sürü şey çalardı, kimi filmlerden artakalan şarkıları da yoğun bir şekilde kullanırdık. Kimi zaman prodüktör gelirdi, "bu müzik ticarî değil, değiştirin" derdi, biz de değiştirirdik. Örneğin Nedim Otyam bey –ki bu işin duayenidir– Acar Film için çekilen "Buzlar Çözülmeden"e bir müzik yapmıştı, Nejat Saydam bunu beğenmedi ve filmde bambaşka bir müzik kullanıldı. Keza 1950'de Atlas Film'in yaptığı "İstanbul'un Fethi" filmi için yine Nedim Otyam bir müzik yapmıştı. Son derece güzel müzikler yapıldı o filme ve bu çok konuşuldu. '60'lı yıllarda film, boyama sistemiyle renklendirilerek yeniden vizyona çıkarıldı. Bu arada dublaj ve müzik de değiştirildi. Nedim Otyam'ın hazırladığı müziklerin yerine bir Hollywood filminin müzikleri döşendi, eski müzik yok edildi. Nedim Bey çok üzüldü. Yıllar sonra bu müzik bantlarını çöpte bulduk, sakladık. Şu anda arşivimizde hem filmin iki kopyası, hem de bu müziklerin bulunduğu bantlar mevcut.

1962 öncesinde kayıtlar direkt filme çekilirdi. Onların malzemesi yoktur elimizde. Ancak filmin tabanında vardır, oradan çekip almak gerekir. Onun dışında bütün kayıtlar burada en iptidaî şekilde yapılıyordu. Bu filmler, şarkılar ortaya çıkmışsa, bir vasıf kazanmışsa, benim ve diğer arkadaşlarımın bir aferin alma tutkusuyla yaptığımız çalışmalar sonucunda olmuştur. Birisi gelip "aman ne güzel senkron bu" dediğinde mutlu oluyorduk, bize yetiyordu bu...

Türkiye'nin ilk klipleri

Tonmaysterlik çok yorucu bir ortamdı. Küçücük bir odada sıkış tepiş, günde 18 saat çalışırdık. Akvaryum derlerdi bu odaya; camın arkasından bakıyoruz ya, onu yakıştırmışlardı bize.

Kimi zaman bizim filmlere yabancı filmler için yapılmış şarkıları döşerdik. Bazen bizim buraya geldiğinde bütçe biterdi ve bize geldiklerinde rica minnet "aman abi, müziği sen yap" derlerdi. Kimi yönetmenler karışırdı, "şöyle olsun, böyle olsun" diye tarif ederlerdi. Orhan Aksoy, montajdan yetiştiği için karışırdı mesela. Halit Refiğ hep kendi müziklerini getirirdi, biz onları döşerdik. Atıf (Yılmaz) abi de fazla zorluk çıkarmazdı, "ne isterseniz yapın" der, yan odaya geçerdi. Onun "Kambur" filmine

Metin Bükey telefon etti, "ya, Antalya'dan bana ödül aldırmışsın" dedi: "Aman engelleyelim bunu, ben şimdi ödül alırsam bana sanat müzikçisi derler, fiyatım düşer!"

Bu ülkede evlilik yok.
Bu ülkede "baba" kelimesi yok.
Bu ülkede
soy anneden kıza geçiyor.
Ve kadınların istedikleri kadar
sevgilileri olması çok doğal.

Bu ülke gerçek!
Burası KIZLAR ÜLKESİ...

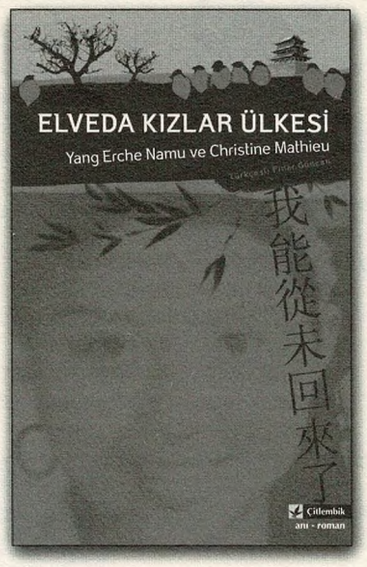

我能從未回來了

Çin sınırları içerisinde yer alan Moso bölgesi, "Kızlar Ülkesi" olarak biliniyor. Bu kültürde kız çocukları erkeklerden daha değerli kabul ediliyor. Moso bölgesi son yıllarda "özgür aşkın ülkesi" olarak tüm dünyanın ilgisini çekiyor.

***Elveda Kızlar Ülkesi*, bu bölgede yetişen bir kızın gerçek hikâyesini anlatıyor. Namu, kendi köyünü çok sevmekle birlikte, köyünün ötesindeki dünyanın nasıl olduğunu merak ediyor ve Moso kültürünün en büyük geleneğine karşı geliyor: Annesinin evini terk ediyor.**

Cadı Kız
Celia Rees
"Adım Mary.
Ben bir cadıyım..."

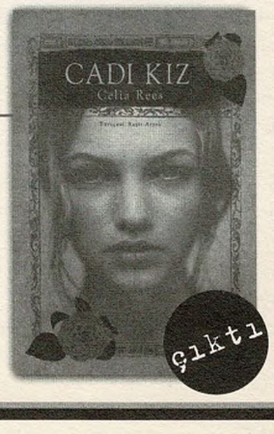

Çitlembik

KANAT EDEBİYAT

Uzay Kapsülündeki Maymun

İnsanların dünyasında

Hayvanca yaşayabilmek...

HUGO LOETSCHER

çev. MUSTAFA TÜZEL

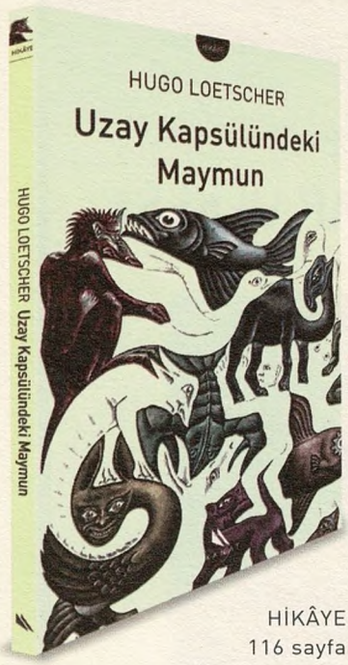

HİKÂYE
116 sayfa

Türkçeye ilk kez çevrilen İsviçreli yazar Hugo Loetscher'in kahramanları fabllardaki, "insanbiçimleştirilmiş" hayvanlar değil. İnsanlığın hizmetine sunulmuş makineler de değil. Tersine, kendi istemleri dışında düştükleri veya düşürüldükleri durumlarda bile hayvan kalmaya çalışan hayvanlar bunlar.

Mevsimleri, güneşi, saatleri tanımayan piliç; askeri göreve koşulan katır; sağan ve sağılanlardan ibaret bir dünyaya kısılıp kalmış inek; feromon kurbanı kabukböceği; yaşamı pamuk ipliğine değilse de zincire bağlı fil; seyirlik timsah; deney hayvanlarının en tercih edileni sıçan; vestiyerde fısıldaşan tilki, fok, vaşak, tavşan, samur; mönü tabelasında bir satır: langust... ve uzay kapsülündeki maymun...

İnsanbiçimciliğe ve insanmerkezciliğe indirilmiş sert bir darbe...

KANAT KURAM

Diyalektik Materyalizm

Şablonlara karşı

Marksizmin problematiğini yeniden kurmak...

HENRI LEFEBVRE

çev. BARIŞ YILDIRIM

KURAM
136 sayfa

Bu kitap, Marksizmin şablonlaştırılmasına verilen bir yanıt. Marksizmi bir tür şematik doğa bilimine çeviren dogmatiklere karşı, diyalektik materyalizmin insan pratiğinden sürekli beslenen, açık uçlu bir yöntem olduğunu söyler Lefebvre. Marksizmin, felsefenin sonunu ilan eden pozitivist tavırla da, salt felsefi bir sistematikleştirmeyle de ilgisi yoktur.

Eski dogmatizmin dağıldığı ama yerine yeni kabalaştırmaların geçtiği günümüzde, Marksizmi ve problematiğini yeniden kurma çabası hâlâ sürüyor. Bu kitap, okuyucusunu yeni bir tartışma alanına çekecek; bazı sorulara verdiği yanıtları değiştirecek, yeni sorulara vesile olacak.

"Sosyoloji ve tarihi, diyalektik materyalizm çerçevesinde birleştiren duru ve eksiksiz bir yöntem sunan kişi bence Henri Lefebvre oldu."

Jean-Paul Sartre,
Diyalektik Aklın Eleştirisi

Bize sesleniyorlar:
Farklı mahkûmiyetler,
farklı umutlar,
farklı sesler...

içerden gelen sesler

GÖRÜLDÜ

HAPİSTE ÇİZMEK
der. ENDER ÖZKAHRAMAN
SEMİH POROY
76 s.

HAPİSTE YAZMAK
der. AYTEKİN YILMAZ
224 s.

YENİDEN BAŞLAYABİLİRDİM
der. AYTEKİN YILMAZ
BEHÇET ÇELİK
180 s.

YEDİ MAVİ RENK
der. AYTEKİN YILMAZ
SEZAİ SARIOĞLU
216 s.

"SEVGİLİ KARDEŞİM..."
der. AYTEKİN YILMAZ
SEZAİ SARIOĞLU
196 s.

KANAT

İnönü Caddesi
Emektar Sokak
No: 24/B
Gümüşsuyu
İSTANBUL
Tel:
(0212) 252 42 80
Faks: 293 15 44
Web:
www.kanatkitap.com

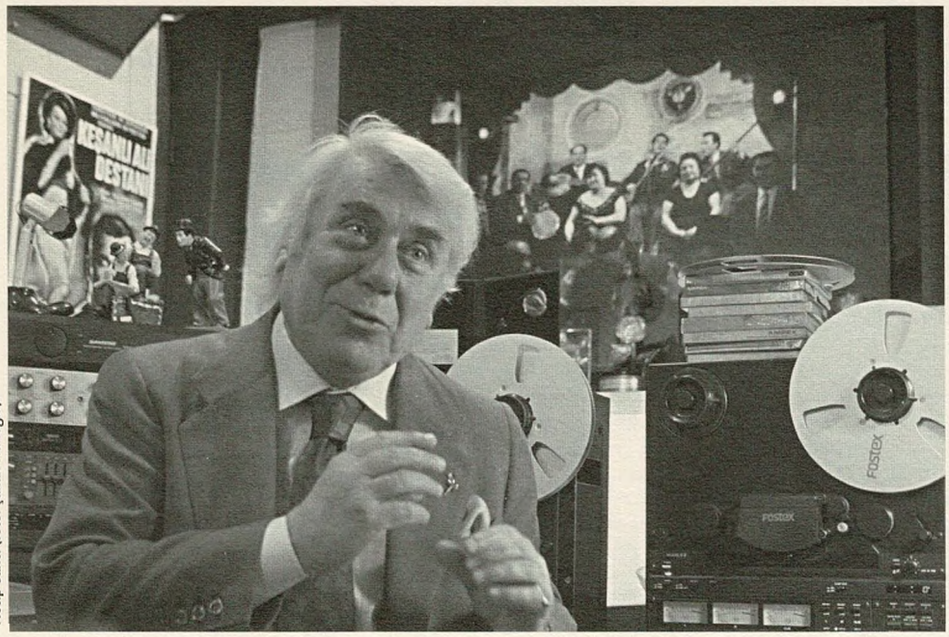

Necip Sarıcı (foto: Şahan Nuhoğlu)

Tamba tumba esmer bombal.. Türkan Şoray, "Dünyanın En Güzel Kadını", 1969, Nejat Saydam

müziğini Mikis Theodorakis'in yaptığı Costa Gavras'ın "Z" filminin müziğini döşemiştik örneğin. Hatta film "Müzik: Mikis Theodorakis" ibaresiyle vizyona çıkmıştır. Telif hakları falan yoktu elbette, bu gibi şeyler çok kolay yapılıyordu. Şimdi yapsan, dava etse adam, binlerce dolar alır. Şunu da rahatlıkla söyleyebiliyorum: Metin Bükey 1000 filmin müziğini yaptıysa, tonmaysterler 5000 filme müzik yapmışlardır. Aynı plaktaki şarkıların değişik stüdyolarda değişik filmlere döşendiğini bilirim. Ben burada bir filmin altına bir müziği döşerken, denk gelmiştir, Yorgo İlyadis bilmeden başka bir filmin altına da döşemiştir. Hatta böyle bir müzik Antalya'da "en iyi müzik" ödülünü aldı! Yılmaz Güney'in "Acı" filminin müzikleri döşemedir, ama Altın Portakal almıştır. Yılmaz Güney o filmde kör birini canlandırır ve sürekli çanlara ateş eder. Bir baterist bulduk, çan seslerini o yaptı, onları elimizdeki kimi müziklerin üzerine monte ettik ve filmin müziğini yapmış olduk. Üstüne de Metin Bükey yazdık, festivale gönderdik. Bir zaman sonra Metin telefon etti, "ya, Antalya'dan bana ödül aldırmışsın" dedi. "Ben aldırmadım, sana verdiler o ödülü" dedim. Hiç unutmam, şöyle bir karşılık verdi: "Aman engelleyelim bunu, ben şimdi ödül alırsam bana sanat müzikçisi derler, fiyatım düşer!" Sonrasında da iş alamadığı devirlerde hep bunu önüme getirmiştir...

O dönemde Fecri Ebcioğlu da çok müzik yapmıştır filmlere. Bir çantası vardı, sahneye uygun müziği çıkartır, yerleştirirdi. Örneğin köyde geçiyorsa film, birilerine çaldırdığı bağlama temalarından birini çıkartır, koyardı o sahneye. Bunun için bazı filmlerin jeneriklerinde "fon müziği: Fecri Ebcioğlu" ibaresi vardır...

Klibin olmadığı dönemde klip yapılıyordu Yeşilçam'da. İlhan Filmer'le Fecri Ebcioğlu FF Film diye bir firma kurmuştu, "sesi görüntüleme" adını verdikleri hoşluklar yapıyorlardı. Tümüyle keyif için yapılmış yedi-sekiz tane örnek vardır arşivimizde. Ajda Pekkan'ın "Boş Sokak"ına böyle bir görüntü çekmiştik. Fecri'nin "Param Olsaydı" adlı bir şarkısı vardı mesela, ona da çekmiştik bir tane. Fecri şoförü oynuyor, bir hanım geliyor, arabaya biniyor ve Fecri aynadan ona baka baka bu şarkıyı söylüyor...

Anadolu'nun çok sevdiği türkücüler vardır. Örneğin Nuri Sesigüzel. Ondan evvel Malatyalı Fahri, Aziz Şenses... Bu isimler de film çevirmiştir. Muharrem Gürses filmlerinde hep bu isimleri kullanmıştır. Türk sinema tarihinin ilk kliplerini çeken yönetmendir. Filmin içinde şarkı başlar, güzel görüntüler eşliğinde devam eder ve biter.

Dublaj deyip geçmeyelim

Filmlerde dublaj sesi ayrı, şarkı sesi ayrıydı. Örneğin Türkan Şoray'ı Nevin Akkaya ya da Adalet Cimcoz seslendirirken, şarkıları Belkıs Özener söylerdi. Ancak halk konuşanın da, şarkıyı söyleyenin de oyuncunun kendisi olduğunu zannederdi. Hatta gazinocular ve organizatörler de böyle bir yanılgıya düşerdi o dönemde. Bunun için Yeşilçam'a pek çok teklif yapılmış, pek çok oyuncumuz sahneye çıkmıştır. Ayhan Işık, Fikret Hakan, Hülya Koçyiğit, Fatma Girik plak bile yapmıştır. Türkan Şoray için kaseti çıkıyor, plağı çıkıyor haberleri uydurulmuştur hep, hâlâ uydurulur... Bazı sesler oyuncuyla o kadar özdeşleşmiştir ki, başkasında yadırganır. Yılmaz Güney'i Abdurrahman Palay seslendirirdi. Bir başka filmde mesela Ekrem Bora'yı seslendirmişse, seyirci şöyle derdi: "Bak gene bunu Yılmaz Güney konuşmuş!" Bir gün Lale Film'de Palay'ı çektim kenara, "sadece Yılmaz'ı konuş" dedim. Haftada 1500 liraya anlaştılar, sonrasında Yılmaz'ı hep Abdurrahman Palay seslendirdi, başka kimseyi seslendirmedi.

Yılmaz Güney'i Abdurrahman Palay seslendirirdi. Başka bir filmde mesela Ekrem Bora'yı seslendirmişse, seyirci derdi ki: "Bak gene bunu Yılmaz Güney konuşmuş!"

Dublajı yapanla şarkıyı söyleyenler farklıydı. Hatta bazen şarkıları söyleyenler de farklı olurdu. Günün popüler şarkılarını kullanırdık ve bunların hepsini aynı şarkıcı söylemediği için aynı filmde aynı insanın üç ayrı sesten şarkı söylediği olurdu. Belkıs Hanım geldiğinde sesler denklenirdi, ama o filmde şarkı söylememişse, mesela Türkan Şoray, Semiramis Pekkan'ın sesiyle başlar, Kamuran Akkor'la devam eder, Nesrin Sipahi'yle bitirirdi gazino sahnelerini. Ses farklıydı ama, görünen oyuncu hep aynıydı...

Dublaj sanatçılarını unutmamak lâzım. Bu insanlar seslerle, ağlamalarla, hıçkırıklarla oyunculara can verdi. Nice kötü oyuncu dublajla bir noktaya gelmiştir, yüzlerindeki anlamsız ifade seslerle giderilmiştir. Dublaj sanatçıları deyip geçmemek lâzım onlara. Nevin Akkaya, Muhsin Ertuğrul'un baş oyuncusudur. Adalet Cimcoz, üç dil bilen, iki defa Türk Dil Kurumu ödülünü alan bir insandır. Bu insanlar, havalandırma olmayan, herkesin sigara içtiği küçücük salonlarda çok düşük kaşelere çalıştı ve bu filmlere hayat verdi. Hiçbiri ihya olmamıştır, ölümlerinde bile belediye yardımıyla kaldırılmıştır cenazeleri. Şarkıları söyleyenler de öyle: Suzan Bizimer, Safiye Filiz nerede şimdi? Adları bile hatırlanmıyor malesef...

Belkıs'ın şarkılarını ne yapalım?

Ankara Uçan Süpürge Kadın Filmleri Festivali kurulundayım. Üç yıl önce "saklı bir hazinemiz var, çok mahzun bir kızımız, ona ödül verelim" dedim. Araştırdılar, buldular ve Belkıs Özener'e bir onur ödülü verdiler. Bir VTR hazırladım, ödül alırken o gösterildi. Atıf Yılmaz'ın "Kara Gözlüm" filmini de o günün hatırası olarak bir kereye mahsus gösterdik. Herkes çok şaşırdı. Belkıs'ı ve beni sahneye çıkarttılar, "işte o ses ve şarkıları kaydeden" diye. O güne dek anılmayan, konuşulmayan Belkıs Özener, o dönem birdenbire medyatik oldu.

Bu kızın evi olmadı. Maddî imkânı pek yoktu. Alt kademeden SSK emeklisiydi, yıllarca onunla ailesini geçindirdi. Bir gün aradım, "Belkıs, elimizde senin şarkıların var, bunları ne yapalım?" diye sordum. Hikâye böyle başladı. Daha önce Kalan'ın sahibi Hasan Bey'le (Saltık) bir işimiz olmuştu. "Birkaç Güzel Gün İçin" adlı filmde kullanılmak üzere laternayla yapılmış bir fon müziğimiz vardı. Cemal Ünlü, ki çok saygıdeğer bir araştırmacımızdır, onu araştırdı, buradan bulduk o müzikleri ve bir CD olarak Kalan'dan bastırdık. Ben bu konuyu da Hasan Bey'e aktardım, eşinin (Nilüfer Saltık) öyle bir çalışması varmış zaten, Belkıs Hanım'la onları tanıştırdım, aralarında anlaştılar. Bu albüm, üç-dört yıllık bir ayıklama sonucunda ortaya çıktı. Hâlâ su yüzüne çıkmamış, bantlarda kalmış şarkılar var. Bir taraftan onların ayıklamasını yapıyorum ve onları bantlardan DAT'lara aktarıyorum.

Burada kendi yağımla kavruluyorum, pek çok kurum adına çalışmalar yapıyorum, mutluyum. Ama bu arşiv Belkıs Hanım'a bir mütevazı daire olarak dönerse, ne mutlu bana. Bu elimdekilerin bana ticarî dönüşü yok çünkü. Afişler para eder, ama bu eskimiş bantlara kimse yüz vermez. Bunları kullanıma açmak istiyorum.

Söyleşi: **Murat Meriç**

NITIN SAWHNEY

Bach, raga, caz, flamenko

Londra'da yaşayan Hintli müzisyen, geçen yılki albümü "Philtre"in sefasını sürüyor.

Yedinci albümün "Philtre" sana BBC Radio 3'nin world music ödülünü kazandırdı. Bu tabirden ne anlıyorsun?
World music salakça bir tabir. İnsanların eşit bir değer vermek istemediği, diğer kültürlerden çıkan müzikleri marjinalize etmek için kullandığı bir terim. Plak dükkânlarındaki ayrımcılık için bir mazeret. Dürüst davranmak gerekirse, tüm müziğe dünya müziği dememiz gerekirdi. Oysa bu tabir, kültürler arasındaki etkileşimin ön plana çıkması gereken bir akımı modaya indirgiyor, ki bu çok tehlikeli. Dünyanın dört yanından müzisyenlerle çalışmış biri olarak söyleyebilirim ki, müzisyenler sınırlar yaratmaktansa sınırları genişletmeye çalışan insanlardır.
"Philtre"in esin kaynağı neydi?
Küresel ısınmadan Irak savaşına kadar her şey. Müziğin sağaltıcı etkisi üzerinde odak-

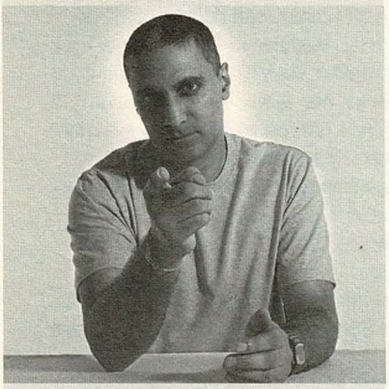

landım. Ben müziği ta başından beri bu yönüyle algılıyorum zaten. Çocukken kendimi kötü hissettiğimde oturup piyano ya da gitar çalardım.
Üzerindeki müzikal etkileri say desem hangi isimleri söylerdin?
Bach, Debussy, caz, flamenko, Hint ragaları ve daha birçok şey...
Bir füzyon yani...
Bu terimden de nefret ediyorum. Müziğin birbirinden bağımsız, ayrı kanallar altında yürüdüğünü ima ediyor. Oysa bütün müzikler daha büyük bir şeyin parçasıdır. Resmin bir boyalar "füzyon"u olduğunu söylemeyiz. Oysa orada da bir palet kullanılmaktadır. Ben de müzikal imgeler ve fikirler yaratmak için bir esin paleti kullanıyorum.
İngiltere'de bir Asyalı olarak çocukluğun nasıl geçti?
Okuldaki tek güney Asyalı çocuk bendim. O zamanlar Milliyetçi Cephe çok güçlüydü ve okulun önünde broşür dağıtırlardı. Gerçi öğretmenlerin de onlara karşı gösteriler düzenlediğini hatırlıyorum. Kimliğimi çok erken fark etmemi ve kendi kimliğime sarılarak, insanların benim hakkımdaki önyargılarına hapsolmamaya çalışmamı sağladı bu durum. Albümlerimin isimleri bile otobiyografiktir bu anlamda: Migration, Beyond Skin, Human...
(Guardian, çev: Ogan Güner)

KT TUNSTALL

Her gece bir şişe viski

Folk-rock'çu Tunstall, "Eye To The Telescope" adlı ilk albümüyle dikkat çekiyor...

Eskiden hippiymişsin...
Sayılır, Connecticut'ta okurken. 17 yaşındaydım, ilk aşkımı yaşıyordum. Bir komünde yaşıyordu, kendi sabunlarını kendileri yapıyorlardı. Çok dünyevîydi her şey, çok da yaratıcıydı. Sonraları da hippiliğim devam etti galiba: İşsiz, mücadele etmeye çalışan bir sanatçıydım sonuçta. Hem korkutucu, hem romantikti, çok iyi işler yaptığımı söyleyen dostlarla çevrili olmak güzeldi, ebeveynlerimin aksine.
Bazı Beta Band elemanlarının serpildiği Fence Collective'le, sonra da Ninja Tune çevresiyle takılmışsın...
Deneysel işlere acayip dalmıştım. Hepsi işe yaradı diyemem.
"Black Horse" şarkısıyla tanındın.
Eski blues'dan, Nashville'in manyak işi hillbilly'lerinden etkilendim. Kumarla, kaderle, kalbini dinlemekle, seni yolundan saptırmaya hep hazır olan karanlıkla savaşma gücüyle ilgili bir şarkı.

Şöhretin bedellerini ödüyor musun?
Daha önce hiç bu kadar stres yüklü olmamıştım. Sinir bozukluğu, belli durumlarda depresyon olurdu ama, böylesi değil. Çok şey yapmak, bir sürü kararlar almak, sorunlarla boğuşmak lâzım. Ve bir değil, iki değil sorunlar.
İçkiyle aran nasıl?
Her gece bir şişe viski içerim. Kötüsünü getirirlerse anlarım. Sesimi korumam, yani her gece içmemem, erken yatmam gerekiyormuş. İçgüdülerime aykırı bu. Sonuçta bu işlere "makûl" biri olmak için girmedim, öyle değil mi?
Müzik alemi içinde iyi namın var sayılmaz. Baş edilmesi zor biriymişsin.
Reklamın iyisi kötüsü olmaz. Neyse, bazen huysuz olabilirim, sonuçta 30 yaşındayım, bu gezegende istemediğim şeyleri yapacak kadar çok vaktim yok. Yaratıcılığıma müdahale edilmesinden nefret ediyorum. Radyoya uymadığı için şarkımı kısaltmak istediklerinde siktir diyorum. Bob Dylan, radyoya uysun diye 25 dizede mi tuttu şarkılarını?
(Q, çev: Merve Erol)

THE KOOKS

Küvetteki Morrison

Brighton'lı dörtlü "Inside In/Inside Out"la rock'n'roll dünyasına girdi.

Nasıl bir araya geldiniz?
Luke Pritchard: Müzik derslerine devam ettiğimiz fakültede tanıştık birbirimizle. Zevklerimiz hemen hemen aynıydı, ama cover yapmaktan ısrarla kaçınarak derhal birlikte çalmaya koyulduk. Brighton kenti, cover çalmakla yetinen ya da sevdikleri grupları taklit etmekten başka bir şey yapmayan grupçuklarla dolu. Ama iyileri de var. Cat The Dog, Nirvana esintili blues ve rock'n'roll çalıyorlar ve kendilerine özgü tavırları var. The Rivers da iyi.
Sizi etkileyen albümler hangileri?
Bende müzik yapma arzusu uyandıran albümler Dylan'ın "The Freewhelin..."i, Stevie Wonder'ın "Key Of Life"ı, Beatles'ın "Sergent Pepper's"ı, sonra da Blur'ün "Leisure"ı... İçinde büyüdüğüm aile ortamında müzik önemli bir yer tutuyordu, annem folk hastasıydı, ama evde bangır bangır Rolling Stones da dinlerdi. Ben daha ziyade her şeyin bireysel olduğu zamanların, Blur-Oasis kavgasının çocuğuyum... Grupça etrafımız yetişkin insanlarla çevrili. Kendilerini bize göz kulak olmakla yükümlü hissediyorlar.
Stüdyo ortamında titiz misiniz?
Bütün şarkılarımızı canlı kaydettik, ancak ondan sonra bir prodüktör eli değdi. Protools'la veya modern alet edevatla pek ilgilenmiyoruz. Biraz demode ama sıcak bir sound'un peşindeydik, tıpkı Doors'un "Love Her Madly"si gibi... Jim Morrison nasıl küvette kayıt yaptıysa, biz de onun izinden giderek banyoda bazı kayıtlar yaptık.
Unutamadığınız konser var mı?
İbiza konseri. Rezaletti, sahnede iki amplimiz birden patladı. Ama seyahat iyi geldi, çok eğlendik.
(Les Inrockuptibles, çev: Derya Bengi)

MOGWAI

Çenede kasılmalar

Mogwai'ın yeni albümü "Mr Beast."

Albümün ismi nereden geliyor?
Stuart Braithwaite: Sadece bir geyik: Bir gün havaalanına indik, bir taksi şoförü, elinde "Mr Beast" yazılı bir kartonla yolcusunu bekliyordu. Birbirimize baktık, tam bir albüm ismi dedik, böyle tuhaf bir hikâye...
Albüm isimlerini genellikle havaalanında mı bulursunuz?
Yoo, aklımıza öylesine geliyor. Bu tip şeyler bizim için öncelikli değildir. Tıpkı grubun ismi gibi.
Müziğinizde her zaman kendine yer bulan gürültülü, şiddetli, elektrikli atmosferle nasıl bir ilişkiniz var?
Bu bizim temelimiz. Fiziksel hisler önceliklerimiz arasında. Mogwai'ı dinlediğinde göğüs kafesinde, karnında derin bir şeyler hissedersin, çenen kasılıverir. Ama bu reel bir şiddet değil, müziğimizin bir parçası.
Mogwai şarkılarının satırarasında radikal politik bir mesaj varmış gibi geliyor.
Politik bir mesajımız yok. En azından, müziği politik bir ifade biçimi olarak görmediğimizi söyleyebilirim.
"Happy Songs For Happy People" isminde alaycı bir yan yok mu?
Doğru. Ama bu o kadar önemli değil. Müziğimiz ne neşeli ne de tamamen kederli. Kelimeleri o kadar mesele etmeyiz kendimize.
Grubun punk tavrına sahip olduğunu söyleyebilir miyiz?
Belki biraz. Punk kültüründen farklı bir kültürümüz var. Ama bütün punk gruplarındaki

o uzlaşmaz tavır bize uyuyor.
"Young Team", "Comme On Die Young" gibi albüm isimleri, gençlikle ilişkinizi sağlam tuttuğunuzun bir göstergesi mi?
Bize yaşlı mı demek istiyorsun?
En azından Neil Young'dan gençsiniz.
Orası öyle. Mühim olan yaş değil, enerjidir. Dinleyicilerimiz arasında çok genç insanlar da var, ama bu tip kavramlar insanın beyninde olup biter. Biz kaç yaşında olduğuna bakmadan Steve Reich gibi müzisyenleri takip ediyoruz.
Müziğinizde sinematografik ögeler var.
Ken Loach'u severiz. Şarkılarımızdan birinin remiksini "Just A Kiss"de kullandı. "My Name Is Joe" da çok iyi film.
İskoçya'ya, Glasgow'a çok bağlısınız. Son tahlilde, yine de Britanyalı bir grup kimliği taşıdığınız söylenebilir.
Britanyalı mı? Asla! Biz İskoçuz. Kendimizi Avrupalı gibi hissettiğimiz söylenebilir, ama Büyük Britanya ülküsünden, İngilizlerden çok uzağız.
(Popnews, çev: D.B.)

yarim çok güzel gız annem • Azıcık boydan kısa gız annem • Hop ninnayı ninnayı gız annem de • Gel oynayı oynayı gız annem

THE STREETS

Şekspir'in uydurmasyonları

Birmingham sokaklarının rap'çisi The Streets üçüncü albümü "The Hardest Way To Make An Easy Living"i çıkardı.

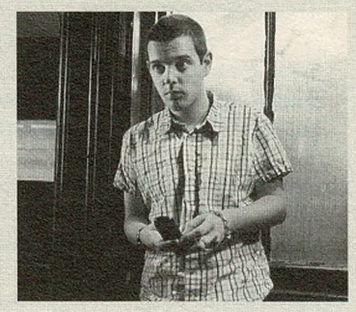

Albümün adı, "Kolay yaşamanın en zor yolu". Neden?
Mike Skinner: Çünkü sürekli üzerimde hissettiğim baskının sebebi bizzat benim. Başkaları değil. En zoru da ilk albümü çıkarmaktı. Plak endüstrisindeki kriz, çok dar bir yaratıcı alan bırakıyordu insana. Ama önüne çıkan güçlükler aynı zamanda seni sınırları aşmaya itiyor.
İlhamını nerede buluyorsun?
Sokağa yakın kalmaya çalışıyorum. Çünkü yaşlandıkça uzaklaşıyorsun. Bugünlerde bol bol kendi şirketim için kontrat imzaladığım sanatçıları dinliyorum: Professor Green, The Mitchell Brothers... Bir de Sway var, bensiz de yolunu buluyor.
Başarını neyle açıklıyorsun?
İnsanlarda yankı bulan bir sese sahip olmakla... Herhalde yaptıklarımda ticarî bir yan da var. Epey İngiliz tarzı bir müziğim olmasına rağmen şansım yaver gitti. Üstelik pek taviz de vermedim.
İngiltere ve ABD hakkında "Two Nations" isimli bir şarkın var. İkisi arasındaki ayırt edici özellik nedir sence?
İngiliz dilini bizim yaratmış olmamız dışında, hiçbir şey. Zaten o da Fransızlar sayesinde. Dilbilim üzerine epey kitap okuyorum. Yeme-içmeyle ya da mesleklerle ilgili sözcüklerimiz genellikle Fransızca.
Bu tip kitaplardan şarkılarını yazarken yararlanıyor musun?
Yoo, yazmak için okuyor değilim. Bugünlerde elimde bana Noel'de hediye edilen şiir kitapları var. Yazdıklarımın, şiirsel olsalar dahi, gerçek birer şiir olmadığını anlamama yardımcı oluyorlar. İngiliz dili üzerine bir kitap okudum da, meğer Shakespeare, piyeslerinde kullandığı sözcüklerin yüzde onunu kendi uydurmuş. Vay be. Ben tek bir sözcük bile icat edemedim. Tekstlerimde kullandıklarım bana değil, sokağa ait.
Bu albüm sonrasında çok huzurlusun.
İyiyim işte. Kendime daha çok güveniyorum. Aynı zamanda daha boşvermiş bir haldeyim. Albüm kapağında bir Rolls Royce'un önünde duruyorum. Param yokmuş gibi yapmaktansa, dürüst davranmak istedim. Para sadece bir dekor. Asıl mutluluk, kazanmak için gayret sarfetmekte. Böylece karanlık fikirlerin önünü alabilirsin.
(Libération, çev: D.B.)

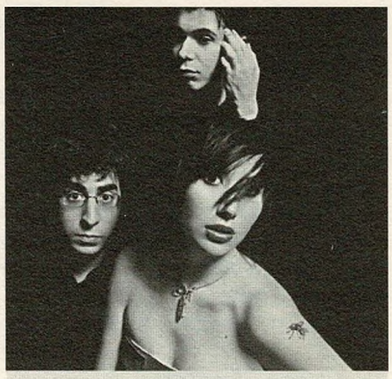

YEAH YEAH YEAHS

Goodbye New York

New York çıkışlı üçlü, ikinci albümü "Show Your Bones"u yayınladı.

"Show Your Bones"da daha fazla ses arayışı var. Üç kişilik temel ve basit müzikten uzaklaşıyor musunuz?
Karen O: Şarkı yazarlığımız teypten bilgisayara kaydı. Bu da birçok şeyi değiştirdi. Protools denen programla çalıştık ve lineer olmayan bir beste sürecinin nimetlerinden yararlandık... Hayatımda son yılda olup biten değişikliklerin de etkisi var şarkıların yapısında.
Ne gibi değişiklikler?
Ailemden ve arkadaşlarımdan ayrılıp doğu yakasından batıya göçtüm. Her zamanki insanlar etrafımdan kaybolunca daha yalnız ve sakin bir hayat sürmeye başladım, geçmişimin bir parçası olan New York'tan koptum. Bunun çatışmasını yaşadım içimde.
Bol bol çıktığınız turneleri de düşünürsen, kültürel olarak bağımlı bulunduğunuz coğrafyadan uzak kalmak kimliğinizi değiştirdi mi?
Kuşkusuz evet. En büyük değişiklik, hiçbir şeyi iplemeyen bir bar grubundan ilgiye mazhar olan bir gruba dönüşürken yaşandı. Kimlik krizimiz o zaman başgösterdi. Etrafındaki insanlar tarafından ciddiye alınan, ama kendisi hiçbir şeyi ciddiye almayan bir grup olmak kolay değil.
Birçok eleştirmen Karen O ile Karen Orzalek arasındaki farkın şarkılara yansıdığını düşünüyor. Sahne personan olan Karen O'nun bakışıyla yazılanlarla Karen Orzalek'in bakışıyla yazılan şarkıların albümlerde yan yana durduğunu iddia ediyorlar.
Bence iki kişilik içiçe. Sadece baladların ya da sadece agresif şarkıların gerçek beni temsil ettiğini söyleyemem. Bence aynı kişiliğin iki farklı yüzü bunlar ve şarkı yazarken hangisini kullandığımı düşünmek gibi bir delilik yapmıyorum. Şarkılar öylesine çıkıyor.
Hayatın hep böyle "rock'çu kız" olarak mı sürecek?
Sükûneti özlüyorum. Bir kameranın veya bir bilgisayar klavyesinin ardında daha huzurlu olabilirim. Terrence Malick'in "Yeni Dünya: Amerika'nın Keşfi" filmini gördüğümde, böyle geniş imgelere ne kadar ihtiyacım olduğunu farkettim. Bir gün her şeyi bırakma cesaretini gösterip bu tarz düşsel bir film çekmeyi isterdim.
(Pitchfork, Rock & Folk, çev: O.G.-D.B.)

CALEXICO

Naylondan çeliğe

Calexico'nun "Garden Ruin" isimli yeni bir albümü yayınlandı...

Size has Teksas-Amerikana sound'unuz bu albümde pek belirgin değil. Bildiğimiz Calexico albümü olmamış gibi.
Joey Burns: Aynı şeyi tekrar etmenin bir mânâsı yok. Esasen iki gövdeli bir grubuz. John (Convertino) ve ben birçok farklı projede yer aldık, o çalışmalardan izler görebilirsiniz Calexico albümlerinde. Bahsettiğiniz unsur en dinamik, en göze çarpan yanımız. Ama değişik şarkılar yapmanın zamanı gelmişti.
Gitar ve vokalde bu defa daha öne çıkmanız sizde ya da grupta herhangi bir hoşnutsuzluğa sebep oldu mu?
Wilco ve Yo La Tengo'yla birlikte turneye çıkmanın, Neko Case ve Iron & Wine'la çalışmanın tesiri oldu üzerimizde. Doğal olarak şarkılarda ilerleme kaydediyoruz, canlı performanslarda da öyle. Kayıtlarda o kadar enstrümantal çalmadık. İçe doğru bir yönelme ihtiyacı hasıl oldu. Naylon İspanyol gitar tellerini bırakıp çelik tellere geçince Latin damarlarından geleneksel folka, ozan rock'una geçmiş olduk.
Şarkı sözlerinizdeki Amerika umut vermiyor...
Bush'un ikinci defa seçilmesi, hükümetin manipülasyonları ve birçok sinir bozucu şey... Amerika dışarıdan daha net görülüyor. İnsanlar Amerika'yı eleştiriyor, biz de bu mevzulara bir dokunduralım dedik.
"Nom De Plume" Gainsbourg'vari bir parça. Fransızca söylemeniz de alışılmadık bir durum.
Prodüktörün fikriydi. Soğuk ve karanlık İngilizce yerine Fransızcayı denemek daha doğru geldi. Tuscon'daki arkadaşlar tercümede yardımcı oldu. Birlikte çalıştığım Paris kökenli müzisyen arkadaşlarım, Marianne Dissard ve Naïm Amor sayesinde '60'ların Fransız müziğine bir aşinalık olmuştu. Serge Gainsbourg ve Françoise Hardy'yi dinlerim. Gainsbourg ilginç kişilik. Yaptıklarının bazılarıyla özdeşleşebiliyorum, ama tamamen nev-i şahsına münhasır biri.
(Uncut, çev: Şahan Nuhoğlu)

JOHN COOPER CLARKE

Velvet'in beşte ikisi

"Punk'ın Dylan'ı" namıyla maruf şair Clarke'ı, Don Letts'in "Punk Tavrı" filminde görünce çok özlediğimizi fark ettik.

Neler yaptınız son zamanlarda?
Manchester'da stüdyoda yeni albümle meşguldük. The Ferrets ve Blue Orchids'de çalan Rick Goldstraw'la beraber yürüttük çalışmaları. Piyanist-kemancı Tymon Dogg'un da çorbada tuzu var. Son Mescaleros konserlerinden birinde Joe'yla (Strummer) karşılaşmıştık. Bir ara Sheffield'da Arctic Monkeys'den arkadaşlarla ortaklaşa bir single kaydettik.
Hafızanızda yer eden çok belirli bir Manchester ânı var mı?
The Fall'la tanışmak eşsiz bir deneyimdi. Mark E. Smith kıyak herifti. Grup olarak çıktığımız ilk konserde Mark, Tymon ve Rick'in yanısıra Buzzcocks'dan Pete Shelley ve Howard Devoto'yla çalıp söyleme fırsatı oldu. Pistols, Slaughter ve Buzzcocks' izlemeye gittiğimiz günü de unutamam. Slaughter çok çok iyiydi. Punk üniforma haline gelmeden önce civardaki tek gerçek punk grubu onlardı, glam rock'çılar gibi takılıyorlardı. Wayne'i (Barrett) üstünde yeşil saten pijama gibi bir pantolonla ve buna uygun saç traşıyla hatırlıyorum.

Manchester'dan çıkma en sevdiğiniz albüm?
The Fall'dan "Living Too Late".
Nico'yla tanışmak nasıldı?..
Velvet Underground manyağıydım. Nico, Manchester'a taşınmıştı. New York'u aratmayacağını düşünmüş olsa gerek. Bir baktık ki, Nico'yla beat şair Gregory Corso komşumuz olmuş. Ginsberg arada gelir giderdi. Toplu halde Liverpool'a konsere giderdik. Nico benimle Brixton'a taşındı, John Cale'la "Camera Obscura" albümünü yapıyorlardı. Anlayacağın, Velvet Underground'un beşte ikisi benim mekândaydı.
Manchester United mı, City mi?
United'ı takip ederim. Eskiden maçlara giderdim, artık radyodan takılıyorum.
(Uncut, çev: Ş.N.)

ÖSS
her zaman her yerde

SAYISAL

1. **Hangisi bir** Jimi Hendrix **şarkısı değildir?**
   a) If 6 Was 9 b) 2nd Hand Blues
   c) 3rd Stone From The Sun d) 51st Anniversary

2. **90'lı yıllarda kim** Hundred Men isminde bir grupla **çalışmalar yapıyordu? (İpucu: "All Night Long" şarkısında, "Ahh no hundred men now / Would dare cut into us / We'll go on and see it through" dizeleri geçer.)**
   a) Peter Murphy b) Billy Bragg c) Nick Cave d) Marc Almond

3. **Unit 4 + 2** nedir?
   a) Düsseldorf çıkışlı bir elektronik müzik plak şirketi
   b) Detroit teknosunun yayıldığı ünlü radyo istasyonu
   c) '65'te "Concrete and Clay"la ünlenen İngiliz pop-folk grubu
   d) Lee "Scratch" Perry'nin geliştirdiği bir dub tekniği

4. **"Geleceğin anlamı buydu demek ki / Bir arazinin ortasında 20 bin kişi..." diye başlıyor ve şu minvalde devam ediyor: "Dert değil, hepimiz ecstasy'lerimizi ve speed'lerimizi yüklendik, uzay gemisi indiğinde haber ver, çünkü bütün bunların bir anlamı olmalı. Gecenin köründe her şey yolunda, ama sabah kendini berbat hissedeceksin..." Bu 20 bin kişinin katıldığı etkinlik, haberi fısıltı gazetesiyle yayılan gizli bir rave partisinden başka bir şey değil. '90'lardaki** çılgın rave'leri **anlatan bu "Sorted For E's & Wizz" şarkısını** kim söylüyor?
   a) Chemical Brothers b) Pulp c) Prodigy d) Blur

5. **"Sixteen Tambourines"** hangi grubun **albümüdür?**
   a) Three Jones b) 3 Mustaphas 3 c) Timbuk 3 d) Three O'Clock

6. **Mozart,** Wagner'den **kaç yaş büyüktür?**
   a) 57 b) 107 c) 17 d) 47

7. **Bir Rolling Stones hikâyesi: Sene '66, Bill Wyman beş yıldır tuttuğu günlüğünün başında. Brian Jones gelip soruyor:** "Stones'a katıldığından beri kaç kadınla yattın?" **Oturup günlükten sayıyorlar, '63'ten '65'in sonuna kadar toplam 278. Wyman diğerlerinin kayıtlarını da veriyor: "X'inki 230 kadardı, V 30 civarındaydı, Y 6'da kalmıştı. Z'nin toplamı ise 0'dı. Herhalde hâlâ o kadardır."** Stones elemanlarının performanslarındaki **doğru XVYZ sıralamasını kestirebilir misiniz?**
   a) Mick Jagger, Keith Richards, Brian Jones, Charlie Watts
   b) Brian Jones, Mick Jagger, Keith Richards, Charlie Watts
   c) Keith Richards, Mick Jagger, Charlie Watts, Brian Jones
   c) Mick Jagger, Brian Jones, Charlie Watts, Keith Richards

8. **Hangi grubun** androjeni hakkında **bir şarkısı ("3ème sexe") var?**
   a) Indochine b) Telephone c) Louise Attaque d) Taxi Girl

9. Hangi şarkı **Alanis Morrissette'in?**
   a) 21 Seconds b) 21 Things I Want in a Lover c) 21 Guns d) Only 21

10. **"24 Hours From Tulsa" şarkısı** kimin yorumuyla **ünlüdür?**
    a) Gene Pitney b) Wilson Pickett c) Lou Rawls d) Pio Leyva

SÖZEL

1. **İngiliz underground rock camiasının kült isimlerinden** Nikki Sudden'ı **26 Mart 2006'da yitirdik. Onunla ilgili aşağıdaki bilgilerden** hangisi yanlıştır?
   a) REM, Sonic Youth, Wilco elemanlarıyla ortak çalışmalar yaptı
   b) Rol aldığı Alman filmi "Egoshooter"da kendini canlandırdı
   c) Joan Jett'in cover'ladığı "Crimson and Clover"ın bestecisi
   d) 1997'de intihar eden müzisyen Epic Soundtracks'in abisi

2. Electrafixion **aşağıdakilerden hangisinin birkaç elemanınca oluşturulmuş bir** proje grubuydu?
   a) Duran Duran b) Echo & The Bunnymen c) New Order d) Magazine

3. Daryl Hannah **aşağıdaki kliplerden hangisinin** başrolünde **oynadı?**
   a) Feel (Robbie Williams) c) Loco (Fun Lovin' Criminals)
   c) Wicked Game (Chris Isaac) d) Faith (George Michael)

4. **25. İstanbul Film Festivali'nde gösterilen Stephen Woolley'nin çektiği "Stoned" filminde** Brian Jones'u **kim canlandırdı?**
   a) James Franco b) Luke de Woolfson
   c) Leo Gregory d) Ben Whishaw

5. **The Kooks grubunun ismi** aynı isimli bir şarkıdan **geliyor. Kimin şarkısı "Kooks"?**
   a) Elton John b) David Bowie c) Alice Cooper d) Kevin Ayers

6. **Kamerun ormanları, Pigmeler, Keltler, Martin Cradick, Su Hart, gitar, mandolin, limbindi ve dahası... Bütün bunlar bizi** hangi world music grubuna **götürür?**
   a) Deep Forest b) Afro-Celt Sound System
   c) Baka Beyond d) Tinariwen

7. Sylvester Stewart **kimin gerçek ismidir?**
   a) Prince b) Joe Strummer c) Iggy Pop d) Sly Stone

8. **Jimi Hendrix, Eric Clapton başta olmak üzere '60'lardan itibaren** özellikle gitaristlerin **yaygın olarak kullandığı** wah wah efekt pedalı, **ilk kez** hangi enstrümantistin **siparişi üzerine Vox firmasınca üretilmişti?**
   a) Clyde McCoy (trompet) b) Paul McCandless (obua)
   c) Chris Hinze (flüt) d) Pharoah Sanders (saksofon)

9. **Müslüm Gürses, yeni yayınlanan** "Aşk Tesadüfleri Sever" **isimli Türkçe sözlü cover albümünde, aşağıdaki şarkılardan hangisini** yorumlamadı?
   a) Mr. Tambourine Man (Bob Dylan)
   b) Alexandra Leaving (Leonard Cohen)
   c) Face à la mer (Les Négresses Vertes)
   d) Bachelorette (Björk)

10. **"The Fallen" klibinde Franz Ferdinand üyelerinin** meşin ceketlerinin arkasında **ne yazıyor?**
    a) Roll b) Rollo c) Rollox d) Rollex

sayısal 1

sözel 3

sözel 1

sözel 4

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU >> Sayısal: 1.b, 2.a, 3.c, 4.b, 5.a, 6.a, 7.b, 8.a, 9.b, 10.a Sözel: 1.c, 2.b, 3.a, 4.c, 5.b, 6.c, 7.d, 8.a, 9.c, 10.c

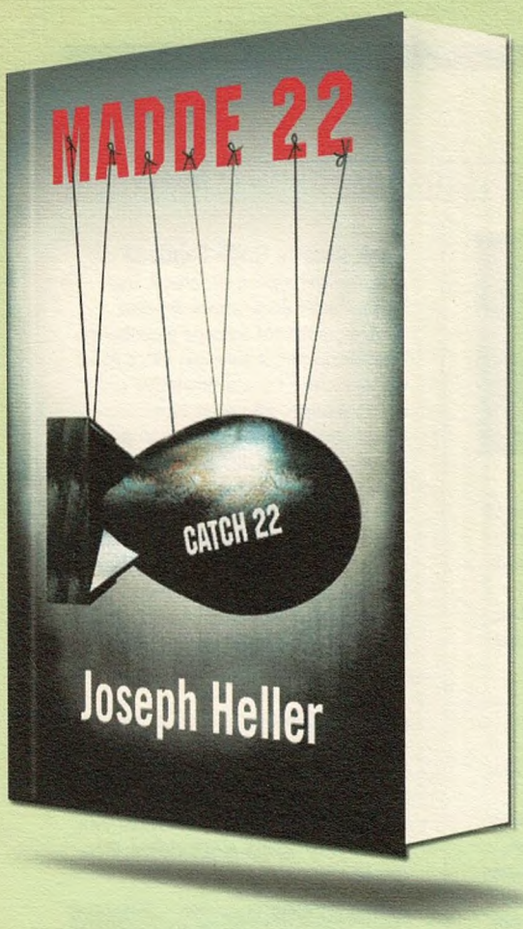

YOSSARIAN YAŞIYOR!

20. Yüzyılın en büyük, en tartışmalı savaş romanı.

Savaşın anlamsızlığı, otoritenin, bürokrasinin ağırlığı ve zalimliği üzerine komik, çarpıcı, unutulmaz bir roman.

Madde 22'yi okuduktan sonra yaşama, insanlara ve özellikle savaşa bakış açınız değişecek.
Çünkü aslında siz de bir Yossarian'sınız!

MADDE 22
Joseph Heller
618 sayfa

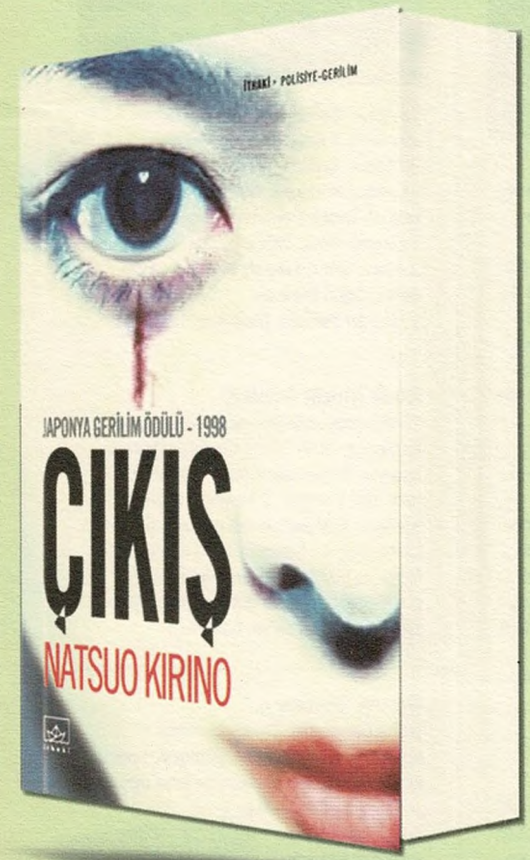

HERKES BİRGÜN KATİL OLABİLİR

Japon gerilim edebiyatının en başarılı örneklerinden biri olan 'Çıkış', sıradan insanların da zamanı geldiğinde birer ölüm makinesine dönüşebileceğini son derece gerçekçi ve sarsıcı bir üslupla ortaya koyuyor.
Başından sonuna hiç düşürmediği temposuyla okuru diken üstünde tutan yazar, ödüllü romanı 'Çıkış' ile Türk okurlarıyla buluşuyor.

1998-Japonya Gerilim Ödülü

ÇIKIŞ
Natsuo Kirino
648 sayfa

ithaki

İN!
40 GÜN 40 GECE %40 İNDİRİM
www.ilknokta.com
İN!

KONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSERKONSER

Babylon'da bu ay

1 Mayıs, 20:00 **Resfest - Cut and Paste** (Özel gösterim & parti)
2 Mayıs, 21:30 **Hüsnü Şenlendirici**
3 Mayıs, 21:30 **Naim Dilmener Sunar** (Belkıs Özener'in katılımıyla)
4 Mayıs, 21:30 **Kocani Orkestar:** Şüphesiz en eğlenceli, coşkulu Balkan gruplarından biri. Dünya müziği deyince de akıllara hemen düşecek kadar meşhur bir grup. Kaçmaz.
5 Mayıs, 23:00 **Freestyler DJ's**
6 Mayıs, 23:00 **Sıfır Km**
9 Mayıs, 21:30 **Sam Brisbe & One Soul:** Avusturyalı reggae grubu, Nijerya'dan Kenya'ya, enternasyonal bir kadroya sahip...
10 Mayıs, 21:30 **Atmosfer**
12 Mayıs, 23:00 **Nil Karaibrahimgil**
17 Mayıs, 21:30 **Pluma Ban:** Latin perküsyonları alanında ihtisas yapan William Cardoso'nun projesinde Taj Mahal, Eartha Kitt gibi isimlerle çalışan basçı Tony Jones ve genç piyanist Çağrı Sertel de çalıyor. Proje kapsamında kadın izleyicilerden giriş ücreti alınmayacak....
18 Mayıs, 21:30 **Smadj presents S.O.S. Project**
19 - 20 Mayıs, 23:00 **Elbow:** 2000'lerin en iyi İngiliz gruplarından biri; bir sürü sade suya tirit Brit-rock grubunun üzerine ilaç gibi. Son albümleri "Leaders Of The Free World" yeni dünya dinamiklerine de sessiz kalmıyor, müzikleri her geçen gün güzelleşip çeşitleniyor. Yeni rock'un nimetlerinden. Kaçmaz.

Elbow

23 Mayıs, 21:30 **Orient Expressions & Sabahat Akkiraz**
24 Mayıs, 21:30 **Mercan Dede & Niyaz** (feat. Azam Ali)
25 Mayıs, 21:30 **"Açık Radyo Partisi"** (Jak Kohen & Bahadır Dilbaz)
26 - 27 Mayıs, 23:00 **The John Patitucci Trio:** Caz dünyasının en ünlü, kıdemli basçılarından biri. BB King'den Astrud Gilberto'ya, Sting'den Bon Jovi'ye, geniş bir skalayla çalıştı. Ama asıl olarak kendini Chick Corea'nın Electric and Acoustic Band'inde kanıtladı. 1993-96 arasında, Bass Player dergisinin "en iyi caz bas" sıralamasında dört sene üst üste kupa kaldırdı. 2000'lerde, Wayne Shorter, Herbie Hancock ve Michael Brecker'le çalışmalarından başka, kendi grubuyla albümler yaptı. Yeni albümü öncesinde Babylon'da...
29 Mayıs, 21:30 **"Söz: Çiğdem Talu"** (Çiğdem Talu Şarkıları)
30 Mayıs, 21:30 **Buzuki Orhan Osman** (Rebetiko - No Oria)

Mousse T.

Indigo'da bu ay

12 Mayıs **Steve Bug - Guido Schneider:** Alman minimal house'unun önde gelen isimleri Indigo sahnesinde...
13 Mayıs **Eric D. Clark:** Paris, Berlin gibi merkezlerde müziğini geliştiren Clark, Brigitte Fontaine, Cobra Killer, Angie Reed, Chicks On Speed gibi isimlerle de çalıştı...
20 Mayıs **Michael Mayer - Tobias Thomas:** Köln elektronik müzik alemininin ve Kompakt plak şirketinin iki öncü ismi arka arkaya çalacak...
26 Mayıs **Mousse T.:** Almanya doğumlu Mustafa Gündoğdu, aralarında Michael Jackson'ın da bulunduğu bir dizi isme yaptığı remikslerle "en iyi remiks" dalında Grammy'ye dahi aday oldu. Yeni albümü öncesi Indigo'da...

Balans'da bu ay

2 Mayıs **Çilekeş, Direc-t, İstanbul Attack, Dilemma, 110** • *3 Mayıs* **Aydilge** • *4 Mayıs* **Rashit** • *5 Mayıs* **Almora** • *6 Mayıs* **Chantage** • *10 Mayıs* **Panik** • *12 Mayıs* **Neu Freezepop** • *13 Mayıs* **Yüksek Sadakat** • *17 Mayıs* **Anima** • *18 Mayıs* **Buz** • *19 Mayıs* **Kangroove** • *20 Mayıs* **Teoman** • *24 Mayıs* **Nem** • *26 Mayıs* **Ogün Sanlısoy** • *27 Mayıs* **Chantage**

Bodies Without Organs & Peshi

Roxy'de, Room Recordings organizasyonuyla, iki sıkı pop-elektronik ekibi boy gösterecek. '90'ların meşhur İsveçli pop grubu Army Of Lovers'dan Ayexander Brad'ın kurduğu BWO, ABBA'dan Alphaville'e, Soft Cell'den Erasure'a uzanan bir pop çizgisinde kuruyor müzikal seyrini. Peshi'yle birlikteyse hiphop'a, r&b'ye uzanan bir sound'a yakınlaşacağız. 24 Mayıs gecesi Roxy hareketli geçecek...

Peshi

58→

The Cardigans

İsveçli grup, özellikle güzel solistleri Nina Persson desteğiyle, rock tarihinde nev-i şahsına münhasır bir ses dünyası yarattı. Türkiye'de de seveni bol olan Cardigans'ı 13 Mayıs cumartesi günü, 19:00'dan itibaren BJK Akatlar Spor Kompleksi'nde izleyebiliriz...

Al Di Meola

Caz aleminin en ünlü, en popüler isimlerinden biri. Paco de Lucia, John McLaughlin gibi aynı ayarda müzisyenlerle yaptığı işler hâlâ dillere destan. Mülti-enstrümantalist sayılır, ama gitarı hep ön planda tabii. Di Meola, gitarını 19 Mayıs'ta, İstanbul Yeni Melek Gösteri Merkezi'nde konuşturacak...

Apocalyptica

Metallica'yı çelloyla öyle bir çaldılar ki, rock'un tarifinin revize edilmesinde başrollerden birini aldılar. O gün bugündür rock'un heavy'si biraz da onlardan sorulur oldu. Anadolu yollarına düşüyorlar bu ay: 25 Mayıs'ta Eskişehir'de (222 Park), 26 Mayıs'ta Ankara'da, 27 Mayıs'ta İzmir'de (Fuar Atlas), 28 Mayıs'ta İstanbul'da (Yeni Melek) çalacak Apocalyptica...

Anouar Brahem

Ud için, cazın dünyalılığı için, Ortadoğu müziği için yaptıkları hesaba gelmez. Tunuslu caz udîsi, aynı Mısırlı Ahmet gibi, kendini ve enstrümanını özgürleştirdi, kişiselleştirdi, deneylere açtı. Anuoar Brahem, 5 Mayıs'ta, 20:00'den itibaren Cemal Reşit Rey Konser Salonu'nda...

Khareji

1953 yılında iki gezginin İsviçre'den Afganistan'a uzanan ve fotoğraflarla, ses kayıtlarıyla, hikâyelerle neticelenen seyahatinin ses dünyasını yeniden üreten Khareji üçlüsü, Marsilya'dan Kâbil'e uzanan bir müzikal coğrafyada gezinecek. 11 Mayıs'ta, 20:00'de, Fransız Kültür'de düzenlenecek olan konsere iki Roman müzisyen, Ahmet Özden ve Serkan Turnacı da eşlik edecek.

Uşak Amatör Rock Festivali

Anadolu'nun bağrında bir vaha: II. Uşak Ulusal Amatör Rock Grupları Festivali 4 - 6 Mayıs tarihleri arasında düzenleniyor. Memleketin dört bir yanından rock'a gönül vermiş insanlar Uşak'ta buluşacak, çalacak, dinleyecek, eğlenecek. Neresinden baksak, bu toprakların gördüğü en güzel, en rock, en sağlam etkinliklerden biri. Festivale bu sene şu gruplar katılıyor: Nema, Yeni Rock-ı, The Sacred, Gasoline, Corona Borealis, Zıkkım, Conchadors, The Exit, Eternal Dreams, Gates Of Eternity, Kılcık, Trip, Mangır, Apathetic, Impatience... Festivalin gelenekselleşmesini, yepyeni, diri fikirlere, müziklere vesile olmasını diliyoruz.

AnkiRockFest

Ankara'nın ilk açıkhava rock festivali, 28 Mayıs - 3 Haziran arasında düzenleniyor. Mekân olarak otopark seçimi (Anatolia Showland otoparkı) iyi fikir. Adeta bir yeniyerli-rock resmigeçidi AnkiRockFest. Program şöyle:

Anima

28 Mayıs **Şarap, Metropolis, Duman**
29 Mayıs **Anima, Çilekeş, Kargo**
30 Mayıs **Aydilge, Direc-t, Deja-Vu, Manga**
31 Mayıs **Karakedi, Serdar Öztop, Haluk Levent, Demir Demirkan**
1 Haziran **Nem, Yakup, Özlem Tekin**
2 Mayıs **Grizu, Yüksek Sadakat, Aylin Aslım, Ogün Sanlısoy**
3 Haziran **Pamela, Moğollar, Teoman**

Roxy Müzik Günleri

Türkiye rock müziğine nice cevval yiğitler kazandıran Roxy Müzik Günleri maratonu başlıyor. Başvurular çoktan sona erdi, jüri harıl harıl çalışıyor, 2 Mayıs'ta finalistler belirleniyor. 8 Mayıs gecesi başlayacak performanslar 11 Mayıs'ta sona erecek, 18 Mayıs'ta büyük final gerçekleşecek. Her bir gece nice sürprizlere gebe. Memleket müziğinin nabzını Roxy'de tutalım...

Groovy Sixties

Bir '60'lar partisi. Twist'inden rock'n'roll'una, hippilerinden psychedelia'sına, hulahupuyla, limbosuyla eksiksiz bir onyıl eğlencesi. DJ kabininde Ümit Aydın, canlı performansıyla Superfreak, bir dans müsabakasının da tertip edileceği gecenin müzik işini üstlenecek. 12 Mayıs gecesi, Balo Stage'de...

KONSERKONSERKONSER

Soundwave Üniversite Turu

Bu yılki Soundwave Üniversite Turu'na Şebnem Ferah ve Cem Köksal'ın yanısıra, en çok Rainbow ve geç dönem Deep Purple'daki vokalinden hatırladığımız emektar rock solisti Joe Lynn Turner da katılıyor. Bu yılki program ve üniversiteler:

Joe Lynn Turner

3 Mayıs Sakarya / *4 Mayıs* Eskişehir Anadolu / *6 Mayıs* Antalya Akdeniz / *8 Mayıs* Manisa Celal Bayar / *9 Mayıs* İzmir 9 Eylül / *10 Mayıs* Balıkesir / *12 Mayıs* Konya Selçuk / *14 Mayıs* Bursa Uludağ / *16 Mayıs* Kayseri T.C. Erciyes / *18 Mayıs* Malatya İnönü / *19 Mayıs* Erzurum Atatürk / *21 Mayıs* Trabzon Karadeniz Teknik / *22 Mayıs* Samsun Ondokuz Mayıs / *24 Mayıs* Edirne Trakya

Unifest

Bahar geldi, üniversite şenlikleriyle beraber, üniversitelilere yönelik etkinlikler de arttı. Unifest Festivali de 20 Mayıs günü üçüncü senesini dolduruyor. Parkorman'da düzenlenecek konserlerin katılımcıları şu isimler: Hande Yener, Global Deejays, Yalın, Benassi Bros, Burhan Öçal, Nev, Manga, Gripin, Yüksek Sadakat, Replikas...

Jazz Cafe 25 yaşında

Her sene bir takım barların, lokantaların açılıp kapandığı istikrarsız bir şehirde 25 yıl dile kolay. Bu çeyrek yüzyıl, Jazz Cafe söz konusu olunca, aynı zamanda bir kültür, birikim de demek. Kimler geldi, kimler geçti; toplasanız mekâna sığmaz. Onlar da öyle düşünmüşler, bu büyük doğumgünü partisini 6 Mayıs'ta, Yeni Melek Gösteri Merkezi'nde kutlamaya karar vermişler. Bülent Ortaçgil, Erkan Oğur, Önder Focan, Erkut Taçkın Band, Neşet-Nükhet Ruacan, Erdem Sökmen, Cengiz Baysal, Sarp Maden, daha onlarca isim, yıllardır çaldıkları Jazz Cafe için çalacaklar. Nice yıllara.

Red Bull Music Academy

Dünyanın çeşitli yerlerinden DJ'lerin, DJ adaylarının bir araya gelip workshop'lara katıldığı, fikir alışverişi yaptığı Red Bull Music Academy bu yıl eylül-ekim aylarında Melbourne'de toplanıyor. Son başvuru tarihi 3 Haziran, başvuru formları www.redbullmusicacademy.com adresinde mevcut. Ayrıca demo ve fotoğraf da gerekiyor. Daha evvel Türkiye'den dört kişi akademiye katılmıştı, geleneği bozmayalım, bu tecrübe hepimize lâzım.

[kitap]

İşçi Filmleri Festivali

Türkiye sinemasının uzun yıllardır en büyük eksikliklerinden biri, işçi filmleri. İşçi yaşamını, maddî üretimi ve sonrasını ele alan, toplumsal bir zemine ve bilince yaslanan gerçekçi bir sinema, işçi sınıfının haklarının gaspedildiği son 25 yılda özellikle ihtiyaç duyulmasına rağmen, üretilemedi. En güzel işçi bayramı etkinliklerinden biri olarak 1 Mayıs'ta başlayıp bir hafta sürecek olan I. Uluslararası İşçi Filmleri Festivali inşallah bu boşluğu doldurmak gibi bir işlev de görür. Ayakta alkışladığımız festivalde 19 ülkeden 35 film gösterilecek, bazı yönetmenlerin katılımıyla workshop'lar düzenlenecek. Kamu hizmetlerinin özelleştirildiği bir zamanda Amerikan sağlık sistemi, Meksikalı öğretmenlerin 25 yıllık mücadelesi, Arjantin'de işgal edilen ve üretime sokulan fabrikalar, Güney Kore'de demiryolu işçilerinin direnişi, Bolivya doğalgazı üzerinde dönen mücadele, WalMart'ın emek sömürüsü, İsrail'in ördüğü duvarlar, Güney Afrika'da gecekondu direnişi... Balıkesir deri işçileri, taşeron PTT işçileri, Ankaralı kâğıt toplayıcılar... Dünyanın dört bir yanından, vahşi kapitalizmin saldırısına maruz kalmış işçilerin dayanışma ve direniş hikâyeleri... Kurgu değil, gerçek. Fransız Kültür, Yeşilçam ve Halkevi salonlarında...

III. Çizgili Günler Şenliği

İstanbul Bilgi Üniversitesi Sahne ve Gösteri Sanatları Yönetimi bölümü öğrencilerinin hazırladığı III.Çizgili Günler Şenliği'nin bu seneki teması "manga ve anime". 6-7 Mayıs günlerinde Bilgi Üniversitesi'nin Dolapdere kampüsünde düzenlenecek olan etkinlik boyunca, çeşitli gösterimlerin yanısıra, paneller, ünlü karikatürcülerimizin katılacağı atölyeler de takip edilebilecek. Etkinlikler ücretsiz, Taksim AKM önünden 15 dakikada bir servis kalkacak. Manga ve anime üslûplarının giderek popülerleştiği ve geliştiği bir dönemde, toplu bir bakışa imkân verecek Çizgili Günler Şenliği...

Yazı ve filmleriyle Peter Weiss

Türkiye'de "Marat/Sade" oyunuyla tanınan Alman ressam, yönetmen ve yazar Peter Weiss'ın tuğla gibi kült kitabı "Direnmenin Estetiği" geçtiğimiz sene Türkçeye kazandırıldı. Şimdi, Weiss'ın edebiyatını çeşitli veçheleriyle tanımak kadar, filmciliğine de aşinalık kazanabiliriz. 5 Mayıs günü Beyoğlu Goethe Enstitüsü'nde Weiss'ın iki filmi ("Studie II" ve "Hagringen") gösterilecek. 6 Mayıs'taysa, eşinin ve Türkiyeli çevirmenlerinin de dahil olduğu bir grup akademisyin, bir belgesel eşliğinde, yazı adamı olarak Peter Weiss'ı tartışacak. Geçtiğimiz yüzyılın en önemli Alman sanatçılarından birini tanımak için büyük bir fırsat...

Manastre Kısa Film Günleri

Manastre Kısa Film Günleri, 6 - 14 Mayıs arasında düzenleniyor. Kurmaca, belgesel, deneysel, canlandırma gibi alanlarda 38 yerli ve yabancı filmin izlenebileceği etkinlik ücretsiz olarak takip edilebilir. *(Manastre Dance Club, İstiklal Cad. Acara Sok. 13/1 Galatasaray - Beyoğlu. Tel: 0.212.251 13 23)*

[tiyatro]

"Ölüm Meleği" (Jan Fabre)

15. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali

İstanbul, 11 Mayıs - 6 Haziran arasında bol tiyatrolu günlere hazırlanıyor. 4. Uluslararası Tiyatro Olimpiyatları ve 15. Uluslararası İstanbul Tiyatro Festivali kapsamında on ülkeden 60'ın üzerinde gösteri gerçekleştirilecek. Rusya'dan Taganka Tiyatrosu'nun "Medea"sı, Japonya'dan Çehov yorumu "Ivanov", Rosas Dans Topluluğu'nun Hint müziğinden caza uzanan "A Love Supreme"i ilk elde dikkat çeken oyunlar. 2006 Beckett yılını festival da unutmuş değil; bir dizi oyunla büyük usta anılacak. Öldürülüşünün 75. yılında Lorca da unutulmuyor: Mahir Günşiray'ın yöneteceği "Lorca Divanı"nda Timur Selçuk'tan Kardeş Türküler'e, Cüneyt Türel'den Baba Zula'ya, pek çok isim aynı sahneyi paylaşacak. Festivalin onur konuğu, iki oyunu oynanacak olan Peter Brook. 13 Mayıs'tan itibaren Galeri Artist'te açılacak sergisiyle plastik sanatçılığıyla da tanışacağımız Jan Fabre'nin Andy Warhol ve William Forsythe'a göndermelerle kurduğu "Ölüm Meleği" de bizi tiyatrocu Fabre'yle tanıştıracak. Dolu dolu bir festivalle karşı karşıyayız bu sene, programımızı şimdiden yapalım.

[mecmua]

Pazartesi

Kadınlara mahsus gazete Pazartesi boyut değiştirdi, ağırlaştı, kalınlaştı. Artık iki ayda bir yayınlanacak olan dergi, koca bir kitap boyutundaki her bir sayısını özel dosyalara ayıracak. İlk sayının konusu "aşk". Dergide yıllar boyunca yayınlanan yazıların yeni yazılarla desteklendiği sayı, feminist bir bakış açısından aşkın çeşitli boyutlarını, imkânlarını, eşitlikçi bir ilişkinin olanaklarını araştırıyor, "aşkın kanunu"nu yeniden yazmaya çalışıyor. Sevişmek, evlilik, annelik, eviçi emek, eviçi şiddet, kadın kurtuluşu perspektifleri, önümüzdeki sayılarda karşımıza çıkacak temalar. Fakat zannetmeyin ki Pazartesi uzun dosyalarla hareket kabiliyetini kaybetti: www.pazartesi.org da bir yandan faaliyete girdi, gündelik politikaya müdahale etme, dayanışma çıtasını yükseltme yollarını açtı. Haydi hayırlısı...

[bale]

Şımarık Kız

İstanbul Devlet Opera ve Balesi, klasik İngiliz balesinin temel taşlarından "Şımarık Kız"ı sahneye koyuyor. Oyun, Türkiye'de 1973'te Ankara'da sahnelenmiş, koreografiyi Frederick Ashton üstlenmişti. İstanbul'da da aynı koreografiye sadık kalınacak, rejiyi 1948'de dansçı olarak İstanbul'a gelen Jane Elliott üstlenecek. Eserin galası 2 Mayıs gecesi AKM'de...

KargART Plastik Sanat Çalışmaları:

AYIPLI

Burcu Yağcıoğlu / Deniz Üster / Ece Kalabak

02 Mayıs Salı – 17 Mayıs Çarşamba

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46
www.kargabar.org info@kargabar.org www.kargart.org info@kargart.org

kargart

İspanya'dan ayrılan Uluslararası Tugaylar gönüllülerini uğurlayan Cumhuriyetçiler. Barselona, 1938. Fotoğraf: Robert Capa

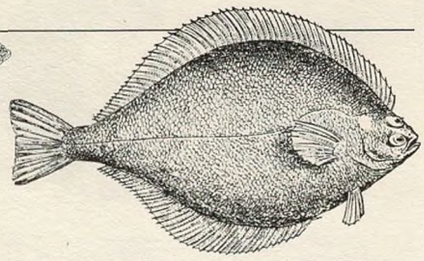

ROLL KİTAPLIĞI

Ambrose Bierce Şeytanın Sözlüğü (Omega)
Barış Bıçakçı Baharda Yine Geliriz (İletişim)
Birhan Keskin Y'ol (Metis)
Edward Said Müzikal Nakışlar (Agora)
Eric J. Hobsbawm Tuhaf Zamanlar (İletişim)
Fatih Özgüven Bir Şey Oldu (Metis)
Gilles Deleuze Müzakereler (Norgunk)
Julian Barnes Limon Masası (Ayrıntı)
James Miller Çöpteki Çiçekler –Rock and Roll'un Yükselişi, 1947-1977 (Agora)
Karekin Deveciyan Türkiye'de Balık ve Balıkçılık (Aras)
Leora Tanenbaum Saç Saça Baş Başa –Kadınlar Arası Rekabet (Versus)
Murat Meriç Pop Dedik –Türkçe Sözlü Hafif Batı Müziği (İletişim)
Murat Uyurkulak Har (Metis)
Orhan Tekelioğlu Pop Yazılar –Varoştan Merkeze Yürüyen Halk Zevki (Telos)
Richard Whelan Robert Capa (Agora)
Şiir Erkök Yılmaz Çiçek Yiyen İnek (YKY)
Truman Capote Gümüş Damacana –Bütün Öyküleri (Sel)
Ursula K. Le Guin Marifetler (Metis)
Y. Hakan Erdem Zaman Çöktü (Kanat)
Yusuf El-Kaid Mısır Topraklarında Savaş (Kanat)

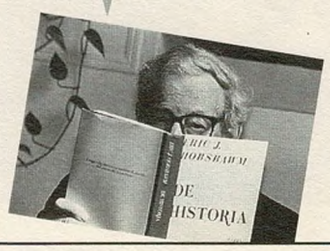

Aşk bahçeleri ve kabaran memeler

Alman "rock profesörü" Peter Wicke'nin "Mozart'tan Madonna'ya" başlıklı kitabı, popüler müziğin ve eğlence endüstrisinin tarihini burjuva çağının başlangıcından alarak müzikhollerden, Beatles'lardan geçiyor ve rave kültürüne kadar geliyor...

"Adına popüler denilen şeyi unutma..." 1870 yılında baba Leopold Mozart oğlu Wolfgang Amadeus Mozart'ı geniş dinleyici kitlelerini gözden uzak tutmaması için bu sözlerle uyarıyordu. "Sana önerim, çalışmalarında yalnızca müzikten anlayanları değil, anlamayanları da düşünmen... Bildiğin gibi, müzikten gerçekten anlayan 10 kişi varsa, anlamayanların sayısı 100'dür. Bu nedenle popüler denilen ve her kulağı gıdıklayan şeyi unutma." Bu iyi niyetli baba öğüdü verildiği sırada, 18. yüzyılın sonunda en somut ifadesini Fransız Devrimi'nde bulmuş olan kökten devrim süreci yaşanmaktaydı. Bu dönemde burjuvalar devleti ve toplumu kendi ideallerine göre şekillendirmeyi amaçlıyorlardı. "Burjuvalık", tarih sahnesine ilk defa adım atan kentsoylu vatandaşın dünyayı ve kendini algılarken, sınıf kavramının da ötesinde kültürel hedefi ve kendini dışavurma biçimiydi. Devrim öncesi aydınlanma döneminde akıl çağının başlaması ile birlikte, günlük yaşamın gündemine çoktan girmiş olan "popüler düşünce", bu yeni yapılanmada, müzikte de, kendine özgü bir model oluşturmaya başlıyordu.

(...) Salt dans etmek ve eğlenmek amacıyla müzik yapmak, örneğin, herkesin tanıdığı içki alemi ve dans şarkıları, en eski zamanlardan beri tüm sosyal sınıflar için müziğin vazgeçilmez bir parçasıydı. Keyif duymayı, şehveti, tat almayı ve toplum içinde birlikte eğlenmenin verdiği haz duygularını müzik yoluyla uyandırmak, kuşkusuz çağımızın bir buluşu değildir. Ancak zamanımızda müziğin bu türünün toplumun günlük yaşamında böylesine büyük bir yer tutması, her an karşılaşılabilir olması ve bu duruma uygun olarak popüler sıfatıyla adlandırılması, 18. yüzyılın sonlarına doğru burjuva sınıfının yukarılara tırmanışı ile gerçekleşmeye başlamıştır.

(...) Daha önceleri çeşitliliğin düzeni içinde her şey, Tanrı tarafından konulduğuna inanılan sabit bir yerde varlığını sürdürürdü ve dolayısıyla müzik yapmak da bu kurala göre temellendirilmişti. (...) Soy-sop, mal-mülk varlığı ve rütbe-meslek nedeniyle ayrılan farklı sınıflar pek az bir araya gelirdi. Tanrı'nın koyduğu söylenen düzenin bozulup kaos haline dönüşmemesi için tabii ki kesin kurallar da vardı. (...) Tabii ki bu, Tanrı düzenine böylesine bağlı üst sınıfların bu kuralları kendi dünyalarında da aynı şekilde kesinlikle uyguladıkları anlamına gelmemeli. Sarayları ve soyluların malikânelerini çevreleyen kalın duvarların ardında halkın "basit eğlenme" biçiminin tutkunları hiç de az değildi. Almanya'da saraylarda yapılan kostümlü balolara "vur patlasın çal oynasın" adı verilir ve bu balolarda üst sınıf, halkı taklit eder ve o günlerden kalma bir sözle ifade etmek gerekirse, tam anlamıyla kurtlarını dökerdi. "Soylu olarak dünyaya gelmiş" davetliler bu balolara köylü, gündelikçi işçi ya da zanaatkâr giysileriyle gelirler ve de halk bayramlarında güvenli uzaklıklardan aristokratların küçük gören bakışlarıyla, aslında kıskançlıkla izledikleri, halkın alabildiğine serbest, şehvet duygularıyla karışık eğlencelerinde olduğu gibi, aynı coşku ve taşkınlıkla. Özellikle köylülerin kaba görünümlü erotik dansları, 18. yüzyıldan itibaren Avrupa'nın her yanında soyluların büyük tutkusu haline geldi ve sarayın yapmacıklı davranış biçimlerini sarsmaya başladı. Yani yapmacıklı davranmaktan giderek vazgeçildi ve pek fazla nazlanmadan doğruca amaca yönelindi. Gösteriş, görkem, ölçülülük ve saraya ait olmanın gururunu sergileyen ve arka arkaya, yan yana dizilerek yapılan danslara, koreograflar yetenekli buluşlarla yeni bölümler ilave ettiler ve böylelikle çiftlerin birbirlerine dokunabilmelerine olanak sağladılar. 18. yüzyılın ortalarından itibaren çiftlerin dans esnasında birbirlerine bir öpücük verdiği ve bu anın müziğin sağladığı olanaklardan yararlanılarak mümkün olduğunca uzatıldığı öpücük dansı moda oldu. Dans edilirken oluşan erotik gerilimin büyük değişiklere gereksinim duyulmadan şehvete dönüşmesine olanak sağlayan "aşk bahçeleri" de bu dönemde açıldı. 1769 yılında yayınlanan Observer français à Londres bu aşk bahçelerinden şöyle söz ediyordu: "Bu bahçelere yerleştirilen gözden uzak küçük çalılıklar aşıklar için çok elverişli."

(...) Vals ve aynı gruptan olan Allemnande'ye özgü müzik biçimleri sosyal piramidin en alt katlarından yükselerek 18. yüzyılda saraylarda büyük beğeni kazandı. Her ikisi de Alman köylüleri tarafından "dönüşlü danslar" diye adlandırılmaktaydı. Bu dansların başka bir adı da Alman danslarıydı. Dans esnasında yapılan dönüşlerde bedenler doğal olarak birbirine temas ediyor ve de çiftler bundan büyük haz alıyordu. 1770 yılında çıkan Galanterien Wiens kırbaç gibi sözlerle olayı şöyle kınamaktaydı: "Adına Alman dansı denilen bu dans, aslında kanı kızıştırıp karmaşık şehvet duyguları uyandırmaktan başka bir işe yaramaz. Bütün eğlence insanı serseme çeviren ve kişinin duygu dünyasını allak bullak eden sürekli bir dönüşten oluşmakta. Dönüş sırasındaki sürtüşmeler ve kadının dar giysileri içine sıkıştırdığı memelerinin sıcak basması nedeniyle kabarıp şişmesi, dans edenlerde hemen tatmin etmek istedikleri şehevî duygular uyandırıyor..."

Dans pistlerindeki bu karmaşayı yasaklar koyarak engellemek isteyenler, başka bir sürü suçlayıcı iddianın yanısıra, kadının kabaran memelerinin de bir bombanın her şeyi yok edebilen patlayıcı gücüne sahip olduğunu düşünüyorlardı.

Peter Wicke, "Mozart'tan Madonna'ya –Popüler Müziğin Bir Kültür Tarihi" (YKY)

Gerçekçi gözle bakarsanız, dilenci bir iş adamından başka bir şey değildir, öteki iş adamları gibi, yaşamını, önüne hangi yol çıkmışsa o yoldan kazanan br iş adamı. Onurunu, günümüzdeki pek çok insandan daha fazla satmış değildir; sadece zenginleşmenin olanaksız olduğu bir iş alanı seçme yanlışına düşmüştür. **GEORGE ORWELL**, Paris ve Londra'da Beş Parasız

Yamru yumru söylerim / Her sözüm kelek gibi / Ben avare gezerim / Sahrada leylek gibi **KAYGUSUZ ABDAL**

Ölürsem neye gam yerim ki en çok? Bidaha küfredemeyeceğime **CAN YÜCEL**

Bedenin karbonu, gerçekten karbondur. Bu yüzden ruh aslında gerçekten "dünya"dır. **JUNG**

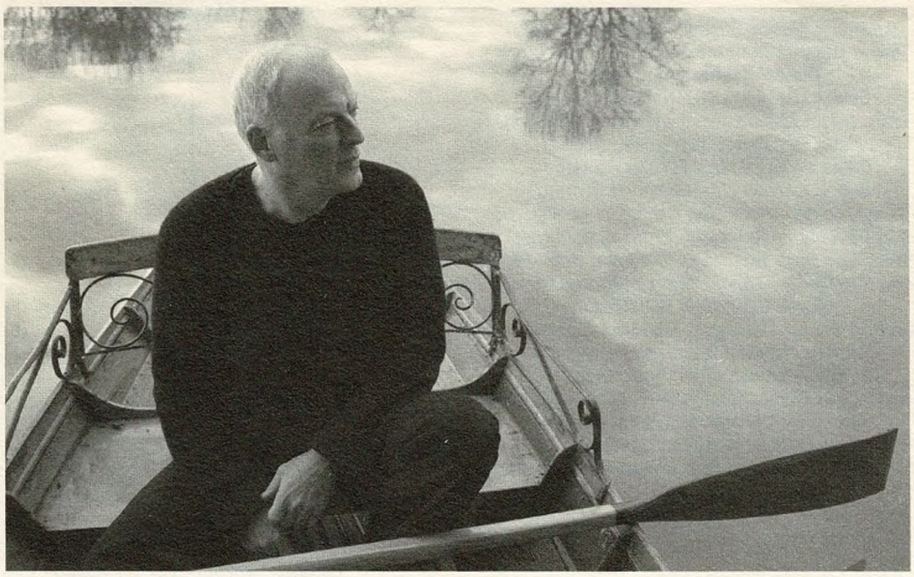

DAVID GILMOUR

On An Island

(EMI)

David Gilmour'un albümüne hazırlıksız yakalandık. Jelatini kendi ellerimizle açıp evde baştan sona sakin sakin dinlemek vardı, ama bir sabah Roll bürosunda, her zamanki gibi internette Radio Paradise açıkken, ihtiyar DJ Bill "On An Island" single'ını konduruverdi. Hammond org nağmeleri arasında (çalan Rick Wright'mış meğer) avare adımlarla yürüyen bu balada hemen teslim olduk. Bir buçuk dakika kadar sonra bir gitar solo başladı ve aramızdan biri gayrı ihtiyari –bok atar gibi değil, alaycı ama sahici bir merakla– sordu: "Bu adam başka türlü gitar çalmayı bilmiyor mu?"

Almodóvar'ın dediği gibi, "sorular asla yersiz değildir, ama cevaplar bazen yersiz olur."

David Gilmour, Pink Floyd'la arasına mesafe koymadan (koymayı bilmeden veya koymak istemeden) bir solo albüm hazırlamış. Bu gerçeği "On An Island" albümünde bazen bir problem, bazen de bir güzellik olarak yaşıyoruz. Henüz dörtlü hayattayken çıkardığı "About Face"de Pink Floydvari olmaktan bile ısrarla kaçınan Gilmour, 22 yıl sonra "On An Island"ı, sanki bir Pink Floyd'u Koruma ve Yaşatma Derneği olarak tasarlamış: Küçük bir hikaye örgüsü, bol gitar solo... Ama unutmayalım, Gilmour'un lugatında gitar solo, şarkı sözüne karşılık gelir. Bir nevi dilsiz alfabesidir. Ve tepeden tırnağa melodidir. Kendinizi sokakta bu soloları mırıldanırken yakalayabilirsiniz... Çoğu gitarist, atına yem veren kovboylar gibi soloya çıkarken, Gilmour onunla değil bizimle ilişki kurmak için, bize sözle diyemediklerini demek için kullanır gitarını. (Zaten Tom Waits misali, hanımköylü oldu çıktı: Şarkı sözlerini, tıpkı "Division Bell"deki gibi, gazeteci-yazar karısı Polly Samson'a emanet etmiş. Polly hanım en çok Leonard Cohen ve Ray Davies'in liriklerini beğenirmiş rock'ta.)

Hikaye derseniz, gel de "More" filmini ve İbiza'yı anma. Hippi iyimserliğiyle dolup taşan "On An Island", girişteki enstrümantal "Castellorizon" parçasına adını veren adada, yani Gilmour'un yıllardır gelip gittiği Meis adasında, yani Kaş'ın yanıbaşında geçiyor. Durduk yerde Halikarnas Balıkçısı, Panait İstrati filan gelmesin aklınıza, Gilmour bir İngiliz. Yoksa "Castellorizon"daki gitarın "Shine On You Crazy Diamond"ın küçük biraderi olmasını başka nasıl açıklarsınız? Sadece "Then I Close My Eyes"a bir cümbüş taksimiyle girmiş, o kadar. (Kaş'ta Zeynel Abidin beyin dükkânı mı var?) Bir Pink Floyd eskisinden Hydra'lı Cohen veya Fikret Kızılok usûlü bir "Türküleri Ege'nin" albümü beklemeye hakkımız yok. Kaldı ki, biz de gençliğimizde Adalarda, Modalarda az Pink Floyd dinlemedik.

"On An Island"da bütün Pink Floyd albümlerini kıskandıracak güzellikte iki şarkı var: Jack Johnson'dan bir davul sample'ının kullanıldığı bluesy "This Heaven" ve 2001'deki Meltdown konseri DVD'sinde de yer alan, ninniler kadar sıcak "Smile". Albümün misafir odası kalabalık: David Crosby, Graham Nash, Robert Wyatt, Rick Wright, Jools Holland, Andy Newmark, BJ Cole şöyle bir laflayıp müsaade istiyorlar. Roxy Music'çi Phil Manzanera ise Gilmour'la baştan sona omuz omuza vermiş.

Kusura bakmayın ama, iyi ki dağılmışlar. Böyle solo albümler vesilesiyle bir kez daha açığa çıkıyor ki, David Gilmour ve Roger Water birbirlerini tamamladıkları süre zarfında dünyaya –Hamlet gibi, Mona Lisa gibi– müthiş anıtsal eserler bıraktılar, sonra ikisi gitgide birbirlerine benzeyip bir başlarına "tamam" hale geldikleri noktada ipleri kopardılar. Live 8 konserinden bize kalan, sevinç gözyaşları ve yürek çarpıntılarına ilaveten, bir "fazla"lıktı: Kelimenin hem düz, hem de 80'lerin İzmir argosundaki anlamlarıyla.

Soruyla başladık, soruyla bitirelim. Aritmetiğiniz kuvvetli midir? David Gilmour grubun yarısından çoğudur, Roger Waters hemen hemen tümüdür, Rick Wright ile Nick Mason katmerli birer dörtte bir olduğuna göre, Pink Floyd toplam kaç eder?

Derya Bengi

GRAHAM COXON

Love Travels At Illegal Speeds

(Parlaphone / EMI)

Hikaye malûm, Damon Albarn'ı "fazla açılmakla" suçlayan Graham Coxon, son Blur albümü "Think Tank"in kayıtları esnasında Blur'den ayrılmaya karar vermişti. Bu dört yıl önceydi, o günden sonra Albarn alabildiğine açılmaya devam etti, Coxon'sa alabildiğine kapanmaya. Biri olabildiğince dünyaya açtı alıcılarını, diğeriyse kendi içine... Albarn büyüme çalıştı –her açıdan. Coxon'sa büyümemeye. Birinin hayalleri dünyayı kucaklamak oldu, diğerinin taşrada domuz, keçi yetiştirmek... Graham Coxon bugün 36 yaşında, ne 12 yaşındayken sevdiği müziği değiştirdi, ne de giydiği kılık kıyafeti; çoluk çocuğa karıştı, ama hâlâ o koca gözlüklerinin ardından kıl kıl bakıyor dünyaya... 2004 tarihli, bugüne kadar en başarılı solosu kabul edilen, "Happiness In Magazines"i izleyen altıncı albümü "Love Travels At Illegal Speeds"de her zamankinden daha hızlı, daha sert; sanki yolun yarısını geçen o değilmiş gibi yıllara meydan okuyor. Blur'den ayrılması hakkında konuşurken, "durduğum yerden alacağım daha çok şey vardı" demişti, "ilhamı başka yerlerde aramak zorunda hissetmiyorum kendimi". Demek bir bildiği varmış. "Love Travels At Illegal Speeds" gerçekten de bize yeni dünyalar vaat etmiyor, ama bu dünyayı daha bir yaşanır hale getiriyor. Az şey değil. Coxon, şarkılarında gürültüyü, kiri pası severdi,

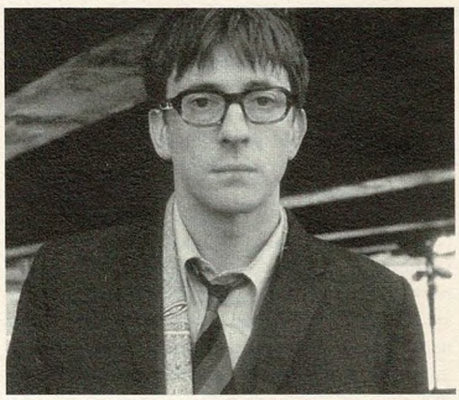

ama ne efekt, ne de başka numaralar kullanmış yeni albümünde. İlham aldığı Pavement, Pixies, Sonic Youth gibi grupları unutmuş değilse de, Ramones, Kinks, Buzzcocks çiğliğiyle –ve Syd Barrett yerine– bir Ian Dury duruşuyla sarmış sarmalamış her tarafını, hatta daha da gerilere gittiğini, Buddy Holly'lere, Jerry Lee Lewis'lere vardığını söylemek de mümkün, çünkü bir kefesinde punk varsa, diğer kefesinde rock'n'roll ve rockabilly var "Love Travels At Illegal Speeds"in... İnsanı sarhoş edip başını döndüren bu punk rock'u, ve "Just A State Of Mind", "Don't Believe Anything I Say", "Flights To The Sea (Lovely Rain)", "See A Better Day" gibi indie rock "slow"larını idareli kullanırsanız, bu sıralar epey enerji fazlanız olacak gibi. Artık diskman'inizi, ipod'unuzu mu alırsınız, müzik setinizi mi açarsınız, kendinizi yollara mı vurur, dans pistlerine mi atarsınız, orası da size kalmış. *İlker Aksoy*

ÖZÜR: Geçen ay İstanbul Film Festivali sayfalarımızda, "C.R.A.Z.Y." filminin resmi, üst komşusu "Mary"nin içine kaçmış...

Biz pek uygarlaşmış sanırız kendimizi, pek yüksek öğrenimli, pek uygar sanırız. Gülünçtür bu. Çünkü bizim bütün uygarlığımız tek telden çalmaktan kuruludur. Bilemediniz iki ya da üç telden. Tın, tın, tın, dıngır, dıngır, dan! İşte uygarlığımız bizim, hep aynı perdeden. **D.H. LAWRENCE**, Anka Kuşu

Sınırsız vücut şekillendirme 200 YTL
(İstanbul, Göztepe'de bir tabela)

Bazı geceler rüyalarıma giriyor. Eski DPT ve Başbakanlık binasında, ceketlerimizi çıkarmış, kravatlarımızı gevşetmiş, dosyalar arasında çalışıyoruz. Bana hep "Çok çalışmalıyız Hasan; daha 'İkinci Değişim Programı'nı uygulayamadık" diyor. Özlem ve hasretle uyanıyorum. (...) Semra Hanım'a görünmeden buzdolabını karıştırıp bulduklarını keyifle atıştırırken, "Köprüden geçti gelin/Saç bağın düştü gelin" diyerek türkü söylemesini; çok sevdiği 'Yunus gibi' şarkısını dâvudî sesiyle udum eşliğinde geçmesini hiç unutmuyorum. O'na şarkısıyla seslenmek istiyorum: "Sana öyle hasretim ki, bir çabam yok varam diye" **HASAN CELAL GÜZEL** *(Radikal'deki "Özal'ı Çok Özledim" başlıklı yazısından)*

THE STROKES
First Impressions Of Earth
(Sony BMG)

"İkinci The Strokes albümü 'Room On Fire', Nirvana'nın 'In Utero'sundan bu yana en çok merak edilen albüm"müş. Rolling Stone muhabirleri böyle yazmış, üç ay evvel Roll'da yayınlanan The Strokes söyleşisinde okuduğumuza göre.

Üçüncü The Strokes albümünü ise pek bekleyen yoktu –biz dahil. Öyle aniden çıkageldi ve vasat olarak özetlenebilecek eleştiriler aldı –en azından yabancı müzik basını tarafından. Anlaşılan "First Impressions Of Earth" de "Room On Fire"ın kaderini paylaşacak; "Is This It"in altında ezilip gidecek. "Bu kaderi hak ediyor mu?" derseniz... Hem evet, hem hayır deriz.

"Is This It" hazine değerinde bir albümdü, sanki beş delikanlı oturup kaydetmemişler de, evlerininin bahçesinde gömülü bulmuşlar gibiydi bu plağı. Patladı patlayacak gibiydi tüm şarkılar, gergin bir ipte gidip geliyor, sallanıyor, düşecek gibi oluyor, ama hiç koyvermiyorlardı kendilerini. Bu kadar deneyimsiz bir grubun, daha ilk albümlerinde bu kadar maharetli, bu kadar kontrollü olmaları hayret edilecek şeydi –bir de Coral bizi aynen öyle şaşırtmıştı. Şimdi de elimizde gayet iyi bir albüm var, ama o "büyü" uçup gitmiş. Yirmili yaşlarının ortasında bir grup Amerikalı müzisyenin kaydedebileceği türden bir müzik bu. Mesela Black Rebel Motorcycle Club'ınkiler gibi, sert, gürültülü, bol heavy metal dalgası yemiş bir garaj rock albümü "First Impressions Of Earth". Meşhur film müziği kompozitörü Henry Mancini'nin bestelediği televizyon dizisi "Peter Gunn"ın tema müziğinden alınan bir bas riff'i eşliğinde kotardıkları ilk single'ları "Juicebox", albümü gayet iyi özetliyor. Grup arada, "Ask Me Anything" gibi şarkılarda deneylere de girişiyor, "Vision Of Division" gibi parçalarda müziğe Doğu tınıları da ekleniyor. Sonuç da fena olmuyor hani.

Ancak bu elli küsur dakikalık albümde tüm olan bitenler, "bu"nu "o" yapmaya yetmiyor. Beklentinizi "büyük" bir albüm yerine, "iyi" bir albümle sınırlı tutarsanız, "First Impressions Of Earth" işinizi görecektir. Aksi halde, hiç yaklaşmasanız daha iyi edersiniz. Hayal kırıklığınız ciddi olabilir.
İlker Aksoy

CALEXICO
Garden Ruin
(Quarterstick)

"Bir grup değişmeli ve hareket etmeli, yoksa can sıkıcı olur ve dağılır" diyordu John Convertino bir yerlerde. Grubu Calexico da hareket ediyor. Kendi müzikal ufkunu her albümüyle daha da genişletiyor. Belki kendileri de bunu beklemiyordu. Müzik yaptıkça ve müzikleri daha çok sevildikçe, onların da kendilerinden beklentileri arttı belki de. 1997 tarihli ilk albümleri "Spoke"un açılış şarkısının ismi "Low Expectations", yani "Düşük Beklentiler." Ama bugün, Joey Burns ve John Convertino'dan oluşan bir ikili olarak, mütevazı ama çok değerli bir köşeleri var, popüler olmayan müzik dünyasında. Üstelik rengarenk müziklerini yaparken bir başlarına da olmuyorlar hiçbir zaman.

Hafızaları tazelemek için sözlüğe baktığımızda, Calexico'nun, ABD'nin Meksika sınırında bir şehir olduğu görülüyor. Öte yandan da Burns ve Convertino ikilisinin etrafında toplanmış bir müzisyenler kollektivitesi. İkilinin tanışması 1990 yılına dayanıyor. Mariachi müziği, Portekiz fado'su, '50'lerin caz'ı, country, surf, indie rock ve Ennio Morricone'nin spaghetti western'leri bu ekibin müziğinde var. Son yılların sevilen tabiri "americana" ya da "alternative country"den ne kadar hoşlandıklarını ise kendilerine sormak lâzım.

İsmini bir otomobil modeline de veren Tucson (Arizona) çıkışlı ekip, albüme hafif bir Calexico klasiğiyle başlayalım diye düşünmüş olmalı. "Cruel" biraz böyle, ama yine de, bittiğinde bir şeyler kalıyor dudaklarınızda. Sözlere bakınca da öyle: "Zalim, kalpsiz hükümranlık / Kısa vadeli kazançların peşinde / Doğrudan uyarı işaretlerine / (...) / Kuşlar uçmayı reddediyor / Artık gökyüzüne güvenme..." Ardından gelen "Yours and Mine" da grubun melankolisini ve bildiğimiz yüzünü gösteren bir şarkı. Albümün kaydedildiği yere ithafen yazılan "Bisbee Blue" da belki çok yenilik getirmiyor, ama daha sonra ufkumuz genişlemeye başlıyor. Melodik "Panic Open String"in ardından "Letter to Bowie Knife", distorsiyon yüklü gitarlarıyla insanı kavrayan, hareketli ve güzel bir şarkı: "Her gün eve dönerken / Bulutlar açılır ve melekler şarkılarını söylerdi / Bu dünya dinsiz bir yer..."

"Roka", albümün tepe noktası. İspanyolca kadın vokalleri (Amparanoia'dan başkası değil), üflemeliler, yaylılar, piyanolar, Calexico tarihinin en güzel bestelerinden birini tamamlıyor. "Lucky Dime" da arka vokallerinin güzelliği ve dipten derinden saksofonlarıyla dikkat çekiyor. Albüm aktıkça, grubun bu kez daha fazla rock yaptığı da ortaya çıkıyor. Fransızca sözleri de olan "Nom de Plume"ün ardından en sonda "All Systems Red" var. Şarkı sessiz sedasız başlıyor, gitgide yükseliyor, yükseliyor, içli vokallerin eşlik ettiği, shoegazer gruplarını andıran bir gitar duvarı oluşturarak sona eriyor: "Duyuyorum, kendine bile güvenemiyorsun / Erken sabahın griliği aydınlandı şimdi / Ve şekillenen sözcüklerin sesi yok neredeyse / Hiçbir seçeneği olmadan kırılıp giden kalbin sadece..."

"Garden Ruin", muhteşem kapağıyla, eğer mümkünse plak olarak edinilmeli. Enstrümantal yok, ama insana kolayca nüfuz eden birçok güzel şarkı var albümde. Calexico'nun müziği kirlenen, ıslanan ve kanayan dünyadan artakalan bir ağacın gölgesinde tutabilir sizi. Çok fazla bir beklentiniz yoksa, orada bir süre daha kalabileceğinizi bilirsiniz. *Hilmi Tezgör*

ONŞARKI

Beck Loser
Los Chunguitos Mala malita mala
Crosby, Stills & Nash Long Time Gone
Edip Akbayram Aman Kerem
Feist Mushaboom
Hakkı Bulut Falcı
Motörhead No Class
Neko Case Things That Scare Me
The Salt A Whole Lot Of Rainbows
Tom Waits Nowember

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

Amparanoia La Vida te da
Anaïs The Cheap Show
Ärsenik Quelque Chose à Survécu...
Babyshambles Down In Albion
David Gilmour On An Island
Donald Fagen Morph The Cat
Jane Birkin Fictions
Kanye West Late Registration
Kate Bush Aerial
Liars Drum's Not Dead
MFÖ AGU
Müslüm Gürses Aşk Tesadüfleri Sever
Nick Drake Bryter Later
Paul Weller As Is Now
Quasi When the Going Gets Dark
Rashit Her Şeyin Bir Bedeli Var
Ray Davies Other People's Lives
Two Gallants What The Toll Tells
Violent Femmes Violent Femmes
Zafer Yurtseven Aşk

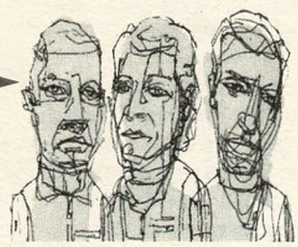

BAHAR ŞARKILARI

And Roses And Roses - **Andy Williams** • April - **Deep Purple** • April Come She Will - **Simon & Garfunkel** • April Fool - **Soul Asylum** • April In Paris - **Billy Eckstine** • April Lady - **Queen** • April Love - **Pat Boone** • Bahar gelmiş türlü çiçek açmış - **Neşet Ertaş** • Bahar Oldum - **Grup Gündoğarken** • Bahar Şarkısı - **Özdemir Erdoğan** • Bahar Şarkısı - **Yeni Türkü** • Bahar Türküsü - **Bülent Ortaçgil** • Bahara Çağrı - **Grup Munzur** • Baharı Beklerim - **Ali Rıza Binboğa** • Baharı Bekleyen Kumrular Gibi - **Bülent Ersoy** • Baharın Gülleri Açtı - **Esengül** • Bahçelere Geldi Bahar - **Selçuk Alagöz** • Beautiful Day - **U2** • Ben Her Bahar Aşık Olurum - **Sezen Aksu** • Bir Bahar Akşamı - **Barış Manço** • Bir Bahar Aşkısın - **Ayşegül Aldinç** • Bir İlkbahar Sabahı - **Emel Sayın** • Bright Spring Morning - **Suburban Legends** • Bugün Nisanın Biri - **İlhan İrem** • Çepçevre Bahar İçinde - **Münir Nurettin Selçuk** • Gönüllerde Bahar - **Alpay** • Hoşgeldin Bahar - **Yeliz** • Hymne au Printemps - **Felix Leclerc** • If Spring Never Comes - **Frankie Lane** • In The Springtime - **Maxi Priest** • Inconnue du Printemps - **Catherine Sauvage** • The Love Cats - **The Cure** • Mevsim Bahar - **Mina** • Mevsim Bahar Olunca - **Orhan Gencebay** • Mevsim Bahardı - **Berkant** • Morning Has Broken - **Cat Steven** • Printemps - **Jacques Brel** • Printemps d'Aujourd'Hui - **Fernandel** • Printemps de quoi rêvais-tu - **Jean Ferrat** • Printemps des poètes - **Léo Ferré** • Printemps tu reviendras - **Charles Aznavour** • Soft Rains of April - **A-Ha** • Some Other Spring - **Billie Holiday** • Sometimes It Snows In April - **Prince** • Southland In The Springtime - **Indigo Girls** • Spring Haze - **Tori Amos** • Spring Will Be A Little Late This Year - **Carly Simon** • Springtime - **Spinal Tap** • Springtime - **Steely Dan** • Springtime Can Kill You - **Jolie Holland** • Springtime In Vienna - **Tragically Hip** • Springtime Is The Season - **Of Montreal** • Springtime Love - **Turkey Hollow** • Tant d'amour du printemps - **Dalida** • We'll Gather Lilacs In The Spring - **Frank Sinatra** • Yalancı Bahar - **Aşkın Nur Yengi** • Y'a le printemps qui chante - **Claude François**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Shayne Ward** Shayne Ward
2. **Zutons** Tired Of Hanging Around
3. **Kooks** Inside In / Inside Out
4. **Massive Attack** Collected
5. **Streets** The Hardest Way To Make...
6. **Jack Johnson** In Between Dreams
7. **Corinne Bailey Rae** Corinne Bailey Rae
8. **Peter Grant** New Vintage
9. **Beverly Knight** Voice –The Best Of...
10. **Charlatans** Simpatico

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **Gnarls Barkley** Crazy
2. **Rihanna** SOS
3. **Shayne Ward** No Promises
4. **Infernal** From Paris To Berlin
5. **Mary J Blige & U2** One
6. **Kooks** Naive
7. **Orson** No Tomorrow
8. **Fall Out Boy** Dance Dance
9. **Ne-Yo** So Sick
10. **Black Eyed Peas** Pump It

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Rascal Flatts** Me and My Gang
2. **Toby Keith** White Trash With Money
3. **"Now 21"** (Various Artists)
4. **"High School Musical"** (Soundtrack)
5. **T.I.** King
6. **LL Cool J** Todd Smith
7. **Tim McGraw** Reflected
8. **Pink** I'm Not Dead
9. **Daniel Powter** Daniel Powter
10. **James Blunt** Back To Bedlam

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

ROOM RECORDINGS / Beyoğlu
1. **Stereolab** Fab Four Suture
2. **Piney Gir** Peakahokahoo
3. **Scout Niblett** Kidnapped By Neptune
4. **Yeah Yeah Yeahs** Show Your Bones

ZİHNİ / Kadıköy
1. **Chick Corea** The Ultimate Adventure
2. **Cassandra Wilson** Thunderbird
3. **Stereolab** Fab Four Suture
4. **Morrissey** Ringleader Of The Tormentors

KRIMSON / Kadıköy
1. **The Zutons** Why Won't You Give Me Your Love
2. **The Raconteurs** Store Bought Bones
3. **Pearl Jam** Inside Man
4. **Black Rebel Motorcycle Club** Complicated Situation

MELEK / Beyoğlu
1. **Gotan Project** Criminal
2. **Dave Mathews Band** An Another Thing
3. **Jehro** Long Is The Way
4. **Matisyahu** Youth

ZERO / Kadıköy
1. **Jane Birkin** Fictions
2. **Arctic Monkeys** Whatever People Say I Am, That's What I Am Not
3. **Massive Attack** Collected
4. **M.F.Ö.** AGU

KARGA / Atlas Pasajı
1. **The Little Willies** The Little Willies
2. **Massive Attack** Collected
3. **Live** Songs From Black Mountain
4. **Richard Ashcroft** Keys To The World

KARGA / Kadıköy
1. **Joe Henry** Stop
2. **Adrian Belew** Face To Face
3. **Gavin Bryars** Jesus Blood Never Failed Me Yet
4. **Morphine** The Night

BADEHANE / Tünel
1. **L'Attirail** Omar en moto
2. **Les Négresses Vertes** Voilà l'été
3. **Passi** Emeutes
4. **Beser Şahin** Mamani

ÖZAY FECHT "40m² Almanya", "Mavi Sürgün" gibi filmlerdeki başrolleri, yolunu İstanbul'a düşürdüğü zamanlarda verdiği üç-beş caz konseri, eski gazete sayfalarında kalmış birkaç söyleşi, "Antiquated Love" adında ancak sıkı arşivcilerin elinde bulunabilen bir albüm... Gençlik çağından itibaren Almanya'yı mesken tutan Özay Fecht'i tanıyoruz, ama ne kadar tanıyoruz? Roll bu ay sır perdesini aralıyor.

KÜÇÜK KÜÇÜK VATANLAR

Özay Fecht: Çocukluğumda cazla büyüdüm. Babam, evlenmeden önce, '40'lı yıllarda piyanosuyla salon müziği yaparmış. Sonra çoluk-çocuk olunca normal bir işe girip çalışmaya başlamış. Beşaltı yaşımda Ella Fitzgerald'lar filan söylerdim. Caz, 20 yaşlarında "madem sesim güzel, bari caz söyleyeyim" diyebileceğin bir müzik değil. Birikim yapman, en azından dinlemiş olman lâzım. Daha çok Moda'da, Bahariye'de yaşadık. Her zaman şarkı söylüyordum, radyoda ne duyarsam... Türkçe olarak belki Ajda Pekkan gibi popüler parçaları söylerdim sadece. Türk müziği bizim evde dinlenmezdi, babam hemen kapatırdı radyoyu. Annem klasik Türk müziği severdi, ama babam eve gelince, ya Chopin gibi klasik müzikler ya da caz dinlenirdi. Beatle'ları da dinliyorduk. Evde piyano yoktu, akordeon vardı. Babam benim için Beatles parçalarını da öğrenmişti. Birlikte söylüyorduk, dayanışma olsun diye. *(gülüyor)* Beş yaşımdan beri sürekli şarkı söylediğim için, nereye gitsek veya eve ne zaman misafir gelse "hadi Özay bir şarkı söyle" derlerdi bana. Ben zannediyordum ki, herkes şarkı söyleyebilir. Önemli bir şey olduğunu bilmiyordum. Konuşmakla şarkı söylemeyi beraber öğrendim ben.

Müzikte Özay, sinemada Fecht

Hep oyuncu olmak istedim. Avrupa'ya gideceğim, oyuncu olacağım!.. Hakikaten 18 yaşında Marmara Koleji'ni bitirdim, bavulumu hazırladım, allahaısmarladık, ben oyuncu olmaya gidiyorum dedim anneme, babama... Türkiye'de oyuncu olunmuyor muydu sanki? Bilmiyorum. Herhalde, çok film izlediğim için. Haftada iki kere mutlaka sinemaya giderdik, Amerikan, Fransız filmleri, ne olursa. Türk filmlerini yalnız yazlık sinemada seyrettiğimi hatırlıyorum... Şimdi Ingmar Bergman, Truffaut filmlerine bakıyorum, hepsini küçükken izlemişim. Ben kendimi hep perdede görürdüm. Shirley McLaine'in, Audrey Hepburn'ün rollerini, eve gelir, kendi kendime oynardım. Oyunculuk önemliydi ve özel bir şeydi benim için, onu öğrenmeliydim. Şarkı söylemek kadar kendiliğinden ve doğal bir şey değildi. Küçükken çok utangaçtım. Şarkı söylerken önüme bakıp söylerdim. Benim için bir vazife gibiydi. Şimdi düşünüyorum da, hâlâ kalabalık yerlerde utangaçlığım tutar. Ama bir kamera olsun, bir de rejisör olsun, bana ne dense yaparım. Belki bir terapi gibi. Özay olarak yapamayacağım her şeyi oyuncu olarak yapabilirim. Şarkıcı olarak sadece Özay'ım. Fazla konuşmam sahnede. Çıkarım, şarkımı söylerim. Hoşgeldiniz demem, arada fıkralar anlatmam. Ama bana bir rol verseler, "good evening ladies and gentlemen..." diye başlar, giderim... Aslında sinemada bir şarkıcıyı oynamak isterim, ama hiç olmadı. Sadece polisiye bir dizinin bir bölümünde benim için bir senaryo yazmışlardı, bir caz kulübüm vardı, orada bir cinayet işleniyordu, arada sahneye çıkıp şarkı söylüyordum... Benim şarkıcı olduğumu bilen rejisörler var, bir filmde şarkı söyle diyorlar, ama ben pek sevmiyorum öylesini... İsmimi öyle kabul ettirdim: Müzikte Özay'ım, sinemada Özay Fecht'im. İkisini ayırıyorum. Biraz şarkı söyleyen bir oyuncu veya biraz oyunculuğu olan bir şarkıcı olmak istemiyorum.

18'imde gittim Berlin'e. Komşular diyordu ki: "Hayatta bırakmazdım, çocuğumu çok seviyorum." Annem de "ben çocuğumu çok sevdiğim için bıraktım" diyordu.

Fabrika kızı

Aldım bavulumu, gittim Berlin'e... Bütün komşular, akrabalar anneme diyorlardı ki: "Ben hayatta bırakmazdım, çocuğumu çok seviyorum." Annem de "ben çocuğumu çok sevdiğim için bıraktım" diyordu, "çünkü orada mesut olduğunu biliyorum". Sadece haftada bir kere mektup yazmamı istedi annem benden. Ben de, o ölene kadar, 18 sene boyunca mutlaka her hafta bir mektup yazdım... Aslında Berlin'e değil, Paris'e ya da Londra'ya tiyatro okuluna gitmek istiyordum, ama ailemin be-

→65

ni okula gönderecek parası yoktu. İşçi olarak Almanya'ya kapağı attım. İlk önce bir fabrikada, AEG'de çalıştım. Fakat birkaç hafta sonra sarılık oldum. O zamanlar Almanya'ya gidecek işçiler İstanbul'da sağlık kontrolünden geçiyor, kan tahlili filan yapılıyor. Herhalde iğneyi değiştirmemişlerdi... Berlin'de iki ay hastanede yattım. Fabrikada hemen işten attılar beni. Zaten orada çalışmak istemiyordum. Hastane şu işe yaradı: İki ay sonra taburcu olduğumda Almanca konuşabiliyordum. Benim yaşta hastalarla arkadaşlık kurmuştum. İki ay sonra bana "tamam, yarın gidebilirsin" dediler, "ben gitmem, evim yok" dedim. Zaten daha önce fabrikanın pis bir yerinde kalıyordum, oraya geri dönemezdim. Hastabakıcılar beni seviyorlardı, bana acıyorlardı. Hele bir tanesi ikinci annem gibi olmuştu. Böylece bir-iki hafta daha hastanede kaldım, ev bulana kadar. Sonra 35 yaşında bir adamla tanıştım, o bana ev buldu, iş buldu. Aramızda bir şey yoktu, evli bir adamdı. Ama bana çok acıdı. Zaten herkes bana acıyordu. *(gülüyor)* Bir süre Amerikalıların yanında, büroda çalıştım böylece...

"Antiquated Love"ın kapağından, '94

Unutmamak lâzım: '70'lerin başları hippi zamanları. Ben oyuncu olmak istediğim kadar, hippi de olmak istiyordum. Ama iki sene sonra hippilikten sıkıldım...

Cazın geniş şemsiyesi

O sıralar Berlin'deki Türklerle özellikle bir yakınlığım, dostluğum olmadı. Çünkü ben Avrupa'ya gelmiştim, oranın insanlarıyla ilişki kurmalıydım. Ayrıca unutmamak lâzım: '70'lerin başları hippi zamanları. Ben oyuncu olmak istediğim kadar, hippi de olmak istiyordum. *(gülüyor)* Kâbe'ye gider gibi, Hindistan'a, Goa'ya gitmek gerekiyordu. Ben de gittim bir sene sonra, Alman hippi arkadaşlarımla. Ama Goa'da bir Türk hippiyle tanıştım. *(gülüyor)* Bir aydan fazla kaldım orada. Karayoluyla değil, uçakla gitmiştim. Havaalanında çalışırsan, yaz sezonu TWA'le 100 dolara Honk Kong'a uçabiliyorsun. Sırf o bileti almak için bir sezon havaalanında çalıştım. O zamana kadar hiç dinlemediğim Ravi Shankar'ı falan da dinlemeye başlamıştım. Pink Floyd, Bob Dylan seviyordum. Ama iki sene sonra hippilikten sıkıldım...

Ben her zaman başka müziklere açık oldum. Caz müzisyenleri öyledir. "Bu cazdır", "bu caz değildir" diyemezsin kolay kolay. Afrika müziğinden de, Hint müziğinden de, Türk müziğinden de caz olur, free caz olur, çok geniş bir şemsiye... Siyah müzik de benim için çok önemliydi. James Brown, Aretha Franklin, r&b, funk... Almanya'ya gitmeden önce bir dönem Gayrettepe'de oturduk, orada Amerikalıların üssü vardı. Arkadaşlarımla birlikte zenciler basketbol oynardı sokakta. O zencilerin evlerine gidip burda bulunmayan plakları dinlerdik, "Sex Machine"le falan dans ederdik...

Berlin'deki ilk senemde kilise korosunda gospel söyledim. O benim belki de en önemli okulumdu. Pazarları roblarımızı giyer, şarkılar söylerdik. İçlerinde tek beyaz bendim.

Berlin'deki ikinci senemde bir tiyatro okulunun imtihanına girdim, kazanamadım. Rüyalarım altüst oldu. Oyunculuk kabiliyetim yokmuş diye çok üzüldüm. Bari üniversiteye gidip okuyayım dedim. Ama Türkiye'ye dönmeyi hiç düşünmedim. O sırada Nordamerikanische diye yeni bir bölüm açılmıştı, sadece ABD'nin politikasını, sosyal yaşamını, tarihini, Kızılderililerin tarihini anlatan bir bölüm. Birkaç sömestrden sonra sıkıldım: Oyuncu olmak istiyorum, burada ne yapıyorum, üniversiteye gidecek adam değilim!.. Üç sene boyunca pandomim dersi aldım, amatör bir tiyatroda çalıştım, Molière oynadım. Küçük küçük televizyon rollerine geçtim böylece.

Turkische Billie Holiday

Üniversitede, Amerika'nın sendika ve işçi şarkıları, Woody Guthrie'ler falan çok dikkatimi çekti. Şimdi büyük bir sendika şarkıları koleksiyonum var, Vietnam savaşı yıllarına kadar... Notalar, plaklar... Belki artık Amerika'da bile bulunmayacak şeyler. Almanya'da böyle bir koleksiyonu olan bir tek benim herhalde. Amerika'ya gidip '30'larda, '40'larda grevlerde şarkı söyleyen insanlarla tanıştım, onlardan plaklar topladım. Pete Seeger'ı evinde ziyaret ettim. Japon bir karısı vardı, New York'a yakın bir köyde oturuyordu. Gittiğimizde bahçede odun kırıyordu. Sene '81, birlikte bir resmimiz var, benim boyum onun beline geliyor. *(gülüyor)* O günlerde Angela Davis'le tanıştım, hatta kızkardeşi hâlâ benim çok iyi arkadaşım...

Berlin'de bir gitarist buldum, politik gecelerde bu şarkıları söylemeye başladım. Epey konser veriyorduk Almanya'da. Bir tür Joan Baez gibiydim galiba. Türkiye'yi, Amerika'yı, politik gelişmeleri takip ediyordum. O zaman başka bir politik zamandı. Şimdi çok uzağımda o devirler...

'83 senesinde birdenbire Billie Holiday dinlemeye başladım. İstisnasız her gün... Hep caz söylemek istiyordum, ama beceremeyeceğimi düşünüyordum. Sadece bir workshop'a katılmıştım, o kadar. Ne nota biliyordum, ne bir şey. Bir piyanist, bir basçı, bir davulcu bulunca, yalnız Billie Holiday'in şarkılarından oluşan bir repertuar hazırladık. Tabii o ilk günlerde Billie Holiday'i taklit ediyordum, onun gibi söylüyordum. İş ararken bir restoranın sahibi kadın, "seni tanımıyorum, ama gel bir dene, söyle bakalım" dedi. Hayattaki ilk caz konserim! Bir başlayayım da, nasıl olsa öğrenirim diye düşündüm. O akşam bir çocuk geldi, benimle röportaj yaptı. Birkaç hafta sonra "gördün mü, Jazz Podium'da senin tam sayfa haberin çıkmış" dediler. Nasıl olur, ben öyle bir mecmuayı bile bilmiyorum. Ama ondan sonra bana telefon üstüne telefon. Turkische Billie Holliday! *(gülüyor)* Stuttgart'dan, Köln'den, festivallerden mecmuayı okuyan beni arıyor. Acaba onlara söylesem mi, "ben daha bir kere sahneye çıktım, önce öğreneyim, sonra geleyim sizin için şarkı söyleyeyim"... Hepsini kabul etmeye kalksam, önümde bir aylık turne gözüküyor. Dedim, yapayım bari. Böylece sahnede söyleye söyleye öğrendim.

Her zevke uygun caz

Hep en iyi müzisyenlerle çaldım. Hepsi benim üstümdeydi. Daha New York'a gitmeden önce de Berlin'de çok müzisyenle tanıştım. Evime gelirlerdi, yemek pişirirdim, müzik yapardık... Hiç utanmıyordum, meşhur müzisyenlere telefon ediyordum, "benimle sahneye çıkar mısın" diye. Her şeyi onlardan öğrendim. Ama onlar da benden memnundu herhalde. Bende bir şey vardı, bir "soul" vardı. Daha çok baladlar söylerdim. Yavaş yavaş kendi stilim oluştu...

David Murray ve Chico Freeman arkadaşımdı. 1994'te New York'ta "Antiquated Love" albümünü kaydederken, normal aldıklarından çok daha az para verdim, yine de çaldılar benimle. Ben genellikle pek tanınmamış parçaları yorumluyorum. O plakta söylediğim Chico Freeman'ın "Peaceful Heart/Gentle Spirit" parçasını o zamanlar henüz kimse söylememişti. Ben tekst yazamıyorum, bestem de pek yoktur. "Antiquated Love"daki "İstanblue"yu ben yazmıştım, ama öylesine bir şeydi. Kırmızı atkılı bir kızdan, vapurlardan bahsediyorum; aslında parçayı sözsüz yapacaktık, beğenmeyince, aklıma gelenleri stüdyoda öylesine söyledim... Bir de Nâzım Hikmet'ten yaptığım bir beste var plakta: "En güzel deniz henüz gidilmemiş olanıdır, en güzel çocuk henüz büyümedi..." Her yerde söylenecek bir şiir. Basit ve güzel. O yüzden blues yaptım. Zaten Nâzım'ın o basit zannettiğimiz cümleleri içinde başka türlü bir enerji var, söylediğinden fazlası var.

Benim söylediğim caz, herkesin beğeneceği türden. Modern caz veya scat yapmıyorum... Caz kulüplerinde söylemeye başladığımda, ismimi gören

Foto: Şahan Nuhoğlu

ÖZAY HOCA DERSBAŞI YAPIYOR:

kamera önü başka

Özay Fecht bu aydan itibaren, İstanbul-Kuledibi'nde kamera oyunculuğu workshop'ları düzenlemeye başlıyor.

Öğretmenlik nereden aklına geldi, senin de öğretmenin var mıydı?
"Antiquated Love" albümünü New York'ta, '94'te yapmıştım. O dönemde, Actors Studio'nun bir üyesi olan Susan Batson'ın okuluna gittim iki sene boyunca. Şimdi Jennifer Lopez'in, Madonna'nın coach'luğunu yapan zenci bir kadın. Puff Daddy bir kere Broadway'de oynayacakmış, oyunculuk dersi alması gerekince herkese sormuş, herkes Susan Batson'ın adını vermiş. Fakat Batson onu tanımıyormuş. Oğluna söyleyince, "hiiii" diye çığlık atmış, "anne lütfen Puff Daddy'ye ders ver." Puff Daddy şimdi onun için "she's my hero" diyor.

Kısa filmi "The Button"da, '99

Sen de ondan öğrendiklerini mi öğreteceksin?
Onun tekniğini kullanacağım. Zaten artık kolay kolay kimse ondan ders alamıyor. 90'ların sonlarında Batson'ı Londra'ya, Stanley Kubrick'in "Eyes Wide Shut" filmi için çağırdılar. Nicole Kidman ve Tom Cruise'la meşgul olması için. Gitti, film çekildiği müddetçe, bir sene orada kaldı. İlk büyük coach'luğu oydu. Ondan sonra en ünlülerin coach'luğunu yapmaya başladı.

Bu tip okullar veya workshop'lar Almanya'da, Avrupa'da yaygın mı?
Almanya'da daha ziyade tiyatro okulları var. Öğrenciler, sahnede oynamasını öğreniyorlar. Ama kamera önü başka. Almanya'da da yeni yeni özel okullar başlıyor. Benim gibi New York'ta, Los Angeles'ta ders alanlar kendi okullarını açıyorlar. Ben de İstanbul'da beşer günlük yoğun atölyeler yapacağım. Ayda bir kere buraya gelip bildiklerimi genç oyunculara aktarmak istiyorum. Sınıf en fazla 12 kişilik olacak. Çünkü herkesle tek tek uğraşmam gerekiyor. Bütün yaptığımız sahneleri videoya alacağız, ikili, üçlü emprovizasyonlar olacak. Sonra görüntülere bakıp tartışacağız.

Sahne oyunculuğuyla kamera oyunculuğu arasında ne fark var?
Ben bir film seyrederken, bir artiste "aa, bu tiyatrodan geliyor" diyebilirim hemen. Kamera oyunculuğu çok küçüktür. Büyük oynarsan olmaz. Tiyatroda yüksek sesle konuşursun. Ama sinemada *(bastırarak söylüyor)* "nasıllssınn" demene gerek yok. Aynen burada konuştuğumuz gibi, normal konuşmak gerekir... Universel oyunculuk öğretmek istiyorum. Aşık olduğumuzda, üzüldüğümüzde, kızdığımızda Alman da olsak, Çinli de olsak aynı tepkileri veririz. Çin filmlerini seyretmem için Çin kültürünü bilmem gerekmiyor...

İlk workshop: 20-24 Mayıs
Yer: Galata Perform, Büyük Hendek Caddesi No:37/1 Kuledibi-Beyoğlu
(www.galataperform.com)
Bilgi için: 0532 412 29 26, fechtoz@aol.com

Türkler oralara geliyordu. Bir-iki şarkıdan sonra "bu ne biçim müzik" diye gidiyorlardı. Zannediyorlardı ki Türk müziği söyleyeceğim. Fakat yavaş yavaş "ben hayatımda hiç caz dinlememiştim, senin sayende artık başka caz konserlerine de gidiyorum" gibi şeyler demeye başladılar. Ben bazı Türklere cazı sevdirdim. *(gülüyor)*
Şimdi küçük kulüplerde bazen standartlar da söylüyorum. Bir-iki tane de Türkçe söylüyorum, "En Güzel Deniz"i, "Ağlama Değmez Hayat"ı: O parçayı caz akorlarıyla, balad olarak, çok yavaş söylüyorum, çok güzel oluyor. 5/8'lik "Daldalan daldalan daldan aşağı, saçların dökülür belden aşağı" türküsünü a capella söylüyorum. Türkçe bir plak da yapmak istiyorum aslında. Cazımsı şarkılar bulayım, onları Türkçe söyleyeyim istiyorum.
Bir plak projem daha var, 25 yaşındaki çellist bir arkadaşımla. Çello cazda pek kullanılmaz. Ama çok iyi emprovize yapıyor, onunla Berlin'de birkaç konser verdim, çok güzel oluyor.

Nâzım, Neruda, Langston Hughes

O zamanlar world music diye bir kavram yoktu. 1983'te, tam sendika şarkılarından caza geçtiğim sıralarda, bir tür sentez yaptım. Nâzım Hikmet, Pablo Neruda ve Langston Hughes aynı zamanda doğmuşlar. Üçünün de bütün şiirlerini okudum, içlerinden seçim yaptım ve şiirleri bir Şilili, bir Kuzey Amerikalı, bir de Türk, üç ayrı besteciye verdim. "Caz yapacağım diye şartlanmayın, kendinize göre besteleyin" dedim. Jasper Van't Hof isimli Hollandalı bir caz piyanistiyle birlikte bu şarkıları caza uyarladık. Şimdi aklıma geliyor, bilmeden world music yapmışım. Sahnede İngilizce, İspanyolca, Türkçe söylüyordum. Grupta da Hollandalı, Afrikalı, Çingene, Güney Amerikalı müzisyenler vardı. Onlarla Berlin'de iki büyük konser yaptım. Her gece 700 kişi geldi. Şiirlerin hepsini Almancaya çevirdim ve bastırdım, konserde dağıttım. Seyircilerin içinde de her memleketten insan vardı. Hem caz hem politik bir projeydi, sonra o repertuarla turneye çıktık. İsmimiz Altınay Band'di –ben ayı çok seviyorum çünkü. Bu turnede "No More" plağını yaptık ve çok sattık.
Tam bir sene boyunca o projeyle uğraşmıştım. Zaten turneye çıkmıyorum artık. Çünkü 11 sene, Avrupa'nın hemen hemen her ülkesinde, bütün turneleri kendim organize ettim. Diyelim iki haftalık turne için dört-beş ay telefon başındaydım. Müzisyenleri organize ediyordum, minibüs organize ediyordum. Ne şoför ne de roadie bulabilirim. Şoför de bendim, minibüsü ben kullanıyordum. Kasketimi takınca şoför oluyordum, geceleyin şarkıcı da bendim. Bazen bana acıyorlardı, müzisyenlerden biri geçiyordu direksiyona. Otele indiğimizde menejer ben oluyordum, odaları kontrol ediyordum. Soundcheck'te her şeyle ben ilgileniyordum. Sahne sırası gelince, gece elbisemi bazen tuvalette giyip sahneye çıkıyordum. Konser bitince, bu sefer de para dağıtma işi benim üstümdeydi...
Eskiden bana telefon gelirdi, "Özay, seni bizim festivale çağırmak istiyoruz" derlerdi. Birkaç senedir benim gibi birçok cazcı konsere çıkamıyor, çünkü büyük plak şirketleri paket halinde kendi artistlerini satıyorlar. Bütün festivallerde aynı isimleri görüyorsun. Gene de en son Berlin Caz Festivali'nde sahneye çıktım. Amina Claudine Myers diye bir kadın şarkıcı var. Roberta Flack gibi söyleyen, çok güzel org ve piyano çalan şişko bir kadın. Charlie Haden'la, Archie Sheep'le de çalıyor. Yıllar sonra bir caz kulübünde rastlaştık, yanına gittim, "beraber bir şey yapsak" dedim. Suratıma baktı, "ne yapacağız ki beraber?" dedi, "ikimiz de şarkıcıyız". Ben de "şarkı söyleyeceğiz" dedim. *(gülüyor)* Almanya'da bir turne ayarladım. Biraz prova yaptık, ilk konserimize çıktığımızda ne olacağını ikimiz de tahmin edemiyorduk. Caz söylememeye baştan karar vermiştik. Aretha Franklin, Seal'den "Kiss From A Rose", birkaç gospel, birkaç soul şarkısı... İkimiz çok iyi anlaşıyoruz, çok iyi bir proje oldu...

Amerikan sendika ve işçi şarkılarından oluşan geniş bir koleksiyonum var. Pete Seeger'ı evinde ziyaret ettim. Birlikte resmimiz var, benim boyum onun beline geliyor.

İbiza'da otuzuncu yıl

32 senedir her yaz İbiza'ya gidiyorum. '75'te Franco öldüğünde İbiza'daydım. Ertesi gün değişti İspanya. *(gülüyor)* O zamanlar bütün dünyadan bir sürü hippi İbiza'ya gitti. Hepsinin köyde evleri var, hâlâ orada oturuyorlar. Her sene onları görüyorum. İki sene önce bir partiyle İbiza'daki 30. yılımı kutladım. *(gülüyor)* Orada Almanca bir dergi çıkıyor, benimle röportaj yaptılar. Galiba oradaki ilk Türk benmişim. Geçen sene Bodrum'dan bir tekne gelmiş İbiza'ya. Brezilyalı arkadaşlarım teknedekileri hemen bizim köye getirdiler, "bak, biz de Türk tanıyoruz" demek için beni gösterdiler. Oranın muhtarıyım artık.
Yine havaalanında çalıştığım dönemde gitmiştim ilk olarak. 20 Mark'a charter uçaklarla her yere gidebiliyorduk. Tekno müzik gelince İbiza çok değişti. Yine de bir başkadır, Mallorca gibi değildir. Her zaman uyuşturucu vardı, ama bu haplar maplar çıktıktan sonra –İbiza'da sokaklarda satılıyor– ortam çok değişti. Bir müzik trendi var İbiza'nın. Café Del Mar, Buddha Bar oradan çıktı. Buddha Bar benim köyüme çok yakın mesela...
Eskiden Pacha oranın en büyük diskoteğiydi. Şimdi hâlâ biraz daha farklı müzik çalıyor orası. Ama Space gibi büyük diskotekler tekno yapıyorlar. İbiza'da bir tekno turizmi var. Onlar başka tip insanlar. Haftasonu gelen, gece kalmayan gençler... Havaalanına iniyorlar, hemen bir diskoteğe gidiyorlar, sabaha kadar dans ediyorlar, sonra saat 11'de açılan başka diskoteklere gidip ülkelerine dönüyorlar. Dünyanın en büyük DJ'leri geliyor, bir gecede astronomik rakamlar alıyorlar.
İbiza, ilk zamanlar hippi cennetiydi. Büyük şehirlerde yaşamak istemeyen, parasız ressamlar, bohemler, hippi sanatçılar vardı. Köyden birer arsa aldılar, üstüne yavaş yavaş evler inşa ettiler. Önce bir oda, sonra bir mutfak... Telefon bile birkaç sene önce bağlandı. Evler birbirine bayağı uzak. Birisi bir parti için evine davet ettiğinde şöyle tarif ediyor: Patikaya gir, büyük ağaçtan sola sap, yeşile boyalı taştan dön... *(gülüyor)* Gece gitmeye kalksan asla bulamazsın.
Ben eski İbizalı olarak köylerde arkadaşlarımla takılıyorum. Ama hâlâ arasıra diskoteğe gidiyorum. 32 sene önce yaptığım şeylerin aynısını hâlâ yapıyorum. "Hadi bu gece nereye gidiyoruz" dediğimde, artık "ben eve gideceğim" cevabı alıyorum. "Yaa, n'oluyor size" diyorum, ama farkediyorum

ki, artık bazıları geldi 60-65 yaşına. Kendime gençler arıyorum. *(gülüyor)*
Pink Floyd'un "More" diye çok güzel bir plağı vardır, film müziği... O film İbiza'da çekilmişti, hippiler hakkında bir filmdi... Hâlâ çok meşhurlar oturuyor İbiza'da. Roman Polanski'nin evi var, Mick Jagger'ın kızı orada, Grace Jones orada... Nico'nun da orada bisikletten düşüp öldüğünü biliyorum. Nina Hagen uzun seneler İbiza'da oturdu, çocuğu orada büyüdü. Hatta çok genç bir adamla evlenmiş, plajda bir hippi düğünü yapılmış. Bütün İbiza düğüne gitmiş...
Tanıdığım yaşlıca bir İngiliz heykeltraş vardı, köpeğiyle köyde tek başına yaşayan. Bir gün onu gördüm, anlatmaya başladı: "Çok yorgunum. Bir arkadaş benim evdeki masayı gördü, çok beğendi, bu sıcakta onun terasına taşıdık koca masayı... Belki tanırsın, bir oyuncu, John Hurt." Meğer John Hurt arkadaşımın arkadaşıymış. İbiza böyle bir yer. İstediğin kişiyle istediğin her şeyi konuşabilirsin, herkes çok relax... Köyde bir masada kahve içiyoruz, herkes birbirini tanıyor, karmakarışık diller konuşuluyor. New Yorklu bir Türk arkadaşım İbiza'ya geldi. Zannetti ki, İngilizce yeterli. "Ben böyle bir şey görmedim" dedi, "hepiniz her dili konuşuyorsunuz".
Sutyensiz denize girmeler, güneşlenmeler de ilk İbiza'da başladı. Franco zamanında "polis geliyor" derlerdi, hemen üstümüzü giyerdik, polisler gidince tekrar açardık. Ama Franco öldükten sonra, baktık, herkes açtı. *(gülüyor)*

Sutyensiz güneşlenme ilk İbiza'da başladı. Franco zamanı, polis geliyor denince üstümüzü giyerdik, polis gidince tekrar açardık. Franco öldükten sonra herkes açtı.

Herkes İstanbul'u konuşuyor

365 gün İbiza'da yaşayamam. 365 gün yaşayabileceğim bir yer yok. Limitim altı hafta. Birdenbire canım bavul yerleştirmek isteyiveriyor. Niye diye soruyorum kendi kendime. "Haaa, tamam" diyorum, "altı haftadır aynı yerdeyim". *(gülüyor)*
Hayatıma damga vurmuş başka bir yer de Fransa'nın Bröton kıyıları. Orada da çok arkadaşım var. İbiza'dan tanıdığım bir arkadaşın yanına gitmiştik ilk olarak. Bir merhaba demeye gittik, üç gün kaldık. Brötonlar çok misafirperver insanlar, denizci insanlar. Denizden ne çıkarsa yerler, içki içip denizci şarkıları söylerler... Bröton'da denizde yakınlarını yitirmiş çok insan tanıyorum.
Oyunculuk, caz, deniz ve seyahat etmek: Benim hayatım bu dördü üzerine kurulu... Babamla her haftasonu balığa çıkardık. Sandal kiralar, çapari atar, istavrit tutardık. Birlikte müzik yapmak ve balığa çıkmak: Onunla en iyi hatıralarım bunlar. Babam çok komik biriydi. Orhan Boran'ın birkaç sene menejerliğini yapmıştı. Hep Divan otelinin barına giderdi, Mücap Ofluoğlu, Doğan Nadi, Orhan Boran arkadaşlarıydı. Ondan bize gece hayatı miras kaldı. Kızkardeşim de benimle Berlin'de yaşıyor. İkimiz de gece hayatını seviyoruz. Bir gazetede, ilan servisinde çalışıyor, arasıra film ve müzik eleştirileri yazıyor ve çok iyi yazıyor.
İstanbul benim için şimdi çok enteresan olmaya başladı. Ama yalnız benim için değil, bütün dünya için çok enteresan olmaya başladı. Bütün sanatçılar burda bir şey yapmak istiyor. Eski kocam Tom Fecht fotoğrafçıdır, iki sene önce burada bir sergi açtı. O da aynı şeyi söylüyor. Dünyanın neresine gitsem, ressamlar, oyuncular, fotoğrafçılar İstanbul'u konuşuyor.
Mesela Paris'e Berlin'den çok daha çabuk alışmıştım. Ne olursa olsun, eski İstanbul'da bir Paris havası vardı. Fransızca bilen dedem, evde dinlenen şansonlar, "siz"li konuşmak: Bana yakın geldi Fransız kültürü, hep İstanbul'a benzettim... Galiba İstanbullu olduğum için her yere kolay adapte olabiliyorum. Almanlarla Beyrut'a film çekmeye gittik, hemen oralı gibi oldum. İspanya'yı da çok seviyorum, orda hem Avrupa'yı, hem de doğuyu, Arap kültürünü buluyorum. Bu, İstanbul'da doğup büyümekten gelen bir özellik.

"Universal" oynamak

Şarkıcı olarak kısa sürede ismim oldu, ama filmlerde, dizilerde çok küçük roller alıyordum '80'li yılların başlarına kadar. '85'in sonlarında, "40m² Almanya" filmi için Tevfik Başer oyuncu arıyormuş. Filmde oynayan Demir Gökgöl beni caz şarkıcısı olarak tanıyor, ama oyuncu olduğumu da biliyordu. O beni tavsiye edince, apar topar Hamburg'a gittim. Zaten hep diyordum ki, "bana yeter ki birisi bir başrol versin, ondan sonrası kolay". Öyle de oldu, "40m² Almanya"dan beri oyuncu olarak da tanınıyorum. Sonra birkaç yıl arka arkaya büyük rollerde oynadım. Dorris Dorrie'yle "Happy Birthday, Türke!"de mesela...
Sadece oyunculuğa değil, sinemaya aşığım ben. Tek başıma, öğleden sonraları sinemaya giderim. Ağlarım, gülerim, başka dünyalara giderim. Tiyatroda böyle bir his olmuyor bende.
"40m² Almanya"da severek oynadım, çünkü senaryo, rejisör, her şey iyiydi. "Mavi Sürgün"deki rolümü de çok seviyorum. İstanbul'da önümüzdeki ay kamera oyunculuğu workshop'larına başlıyorum. Öğrencilerime orada ilk şunu söyleyeceğim: "Size universal oynamayı öğreteceğim." Ben "40m² Almanya"yı çektiğimizde hayatımda hiç köye gitmemiştim, ama kocasının eve kapattığı bir köylü kadını oynadım. Köy hayatını bilmediğim halde kendime bir karakter yarattım... Alman sineması çok konservatif hâlâ. Başroldeki Alman aktörün karısı niye illâ ki Alman oyuncu oluyor? Ben de olabilirim. Ben de Almanla evliydim. Bize ancak Türk rolü yazılmışsa, onu veriyorlar.
Şimdi "Wildfremde" adında bir piyeste yine başörtülü bir Türk kadınını oynuyorum: Tiyatroyla pek ilgilenmediğim halde, geçen sene bu İspanyol oyunu için teklif geldi. Biraz Almodóvar havasında bir oyun. Almodóvar'ı çok sevdiğim için –bütün filmlerini en az beş kere gördüm– kabul ettim. Oyunun yazarı Sergi Belbel, Barcelonalı bir Katalan. Oyun bir '60'larda, bir bugünde geçiyor, sahne devamlı dönüyor. Birinde başörtülü, utangaç, Almanca bilmeyen bir Türk kadını oynuyorum. Ama öbür rol için rejisöre "Türk oynamam" dedim. Latin Amerikalı seksî bir hizmetçiyi oynuyorum.
Almanya ortamından biraz sıkıldım, artık bir ayağım burda olsun istiyorum. Türk sinemasını takip etmeye başladım, bayağı genç ve iyi rejisörler çıktı. Reha Erdem, Çağan Irmak, Nuri Bilge Ceylan... Fatih Akın'la arkadaş sayılmayız, ama tanışıyoruz. Onun "Temmuzda" filmindeki benzinci sahnesinde, benim söylediğim bir şarkı çalıyor... Fatih'le başkaca bir ilişkimiz olmadı, ama onun enerjisini çok seviyorum. Her filminde bir enerji var, kendisi de öyle...
Ben "Almanya'da yaşayan Türk" tanımına pek uy-

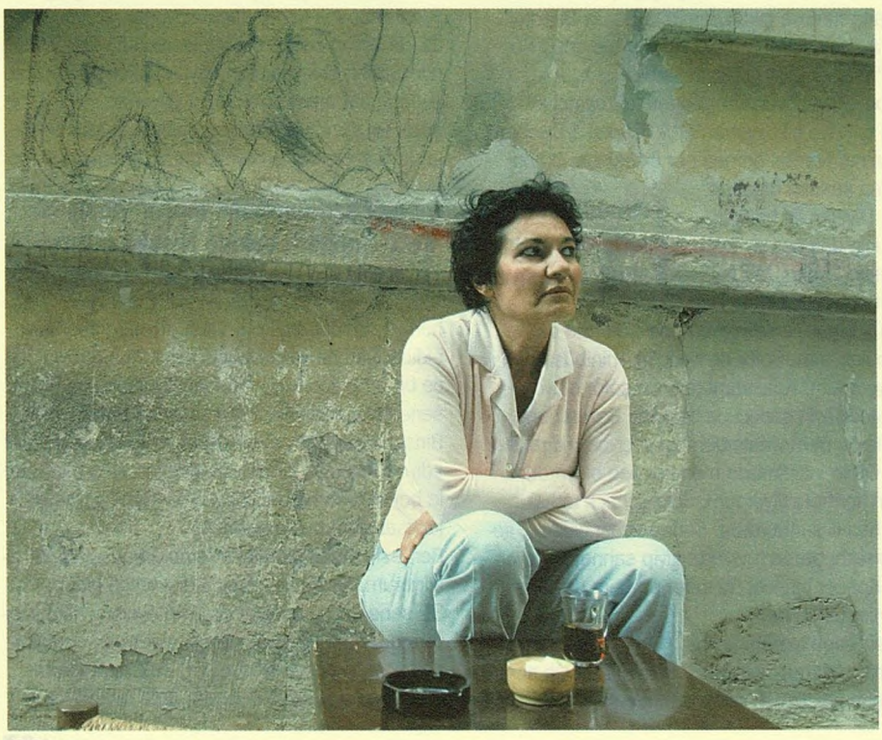

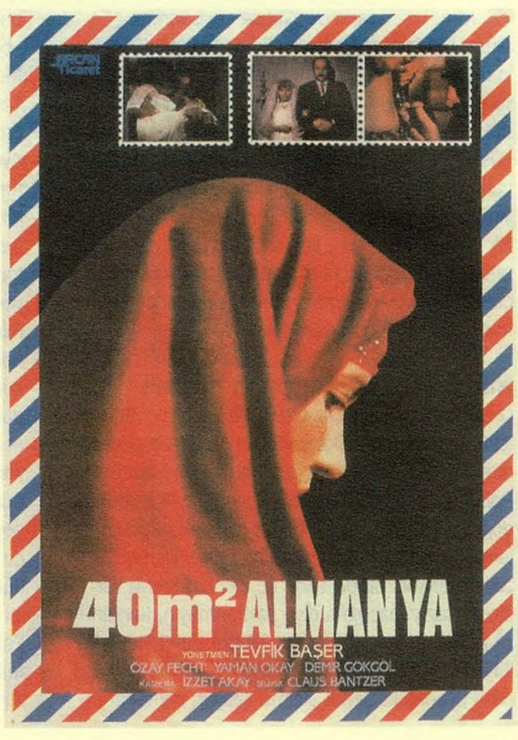

muyorum. İspanya'da, Amsterdam'da, San Francisco'da, New York'ta, Paris'te arkadaşlarım var. Yalnız yaşayan bir insan olduğum için her tarafta bir aile kurdum kendime. Bir vatanım yok. Her yerde küçük küçük vatanlarım var.

Hiphop belgeseli

Cazda benim için Billie Holiday devri bitti artık. Ama benim ilk öğretmenimdi diyebilirim. Sevdiğim başka şarkıcılar var, mesela Abbey Lincoln çok güzel balad söyler, epey senedir kendi parçalarını yapıyor. Sonra, Shirley Horn'u çok severim. Carmen McRae'yi, Sarah Vaughan'ı, hepsini severim ama, benim tarzım balad-

madı, aynı Maria Callas gibi bence. O kadar kalbinden söylüyordu ki. James Brown'ı hâlâ çok seviyorum, zaten hiphop'un babasıdır.
Şimdi daha çok hiphop dinliyorum. Eminem'in hayranıyım, Nelly'yi seviyorum. 50 Cent'i sevmiyorum. *(gülüyor)* Ceza da çok iyi, Berlin'de konserini izledim. Hiphop hakkında bir belgesel film çekmek istiyorum: Londra, Paris, Berlin'deki gençlerle bir proje. Sonunda bu projenin bir konserini ve CD'sini de yapmalıyım. Filmde üç ülkeden göçmen gençler olacak. Almanya'daki Türkler, Fransa'daki Araplar... Bu çocukların hepsi aynı kıyafetleri giyiyorlar, aynı hareketleri yapıyorlar, birbirlerine yakın

Oyunculuk, caz, deniz ve seyahat etmek: Hayatım bu dördü üzerine kurulu. Ben fazla kitap okumadım, ama başka insanlar, başka kültürler insanı çok zengin ediyor.

lar. Erkek şarkıcıları daha çok seviyorum aslında. Rolling Stones'un davulcusu Charlie Watts'ın bir big band'i var, orda tanımadığım bir şarkıcı söylüyor. Harika...
Bana büyük cazcılar dediler ki, "Özay, önce bir sürü plak dinlemen, hepsini solosuna kadar bilmen lâzım". Ben de senelerce John Coltrane'i, Charlie Parker'ı, eski standartları dinledim. Bu, alfabe gibi bir şey cazcılar için. Şimdi de Brad Mehldau filan dinliyorum... Fransız şansonundan Charles Aznavour'u çok severim... Bugünlerde Carla Bruni'yi seviyorum. Jane Birkin'in yeni plakları çok güzel, en sonuncuyu dinlemedim, ama Araplarla yaptığı "Arabesque" harika.
Bob Dylan'ı bugün bile dinleyebilirim, ama bir zamanlar dinlediğim Leonard Cohen, Carly Simon bana artık bir şey söylemiyor... Rolling Stones filan hiçbir zaman çok sevmedim. Rock müziğine o kadar düşkün olmadım. Ama Janis Joplin'i çok severim. Onun üzerine bir şarkıcı çıksözler söylüyorlar, ama hepsi kendi gettosunda kalıyor. Oradan onları çıkarmak istiyorum. Berlin'de hiphopçu gençlerle buluşmaya başladım. "Paris'ten, Londra'dan Berlin'e gelecekler, sizinle de Londra'ya, Paris'e gideceğiz" diye başladım anlatmaya. Bir tanesi "ben gitmem" dedi. *(gülüyor)* Hiç aklıma gelmemişti. Onlar bunu istemiyor ki. Halbuki ne güzel, gitsinler, yeni bir yer görsünler, başkalarıyla tanışsınlar. Şimdi Paris'teki çocuklar da diyebilir, "onlar gelsin, ben gitmem". Zor olacak bu iş galiba. *(gülüyor)* Bildikleri tek yer Türkiye'deki köyleri. Meraklı olmak önemli. Onlar meraklı değil, yaşıyorlar işte. Bırak başka ülkeyi, Kreuzberg'in dışına bile çıkmıyorlar, aynı şehirde başka bir semte bile gitmiyorlar. Ben de bu kadar kozmopolit bir insan olduğum için onlara biraz yol göstermek istiyorum. Ben hayatımda fazla kitap okumadım, ama seyahatler, başka insanlar, başka kültürler insanı çok zengin ediyor.

Söyleşi: **Derya Bengi**

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

MERCAN DEDE
Nefes

YENİ

Daha önce "Nar" (Ates) ve "Su" albümleriyle dörtlemesine başlayan Mercan Dede, "Nefes" ile de havanın ferahlığını müjdeliyor dinleyenlerine. "Nefes", Mercan Dede'nin diğer albümleriyle aynı izleği taşısa da, farklı bir sound arayışını da yansıtıyor. İlginç denemeler, çarpıcı icralarla karşılaşıyorsunuz. Hüzün ve coşkunun iç içe geçtiği bir çalışma bu. Doğunun büyüsünü, mistik öğeler, elektronik tınılar ve yerel enstrümanlarla birleştiren Mercan Dede arınmanın en saf halini yakalamaya çalışıyor.

Kendisine eşlik eden müzisyen arkadaşları hayat veriyor albüme: Kanadalı Ben Grossman'ın dünyada çok az sanatcının calabildiği hurdy gurdy sazını "Nefes" için Toronto'da kayıt etmesinin yanı sıra kemanıyla Hugh Marsh ve Mercan Dede'ye deniz kabuklarıyla eşlik eden trombon sanatcısı Steve Turre, büyülü sesleriyle Aynur Doğan ve İranlı sanatcı Azam Ali şarkılara nefes veriyor. "Sesiyle ibadet eden" ünlü mevlithan Kâni Karaca'yı da okuduğu "Bülbül Kasidesi" ile anıyoruz. Üstelik Mercan Dede'nin ilk vokal denemesine de şahit oluyoruz.

"Nefes" Mercan Dede'nin bugüne kadar yarattığı en farklı albüm, kendi gönlüne giden seyahatte belli ki Mercan Dede çok farklı diyarlara gitmiş ve hikayesini bize büyük bir samimiyetle ve özgünlükle yansıtmış.

1. Hininga 5:22
2. Dem 5:12
3. Ginhawa 5:09
4. Samana 4:07
5. Huo 3:55
6. Zefir 3:50
7. Napas 4:23
8. Engewal 5:04
9. Breath 3:01
10. Huxi 4:53
11. Halitus 3:58
12. Souffle 4:51
13. Atman 4:35
14. Behin 6:27
15. Moya Alitu 8:53

Mercan Dede: elektronik sesler, ney, vokal, perküsyon
Hugh Marsh: elektrik keman, ritim programlama
Kâni Karaca, Azam Ali, Aynur Doğan, Mercan Dede: solo vokal
Steve Turre: deniz kabukları
Ben Grossman: hurdy gurdy
Göksel Baktagir: kanun
Yurdal Tokcan: cümbüs, perdesiz gitar, ut
Serkan Çağrı: klarnet, salümo
Aykut Sütoğlu: klarnet, trompet, vokal
Neva Özgen: klasik kemençe
Gökay Süngü: klavye
Hüseyin Ceylan: asma davul, perküsyon
Zeki Çağlar Namlı: bağlama
Kempa Yaylılar Grubu
Jarret Gibbons, Laura Burg, Aybars Altay: ses

DOUBLEMOON
Oba Sok. Kavala Apt. No:1/4
34433 Cihangir/İstanbul
T: 212 334 01 00
F: 212 292 97 73
doublemoon@tnn.net

Doublemoon bir Rh Pozitif Müzik Yapım birimidir.
Tüm hakları saklıdır. ©2006 Rh Pozitif Müzik Yapım
© 2006 Rh Pozitif Publishing

Türkiye Dağıtım EMI - KENT
Tel: (212) 514 16 22

Tüm eserlerin düzenlemeleri Mercan Dede'ye aittir.
Mercan Dede'nin tüm eserleri Rh Pozitif Publishing koruması altındadır.
www.rhpozitifpublishing.com,
info@rhpozitifpublishing.com

h→

HARDER THEY COME

1972, "The Harder They Come" adlı filmin Jamaika'nın Kingston kentinde dünya prömiyerini yaptığı yıldı. Baştan aşağı bir üçüncü dünya ülkesinde üretilen film, kısmen adanın yerli rock and roll markasının –adına reggae diyorlardı– çevresinde dönüyordu. Filmin senaryosunu simgeleyecek –ayrıca, filmi

Jamaikalı olmayan izleyicilere pazarlayacak– bir imge arayan prodüktörler, farkında olmadan artık rock and roll'un yalnız Amerika ya da İngiltere'de değil, tüm dünyada neyi simgelediğine dair pek çok şeyi ortaya çıkaran bir seçim yaptılar. Afişlerdeki imge bir karikatürdür. Gerçek olamayacak derecede iyi giyimli bir haydutu betimler. Altın zincirli bir kolye takan, güneş gözlüklü, cırtlak sarı leopar desenli bir gömlek, bununla tümden uyumsuz zebra desenli siyah beyaz dikine çizgili pantolon ve harikulâde göz alıcı bir şapka giymiş, kara yüzlü, çifte silahlı bir züppe.

Bu, reggae şarkıcısı Jimmy Cliff'in oynadığı filmin kahramanı Ivan O. Martin'di. "The Harder They Come"ın senaryosunda Ivan O. Martin sempatik bir kişilik, kötü toplumun bozduğu iyi bir adamdı. Bir parça küstah bir köy çocuğu olan Ivan, müzik kariyeri hayalinin hilekâr bir plak yapımcısı tarafından kösteklendiğini görür ve bir uyuşturucu satışından kendine düşen payın aynı derecede düzenbaz hükümet yetkilileri tarafından hortumlanmasına tanık olur. Bunun üzerine Ivan zıvanadan çıkar ve birkaç cinayet işler.

(...) Sırım gibi vücudu, için için kaynayan yakışıklılığıyla Jimmy Cliff, Ivan rolüne mükemmelen uyuyordu. Ama filmin gerçek yıldızı, egzotik reggae ve Rastafaryanizm dünyasıydı. İzleyiciler çeşitli reggae yıldızlarını stüdyoda gördükleri gibi, akıl almayacak derecede devasa ganja "cigaralık"larını tüttürmek üzere saygılı bir şekilde bir araya toplanmış Rastafaryanlardan oluşan kısa sahneleri de seyretti.

Daha tamamlanmadan önce bile, "The Harder They Come", Jamaika'da siyasal bir tartışma konusuna dönüşmüştü. Film "bir üçüncü dünya ülkesinden bir ilk film" ve pek çok Jamaikalı için büyük bir millî gurur kaynağıydı. Bununla birlikte, şiddet dolu içeriği betimlemesi yüzünden, potansiyel bir utanç kaynağıydı da.

(...) Gala gecesi kaotikti. Karayipler'in en büyük sinema salonu olan Carib'de, başbakan, siyasetçiler ve Kingston'ın yüksek sosyetesinin seçkin üyelerine davetsiz bir kalabalığın katılması sonucu, insanlar bir koltukta iki-üç kişi sıkışacak şekilde oturdular. Teneke mahallelerdeki yaşam perdede belirdikçe, kalabalık neşeyle kükrüyordu. Dışarıdaysa, 4 bin kişi salona girebilmek için uğraşıyordu.

O yaz ve güz, Jamaika'da fim, daha önceki hasılat şampiyonu –rock and roll gibi reggae'nin de alaya aldığı ve kültürel inzivaya çekilmek zorunda bıraktığı cici bici bir ahlâkçılık anlayışını mükemmelen simgeleyen– "The Sound Of Music"i (Neşeli Günler) kat kat geride bıraktı.

Cliff tarafından söylenen altı şarkının yanısıra, son günlerin altı popüler reggae şarkısını içeren bir soundtrack albümünün kapağındaki tanıtım yazıları, doğrudan 1972 model rock and roll değerlerine bağlı hayranlara sesleniyordu: "Dünyanın en iyi otunun 30 gramı iki dolara satıldığı, bir oyuncunun öldürülmesi yüzünden film çekiminin durdurulabildiği (çekimler esnasında iki kişi öldü), insanların orgazm olana dek (Tanrı'ya şükür) kilisede şarkı söylediği Shanty Town –Jamaika."

"The Harder They Come" nihayet Boston ve Berkeley gibi üniversite kentlerine geldiğinde, filmden etkilenerek Jamaika'ya giden ve reggae hakkında birbiri ardına pek çok kitap yazan genç bir eleştirmen olan Stephen Davis'in ifadesiyle, bazı izleyiciler, "Henzell'ın yeniden yarattığı göz kamaştırıcı, korkunç dünya"ya kapılıp gittiler. Davis'in Kingston'a yaptığı yolculuklar, otantik blues'un sound'unun peşinden Güney'e giden Alan Lomax'ınkinden pek de farklı değildi.

Filminin kışkırttığı çeşitli tepkileri yorumlarken Henzell daha sonra şuna işaret etmişti: "Aslında birbirinden tümüyle farklı iki filmdir bu. Kuzey Amerika, Avrupa ve Japonya'da, madalyonun öteki yanına göz atmak isteyen üniversite mezunları içindir. Brezilya ve Güney Afrika gibi yerlerde, okuma-yazma bilmeyen izleyiciler için 'Kung Fu' işlevi görür."

James Miller, Çöpteki Çiçekler

i→

İSPANYOL PLAJ TALİMATNAMESİ

Franco döneminin alamet-i farikalarından olan "ulusalkatolikçilik" (nacionalcatolicismo) sırasında, piskoposlar kadın modasını belirleyen bir talimatname hazırlamışlardı. Bu talimatnameye göre, plajda, yetişkinler suda olmadıkları zaman mutlaka bornoz giymeli, ayrıca kadınların giydiği mayoların, ıslaklık vesilesiyle belirginleşen mahrem yerleri örtmek için, bir küçük eteği de olmalıydı. Kadınları Koruma Heyeti'nin 1944 tarihli tutanakları, Barcelona ve San Sebastián plajlarının "tamamen çıplaklığa eğilimli ve egzotik dalgalardan en çok etkilenmiş" plajlar olduğuna işaret ediyor. Pildain piskoposu karma plajlarda denize giren günahkârların günahlarını bağışlamayı reddediyor ve kendi piskoposluğundaki din görevlilerinden birinin bu emre karşı gelmesi halinde günah bağışlama iznini elinden alacağına dair de tehditte bulunuyordu.

k→

KONUŞMANIN GÜZELLİĞİ

Önemli bir biyolojik tür, doğal hayat alanının tahrip olması nedeniyle yokolma tehlikesiyle karşı karşıya: İnsanoğlu.

Bunun farkına şimdi varıyoruz, önlemek için neredeyse çok geç kalındığı bir zamanda. Çevre tahribatının başlıca sorumlusu tüketim toplumları. Eski sömürgelerin ve emperyalist siyasetlerin ürünü olan bu toplumlar, bugün insanlığın ezici bir çoğunluğunun muzdarip olduğu yoksulluğun ve geri kalmışlığın da sebebi. Toplam nüfusun yüzde 20'sini oluşturan bu toplumlar dünyadaki metallerin üçte ikisini ve enerji kaynaklarının dörtte üçünü tüketiyor. Okyanusları ve nehirleri zehirlediler, havayı kirlettiler, ozon tabakasının incelmesine, yer yer delinmesine neden oldular, atmosfere saldıkları gazlarla şimdiden felaket etkisi yaratan iklim değişikliklerine yol açtılar. Ormanlar azalıyor, çöller çoğalıyor, her yıl milyonlarca ton verimli toprak okyanusa karışıyor. Birçok tür yokolma tehlikesiyle karşı karşıya. Aşırı nüfus ve yoksulluk, tabiatı mahvetme pahasına sarfedilen umarsız bir varkalma çabasına sebebiyet verdi.

Bu, üçüncü dünya ülkelerinin kabahati değil. O ülkeler düne kadar sömürgeydiler, bugün de hâlâ adaletsiz dünya ekonomik düzeni tarafından yağmalanıyorlar. Çözüm, üçüncü dünya ülkelerinin gelişmesine ket vurmak olamaz. Bugün yoksulluğa ve gelişmemişliğe katkıda bulunan her şey, ekolojinin fütursuzca ihlal edilmesini içeriyor. Bunun sonucu olarak da, üçüncü dünyada her yıl milyonlarca kadın ve erkek ölüyor. Bu, iki dünya savaşındaki ölümlerin toplamından çok daha büyük bir sayı. Eşitsizlik ve dış borç, aynı zamanda ekolojiye darbe vuruyor ve çevre tahribatını tetikliyor. Bu tahribatın önüne geçebilmek için zenginliğin ve teknolojinin daha iyi bölüşülmesi gerekiyor. Bir avuç ülkede daha az lüks ve daha az israf olsa, yeryüzünde çok daha az yoksulluk ve açlık olur.

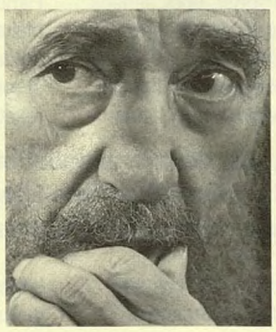

Bu ülkelerin çevreyi mahveden hayat tarzının ve tüketim alışkanlıklarının üçüncü dünya ülkelerine de aktarılmasını önlemek gerekiyor. İnsan hayatını daha aklî kılalım. Adil bir ekonomik düzen kuralım. Bilimin zehirlenme yaratmayan bir gelişme yönünde faaliyet göstermesini sağlayalım. Ödenmesi gereken dış borç değil, ekolojik borçtur. Yokedilmesi gereken insanlar değil, açlıktır.

Artk komünizmin iddia edilen tehdidi olmadığına ve soğuk savaşlar, silahlanma yarışı ve askerî harcamalar için bir mazeret kalmadığına göre, bunlara harcanan kaynakları üçüncü dünyanın gelişmesi ve ekolojinin imha olması tehdidini önlemek için seferber etmekten alıkoyan ne?

Bencilliğe ve hegemonyaya son verelim, sorumsuzluğa, kayıtsızlığa ve aldatmacalara nokta koyalım. Çoktandır yapmamız gerekeni yapmak için yarın çok geç olacak.

(Fidel Castro'nun 1992'de Rio de Janeiro'daki Dünya Çevre Zirvesi'nde yaptığı konuşmadan.)

m→

MEİS ADASI

Kaş'ın burnunun ucundaki Yunan adası. Aradaki mesafe üç-beş kilometre, geçen yıl yapılan yüzme müsabakasında bir buçuk saat kulaç sallamak yetmiş de artmış... Yunanistan'ın 12 Ada denilen vilayetine bağlı Meis'in resmi adı Megisti, ama Kastellorizo tercih ediliyor. Bu ad İtalyanca Castello Rosso'dan geliyor, Türkler arasında pek yaygın olmasa da aynı mânâda Pembekale dendiği olmuş. Nüfusu birkaç yüz kişiden ibaret bu kayalık adada biraz

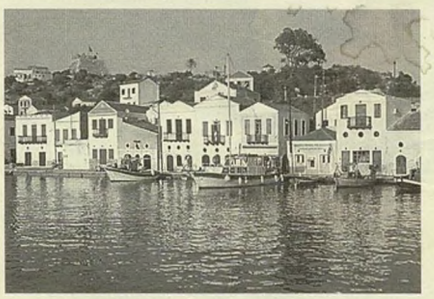

üzüm ve zeytin haricinde bir şey yetişmediği için Harmansızada olarak da anılmış. Halkın geçimi sünger avcılığı ve balıkçılıktan, ve elbette turizmden. Yıldırım Bayezit döneminden 1915'e kadar Osmanlı egemenliğinde kalan Meis, II. Dünya Savaşı sonuna kadar İtalyanlarca yönetildi. İtalyan yönetmen Gabriele Salvatores'in "Mediterraneo" filmi ayniyle vaki bir Meis öyküsüydü. Ada en son David Gilmour'un "Bir Adada" albümüne ilham verdi.

MORE

Film, Stefan'ın arka plandaki sesiyle açılıyor: "Bu yolculuğu bir arayış olarak düşünüyordum. Ama yanarsam da, sorun değildi. Güneşi istiyordum ve ona gittim." Stefan istediğini yapabilme, istediği yere gidebilme özgürlüğünden büyüleniyor, ancak tıpkı İkarus gibi, o da güneşe ve dolayısıyla ölümüne fazla yaklaşmış oluyor...

Hikâye basit: Stefan (Klaus Grunberg) eğitimini tamamlamış bir Alman gencidir, üzerindeki tutucu perdeyi açmak, macera yaşamak isteğiyle otostop yaparak Paris'e gelir. Çok geçmeden Amerikalı bir kızla ve bambaşka bir hayatla tanışır: Estelle (Mimsy Farmer), özgür seks ve uyuşturucuyla bezeli bu hayatta Stefan'ın yakalamaya çalıştığı güneş, daha fazla özgürlük, daha fazla seks, uyuşturucu ve her şey olur...

Bu cazip hikâyeye karşın film, klasik Hollywood yaklaşımının aksine, son derece serin ve mesafeli. Önceki nesillerden daha özgür olma arzusuyla ruhlarını büyük amaçlara yönlendirmiş, fakat ne yazık ki bunların pek çoğunu da yakalayamamış '60'lar jenerasyonunun hazin iyimserliğini yansıtıyor. Film, Paris'in pis sokakları ve darmadağın iç mekânlarıyla karanlığa daldıktan sonra, göz kamaştırıcı İbiza'nın pırıl pırıl açıklığına kavuşuyor. Filmin 100 dakikası, General Franco'nun İspanya'sında geçiyor; doğrudan göze batmayan bir baskı, filmin kasvetli uzaklığıyla betimleniyor. İbiza limanına hakim kale, final sahnesinin de mekânı. Stefan'ın öldüğü yer, kale yakınında bir tünel. Burası daha sonra, '70'li ve '80'li yıllarda cankiler tarafından hac yeri gibi görülüyor. Zaten bu ada, genç turistlerin her türlü yaramazlığına gösterdiği müsamaha nedeniyle ileride "Akdeniz'in Gomore'si" lâkabını kazanacak...

1969 tarihli "More", Amerikan filmlerinde daha belirgin işlenmiş olan hippi kültürünün, uyuşturucu kullanımının, ahlâkçılığa karşı duran gençliğin Avrupa versiyonunu gösteriyor. Ancak, karakterlerin yaşadığı sarhoşluğa karşın, özgürlük, hayalî bir şey gibi görünüyor. Yönetmen Barbet Schroeder, belirgin bir şekilde Godard'ın izinde, izleyicinin karakterlerle özdeşleşmesini istemiyor. Estelle'in teoride dizginleri elinde tutan, tatlılığıyla, o özgür havasıyla herkesi olmadık seylere sürükleyen bir kadın olması gerekirken, oyuncu Mimsy Farmer, son derece soğuk ve inandırıcı olma kaygısından yoksun bir oyun sergiliyor. Estelle'le Stefan arasındaki aşk da küçük oynanıyor. Filmin sonunda Stefan'ın bedeninin sokaktan götürüldüğü sahne de, tipik bir Hollywood karakterinin görkemli ölümünden çok farklı. Bütün bu farklılıklar filmi Avrupa anlayışına yakınlaştırıyor. Bir ahlâk öne sürmeyen, ana karakterini özellikle sempatik kılmayan, hikâyesi karakteri takip etmeyen "More", Fransa'da başarı kazanmasına rağmen, İngiltere ve ABD'de fiyaskoyla sonuçlandı.

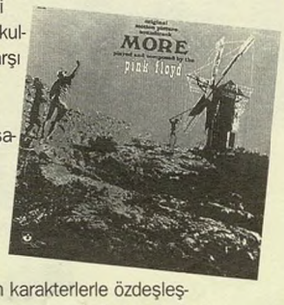

Film tabii ki sansürden nasibini alıyor. Estelle'in Stefan'a eroin hazırlamayı ve damardan cank yapmayı öğrettiği sahne, İngiliz film sansür heyeti tarafından kesiliyor. Fransız sansür kurulu da, benzedrin, muz kabuğu gibi malzemelerden halüsinojen bir karışım hazırlandığını gösteren mutfak sahnesinin konuşmalarını makaslıyor.

Barbet Schroeder, egzotik ve çarpıcı olanın cazibesine kapılmış bir yönetmen. Sadece alkol ya da uyuşturucu değil, Yeni Gine yağmur ormanları, konuşan goril Koko, sadomazoşizm gibi farklı konulara ilgi duyuyor. "More", yönettiği ilk film. Daha sonra Wim Wenders, Fassbinder, Godard'la çeşitli çalışmaları, Bukowski'nin "Barfly"ını sinemaya uyarlamışlığı, Tim Burton'ın "Mars Attacks"inde rol almışlığı var. Filmlerinde daima belgeselle drama, gerçekle kurgu arasındaki diyalektik ön planda. Filmin en çarpıcı öğelerinden biri, hiç kuşkusuz Pink Floyd'un müziği. Sadece sekiz gün içinde hazırlanıp kaydedilen aynı adlı albümde "Cirrus Minor", "The Nile Song", "Ibiza Bar" gibi şarkılar yer aldı. Grup daha sonra, yine Schroeder imzalı, hippiler ve arayış temalı "La Vallée / Obscured By The Clouds" (1972) filmi için de müzik hazırladı.

t→

TAİ CHİ

(ya da Tai Chi Chuan, Çincede "aşkın yüce yumruk" anlamına geliyor, okunuşu "tayi-çi-çuan") İçsel bir dövüş sanatı olan Tai Chi, kökleri antik zamanlara giden öteki geleneksel sporlara göre çok daha genç; 1820'lerde ortaya çıkmış. Ama Çin'deki dövüş sanatlarının hepsinden gelen süzme bilgilere dayandığı için onlardan daha rafine; Kung Fu felsefesindeki önemli yeri, aynı zamanda bilgelik mertebesinin ölçütü. Tai Chi, yumuşaklığı öne çıkaran, meditasyon ve pratiklerinde kasların gevşemesini, vücudun dinginleşmesini hedefleyen, "aşkın güce" ancak böyle varılacağını savunan bir öğreti.

"Punk'ın babası" Lou Reed'in emeklilik programı haline gelmesi, bu vakur edadan kaynaklanıyor. "Tai Chi hem felsefî, hem estetik olarak, fiziksel ve ruhsal bakımdan büyüleyici" diyor Reed.

Tai Chi sevdası, 1980'lerde New York'un Chinatown bölgesinde nam salan Leung Shum'dan aldığı Wu Hao (temel Tai Chi) ve "kartal pençesi" dersleriyle başlamış, daha sonra Taylandlı usta Sifu Larry Tan'la "göz kamaştıran olağanüstü eller" yöntemini çalışmış. Ama gereken zamanı vayıramadığı için uzun yıllar istediği kıvama gelememiş. Lou Reed'in Tai Chi'yi bir yaşam biçimi olarak benimsemesi, yaşayan en büyük ustalardan Ren Guangyi ile çalışmaya başladıktan sonra gerçekleşmiş. "Ren Usta'nın fajing (patlayan enerji) yapışını gördüğüm anda içimden 'işte bu' dedim: Hayatımın geri kalanında bunu çalışacağım."

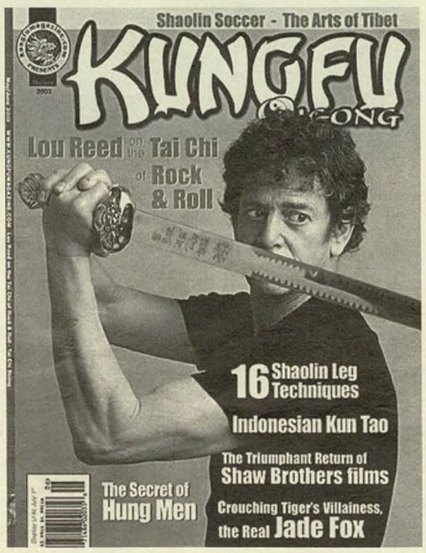

Lou Reed Kung Fu dergisinin kapağında

Hikâyenin Jim Jarmusch'u ilgilendiren tarafı, on yıl önce kaçak geldiği ABD'de mesleğini yapmaya başlayana kadar illegal işçi olarak çalışan Ren Usta'nın, öğrencisi Lou Reed'in rock yıldızı olduğunu çok sonra öğrenmesi. Gerçeği keşfedene kadar onu "müzisyen" sanıyormuş! Artık Ren Usta'yı herkes tanıyor. "The Raven" albümünün turnesinde sahneye çıkıp kılıç gösterisi bile yapmış. Reed hocasını şöyle anlatıyor: "Zarafet ve gücün, hız ve yumuşaklığın, yin ve yang'in muhteşem kombinasyonu." İlk fajing denemesini de unutamıyor Reed: "Bana önemli noktaları gösterdi. Dediğini aynen yaptım, bu kez bacağımı yükseltmeye kalkmadan soğukkanlılıkla tekmeyi savurdum, vuuup diye gitti. Göz göze geldik. Bana, şaşırdın değil mi, dedi. Şaşırmıştım. Kendi çıkardığım güce inanamadım."

"Aynada", Georges Rouault, 1905

LİTOST

Litost, başka dillere çevrilmesi olanaksız Çekçe bir sözcüktür. Adamakıllı açılmış bir akordeon gibi sonsuz bir duyguyu, başka birçok duyguların bileşimi olan bir duyguyu anlatır: Hüzün, acıma, pişmanlık ve özlem. Sözcüğün ilk hecesi, terk edilmiş bir köpeğin sızlanmasını duyuracak biçimde uzun ve güçlü bir biçimde vurgulanır.

Bununla birlikte, bazı hallerde, litost sözcüğü, tam tersine, çok sınırlı, özel, belirli ve ince bir anlam taşır, bir bıçağın keskin yanı gibi. Bu sözcük olmadan insan ruhunun anlaşılabileceğini düşünmekte güçlük çekmeme karşın, bu anlamda da bu sözcüğün öbür dillerdeki benzerini boşuna arıyorum.

Bir örnek vereceğim: Öğrenci, bir kız arkadaşıyla ırmakta yüzmektedir. Genç kız sporcudur, öbürüyse çok kötü yüzmektedir. Suyun altında soluk almayı bilmemekte, ağır ağır yüzmekte, başını sinirli bir biçimde suyun yüzünde havaya kaldırmaktadır. Genç kız oğlana fena halde aşıktır ve bu yüzden onun gibi ağır ağır yüzecek inceliği göstermektedir. Ancak, yüzmeleri sona ermek üzereyken, bir an sporcu içgüdüsüne boyun eğer ve hızlı kulaçlarla ırmağın öbür kıyısına doğru yönelir. Öğrenci daha hızlı yüzmek için çaba harcar, ama su yutar. Kendisini küçük düşmüş, fizik güçsüzlüğü çırılçıplak ortaya konmuş hisseder ve bir hınç duyar. İşte bu çok özel hüznü litost'tan başka bir sözcükle anlatmak olanaksızdır. Hiç spor yapmadan, arkadaşsız ve annesinin gereğinden fazla şefkatli bakışları altında geçen hastalıklı çocukluğunu anımsar ve kendisinden de, yaşamından da umutsuzluk duyar. Sonra, birlikte bir kır yolundan dönerler, ama konuşmazlar. Oğlan kendisini yaralanmış ve aşağılanmış hisseder ve karşı konmaz bir dövüşme isteği duyar. "Ne oluyor sana?" diye sorar kız, oğlan da ona sitem eder: Irmağın öteki kıyısında akıntı olduğunu pekâlâ bilmektedir, bu yüzden orada yüzmemesini, boğulma tehlikesi olduğunu söylemiştir –ve kızın yüzüne bir tokat atar–, genç kız ağlamaya başlar, oğlan kızın yanaklarından akan yaşları görünce ona karşı yüreğinde büyük bir acıma duyar, onu kollarının arasına alır ve litost'u birden dağılıp gider.

(...) Litost, içimizdeki zavallılığın birden ortaya çıkmasından doğan bir acılı durumdur. Kendi iç zavallılığımıza karşı kullanılan en alışılmış reçete, aşktır. Çünkü gerçekten sevilen bir kişi zavallı olamaz. Çünkü bütün zayıflıkları, aşkın sihirli bakışıyla bağışlanır, böylece kafasını suyun üstünde beceriksizce tutan bir kötü yüzücü kusursuz bir baştan çıkarıcı olabilir.

(...) İnsanoğlunun genel olarak kusursuz olmadığı konusunda derin bir deneyim sahibi olduğunda bir tür aşırılıklardan görece olarak kurtulunabilir. Öz zavallılığımızın görüntüsü bize sıradan ve ilgi çekici olmayan bir şey gibi gelir. Dolayısıyla litost, bir deneyimsizlik çağının çizgisidir. Gençliğe özgü bir süstür.

Litost, iki zamanlı bir motor gibi çalışır. Bir kaygı duygusunun yerini öc alma isteği alır. Öc almanın amacı, karşısındakinin de aynı biçimde kendi zavallılığını ortaya koymasıdır. Adam yüzmeyi bilmez, ama tokatlanan kadın ağlar. Böylece kendilerini eşit hissedebilirler ve aşklarını yürütebilirler.

Öc almanın gerçek nedeni, hiçbir zaman açıklanamayacağından (öğrenci, kıza, kendisinden hızlı yüzdüğü için tokat attığını itiraf edemez) yalancı nedenler ileri sürmek gerekir. Yani litost, hiçbir zaman, acıklı bir ikiyüzlülükten vazgeçemez: Genç adam, sevgilisi boğulma tehlikesiyle karşılaştığı için korkudan deliye döndüğünü ileri sürer.

(...)

Aşık olduğu kızın onu terk ettiğini söylersek, şaşmamanız gerek. Yüzme biliyor diye tokatlanmak hiç de hoşlanılacak bir şey değildir.

Milan Kundera, Gülüşün ve Unutuşun Kitabı